Projekt

z dnia 21 listopada 2023 r.
Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY SIEDLCE

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030.

Na podstawie art. 10 g ust. 1 i ust. 8 oraz art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Rymuza

Infra
Centrum Doradztwa

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030

Warszawa, 30 sierpnia 2023 r.

Projekt:	**Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030**
Zamawiający:	Gmina Miasto Siedlce Skwer Niepodległości 2 08-110 Siedlce
Wykonawca:	Infra – Centrum Doradztwa sp. z o.o. ul. Leszno 14 01-192 Warszawa
Umowa:	nr F.272.145.2022/PR z dnia 11 października 2022 r.
Autorzy:	Imię Nazwisko Anna Bereś Anna Dolata Cezary Gołębiowski Anna Górecka – Ojdana Agata Grzelak Katarzyna Helińska Łukasz Izdebski Łukasz Jaroszek Adrian Karwat Jakub Kisieliński Damian Kosiński Paulina Ordon Mateusz Orliński Joanna Poźniak Tomasz Rubiniec Adam Rybkowski Paweł Rydzyński Marek Schabek Katarzyna Serafin Lena Skałba Kamil Suchożebski Mariusz Wojciechowski Anna Wojtczuk Katarzyna Zacharczuk Zbigniew Zacharski Przemysław Zduńczyk Janusz Zubrzycki Anna Żyłka

Spis treści

Spis treści ... 3
1 Wstęp ... 6
2 Charakterystyka obszaru MOF Siedlce ... 8
3 Diagnoza stanu istniejącego obszaru MOF Siedlce ... 12
3.1 Metodologia badań ... 12
3.2 Obszar społeczny ... 12
3.2.1 Demografia ... 12
3.2.2 Edukacja ... 16
3.2.3 Kultura ... 20
3.2.4 Sport ... 23
3.2.5 Ochrona zdrowia ... 26
3.2.6 Mieszkalnictwo ... 30
3.3 Obszar gospodarczy ... 36
3.3.1 Rynek pracy ... 36
3.3.2 Branże ... 41
3.4 Obszar przestrzenny ... 53
3.4.1 Układ przestrzenny ... 53
3.4.2 Zasoby naturalne ... 66
3.4.3 Stan środowiska naturalnego ... 81
3.4.4 Gospodarka odpadami ... 87
3.4.5 Transport ... 88
3.4.6 Infrastruktura ... 97
3.5 Analiza SWOT ... 112
3.5.1 Obszar społeczny ... 113
3.5.2 Obszar gospodarczy ... 115
3.5.3 Obszar przestrzenny ... 117
3.6 Kluczowe obszary współpracy i zidentyfikowane bariery ... 118
3.6.1 Kluczowe obszary współpracy ... 118
3.6.2 Zidentyfikowane bariery ... 118

4 Wizja, misja, cele strategiczne 120
4.1 Wizja 120
4.2 Misja 120
4.3 Cele strategiczne 121
4.4 Cele szczegółowe i kierunki działań 124
4.4.1 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 1 129
4.4.2 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 2 136
4.4.3 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 3 145
5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Siedlce 153
5.1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 153
5.2 Obszary przyrodnicze i energetyka 157
5.3 Komunikacja 158
5.4 Infrastruktura techniczna 159
5.5 Schematyczne rozmieszczenie inwestycji 160
6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w MOF Siedlce 161
6.1 Ustalenia o charakterze ogólnym 161
6.2 Ustalenia o charakterze szczegółowym 161
7 Obszary Strategicznej Interwencji 163
7.1 Obszary Strategicznej Interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa . 163
8 Analiza powiązań z dokumentami krajowymi i regionalnymi 166
8.1 Dokumenty unijne 166
8.1.1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 166
8.2 Dokumenty krajowe 168
8.2.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 168
8.2.2 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 170
8.2.3 Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 171
8.2.4 Założenia Krajowej Polityki Miejskiej 2030 172
8.3 Dokumenty regionalne 173
8.3.1 Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze 173

8.3.2 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego 175

8.3.1 Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku 176

8.3.2 Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2038 176

9 System realizacji strategii w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 177

9.1 Podmioty zaangażowane we wdrażanie Strategii 177

9.2 Procedury i wytyczne 179

9.3 Ramy i źródła finansowania 180

9.3.1 Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 180

9.3.2 Program Inwestycji Strategicznych 180

9.3.3 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 181

9.3.4 Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 181

10 Wdrażanie działań Strategii 183

10.1 Wdrażanie działań Strategii i monitoring 183

10.2 Ramy i źródła finansowania 184

11 Wnioski z diagnozy zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju 186

12 Podsumowanie procesu opiniowania i konsultacji społecznych 188

13 Podsumowanie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) ... 190

13.1 Uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie 190

13.2 Uzgodnienia z Mazowieckim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym 191

Załączniki 192

Spis tabel 193

Spis wykresów 195

Spis rysunków 196

1 Wstęp

Celem opracowania jest przygotowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030. W ramach przedmiotowego opracowania zostanie również przygotowana strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Strategia zostanie wykonana dla gmin sygnatariuszy porozumienia do opracowania ww. dokumentu strategicznego. Porozumienie zostało zawarte pomiędzy Gminą Siedlce, Gminą Zbuczyn, Gminą Mokobody, Gminą Kotuń, Gminą Wiśniew oraz Miastem Siedlce.

Celem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego będzie umożliwienie wspólnego planowania działań rozwojowych na obszarze powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin na terenie MOF Siedlce. Wspólne planowanie działań rozwojowych ma kluczowe znaczenie w odniesieniu do planowania inwestycji, których zasięg i oddziaływanie wykracza poza terytorium jednej gminy. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego może więc przynieść wymierne korzyści, w szczególności przez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych gmin i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru objętego Strategią, jak również przez realizowanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Takie podejście wychodzi naprzeciw trendom Unii Europejskiej w odniesieniu do adresowania różnego rodzaju wsparcia finansowego do obszarów współpracujących ze sobą, powiązanych ze sobą funkcjonalnie i wykraczających poza granice administracyjne gminy[1].

Opracowanie ww. dokumentu strategicznego związane jest z koniecznością przygotowania się do realizacji projektów ze środków UE na lata 2021 – 2027 a w szczególności ze środków Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021 – 2027. Opracowanie strategii pozwoli na zapewnienie zintegrowanego charakteru działań inwestycyjnych i rozwojowych gmin sygnatariuszy oraz na wykorzystanie potencjału rozwojowego MOF Siedlce.

Realizacja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 wykonana zostanie na podstawie przeprowadzone diagnozy obszaru, w ramach której zostały również wykonane analiza desk research, badania ankietowe, konsultacje społeczne oraz badania IDI. Diagnoza była prowadzona w obszarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym MOF Siedlce. Następnie opracowano wizję, misje i cele strategiczne gmin należących do MOF Siedlce z uwzględnieniem ww. obszarów życia społecznego i gospodarczego regionu. Kolejnym krokiem wykonanym w ramach przygotowania strategii było określenie kierunków działań w obszarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym, które wskażą kluczowe kroki, działania i inwestycje do wykonania przez gminy należące do MOF Siedlce. Wyniki tych prac przekładają się

[1] Uzasadnienie do Uchwały NR LIII/534/2022 Rady Miasta Siedlce z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie zawarcia porozumienia do opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030

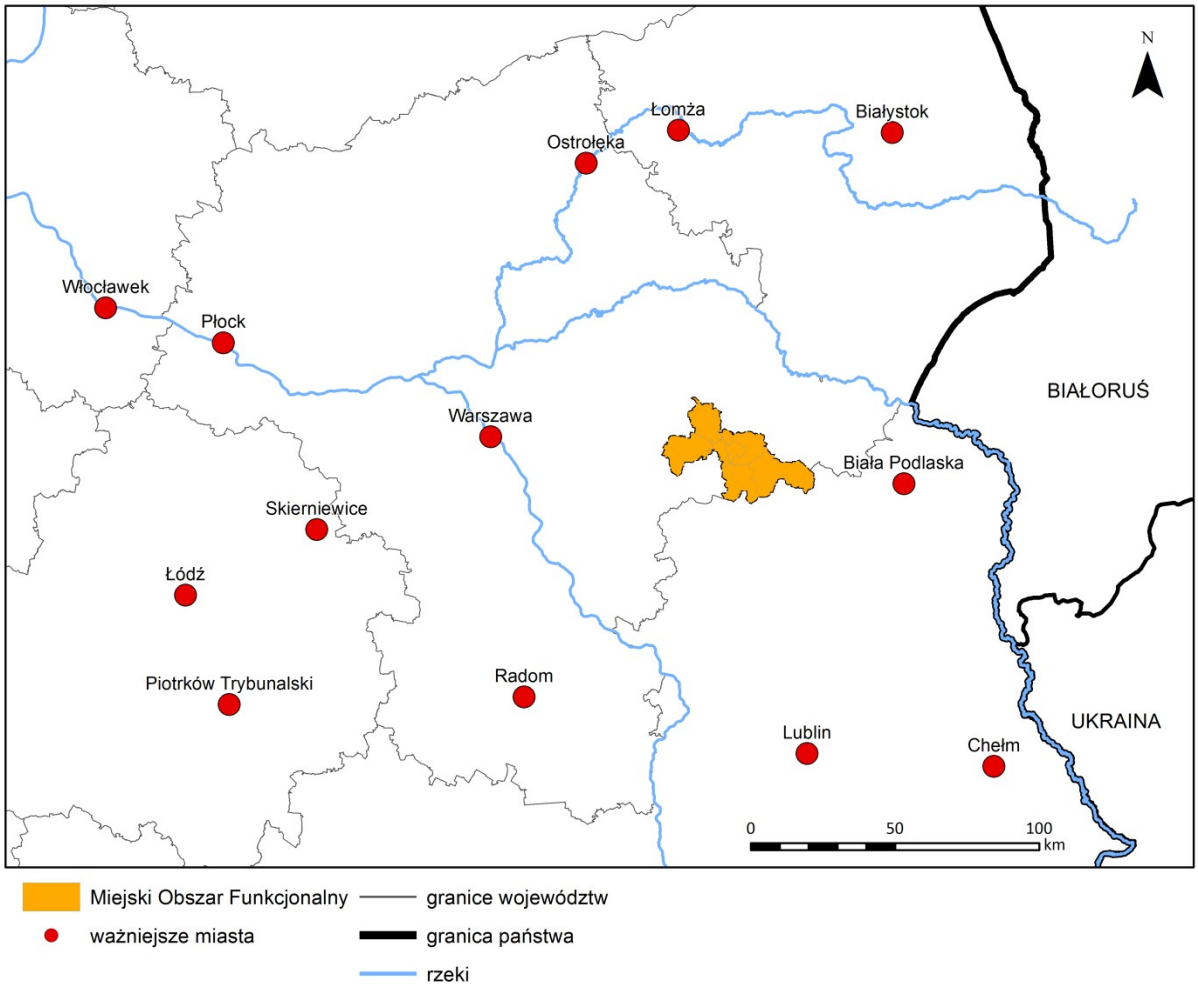
na opracowanie oczekiwanych rezultatów zaplanowanych działań, opracowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Siedlce. W ramach strategii opracowano również rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej obszaru oraz wskazano obszary strategicznej interwencji.

W opracowaniu zamieszczono również system realizacji strategii zawierający procedury, wytyczne oraz źródła finansowania, który pozwoli na wdrażanie wskazanych w opracowaniu działań.

2 Charakterystyka obszaru MOF Siedlce

Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce to obszar, do którego należą Gmina Siedlce, Gmina Zbuczyn, Gmina Mokobody, Gmina Kotuń, Gmina Wiśniew oraz miasto Siedlce. Gminy wiejskie należące do MOF Siedlce są częścią powiatu siedleckiego, a Siedlce to miasto na prawach powiatu. MOF Siedlce położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, geograficznie obszar należy do Wysoczyzny Siedleckiej w granicach Niziny Południowo Podlaskiej.

Rysunek 1 Położenie MOF Siedlce na tle województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PRG

Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce ma łączną powierzchnię 779,74 km^2 z czego blisko 72% stanowią grunty rolne. Cały obszar MOF Siedlce poza samym miastem Siedlce to obszar mało uprzemysłowiony, dominującym rodzajem działalności mieszkańców jest rolnictwo. Zgodnie z danymi GUS obszar ten w 2021 roku zamieszkiwany był przez 110 211 osób z czego 76 005 osób to mieszkańcy miasta Siedlce. Gęstość zaludnienia obszaru to 141 osób/km^2, gdzie dla gmin wiejskich gęstość zaludnienia waha się od 42 do 131 osób/km^2, a w mieście Siedlce gęstość zaludnienia wynosi 2 386 osób/km^2. Miejski Obszar Funkcjonalny

miasta Siedlce obejmuje 169 miejscowości. Stopa bezrobocia dla MOF Siedlce wynosi 2%, według danych GUS w MOF Siedlce jest 2 371 bezrobotnych.

Gmina Siedlce to gmina wiejska leżąca na Wysoczyźnie Siedleckiej na obszarze Niziny Południowo Podlaskiej w powiecie siedleckim, we wschodniej części województwa mazowieckiego. Obejmuje teren wokół granic administracyjnych miasta Siedlce. Do zewnętrznych granic gminy Siedlce przylegają: od północy gmina Suchożebry, od wschodu miasta i gminy Mordy oraz gminy Zbuczyn, od południa gmina Wiśniew i Skórzec oraz od zachodu gminy: Kotuń i Mokobody. Obszar gminy obejmuje 141,54 km^2. Wysokość na tym terenie waha się od 137,5 m n.p.m. do 180 m n.p.m. Największymi obszarowo są sołectwa Stok Lacki, Chodów, Nowe Iganie i Żelków-Kolonia. Powierzchnia gminy rozcięta jest dolinami rzek Muchawki, Liwca i Helenki. Dolina Liwca łącznie ze stawami siedleckimi została zaliczona do obszarów przyrodniczych o randze krajowej, a ochrona różnorodności biologicznej spowodowała wyznaczenie tu obszaru Natura 2000. Fragmenty doliny Muchawki (z rezerwatem Gołobórz) i uroczysko leśne Chodów należą do obszarów o randze regionalnej[2].

Gmina Zbuczyn jest gminą wiejską z siedzibą w Zbuczynie. Powierzchnia całkowita gminy obejmuje obszar 211 km^2, co stanowi 0,59 % powierzchni województwa mazowieckiego i jest największą gminą wiejską w powiecie siedleckim. Przez gminę przepływa rzeka Zbuczynka. Gmina Zbuczyn zlokalizowana jest przy drodze krajowej DK-2 Warszawa-Terespol będącej głównym szlakiem komunikacyjnym kraju wschód-zachód i częścią międzynarodowego szlaku komunikacyjnego E-30. Gmina graniczy z siedmioma gminami, Gminą Olszanka, Gminą Międzyrzec Podlaski, Gminą Trzebieszów, Gminą Wiśniew, Gminą Siedlce oraz z miastem i gminą Mordy. W odległości ok. 5 km na północ od istniejącej drogi krajowej nr 2 będzie przebiegać przyszła autostrada A-2 Berlin-Świecko-Poznań-Warszawa-Terespol-Moskwa. W sąsiedztwie zachodniej granicy gminy przebiega również linia kolejowa Warszawa-Terespol. Odległość Zbuczyna, siedziby gminy od najbliższych ośrodków miejskich wynosi ok. 14 km od Siedlec, ok. 20 km od Łukowa, ok. 28 km od Międzyrzeca Podlaskiego i ok. 35 km od Łosic[3].

Gmina Mokobody leży w północno - zachodniej części powiatu siedleckiego, Mokobody położone są na skraju Wysoczyzny Siedleckiej, w pobliżu rzeki Liwiec po prawej jej stronie. Miejscowość leży na szlaku z Siedlec do Węgrowa, w odległości 17 km od Siedlec i 18 km od Węgrowa. Gmina Mokobody podzielona jest na 28 miejscowości. Powierzchnia całkowita gminy wynosi 119 km^2.

Gmina Kotuń jest jedną z trzynastu gmin składających się na powiat siedlecki. Położona jest we wschodniej jego części na obszarze 150 km^2, gdzie około 65% zajmują użytki rolne, a około 22% powierzchni gminy stanowią lasy. Przez teren Gminy przepływa rzeka Kostrzyń

[2] Raport o stanie Gminy Siedlce za 2021 rok

[3] Raport o stanie Gminy Zbuczyn za 2021 rok

z dopływami o wysokiej klasie czystości. Swoim zasięgiem gmina Kotuń obejmuje 32 miejscowości. Graniczy z gminą Siedlce, gminą Skórzec, gminą Mokobody, gminą Kałuszyn, gminą Wodynie i gminą Grębków. Na tle powiatu siedleckiego zajmuje trzecie miejsce pod względem liczby mieszkańców za gminą Siedlce i Zbuczyn. Gmina jest również trzecią gminą pod względem powierzchni w powiecie siedleckim za gminami Zbuczyn i miastem i gminą Mordy[4].

Gmina Wiśniew leży przy drodze krajowej nr 63, na trasie Siedlce – Łuków – Lublin. Jest gminą typowo rolniczą. Zajmuje powierzchnię 126 km^2. Zamieszkuje ją niespełna 6.000 mieszkańców w 27 sołectwach. Graniczy z gminami: Domanice, Siedlce, Skórzec, Zbuczyn i Łuków (województwo lubelskie). Dogodne położenie, walory przyrodnicze, brak uciążliwego przemysłu i czyste środowisko stwarzają dogodne warunki do inwestowania, a także do wypoczynku i turystyki. Gmina położona jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej na pograniczu dwóch mezoregionów Wysoczyzny Siedleckiej i Równiny Łukowskiej. Rzeźba terenu jest słabo zróżnicowana. Na terenie gminy występuje duży kompleks leśny (uroczysko Stok Wiśniewski). Las ten posiada nieregularny kształt, bardzo rozbudowaną linię brzegową i liczne wewnętrzne polany. W granicę gminy wchodzi duży kompleks leśny Kryńszczak. Szczególne znaczenie przyrodnicze mają doliny rzeczne. Jest nią Dolina Muchawki jak również kompleks stawów rybnych w Mościbrodach, gdzie występuje duża ilość ptaków wodnych.
Na terenie gminy znajduje się Łukowski oraz Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu[5].

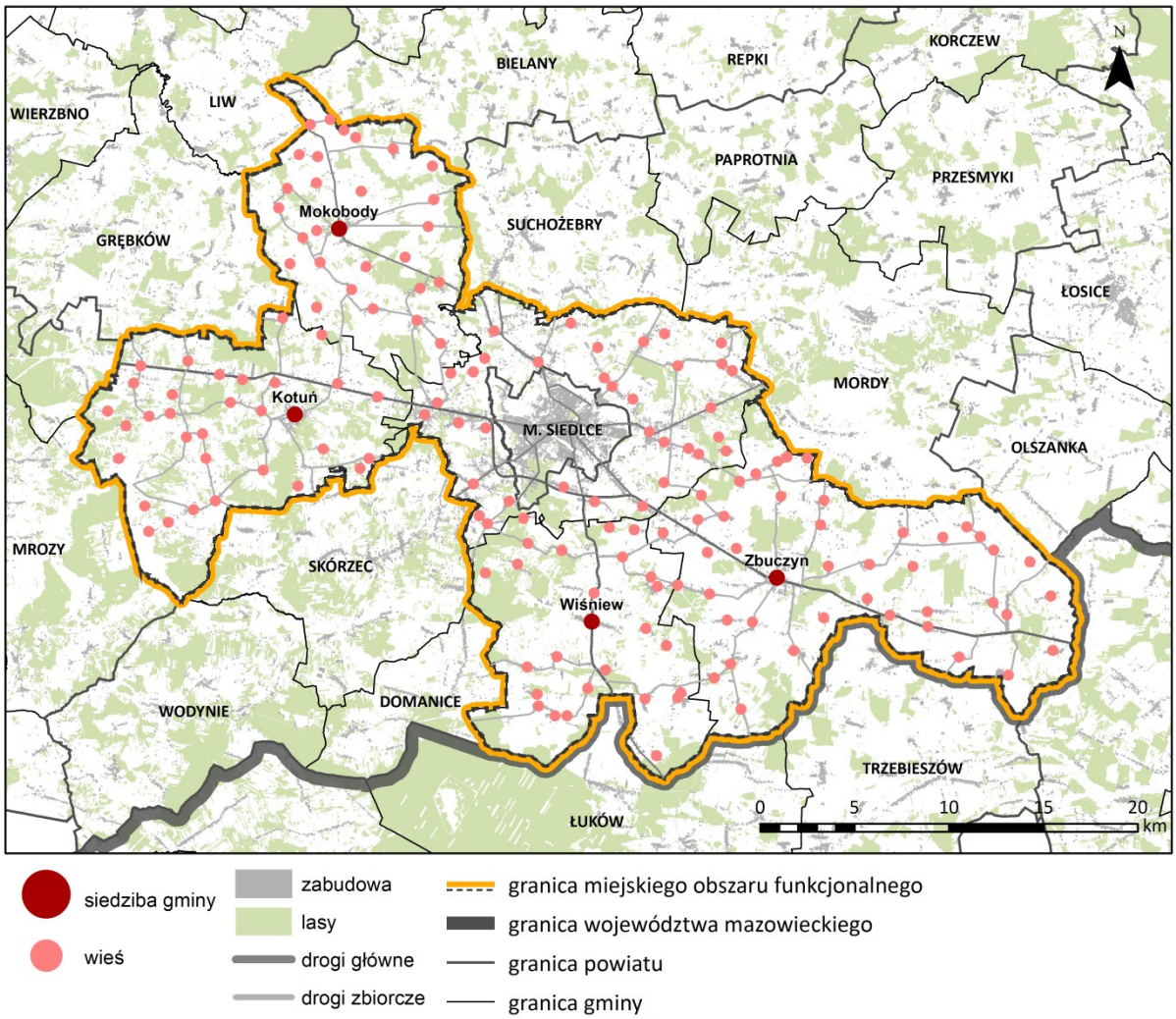
Miasto Siedlce to czwarte pod względem liczby ludności miasto w województwie mazowieckim, jest centrum edukacyjnym i znaczącym ośrodkiem akademickim. Przeważająca liczba mieszkańców miasta pracuje w sektorze usług, pozostali - w przemyśle i budownictwie. W strukturze podmiotów gospodarczych przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Siedlce są nie tylko dużym i ważnym węzłem komunikacyjnym, ale także centrum gospodarczym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i administracyjnym dla wschodniego Mazowsza. Lokalizacja Siedlec na głównej trasie komunikacyjnej (linia kolejowa E 20 i droga krajowa nr 2 umożliwia osobom w wieku produkcyjnym korzystanie z warszawskiego rynku pracy, a młodzieży z warszawskiego systemu edukacji, szczególnie na poziomie wyższym[6]. Miasto Siedlce zajmuje powierzchnię o wielkości 32 km^2.

[4] Raport o stanie Gminy Kotuń za rok 2021

[5] https://wisniew.pl/o-gminie.html

[6] Raport o stanie miasta Siedlce w 2021 r.

Rysunek 2 Struktura przestrzenna MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PRG i BDOT10k

3 Diagnoza stanu istniejącego obszaru MOF Siedlce

3.1 Metodologia badań

Metodologia przeprowadzenia diagnozy stanu istniejącego na potrzeby Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 zakłada, że analiza danych zastanych jest punktem wyjścia całego badania. W ramach niniejszego opracowania zostało wykonane przetworzenie, scalenie i analiza danych zawartych w powszechnie dostępnych dokumentach i źródłach, które swoim zakresem i tematyką związane są z zakresem niniejszej analizy. Do opracowania diagnozy stanu istniejącego wykorzystano takie materiały i źródła jak m.in. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, strategie rozwoju oraz raporty o stanie gmin wchodzących w zakres niniejszego opracowania. Ponadto do wykonania analizy stanu diagnostycznego posłużono się wynikami i wnioskami ujętymi w ramach przeprowadzonych badań diagnostycznych na potrzeby projektu tj. badania jakościowego techniką IDI (Indywidualne wywiady pogłębione) z przedstawicielami poszczególnych gmin oraz ankietą internetową i konsultacjami społecznymi z mieszkańcami.

3.2 Obszar społeczny

3.2.1 Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, obszar MOF Siedlce w 2021 roku zamieszkiwały łącznie 123 883 osoby. Od 2020 roku w gminach MOF Siedlce można zaobserwować ujemny przyrost naturalny, spowodowany bardzo niskim poziomem urodzeń oraz wysoką liczbą zgonów. Nie da się ukryć, że na obecną sytuację demograficzną największy wpływ miała niewydolność służby zdrowia, wywołana pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 oraz spowodowana tym najwyższa od kilkudziesięciu lat liczba zgonów.

Należy jednak mieć na uwadze, iż duży, pozytywny wpływ na liczbę ludności w MOF Siedlce ma jednak także saldo migracji – w podsiedleckich gminach stale osiedlają się całe rodziny, które wybrały życie z dala od miejskiego zgiełku, a do dużych ośrodków miejskich dojeżdżają tylko do pracy, szkoły/uczelni lub na przykład na zakupy.

W związku z powyższym, liczba ludności w obszarze MOF Siedlce pozostaje od około 10 lat praktycznie niezmienna i wynosi 123-125 tysięcy osób. Sytuacja jest więc tożsama z sytuacją ogólnokrajową – liczba ludności w skali Polski od 2000 roku ulega tylko niewielkim wahaniom, nie ma drastycznych zmian.

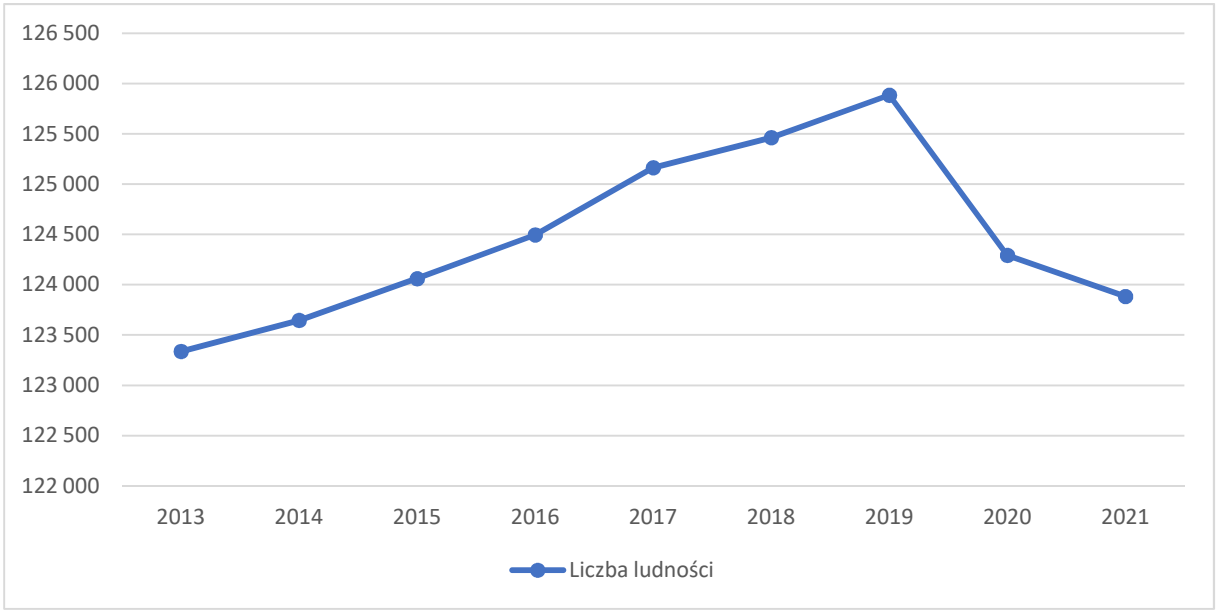
Około 60% całkowitej liczby ludności stanowią mieszkańcy miasta Siedlce, gdzie gęstość zaludnienia jest najwyższa (363 osoby na km^2). Na obszarze wiejskim liczba ludności na km^2 wynosi od 41 do 54 osób.

Tabela 1 Zmiana liczby ludności w MOF Siedlce w latach 2013-2021

	Liczba ludności								
Rok / Gmina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miasto Siedlce	76 347	76 603	76 942	77 020	77 653	77 872	78 185	76 471	76 005
Gmina Siedlce	17 315	17 506	17 628	17 972	18 054	18 226	18 406	19 215	19 360
Gmina Zbuczyn	10 112	10 067	10 092	10 121	10 087	10 074	10 106	9 847	9 812
Gmina Mokobody	5 120	5 092	5 088	5 019	5 040	5 017	4 939	4 856	4 841
Gmina Kotuń	8 606	8 563	8 515	8 575	8 575	8 526	8 501	8 199	8 177
Gmina Wiśniew	5 837	5 815	5 795	5 788	5 754	5 747	5 747	5 704	5 688
Suma	**123 337**	**123 646**	**124 060**	**124 495**	**125 163**	**125 462**	**125 884**	**124 292**	**123 883**

Źródło: Dane GUS

Wykres 1 Zmiana liczby ludności w MOF Siedlce w latach 2013-2021

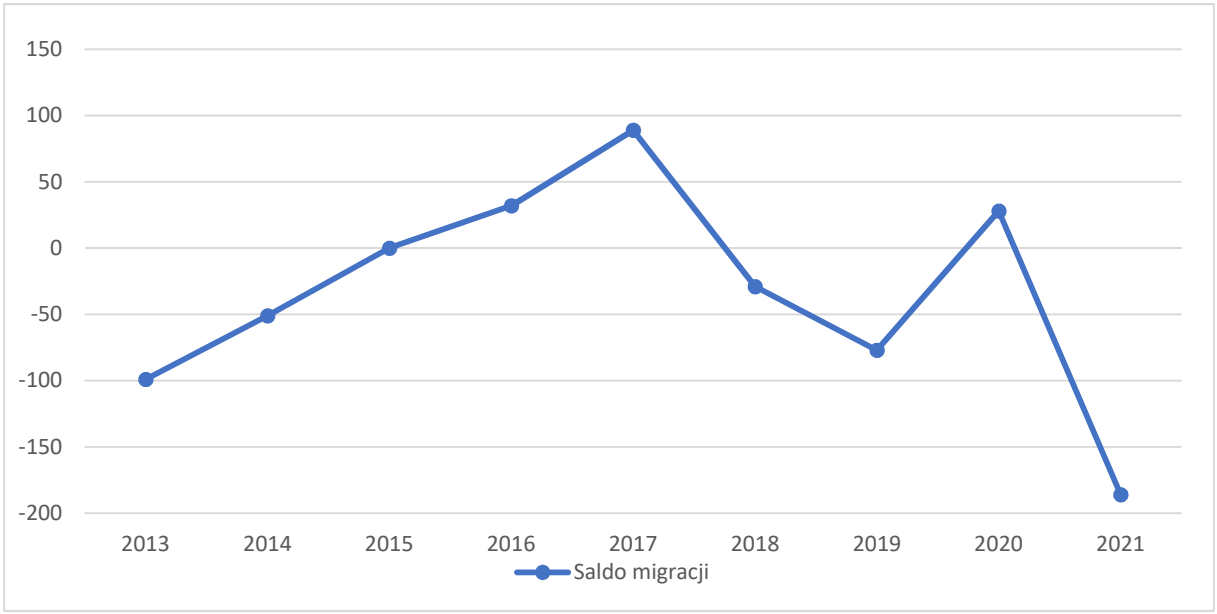
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2 Saldo migracji w gminach w MOF Siedlce w latach 2013-2021

	Saldo migracji								
Rok / Gmina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miasto Siedlce	-131	-47	0	-34	61	-51	-87	-124	-278
Gmina Siedlce	93	94	0	134	86	120	70	181	101
Gmina Zbuczyn	-24	-47	0	3	-30	-38	-18	-27	4
Gmina Mokobody	1	4	0	-38	-3	-12	-41	-9	2
Gmina Kotuń	-10	-19	0	1	-16	-24	1	-12	15
Gmina Wiśniew	-28	-36	0	-34	-9	-24	-2	19	-30
Suma	**-99**	**-51**	**0**	**32**	**89**	**-29**	**-77**	**28**	**-186**

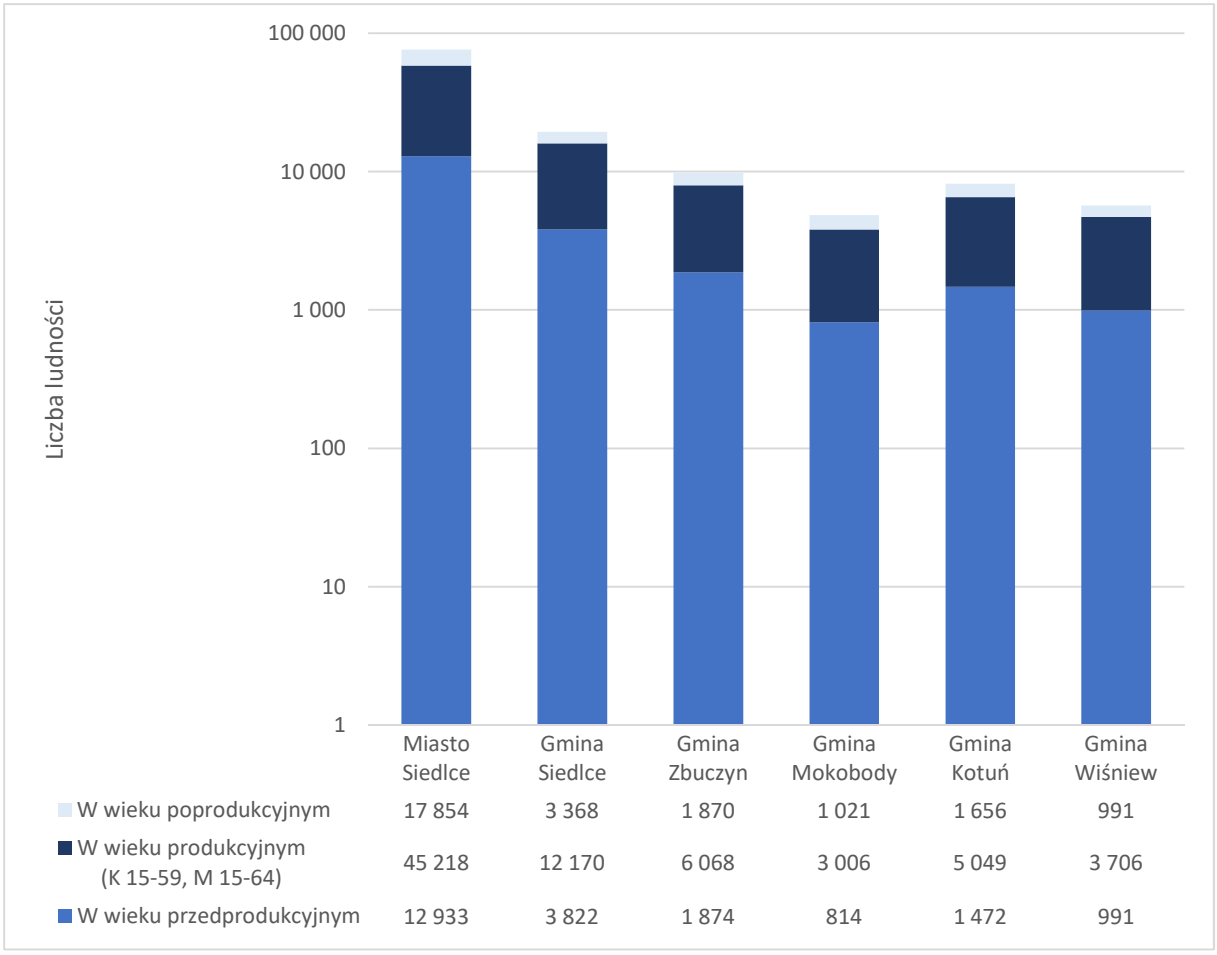
Źródło: Dane GUS

Wykres 1 Suma sald migracji w MOF Siedlce w latach 2013-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na terenie MOF Siedlce roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 3 Gęstość zaludnienia w gminach MOF Siedlce (stan na rok 2021)

Gmina	Gęstość zaludnienia (os/km^2)
Miasto Siedlce	363
Gmina Siedlce	137
Gmina Zbuczyn	47
Gmina Mokobody	41
Gmina Kotuń	54
Gmina Wiśniew	45
Średnia	**64**

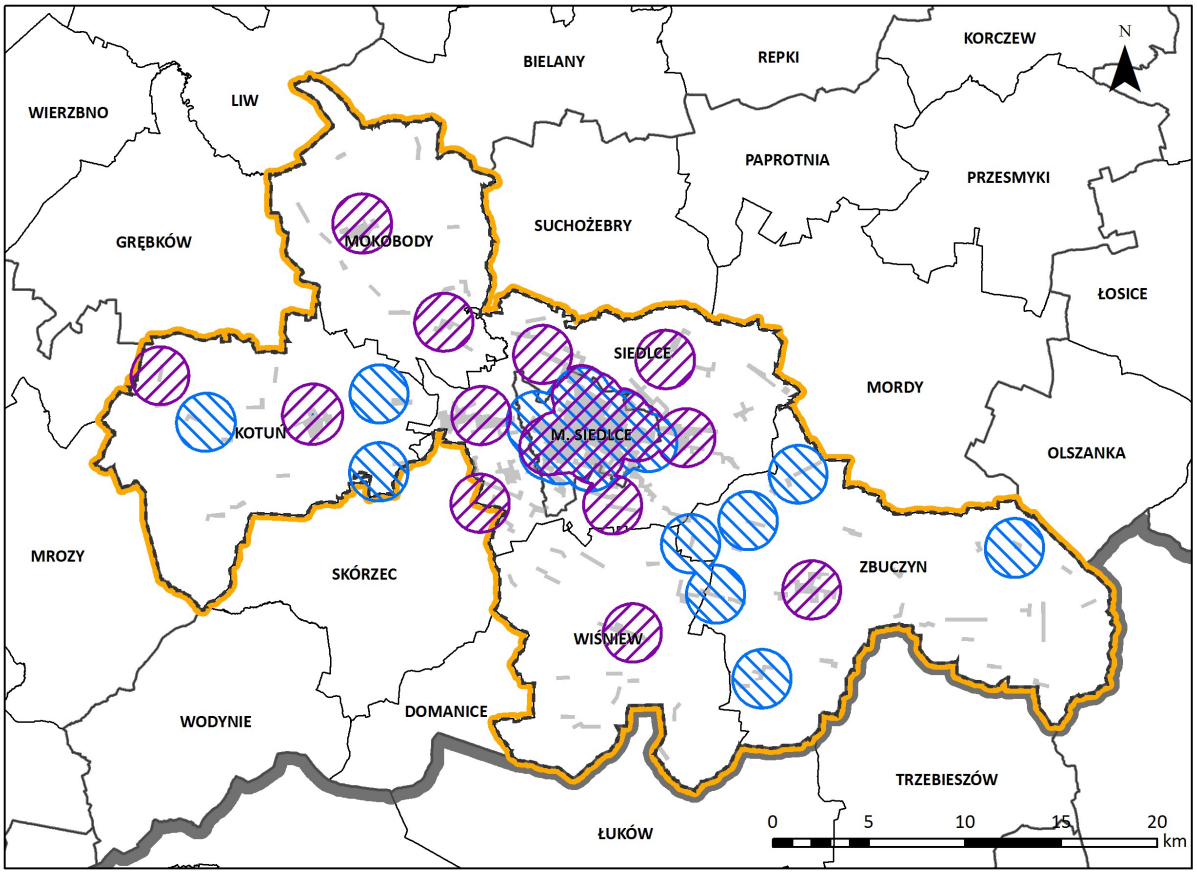
Źródło: Dane GUS

3.2.2 Edukacja

Według stanu na dzień 30 września 2022 roku w Mieście Siedlce funkcjonuje 16 przedszkoli publicznych (1869 wychowanków) i 27 niepublicznych, gwarantując wychowanie przedszkolne na bardzo wysokim poziomie. W czterech szkołach podstawowych zostały utworzone oddziały przedszkolne dla 153 wychowanków.

Na poniższym rysunku przedstawiono tereny znajdujące się w zasięgu 1500 metrów od przedszkoli i żłobków. Publiczne placówki oświatowe oznaczono kolorem fioletowym, zaś niepubliczne niebieskim. Przeprowadozna anliza wskazuje, że część terenów zabudowanych (oznacoznych kolorem szarym) znajdujących się na obszarach nie znajduje się w zasięgu oddziaływania tego rodzaju placówek oświatowych. Taki stan rzeczy ma dość istotny wpływ na jakość życia mieszkańców gmin oraz wpływa negatywnie na atrakcyjność tych terenów pod kątem osiedlania się na nich przez nowych potencjalnych mieszkańców, zwłaszcza wśród młodych rodzin.

Rysunek 3 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od przedszkoli i żłobków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PRG i BDOT10k

W roku szkolnym 2022/2023 do 12 publicznych szkół podstawowych uczęszcza 7 245 uczniów. W Miejskich przedszkolach Nr 20, 21, 27 oraz w Szkole Podstawowej nr 6 im. Władysława Broniewskiego Szkole Podstawowej nr 3 im. Tadeusza Kościuszki dzieci uczą się także w oddziałach integracyjnych. Sieć szkół publicznych uzupełnia oferta 7 niepublicznych

szkół podstawowych, prowadzonych przez Diecezję Siedlecką, Samodzielne Koło Terenowe Nr 161 Społecznego Towarzystwa Oświatowego, Stowarzyszenie Polski Ruch Społeczno-Humanitarny, Fundację Żółty Latawiec oraz osoby fizyczne. Dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, klasy sportowe, realizowane przez szkoły liczne projekty edukacyjne sprawiają, że dzieci i młodzież osiągają bardzo dobre wyniki na sprawdzianach kompetencji oraz egzaminach. Potwierdzają ten fakt średnie, które są wyższe od średnich krajowych i na Mazowszu. Uczniowie siedleckich szkół zdobywają także laury w konkursach i zawodach na szczeblu ogólnokrajowym i międzynarodowym.

W szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Miasto Siedlce wszystkich typów dla młodzieży uczy się 7 465 uczniów, w tym w liceach ogólnokształcących – 2 955 (40 %) oraz w szkołach zawodowych – 4 510 (60 %), w tym – 3 800 w technikach oraz 710 w branżowych szkołach I stopnia, 82 w branżowych szkołach II stopnia. W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. Stanisława Staszica funkcjonują szkoły z oddziałami integracyjnymi. Szkolnictwo siedleckie wyróżnia się na tle kraju możliwością kształcenia integracyjnego dzieci i młodzieży na wszystkich etapach edukacyjnych systemu oświaty.

Kształceniem dorosłych zajmuje się Centrum Kształcenia Ustawicznego, będące placówką publiczną prowadzoną przez Miasto Siedlce. W swej strukturze posiada ono liceum ogólnokształcące i szkołę policealną. Uczy się w nim 444 uczniów. W mieście funkcjonuje ponadto 30 niepublicznych szkół ponadpodstawowych różnych typów dla dorosłych prowadzonych przez osoby prawne i osoby fizyczne.

Szkolnictwo ponadpodstawowe, podobnie jak szkolnictwo wyższe, poza funkcją edukacyjną, jest ważnym elementem dynamizującym procesy rozwojowe miasta i podnoszącym jego prestiż.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost udziału uczniów szkół zawodowych. Szkoły zawodowe, które latami przegrywały prestiżem z liceami ogólnokształcącymi, obecnie przyciągają więcej uczniów, a ich szanse na rozwój są większe. Oferta szkolnictwa zawodowego w Siedlcach jest urozmaicona i wyróżnia się tym w skali kraju.

Centrum Kształcenia Zawodowego jest publiczną placówką kształcenia praktycznego dla 1187 uczniów.

Kształcenie specjalne odbywa się w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. W skład Ośrodka wchodzą: szkoła podstawowa, szkoła zawodowa, szkoła przysposabiająca do pracy oraz internat. Szkoła zawodowa kształci uczniów w zawodzie piekarza, stolarza i kucharza małej gastronomii.

Pomoc psychologiczną świadczy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która współpracuje i wspomaga wszystkie szkoły i placówki na terenie miasta, świadcząc też dodatkowe usługi na rzecz innych powiatów w drodze porozumień. W mieście funkcjonują również trzy niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Miasto Siedlce prowadzi także placówkę doskonalenia nauczycieli - Samorządowe Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli. Placówka posiada akredytację Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

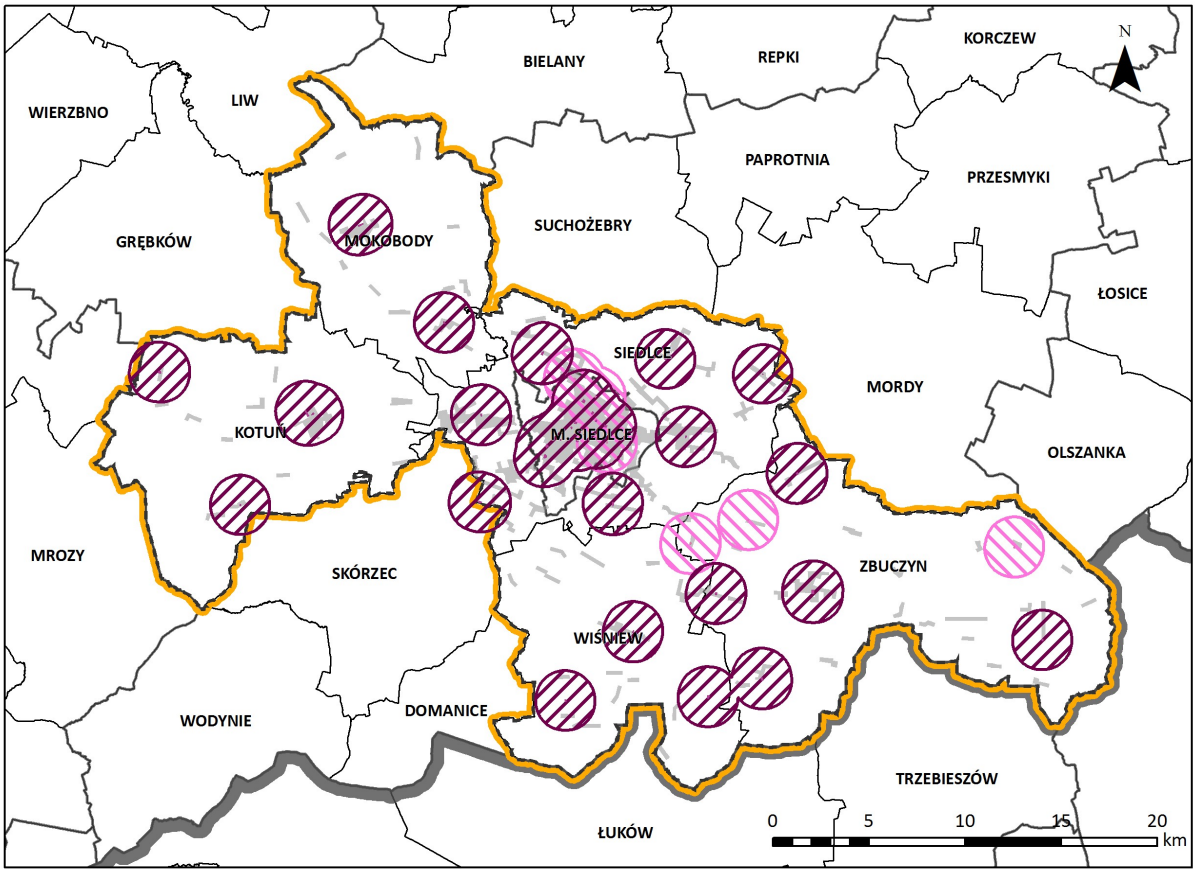
Od wielu lat bardzo ważnym zadaniem realizacyjnym jest: „Wspieranie rozwoju szkolnictwa wyższego". Odnosi się przede wszystkim do dwóch siedleckich uczelni – Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego oraz niepublicznej Akademii Nauk Stosowanych MAZOVIA. Realizacja tego zadania zawiera także sprzężenie zwrotne. Obie szkoły wyższe to bardzo ważny czynnik rozwoju miasta, zarówno w sensie ekonomicznym, jak też w obszarze edukacji na wszystkich szczeblach.

Na terenie MOF Siedlce, poza miastem Siedlce, funkcjonuje kilkanaście placówek oświatowych, zarówno publicznych, jak i niepublicznych. Są to między innymi:

1. Zespół Oświatowo-Wychowawczy w Białkach,
2. Zespół Oświatowy w Golicach,
3. Zespół Oświatowy w Pruszynie,
4. Zespół Oświatowy w Nowych Iganiach,
5. Zespół Oświatowy w Stoku Lackim,
6. Zespół Oświatowy w Kotuniu,
7. Zespół Szkół w Bojmiu,
8. Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Żeliszewie Podkościelnym,
9. Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Wyklętych w Borkach-Kosach,
10. Szkoła Podstawowa im. Jana Czesława Tajcherta w Czuryłach,
11. Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Dziewulach,
12. Szkoła Podstawowa w Krzesku-Królowa Niwa,
13. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zbuczynie,
14. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Niwiskach,
15. Zespół Oświatowy w Mokobodach,
16. Zespół Oświatowy w Wiśniewie,
17. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Radomyśli,
18. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Śmiarach.

Na poniższym rysunku przedstawiono tereny znajdujące się w zasięgu 1500 metrów od szkół podstawowych. Szkoły publiczne oznaczono kolorem bordowym, zaś niepubliczne różowym. Zgodnie z otrzymanymi wynikami znaczna większość terenów zabudowanych (oznaczonych kolorem szarym) objęta jest oddziaływaniem poszczególnych planówek oświatowych.

Rysunek 4 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od szkół podstawowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PRG i BDOT10k

Placówki są stale modernizowane oraz doposażane w niezbędne pomoce naukowe oraz nowoczesny sprzęt, ułatwiający prowadzenie zajęć dydaktycznych. Projekty edukacyjne otrzymują dofinansowanie ze środków unijnych oraz rządowych.

Zgodnie z danymi BDL GUS, na jeden oddział szkoły podstawowej przypada od 10 (gm. Wiśniew) do 19 (m. Siedlce) osób, a na jeden oddział szkoły ponadpodstawowej 24 osoby (m. Siedlce). Współczynnik skolaryzacji brutto wynosi, w zależności od gminy, od około 70% do 106%. Kwestią problematyczną jest zła dostępność szkół ponadpodstawowych. Uczniowie tych placówek muszą dojeżdżać do Siedlec lub innych, bardziej odległych miejscowości, najczęściej z wykorzystaniem transportu indywidualnego, z uwagi na brak dostępu do komunikacji zbiorowej.

Istotnym problemem diagnozowanym od lat na obszarze MOF jest zjawisko, w którym absolwenci szkół ponadpodstawowych, w tym zawodowych, nie znajdują zatrudnienia w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w MOF. Wynika to z takich czynników jak m.in.:

- Zbyt niskie zarobki, w porównaniu choćby z możliwością podejmowania pracy w Warszawie;
- Kontynuowanie kształcenia na uczelniach wyższych w Warszawie i innych dużych miastach (po zakończeniu studiów, absolwenci nie wracają już do Siedlec/MOF);

- Wybieranie przez młodych dorosłych kierunków nieadekwatnych do predyspozycji zawodowych.

Obserwowane w ostatnich latach są próby przeciwdziałania temu zjawisku, m.in. poprzez to, że pracodawcy z obszaru MOF coraz częściej włączają się w proces edukacji np. poprzez tworzenie klas patronackich kształcących w pożądanym zawodzie czy poprzez wsparcia finansowego szkół (np. doposażania pracowni w sprzęt). Obserwowany jest również sukcesywny wzrost zainteresowania szkolnictwem zawodowym, co jest trendem odwrotnym niż miało to miejsce np. 20-25 lat temu, gdy szkoły zawodowe były uznawane za placówki edukacyjne "drugiej kategorii", a przez to – drugiego wyboru. Obecnie natomiast, młodzież częściej docenia fakt, że po ukończeniu szkoły zawodowej zdobywa się konkretny zawód, który umożliwia pracę od razu po jego ukończeniu, nawet jeśli podejmie się decyzję o kontynuacji kształcenia na uczelni wyższej. Należy jednak również podkreślić, że szkolnictwo zawodowe jest zdecydowanie droższe w porównaniu z kosztami funkcjonowania liceów ogólnokształcących, gdyż wymaga nakładów doposażenia pracowni zawodowych dostosowanych do potrzeb profili przedsiębiorstw i zmieniającej się technologii.

3.2.3 Kultura

Mimo niezbyt rozległej powierzchni, obszar MOF Siedlce charakteryzuje się dobrze rozwiniętą oraz relatywnie wysoce dostępną dla ogółu działalnością kulturalno-rozrywkową. Na terenie MOF Siedlce istnieje kilka ośrodków kultury oraz innych obiektów, pełniących podobną funkcję, odpowiadających na potrzeby mieszkańców regionu – zarówno tych młodszych, rozpoczynających swoją podróż po świecie kultury, jak i tych bardziej doświadczonych. Dodatkowo, gminne Ośrodki Kultury w poszczególnych gminach koordynują pracę podległych sobie bibliotek oraz ich filii. Do najważniejszych obiektów kulturalnych można zaliczyć:

- **Miejski Ośrodek Kultury w Siedlcach**

  Siedlecki MOK opiera swoją działalność na kształtowaniu wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz czynnym promowaniu Twórcy i jego Dzieła. Ośrodek wspiera zarówno profesjonalistów, jak i amatorów. W roku 2021 roku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Siedlcach działało 40 zespołów i pracowni artystycznych, grup twórczych i kół zainteresowań, w tym: 4 zespoły taneczne, 13 zespołów muzycznych i wokalnych, 3 pracownie artystyczne, Grupa Twórcza FOTOGRAM, Siedlecka Grupa Literacka WITRAŻ oraz 16 zespołów, sekcji artystycznych i kół zainteresowań pracujących w ramach Siedleckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Siedlcach**

  Miejska Biblioteka Publiczna w Siedlcach funkcjonuje od ponad 100 lat. W roku 2009 rozpoczęto trwający dwa lata kapitalny remont budynku przy ul. Piłsudskiego 5, który jest siedzibą biblioteki. Biblioteka posiada aż 5 filii bibliotecznych, rozmieszczonych na terenie miasta Siedlce. MBP należy także do Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej, gdzie

udostępniane są cyfrowe wersje książek, czasopism oraz materiałów ikonograficznych, kartograficznych i dokumentów życia społecznego.

- **Centrum Kultury i Sztuki w Siedlcach**

  Centrum Kultury i Sztuki w Siedlcach powstało w 1975 roku jako instytucja skupiająca wszystkie jednostki kultury w województwie siedleckim a od 1 stycznia 1999 roku zostało przejęte przez Miasto Siedlce. Decyzją Rady Miasta Siedlce od 1 stycznia 2012 roku nosi nazwę Centrum Kultury i Sztuki im. Andrzeja Mężeryckiego - Scena Teatralna Miasta Siedlce. CKiS integruje pod wspólnym kierownictwem dom kultury, bibliotekę, kino, ogniska artystyczne oraz zapewnia im jedno źródło finansowania, dzięki czemu możliwe jest lepsze wykorzystywanie lokali i pracowników, a także tworzenie lepszych warunków do organizacji życia kulturalnego. CKiS, formalnie będąc instytucją miejską, kieruje swoje działania do mieszkańców miasta, chociaż organizowane imprezy często mają charakter ponadlokalny.

- **Gminny Ośrodek Kultury w Siedlcach z/s w Chodowie**

  Gminny Ośrodek Kultury w Siedlcach organizuje życie kulturalne gminy Siedlce poprzez sieć świetlic wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Do imprez cyklicznych należą święta obrzędowe, uroczystości państwowe i rocznicowe, imprezy okolicznościowe, konkursy, przeglądy, festiwale, koncerty. Sprawuje również opiekę nad amatorskim ruchem, prowadzi stałe formy pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Pielęgnuje tradycje regionalne, upowszechnia czytelnictwo. Jest także organizatorem i koordynatorem działalności kulturalnej w środowisku. Z inspiracji tej placówki organizowane są obchody rocznic i świąt narodowych, konkursy, przeglądy, koncerty plenerowe, imprezy folklorystyczne, spektakle teatralne dla dzieci i młodzieży. W skład GOK wchodzi Biblioteka Publiczna w Stoku Lackim wraz z filiami w Wołyńcach, Białkach, Nowym Opolu, Pruszynie oraz punktem bibliotecznym w Chodowie.

- **Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie**

  Ustawowy obowiązek zaspokajania kulturalnych potrzeb społeczeństwa, upowszechnianie kultury w każdej grupie wiekowej mieszkańców gminy, Ośrodek realizuje poprzez: prowadzenie zespołów artystycznych, sekcji zainteresowań i pracowni specjalistycznych, organizowanie i prowadzenie działalności w zakresie edukacji artystycznej dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, upowszechnianie różnych form twórczości artystycznej, organizowanie cyklicznych wydarzeń kulturalnych, festiwali, przeglądów i konkursów, imprez plenerowych oraz prowadzenie Gminnej Biblioteki Publicznej.

- **Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie**

  Do podstawowych zadań Ośrodka należy edukacja kulturalna dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez aktywny udział w zespołach i kołach zainteresowań, sprawowanie

mecenatu nad twórczością artystyczną, promocją twórców kultury z terenu Gminy, organizowanie konkursów w różnych dziedzinach sztuki, prowadzenie działalności informacyjnej i oświatowo-wychowawczej, sprawowanie nadzoru nad punktami bibliotecznymi.

- **Gminny Ośrodek Kultury w Mokobodach**

  Ośrodek istnieje od 2009 roku, a jego działalność GOK opiera się głównie na organizacji imprez kulturalno-rozrywkowych oraz wydarzeń okolicznościowych dla społeczności gminy. GOK w Mokobodach organizuje też cykliczne zajęcia kulturalno-edukacyjne, wokalne oraz ruchowe dla dzieci i młodzieży, ale także dla seniorów.

- **Biblioteka Publiczna Stok Lacki**

  Biblioteka Publiczna w Stoku Lackim to instytucja, w której zaspokajane są czytelnicze i informacyjne potrzeb lokalnej społeczności, oraz promocja kultury, z oferowanych usług mogą także korzystać osoby spoza terenu gminy. W bibliotece można korzystać z bogatych zasobów bibliotecznych, w tym regionaliów, dzięki czemu mogą silniej identyfikować się ze swoją miejscowością/otoczeniem. Biblioteka w ramach swojej działalności prowadzi m.in. Klub Seniora oraz Klub Dziecięcy.

- **Biblioteka Publiczna Kotuń**

  Gminna Biblioteka Publiczna w Kotuniu posiada filie w Bojmiu oraz Żeliszewie Podkościelnym. Księgozbiór biblioteki liczy niemal 50 tysięcy pozycji. W bibliotece organizowane są zajęcia językowe dla dzieci i młodzieży, konkursy, wernisaże, festyny oraz przeróżne warsztaty.

- **Biblioteka Publiczna Zbuczyn**

  W skład Biblioteki wchodzi filia biblioteczna w Czuryłach i filia biblioteczna w Krzesku-Królowa Niwa. Ogółem księgozbiór GBP w Zbuczynie oraz filii w Czuryłach i Krzesku-Królowa Niwa liczy około 40 tysięcy woluminów (książki, zbiory specjalne).

- **Biblioteka Publiczna w Wiśniewie**

  Jest to najmniejsza biblioteka na obszarze MOF Siedlce. W swoich zbiorach posiada 14 tysięcy książek. W roku 2021 liczba wypożyczeń wyniosła aż 6 598. Biblioteka działa w ramach GOK w Wiśniewie.

- **Biblioteka Publiczna w Mokobodach**

  Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i udostępnianie księgozbioru. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwojowi kultury. Biblioteka posiada wypożyczalnię, czytelnię ogólną, trzy stanowiska komputerowe dla czytelników. W strukturze Gminnej Biblioteki Publicznej w Mokobodach działa Filia Biblioteczna w Niwiskach.

Poza wyżej wymienionymi, najważniejszymi punktami na kulturalnej mapie MOF Siedlce, działalność prowadzą także liczne, kameralne świetlice oraz kluby. Analizując dane BDL GUS, należy zwrócić uwagę, iż MOF Siedlce charakteryzuje się dobrą (w skali kraju) liczbą mieszkańców na jeden ośrodek kultury, wynoszącą około 6000 osób na obiekt. Podsumowując, można stwierdzić, że czynnik kulturalny na obszarze MOF Siedlce funkcjonuje w sposób zadowalający oraz wypełnia założone w ustawach cele.

3.2.4 Sport

Aktywność sportowa na poziomie lokalnym odgrywa w dzisiejszych czasach bardzo ważną rolę, która poza krzewieniem kultury fizycznej ma na celu również integrację lokalnych społeczności, szczególnie w małych ośrodkach takich jak gminy wiejskie, gminy miejsko – wiejskie i małe miasta. W dużych miastach sport ma za zadanie integrację społeczności na poziomie rejonów czy dzielnic. Obecnie sport stanowi dobro ogólnie dostępne dla każdego obywatela, bez względu na jego możliwości jak i zainteresowania.[7] Sport poza integracją lokalnych społeczności, ma również pozytywny wpływ na kondycję fizyczną oraz psychiczną obywateli, co sprzyja rozwojowi człowieka zarówno pod względem zdrowotnym jak i jakości życia. Do aktywności sportowych możemy zaliczyć poza typowymi zajęciami sportowymi również aktywność najmłodszych na placach zabaw zorganizowanych przez jednostki samorządu lokalnego.

[7] SPORT I REKREACJA A WYZWANIA WSPÓŁCZESNEJ CYWILIZACJI – Uniwersytet Szczeciński Zeszyty Naukowe nr 689, Ekonomiczne problemy usług nr 78 - http://www.wzieu.pl/zn/689/ZN_689.pdf (dostęp 06.12.2022 r.)

Zgodnie z zapisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz Ustawy
o sporcie[8] rolą jednostek samorządu terytorialnego (JST) jest organizowanie oraz tworzenie warunków do uprawiania sportu przez społeczeństwo.

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych zastanych dokonano diagnozy gmin należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce pod kątem wspierania aktywności sportowych mieszkańców regionu. Analiza była prowadzona na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Banku Danych Lokalnych[9] za 2021 r. oraz na podstawie dokumentów strategicznych publikowanych na stronach gmin objętych zakresem niniejszego opracowania, takie jak strategie rozwoju gmin, raporty o stanie gmin oraz raporty z monitoringu strategii rozwoju.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w każdej z gmin szerzeniem kultury fizycznej zajmują się zarówno placówki szkolne jaki i kluby sportowe, które w większości przypadków reprezentowane są przez Ludowe Zespoły Sportowe, Uczniowskie Kluby Sportowe oraz inne organizacje. Największą liczbą klubów sportowych, w tym stowarzyszeń sportowych, może pochwalić się Miasto Siedlce, co jest zrozumiałe biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców. W przypadku gmin wiejskich wchodzących w skład MOF Siedlce, liczba zespołów sportowych wacha się od 2 do 6, gdzie najwięcej zespołów działa na terenie Gminy Kotuń. Biorąc pod uwagę liczbę osób ćwiczących w tych zespołach to również najwięcej osób trenuje w klubach zlokalizowanych w mieście Siedlce (2623 osoby), natomiast w gminach wiejskich liczba osób ćwiczących wynosi od 31 do 382. W mieście Siedlce dodatkowo działa Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze Oddział „Podlasie” w Siedlcach (dalej: PTTK). PTTK w Siedlcach zajmuje się rozwojem i upowszechnianiem krajoznawstwa i turystyki w mieście Siedlce oraz okolicznych gmin. Siedlecki oddział PTTK oferuje mieszkańcom oraz turystom usługi przewodnickie i pilockie, szlaki turystyczne, odznaki krajoznawcze oraz wydawnictwa z obszaru turystyki. PTTK posiada również w ofercie darmowe gry planszowe związane z regionem. PTTK w Siedlcach oferuje również gry terenowe.

Każda z gmin znajdujących się w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce posiada na swoim terenie obiekty sportowe takie jak boiska i sale sportowe, zlokalizowane najczęściej przy budynkach szkolnych. Obiekty te służą przede wszystkim uczniom szkół przy których się znajdują, członkom zespołów/klubów sportowych oraz pozostałym mieszkańcom gmin. Gminy w dokumentach strategicznych informują, że mimo posiadania już infrastruktury sportowej planują kolejne inwestycje w miejscowościach leżących na ich terenie.

[8] Ustawa o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r. (Dz. U. 2010 Nr 127 poz. 857)

[9] https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start

Podobnie sytuacja wygląda w przypadku placów zabaw dla najmłodszych mieszkańców gmin. Gminy znajdujące się na obszarze MOF Siedlce inwestują w nowe i już istniejące place zabaw. W dokumentach strategicznych wskazują chęć dalszego inwestowania w rozbudowę placów zabaw zarówno tych znajdujących się przy przedszkolach gminnych, szkołach jak i tych wyodrębnionych oraz ogólnodostępnych.

We wszystkich aspektach związanych z krzewieniem aktywności fizycznej (obiekty sportowe, kluby sportowe, place zabaw) prym wiedzie Miasto Siedlce, co jest naturalne biorąc pod uwagę wielkość miasta, jego znaczenie dla regionu oraz obecny jak i historyczny status administracyjny miasta. W mieście Siedlce zarządzaniem obiektami sportowymi zajmuje się Agencja Rozwoju Miasta Siedlce Sp. z o.o. Spółka w swoich zasobach posiada min. stadion piłkarski, Park Wodny Siedlce, 2 hale sportowe, lodowisko, rolkowisko, korty tenisowe, Skateplaze, siłownię, Parkour Park oraz salę tenisa stołowego [10].

Pozostałe gminy MOF Siedlce to gminy wiejskie, które mimo wszystko stale inwestują w rozwój kultury fizycznej i biorą aktywny udział w propagowaniu sportu i aktywności ruchowej wśród swoich mieszkańców.

Poniżej przedstawiono zestawienie przedstawiające zagadnienia związane z aktywnością fizyczną w gminach należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce.

Tabela 4 Sport w gminach MOF Siedlce

Gmina	Liczba obiektów sportowych (budynki, boiska)	Liczba Klubów sportowych	Liczba osób ćwiczących w klubach	Liczba placów zabaw
Miasto Siedlce	37	27	2 623	13
Gmina Siedlce	16	5	382	25
Gmina Zbuczyn	22	5	319	24
Gmina Mokobody	5	2	53	7
Gmina Kotuń	11	6	213	19
Gmina Wiśniew	5	2	31	10
Suma	**64**	**47**	**3621**	**98**

Źródło: Dane GUS oraz dane od Zamawiającego

[10] https://arm.siedlce.pl/ (dostęp 11.01.2023 r.)

Zgodnie z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w 2020 r.[11] w Polsce na 10 000 mieszkańców przypadało 3,7 klubu sportowego, a w województwie mazowieckim współczynnik ten wynosił między 2,3 a 3,0 klubu sportowego na 10 tys. mieszkańców.

W MOF Siedlce na 10 tysięcy mieszkańców przypada 3,8 klubu sportowego, rozpatrując tylko gminy wiejskie (z wyłączeniem miasta Siedlce) współczynnik ten wynosi 4,2 klubu na 10 tys. mieszkańców. W mieście Siedlce na 10 tys. mieszkańców przypada 3,55 klubu sportowego.

Liczba osób ćwiczących w Polsce w 2020 roku wynosiła 26 osób na 1000 mieszkańców, a w 2018 roku przed pandemią COVID-19 współczynnik ten wynosił 31 osób na 1000 mieszkańców. Na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych w 2021 roku w obszarze MOF Siedlce na 1000 mieszkańców osób ćwiczących było 29,2, gdzie w gminach wiejskich osób ćwiczących było 20,8 na 1000 mieszkańców a w mieście Siedlce współczynnik ten wynosił 34,5.

Na podstawie powyższych danych należy uznać, że diagnozowane gminy wyróżniają się pozytywnie na tle całego województwa mazowieckiego a także w skali kraju, w zakresie liczby klubów sportowych na 10 000 mieszkańców. Takie same wnioski możemy wyciągnąć analizując liczbę osób ćwiczących, która znacznie przewyższa średnią dla kraju.

W związku z powyższym należy uznać, że gminy MOF Siedlce wywiązują się z obowiązków, które wynikają z zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z pozostałych aktów prawnych obowiązujących w Polsce w zakresie krzewienia aktywności fizycznej.

3.2.5 Ochrona zdrowia

Jednostki samorządu terytorialnego mają narzucone przez ustawodawcę obowiązki w zakresie ochrony zdrowia. Obowiązki te wynikają z różnych aktów prawnych. Jeżeli mówimy o gminach to obowiązek prowadzenia działań związanych z ochroną zdrowia wynika z art. 7 ust. 1 pkt 5 Ustawy o samorządzie gminnym[12]. Z kolei Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych[13] wskazuje działania jakie władze samorządowe powinny prowadzić w ramach zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej. Poniżej przedstawiono działania, które należą do obowiązków władz samorządowych:

- opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy;

[11] Kultura fizyczna w latach 2019 i 2020, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, Rzeszów 2021

[12] Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95)

[13] Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135)

- inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami;
- podejmowanie innych działań, wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 Wykonawca dokonał analizy desk research ogólnodostępnych informacji w zakresie ochrony zdrowia gmin MOF Siedlce, które zamieszczane są na portalach informacyjnych gmin oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

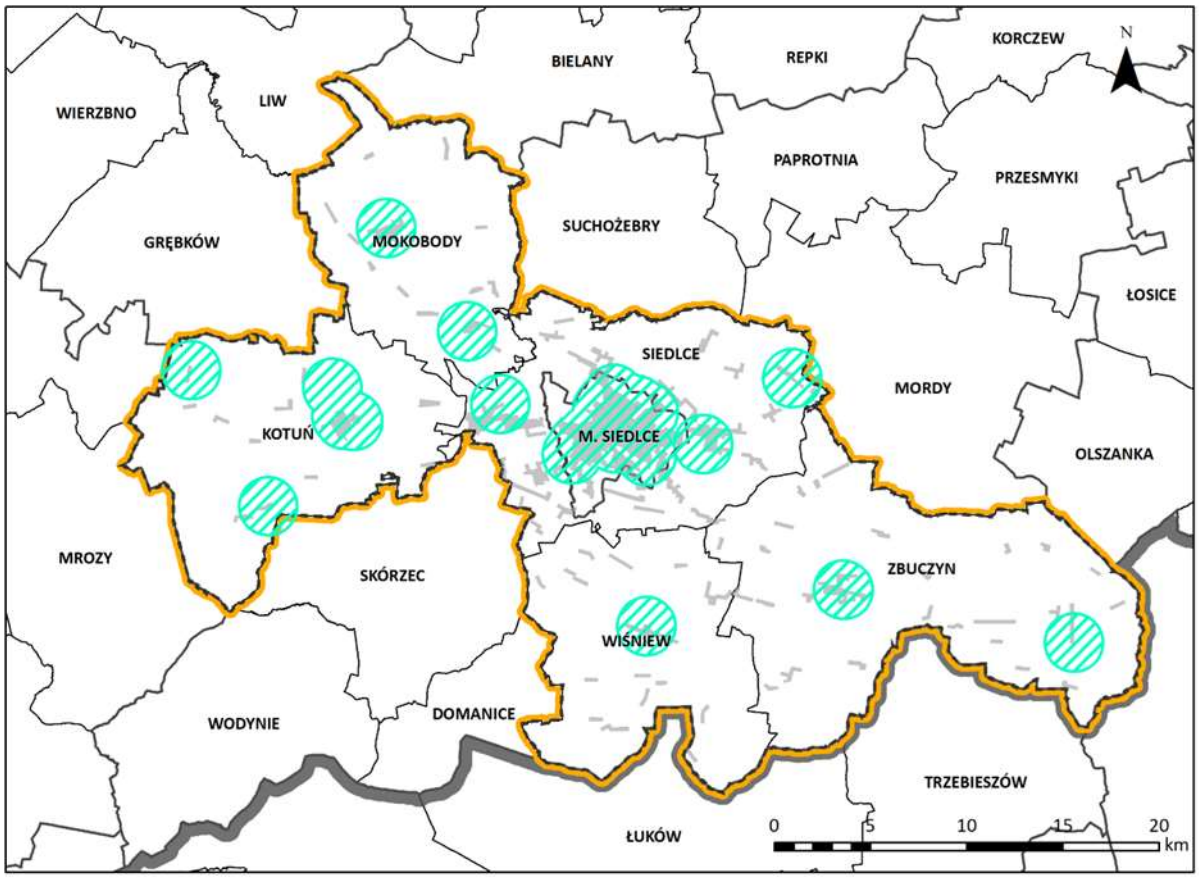
W zakresie ochrony zdrowia w każdej z badanych gmin wiejskich oraz w gminie miejskiej Siedlce zlokalizowane są zakłady opieki zdrowotnej (przychodnie) świadczące opiekę zdrowotną dla mieszkańców. W gminach wiejskich liczba przychodni lekarskich wynosi od 1 do 2. W gminie miejskiej Siedlce zlokalizowanych jest 62 przychodnie z czego 10 należy bezpośrednio do gminy. Spośród ww. zakładów opieki zdrowotnej, 2 przychodnie w gminie Kotuń oraz jedna przychodnia w gminie Siedlce należą do Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Siedlcach. Zakład ten posiada również 6 przychodni w mieście Siedlce oraz liczne wydzielone poradnie i jednostki diagnostyczne.

Na podstawie posiadanych danych ustalono, że w MOF Siedlce na jedną przychodnie przypada 1674 osoby, gdzie w gminach wiejskich leżących w obszarze na 1 przychodnię przypada 3989 osób. W samym mieście Siedlce współczynnik ten wynosi 1225 osób na 1 przychodnię. Zgodnie z danymi GUS[14] na jedną przychodnie w Polsce średnio przypadało w 2021 roku 1481 osób, na Mazowszu było to 1565 osób na 1 przychodnię. Jak widać w całym MOF Siedlce współczynnik ten nie odbiega zbytnio od średniej w Polsce, jeżeli jednak chodzi o obszary wiejskie to wynik gmin MOF Siedlce rażąco odbiega od średniej krajowej.

Na poniższym rysunku przedstawiono tereny znajdujące się w zasięgu 1500 metrów od ośrodków zdrowia (publicznych i prywatnych). Przeprowadzona anliza wskazuje, że część terenów zabudowanych (oznacoznych kolorem szarym) znajdujących się przede wszystkim na obszarach wiejskich (dotyczy to zwłaszcza Gminy Zbuczyn, Gminy Mokobody oraz Gminy Kotuń) nie znajduje się w zasięgu oddziaływania placówek zdrowia publicznego. Taki stan rzeczy ma dosć istotny wpływ na jakosć życia mieszkańców gmin oraz wpływa negatywnie na atrakcyjnosć tych terenów pod kątem osiedlania się na nich przez nowych potencjalnych mieszkańców.

[14] Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 roku – Główny Urząd Statystyczny https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/zdrowie/zdrowie/ambulatoryjna-opieka-zdrowotna-w-2021-roku,13,6.html

Rysunek 5 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od ośrodków zdrowia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PRG i BDOT10k

Na terenie gmin znajdujących się w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym miasta Siedlce zlokalizowane są również apteki, które również możemy zaliczyć do diagnozowanego obszaru tematycznego „zdrowie”.

Zgodnie z danymi publikowanymi w Bazie Danych Lokalnych GUS spośród sześciu poddanych analizie jednostek samorządu terytorialnego należących do MOF Siedlce tylko w gminie wiejskiej Siedlce nie znajduje się jakakolwiek apteka. Pozostałe gminy posiadają na swoim obszarze apteki, gdzie największa liczba aptek znajduje się w mieście Siedlce (32 apteki).

Średnia liczba mieszkańców przypadających na jedną aptekę w Polsce wynosi 2926 osób, a na Mazowszu na jedną aptekę przypada 3095 osób. Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Siedlec na 1 aptekę przypada 3348 osób, co jest zgodne ze średnią dla Mazowsza i oscyluje w pobliżu średniej krajowej. Bardzo dobry wynik w tym zakresie osiąga miasto Siedlce, gdzie współczynnik ten wynosi 2375 osób na 1 aptekę, niestety dla obszarów wiejskich należących do MOF Siedlce przedstawia się bardzo źle i wynosi 9575 osób na 1 aptekę.

Tabela 5 Przychodnie i apteki na terenie MOF Siedlce

Gmina	Przychodnie lekarskie	Apteki
Miasto Siedlce	62	32
Gmina Siedlce	2	0
Gmina Zbuczyn	2	2
Gmina Mokobody	2	1
Gmina Kotuń	2	1
Gmina Wiśniew	1	1
Suma	**74**	**37**

Źródło: Dane GUS

Diagnozując obszar „zdrowie" należy również wspomnieć, że Ustawa o pomocy społecznej narzuca pewne minimalne wymagania związane z bezpieczeństwem socjalnym, które każda gmina w Polsce musi zapewnić mieszkańcom. Obowiązkowe zadania w tym zakresie, które gminy muszą wykonywać z wykorzystaniem własnych środków finansowych to:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (problemów alkoholowych, integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka);
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Wszystkie gminy należące do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Siedlce, posiadają w swojej strukturze organizacyjnej jednostki, które wykonują ww. zadania. Jednostki te najczęściej występują pod nazwą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w przypadku miasta Siedlce jest to Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (GOPS) w ramach ww. obowiązków ustawowych wykonują działania pomocowe skierowane do mieszkańców. GOPS z obszaru MOF Siedlce zajmują się przede wszystkim pomocą żywnościową, wsparciem rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, wypłatami świadczeń (rodzinnych, wychowawczych, opiekuńczych), wypłatami z funduszy alimentacyjnego, pomocą skierowaną do seniorów, kwestiami przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozwiązywaniem problemów związanych z alkoholizmem i uzależnieniami. GOPS w ramach wykonywanych zadań realizują również projekty związane z ich działalnością, finansowane ze środków UE przede wszystkim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Ośrodki przyznają pomoc w formie pieniężnej (wypłaty różnego rodzajów zasiłków i świadczeń) oraz

niepieniężną w postaci poradnictwa, pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, wydawania posiłków itp.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach realizuje dokładnie takie same zadania jak Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach leżących w obszarze MOF Siedlce.

3.2.6 Mieszkalnictwo

Zgodnie z zapisami art. 75 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., władze publiczne na każdym szczeblu mają obowiązek prowadzenia polityki, sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli. Działania te mają na celu przeciwdziałać bezdomności, być ukierunkowane na rozwoju budownictwa socjalnego, a także wspierać mieszkańców w działaniach prowadzących do posiadania własnego mieszkania.

Ustawa o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku poprzez treść art. 4 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 wskazuje, że tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców należy do zadań własnych gminy. Gmina na podstawie ww. artykułów może posiadać a także tworzyć własne zasoby mieszkaniowe. Zgodnie z ww. ustawą o samorządzie gminnym w celu realizacji powyższych zadań gminy zobowiązane są do tworzenia wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym. Gmina ma za zadanie zapewniać lokale w ramach najmu socjalnego i lokale zamienne, a także zaspokajać potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.[15]

Punktem wyjścia, na podstawie którego gminy prowadzą politykę własnych zasobów mieszkaniowych oraz na podstawie którego je tworzą, są studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Takie planowanie wynika z zapisów Art. 24 ust. 3 Ustawy o gospodarce nieruchomościami[16]

Nieodzownym elementem polityki mieszkaniowej gmin w Polsce jest posiadanie przez nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zadanie dotyczące tworzenia i posiadania wymienionych dokumentów planistycznych wynika z kolei Art. 3 ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym[17].

Posiadanie przez jednostki samorządu terytorialnego ww. dokumentów planistycznych jest kluczowe dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Jasno określone kierunki rozwoju przestrzeni jednostek samorządu terytorialnego oraz wskazania co do przeznaczenia

[15] Gmina ma za zadanie zapewniać lokale w ramach najmu socjalnego i lokale zamienne, a także zaspokajać potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach – Publikacja Fundacji im. Stefana Batorego - ISBN 978-83-65882-96-7

[16] Ustawa o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1899, z póź. zm.)

[17] Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 503, z póź. zm.)

poszczególnych obszarów, mogą stanowić swego rodzaju zachętę dla mieszkańców do inwestowania w nowe inwestycje mieszkaniowe i nie tylko.

W związku z powyższymi obowiązkami narzucanymi przez ustawodawcę na gminy w Polsce, dokonano analizy dostępnych danych i źródeł w zakresie polityki mieszkaniowej gmin należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Siedlce. Analizy opierały się o dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny oraz przez różnego rodzaju dokumenty dostępne na stronach internetowych gmin objętych diagnozą a także na podstawie przekazanych przez Zamawiającego danych.

Dokonując analizy MOF Siedlce pod kątem prowadzenia polityki budownictwa socjalnego oraz rozwoju własnych zasobów mieszkaniowych, należy zwrócić uwagę na fakt, że poza miastem Siedlce pozostałe gminy to tereny wiejskie, gdzie głównym obszarem działalności mieszkańców jest rolnictwo. Poniżej przedstawiono podstawowe dane statystyczne dotyczące liczby ludności i powierzchni MOF Siedlce, które należy brać pod uwagę prowadząc analizę polityki mieszkaniowej i przestrzennej na obszarze MOF Siedlce.

Tabela 6 Informacje podstawowe o gminach MOF Siedlce

Gmina	Powierzchnia (ha)	Grunty rolne (ha)	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia (osób/km2)
Miasto Siedlce	3 186	965	76 005	2 386
Gmina Siedlce	14 135	10 184	19 360	137
Gmina Zbuczyn	21 076	16 661	9 812	47
Gmina Mokobody	11 931	9 264	4 841	41
Gmina Kotuń	15 046	10 228	8 177	54
Gmina Wiśniew	12 600	8 482	5 688	45
Suma	**77 974**	**55 784**	**123 883**	

Źródło: Baza danych lokalnych GUS

Na co należy zwrócić uwagę to fakt, że w gminach wiejskich grunty rolne stanowią od 60 do prawie 80% powierzchni gmin a w przypadku miasta Siedlce grunty rolne stanowią 30% powierzchni miasta, co podkreśla rolniczy charakter MOF Siedlce. W gminach Zbuczyn, Mokobody, Kotuń oraz Wiśniew gęstość zaludnienia wynosi od 41 do 54 osób/km^2, największą gęstość zaludnienia notuje miasto Siedlce i wynosi ona 2 386 osób/km^2. Biorąc

pod uwagę, że średnia gęstość zaludnienia w Polsce[18] wynosi 121 osób/km^2 a na Mazowszu wartość ta wynosi 155 osób/km^2 to poza miastem Siedlce i gminą Siedlce pozostałe jednostki samorządowe należące do MOF, notują bardzo niską liczbę ludności w stosunku do posiadanej powierzchni na tle kraju i regionu. Jednak rozpatrując te wartości pod kątem średniej gęstości zaludnienia na polskich wsiach to gminy z obszaru MOF, mieszczą się w średniej krajowej. Natomiast gęstość zaludnienia miasta Siedlce przewyższa średnią krajową dla miast na prawach powiatu[19], która wynosi 1 677 osób/km^2 ale jest niższa niż średnia dla miast na prawach powiatu na Mazowszu, która wynosi 2 886 osób/km^2.

Rozpatrując dane dotyczące lokali mieszkalnych, które są w posiadaniu gmin oraz innych aspektów związanych polityką mieszkaniową i infrastrukturą związaną z mieszkalnictwem, można znaleźć korelację pomiędzy niską gęstością zaludnienia a liczbą posiadanych przez gminy lokali mieszkaniowych czy też poziomem rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminach. Poniżej przedstawiono dane dotyczące mieszkalnictwa w gminach MOF Siedlce.

Tabela 7 Dane dotyczące polityki mieszkaniowej na terenie MOF Siedlce

Gmina	Liczba miejscowości w gminie	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba posiadanych lokali mieszkalnych	Przyłącza wodociągowe do budynków (% podłączonych budynków)	Przyłącza kanalizacyjne do budynków (% podłączonych budynków)
Miasto Siedlce	1	8 052	1 378	96,2	95,7
Gmina Siedlce	35	5 764	11	79,4	62,1
Gmina Zbuczyn	43	3 035	11	98,4	26,4
Gmina Mokobody	28	1 564	0	98,7	26,6
Gmina Kotuń	32	2 939	14	76,2	26
Gmina Wiśniew	27	1 767	6	97,5	16,3
Suma	**168**	**23 121**	**1 417**		

Źródło: Baza danych lokalnych GUS oraz informacje od Zamawiającego

Analizując przedstawione dane należy zwrócić uwagę na fakt, że w gminach wiejskich liczba lokali mieszkalnych należących do zasobów własnych gmin jest bardzo niska a Gmina Mokobody nie posiada żadnego lokalu. Liczby te, jak już wcześniej wspominano, wynikają z faktu, że w gminach typowo wiejskich o przeważającym udziale gruntów rolnych, o niskiej stopie bezrobocia potrzeba tworzenia lub powiększania własnych zasobów mieszkaniowych

[18] Raport „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2021 r.", GUS Warszawa 2021

[19] Jak wyżej.

może być niższa niż w ośrodkach miejskich. Potwierdzeniem tej tezy jest liczba posiadanych własnych zasobów mieszkaniowych przez miasto Siedlce. Miasto Siedlce jest również jedynym właścicielem Siedleckiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (STBS), które odpowiedzialne jest za realizację polityki miasta w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców miasta i udostępniania mieszkań na wynajem zgodnie z przepisami z możliwością ich dziedziczenia przez potomków pierwotnych najemców. STBS jest organizacją non profit, która wybudowała dotychczas 13 budynków mieszkalnych a 14 budynek jest w trakcie realizacji[20].

W trakcie analizy dostępnych danych dotyczących gmin należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Siedlce, uwidacznia się problem infrastruktury kanalizacyjnej, która w analizowanych gminach nie tworzy rozbudowanej sieci (poza gminą wiejską Siedlce), średnia dla gmin wiejskich MOF Siedlce wynosi 31,48% podłączonych budynków, gdzie najniższy wynik notuje Gmina Wiśniew, gdzie tylko 16% budynków podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Dane te kontrastują z danymi dotyczącymi sieci wodociągowej, która jest rozbudowana na wysokim poziomie, dla całego obszaru MOF Siedlce aż 91% budynków posiada przyłącze wodociągowe.

Z informacji uzyskanych od poszczególnych gmin, należy stwierdzić, że władze gminne problem sieci kanalizacyjnej mają zidentyfikowany i prowadzą czynne działania zmierzające do rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Gmina Kotuń prowadzi działania związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków, takie same działania prowadzi również Gmina Zbuczyn. Pozostałe gminy wiejskie cały czas realizują projekty związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej. Wszystkie te działania będą prowadziły do sukcesywnego zwiększania liczby budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnych na terenie MOF Siedlce.

Biorąc pod uwagę obowiązki jakie przed gminami stawiają zapisy aktów prawnych w zakresie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, po dokonaniu analizy danych zastanych należy stwierdzić, że jednostki samorządu terytorialnego należące do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Siedlce wywiązują się należycie z powierzonych im zadań w tym zakresie. Gminy są w posiadaniu studiów uwarunkowań lub są w trakcie opracowywania aktualizacji tychże dokumentów.

Gminy należące do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Siedlce posiadają również miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Niestety plany te w przypadku większości gmin MOF Siedlce obejmują swoim zakresem tylko część terenów leżących w ich granicach.

Gmina Kotuń posiada plany tylko dla 4 wsi i to tylko częściowo oraz plany zagospodarowania przestrzennego związane z przebiegiem linii elektroenergetycznej 400 kV. Natomiast inaczej wygląda sytuacja w gminie Siedlce, która posiada w 100% pokrycie miejscowymi planami

[20] http://stbs.siedlce.pl/index.phtml (dostęp 11.01.2023 r.)

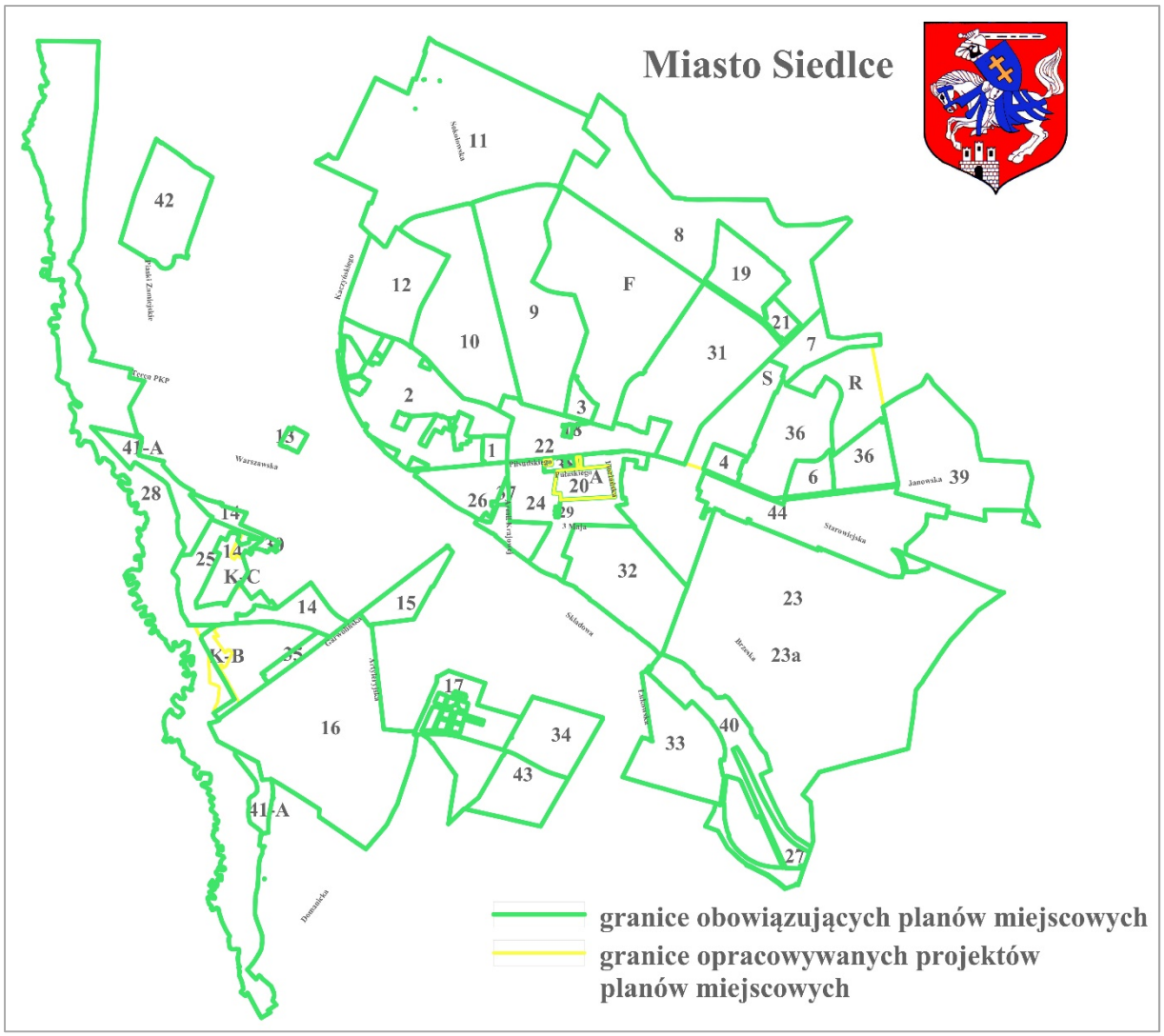
zagospodarowania przestrzennego. W przypadku Gminy Mokobody zgodnie z informacjami udostępnianymi przez gminę[21] (za 2019 r.) tylko 5,4% terenów objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Podobnie do poprzedniej gminy sytuacja wygląda w Gminie Wiśniew, gdzie plan zagospodarowania, zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie gminy, dotyczy tylko niewielkiej części obszaru gminy, przede wszystkim samej wsi Wiśniew oraz przebiegu linii elektroenergetycznej 400 kV. Gmina Zbuczyn posiada 11 planów zagospodarowania przestrzennego, przy czym dotyczą one przede wszystkim okolic wsi Borki Wyrki i Ługi Rętki oraz okolic wsi Zbuczyn. Największe pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego posiada Gmina Siedlce której obszar jest pokryty w 100 % planami miejscowymi. Z kolei w mieście Siedlce 63% całego obszaru miasta i 79% obszarów zurbanizowanych[22] jest objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Miasto Siedlce posiada aktualnie 45 planów[23] miejscowych, które obszarem obejmują łącznie 1914 ha. Aktualnie miasto jest w trakcie prac nad kolejnymi 7 planami zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 6 Granice obszarów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Miasta Siedlce

[21] Raport o stanie Gminy Mokobody za 2021 rok

[22] Dane Urzędu Miasta Siedlce

[23] https://siedlce.pl/urzad-miasta/planowanie-przestrzenne/planowanie-przestrzenne (dostęp 11.01.2023 r.)

Źródło: https://siedlce.pl/urzad-miasta/planowanie-przestrzenne/planowanie-przestrzenne (dostęp 11.01.2023 r.)

3.3 Obszar gospodarczy

Na poziom rozwoju danego obszaru wpływ mają zachodzące w niej, prócz procesów społecznych, również procesy gospodarcze opisane przez czynniki stymulujące wzrost gospodarczy m.in. przez rozwój przedsiębiorczości, wytwarzane produkty i świadczone usługi, tworzenie miejsc pracy, realizowane inwestycje.

3.3.1 Rynek pracy

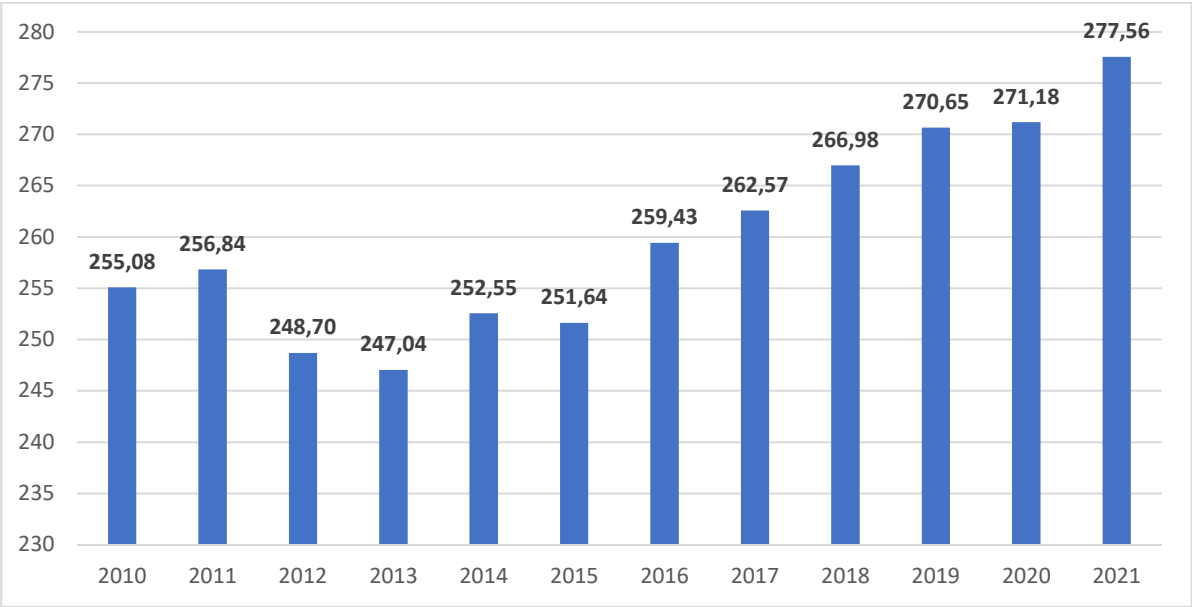
3.3.1.1 Pracujący

Liczba pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób na obszarze gmin należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na koniec 2021 r. wyniosła 34,4 tys. osób, tj. 1,96% ogółu pracujących w województwie mazowieckim (wobec 1,98% na koniec 2020 r. i 2,19% na koniec 2010 r.).

↑ o 9,6%	Wzrost liczby pracujących w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w 2021 r. w relacji do 2010 r.

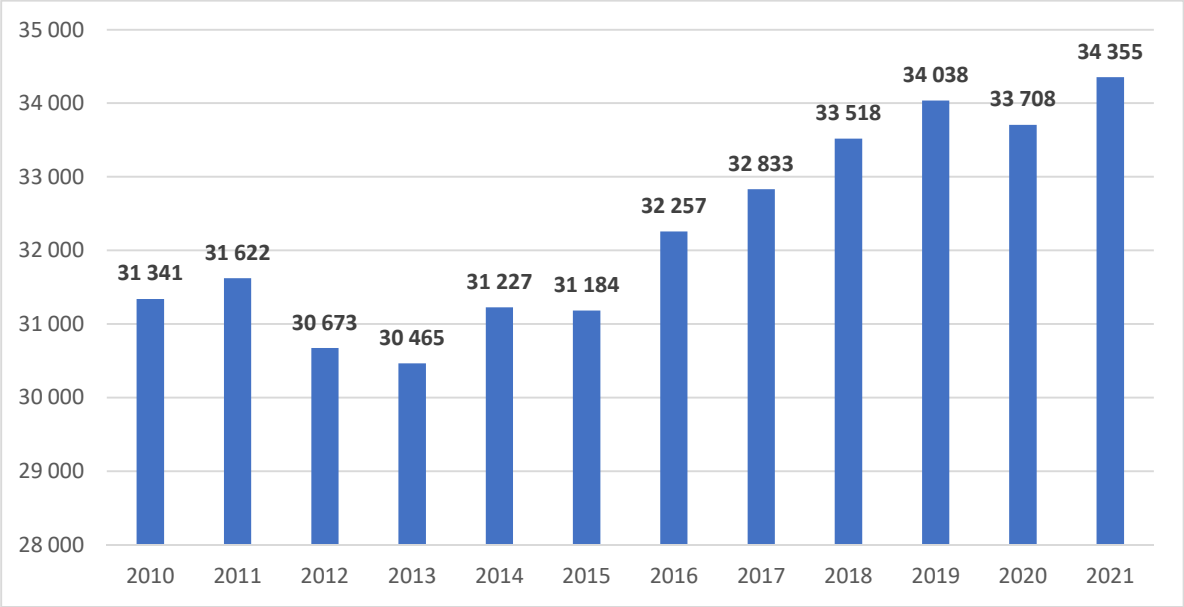
Zarówno w relacji do końca 2020 r., jak i 2010 r. liczba pracujących na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce zwiększyła się odpowiednio o 1,9% i o 9,6% (wobec wzrostu odpowiednio o 3,0% i o 22,5% w województwie mazowieckim). Wzrost liczby pracujących na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce potwierdza również wskaźnik liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który na koniec 2021 r. ukształtował się na poziomie 278 pracujących, wobec 271 na koniec 2020 r. i 255 na koniec 2010 r. Dla porównania na koniec 2021 r. w woj. mazowieckim na 1000 mieszkańców pracowało 318 osób, natomiast w kraju – 259 osób.

Wykres 1 Pracujący na 1000 mieszkańców w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 2.12.2022 r.)

Wykres 2 Pracujący w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 2.12.2022 r.)

Wśród analizowanych jednostek samorządowych w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce najwięcej pracujących w przeliczeniu na liczbę mieszkańców według stanu na koniec grudnia 2021 r. odnotowano w Mieście Siedlce (344 osób na 1000 mieszkańców) i Gminie Siedlce (275 osób na 1000 mieszkańców). Jedyną jednostką samorządu terytorialnego spośród analizowanych, w której odnotowuje się nadwyżkę przyjeżdzających do pracy nad wyjeżdzającymi w 2016 r. jest Miasto Siedlce - iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem[24] ukształtował się w tej jednostce na poziomie 1,66. W pozostałych jednostkach notowano nadwyżkę wyjeżdżających do pracy nad przyjeżdżającymi w tym celu. Średnio iloraz przepływów na terenie gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce wynosi 0,49.

3.3.1.2 Zawody deficytowe

Zawody deficytowe to zawody, na które istnieje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Urzędy pracy (zarówno wojewódzkie, jak i powiatowe) corocznie przedstawiają rankingi zawodów, dzieląc je na grupy zawodów deficytowych i maksymalnie deficytowych. Jako maksymalnie deficytowe zawody określa się te, które wyróżniają się brakiem bezrobotnych. Wprowadzenie kierunków kształcenia w danych jednostkach samorządu terytorialnego zgodnych z zapotrzebowaniem eliminuje problem występowania bezrobocia strukturalnego – mieszkańcy danej jednostki z większym prawdopodobieństwem znajdują pracę w pobliżu miejsca zamieszkania co wpływa

[24] Iloraz przepływów, to stosunek liczby przyjeżdżających do pracy do liczby wyjeżdżających w tym celu w danej jednostce.

pozytywnie na mobilność, gdyż nie muszą dojeżdżać do pracy na dłuższe dystanse. Ponadto dopasowanie strukturalne kształcenia do lokalnego rynku pracy zmniejsza liczbę migracji ludności związanej z wyprowadzką do gmin, w których jest dla danego zawodu praca.

Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach w raporcie *„Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych za rok 2020*" dla powiatu siedleckiego i miasta Siedlce nie zakwalifikował żadnych zawodów do grupy zawodów maksymalnie deficytowych, jednakże przedstawił szereg zawodów deficytowych, których przykłady zaprezentowano poniżej:

- Administratorzy stron internetowych;
- Analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych;
- Blacharze i lakiernicy samochodowi, mechanicy pojazdów samochodowych;
- Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, monterzy elektronicy;
- Fizjoterapeuci i masażyści;
- Kierowcy autobusów, samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych;
- Lekarze;
- Monterzy instalacji budowlanych, konstrukcji metalowych, maszyn i urządzeń;
- Murarze i tynkarze;
- Nauczyciele nauczania początkowego, praktycznej nauki zawodu, przedmiotów ogólnokształcących i przedmiotów zawodowych;
- Pielęgniarki i położne;
- Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, specjaliści ds. finansowych;
- Projektanci i administratorzy baz danych, programiści;
- Psycholodzy i psychoterapeuci;
- Ratownicy medyczni;
- Robotnicy budowlani;
- Technicy i inżynierowie budownictwa.

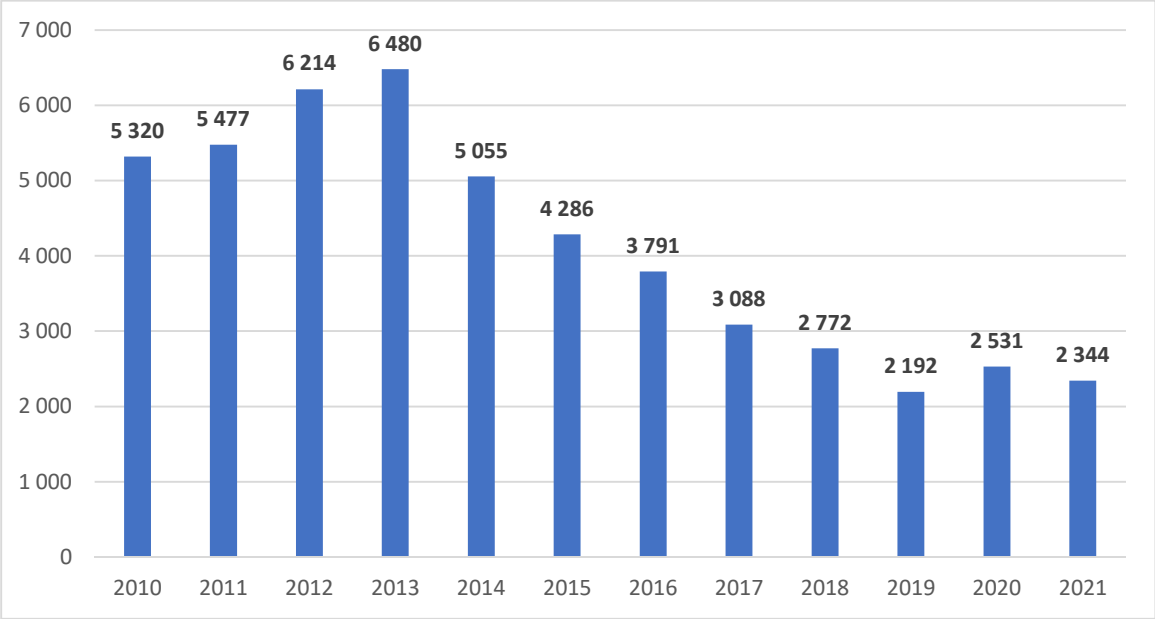
3.3.1.3 Bezrobocie rejestrowane

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy na obszarze gmin należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na koniec 2021 r. wyniosła 2,3 tys. osób, tj. 1,8% ogółu bezrobotnych w woj. mazowieckim (wobec 1,7% na koniec 2020 r. i 2,2% na koniec 2010 r.).

⬇ o 56%	Spadek liczby bezrobotnych w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w 2021 r. w relacji do 2010 r.

Zarówno w relacji do końca 2020 r., jak i 2010 r. liczba bezrobotnych na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce zmniejszyła się odpowiednio o ok. 190 osób i o ok. 3 000 osób. W 2020 r. bezrobocie na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce wzrosło o ok. 340 osób w stosunku do roku 2019 r., czego przyczyną jest pandemia COVID-19. Zjawisko wzrostu bezrobocia miało miejsce w całym kraju, jak również na świecie.

Wykres 3 Liczba bezrobotnych w jednostkach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 2.12.2022 r.)

W 2021 roku w stosunku do roku 2020 zmniejszenie liczby bezrobotnych odnotowano w większości jednostek należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce - spadek bezrobotnych odnotowano w gminie Wiśniew (o 15,5%), gminie Zbuczyn (o 12,0%), gminie Siedlce (o 10,2%) i mieście Siedlce (o 7,8%). Wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do końca 2020 r. odnotowano w gminie Kotuń (o 7,9%) i gminie Mokobody (o 7,6%).

Na koniec 2021 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce ukształtował się na poziomie 3,3% (dla porównania w województwie mazowieckim 4,0%), natomiast w porównaniu do końca 2020 r. odsetek ten był niższy o 0,2 p.proc., a w relacji do 2010 r. – niższy o 3,5 p.proc.

Na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce udział liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 3,3%, tj. o 0,7 p. proc. niższym niż w województwie mazowieckim.

Wśród analizowanych jednostek należących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na koniec 2021 r. największy udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku

produkcyjnym odnotowano w mieście Siedlce i gminie Kotuń. Najniższy odsetek dotyczył gminy Mokobody.

Podobnie jak w województwie mazowieckim, wśród osób bezrobotnych zamieszkujących obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce, notowano nadwyżkę kobiet nad mężczyznami. Pod koniec 2021 r. bezrobotne kobiety stanowiły 52,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 52,5% pod koniec 2020 r. i 50,9% pod koniec 2010 r. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych w gminie Kotuń, gminie Siedlce i mieście Siedlce, w tym największy odsetek bezrobotnych kobiet przekraczający 60% ogółu bezrobotnych odnotowano w gminie Kotuń.

3.3.2 Branże

3.3.2.1 Podmioty gospodarcze

Na koniec 2021 r. w rejestrze REGON na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce zarejestrowanych było niemal 13,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, które stanowiły 1,4% firm zarejestrowanych na terenie województwa mazowieckiego. W 2020 r. na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce zarejestrowanych było 13,1 tys. podmiotów, czyli o 2,9% więcej w stosunku do roku 2019 (12,7 tys.), a w relacji do 2010 r. (11,7 tys. podmiotów) – wzrosła o 12%.

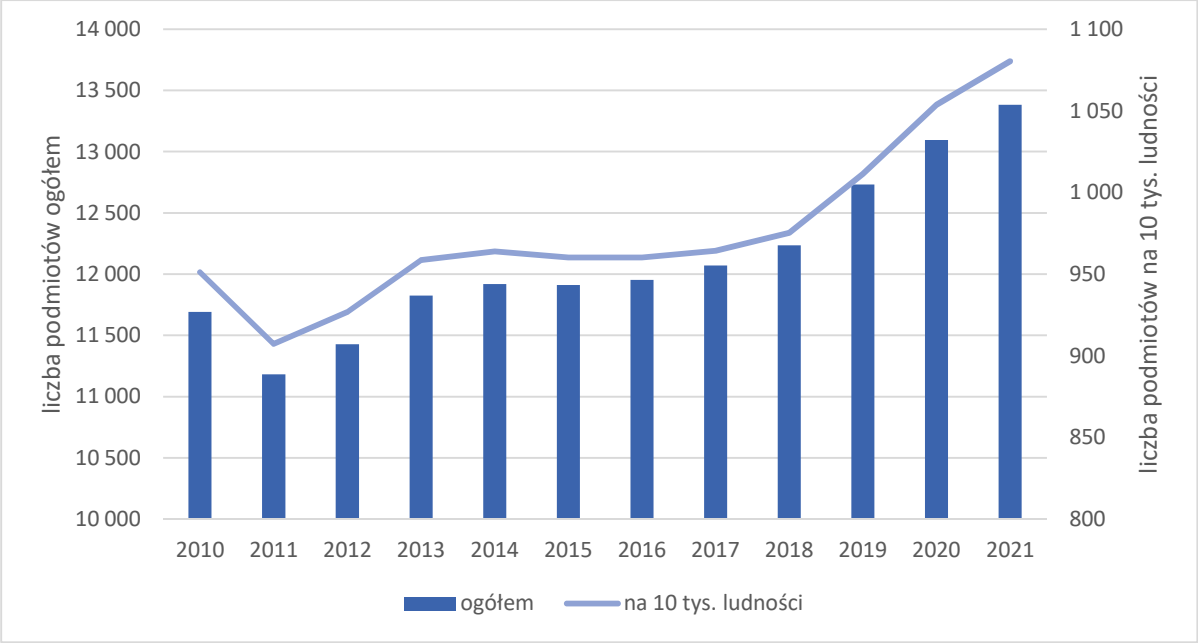
W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zamieszkujących obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce, w 2021 r. na jego terenie prowadziło działalność 1080 podmiotów (wobec 1054 na koniec 2020 r. i 951 na koniec 2010 r.). Rozwój przedsiębiorczości, mierzonej liczbą działających firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce jest mniej dynamiczny niż na obszarze województwa mazowieckiego, gdzie na 10 tys. mieszkańców na koniec 2021 r. prowadziło działalność 1276 jednostek (wobec 1224 w poprzednim roku).

o 24%

Wzrost liczby podmiotów w rejestrze REGON prowadzących działalność na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w 2021 r. w relacji do 2010 r.

Wykres 4 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w latach 2010 – 2021

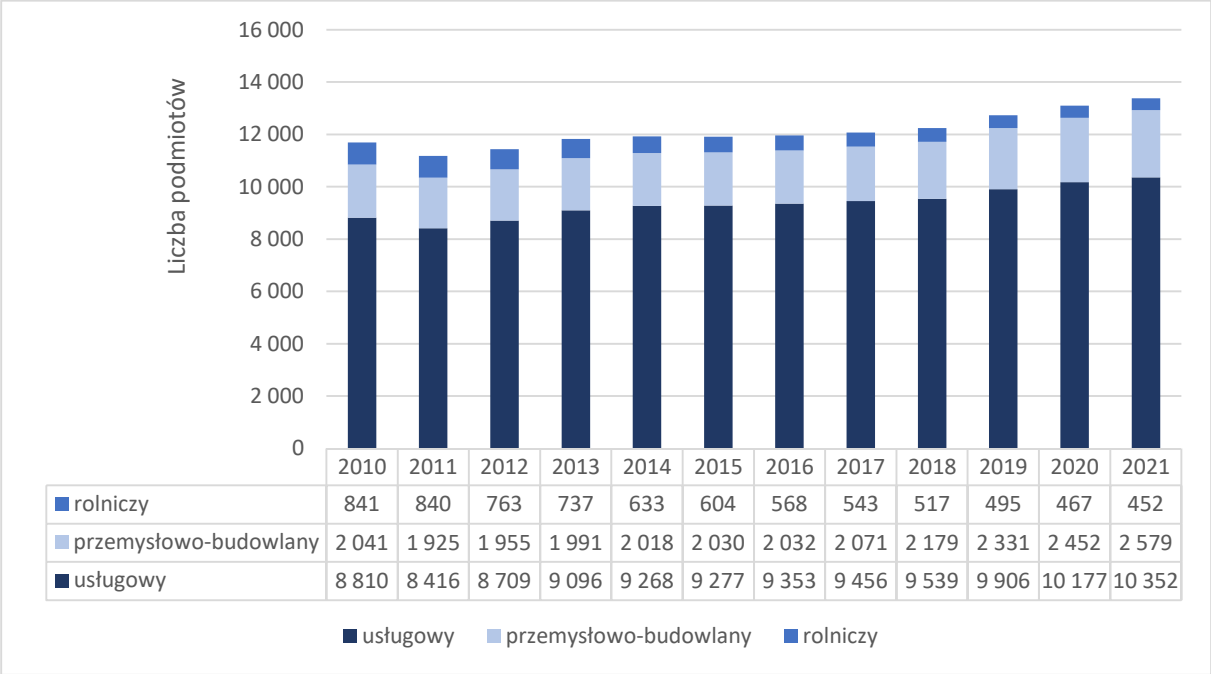
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 5.12.2022 r.)

Wśród jednostek Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce najwięcej podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w mieście Siedlce (1193) i gminie Siedlce (1157). Najmniej podmiotów, bo poniżej 700 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, funkcjonowało w gminach: Kotuń (667) i Mokobody (673).

W 2021 r. na Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce najwięcej jednostek prowadziło działalność w sektorze usług, tj. 77,4% podmiotów funkcjonujących na analizowanym obszarze (przed rokiem 77,7%, na koniec 2010 r. – 75,4%). W strukturze działających podmiotów w ostatnim dziesięcioleciu zwiększał się odsetek podmiotów sektora usługowego i przemysłowo-budowlanego, a zmniejszał udział podmiotów sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołóstwa. Pod koniec 2021 r. podmioty sektora przemysłowo-budowlanego stanowiły 19,3% na analizowanym obszarze (wobec 18,7% pod koniec 2020 r. i 17,5% pod koniec 2010 r.), natomiast podmioty sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa stanowiły 3,4% na analizowanym obszarze (wobec 3,6% pod koniec 2020 r. i 7,2% pod koniec 2010 r.). Dla porównania w województwie mazowieckim w 2021 r. obserwowano wyższy niż w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce udział sektora usług (755 tys. podmiotów, tj. 81,4%), na rzecz nieco niższego udziału sektora przemysłowo-budowlanego (164,3 tys. podmiotów, tj. 17,7%) i rolniczego (8,4 tys. podmiotów, tj. 0,9%).

Na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce większość podmiotów prowadzi działalność w sektorze usług.

Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektora w latach 2010-2019

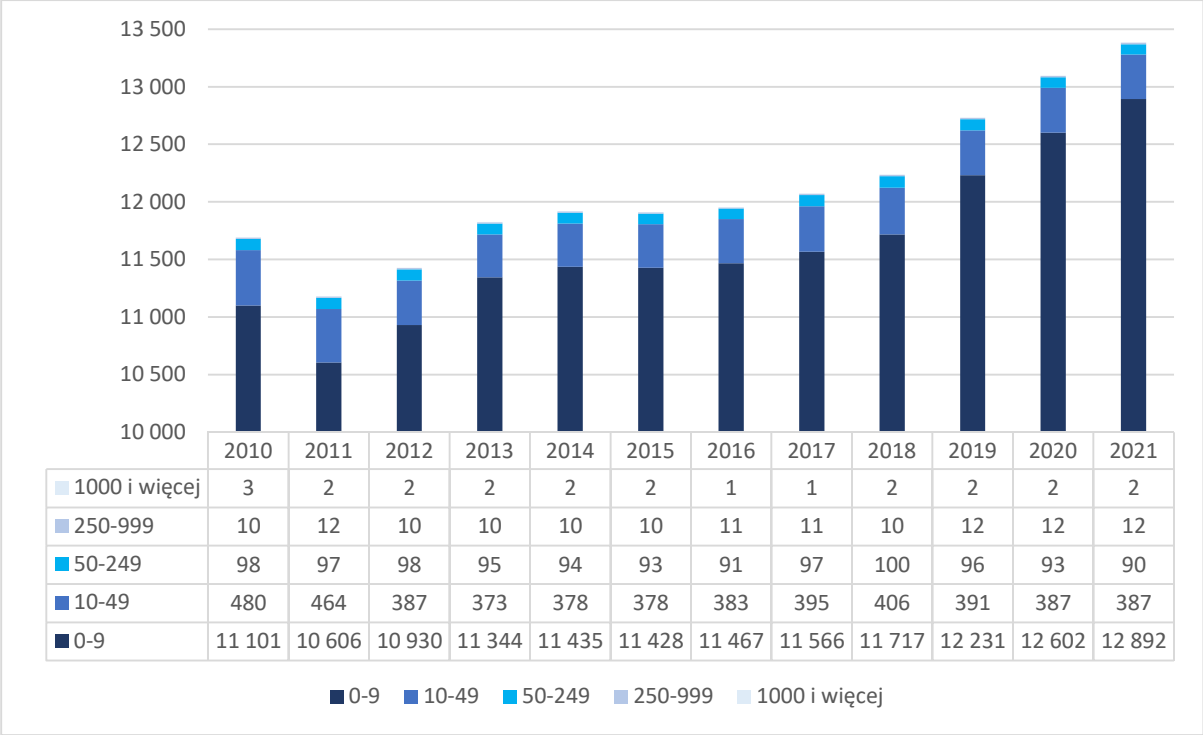

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
rolniczy	841	840	763	737	633	604	568	543	517	495	467	452
przemysłowo-budowlany	2 041	1 925	1 955	1 991	2 018	2 030	2 032	2 071	2 179	2 331	2 452	2 579
usługowy	8 810	8 416	8 709	9 096	9 268	9 277	9 353	9 456	9 539	9 906	10 177	10 352

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 5.12.2022 r.)

W 2021 r. na Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zatrudniało do 9 pracowników (96,3% wszystkich podmiotów) i w tej klasie wielkości odnotowano znaczny wzrost liczby podmiotów na przestrzeni ostatnich lat (wzrost o 16,1% w stosunku do roku 2010 oraz wzrost o 2,3% w stosunku do roku 2020). Spadek w liczbie zarejestrowanych podmiotów zaobserwowano w przedsiębiorstwach zatrudniających 10-49 pracowników (spadek o 19,4% w stosunku do roku 2010), 50-249 pracowników (spadek o 8,2% w stosunku do roku 2010 oraz spadek o 3,2% w stosunku do roku 2020) oraz 100 i więcej (spadek o 33,33% w stosunku do roku 2010).

Wykres 6 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON według klasy wielkości (zatrudnienia) w latach 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1000 i więcej	3	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2
250-999	10	12	10	10	10	10	11	11	10	12	12	12
50-249	98	97	98	95	94	93	91	97	100	96	93	90
10-49	480	464	387	373	378	378	383	395	406	391	387	387
0-9	11 101	10 606	10 930	11 344	11 435	11 428	11 467	11 566	11 717	12 231	12 602	12 892

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 5.12.2022 r.)

W rankingu największych firm w Polsce dziennika „Rzeczpospolita” z Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na liście znalazło się 7 przedsiębiorstw (wszystkie zlokalizowane są w mieście Siedlce). Ranking opiera się o wielkość przychodów ze sprzedaży.

Tabela 8 Lista największych przedsiębiorstw Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce według wielkości przychodów w 2020 roku

Nazwa przedsiębiorstwa	Profil działalności	Numer w rankingu
Stadler Polska sp. z o.o.	Produkcja pojazdów szynowych	173
Grupa Drosed Holding	Produkcja w branży drobiarskiej	304
Carsed sp. z o.o. sp. k.	Sprzedaż pojazdów samochodowych	1043
Mostostal Siedlce sp. z o.o. sp. k.	Produkcja konstrukcji stalowych	1109
Real SA	Produkcja mrożonych owoców i warzyw	1869
Asaj sp. z o.o.	Sprzedaż hurtowa artykułów elektroinstalacyjnych	1896
Auto Podlasie sp. z o.o.	Sprzedaż i wynajem pojazdów samochodowych	1898

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://rankingi.rp.pl/lista2000/2021/lista_2000

Dane GUS dotyczące liczby podmiotów według sekcji PKD wskazują, które z sekcji są najliczniej reprezentowane. Zestawienie danych z 2010 oraz 2021 roku wskazuje jakie branże się rozwijały, a w jakich stwierdzono spadek liczby podmiotów. Specjalizację gospodarczą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w 2021 roku według liczby podmiotów gospodarczych w poszczególnych sekcjach tworzyły podmioty zajmujące się: handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G, 3029 podmiotów), budownictwem (sekcja F, 1374 podmiotów) i działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcja M, 1310 podmiotów). Kolejne miejsca zajmowały: przetwórstwo przemysłowe (sekcja C, 1158 podmiotów), handel i gospodarka magazynowa (sekcja H, 1135 podmiotów), pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe (sekcja SiT, 1038 podmiotów), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q, 948 podmiotów).

W latach 2010-2021 na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce widoczny był silny wzrost liczby podmiotów związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię słoneczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D, wzrost o 150,0%) oraz związanych z informacją i komunikacją (sekcja J, wzrost o 137,6%). Widoczny był także znaczący wzrost liczby firm związanych z górnictwem i wydobywaniem (sekcja B, wzrost o 83,3%), działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L, wzrost o 51,8%), działalnością w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (sekcja N, wzrost o 49,6%).

Tabela 9 Podmioty gospodarcze według klasyfikacji PKD na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021

Sekcja PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	zmiana 2021/2010
Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	841	840	763	737	633	604	568	543	517	495	467	452	-46,3%
Sekcja B - górnictwo i wydobywanie	6	9	9	10	12	12	12	13	13	11	11	11	83,3%
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	918	882	922	942	972	980	991	991	1 025	1 078	1 131	1 158	26,1%
Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	5	5	7	8	7	9	8	11	10	10	10	150,0%
Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	18	21	22	24	23	23	25	24	24	25	24	26	44,4%
Sekcja F - budownictwo	1 095	1 008	997	1 008	1 003	1 008	995	1 035	1 106	1 207	1 276	1 374	25,5%
Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3 435	3 134	3 137	3 223	3 247	3 194	3 158	3 116	3 005	3 030	3 010	3 029	-11,8%
Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa	877	842	859	887	939	943	974	1 027	1 088	1 131	1 142	1 135	29,4%
Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	237	226	232	248	269	263	264	258	246	261	276	277	16,9%
Sekcja J - informacja i komunikacja	194	212	233	247	246	234	248	275	311	368	415	461	137,6%
Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	393	338	349	371	355	366	345	337	355	371	378	370	-5,9%
Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	355	375	393	420	433	451	457	473	493	511	523	539	51,8%

Sekcja PKD	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	zmiana 2021/2010
Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	905	895	951	1 021	1 062	1 078	1 112	1 160	1 161	1 222	1 275	1 310	44,8%
Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	258	260	283	304	302	317	325	313	340	356	386	386	49,6%
Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	70	70	70	70	70	70	71	71	70	71	70	70	0,0%
Sekcja P - edukacja	431	413	492	538	532	532	542	508	527	541	560	574	33,2%
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	684	692	709	736	742	757	781	809	836	874	898	948	38,6%
Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	187	190	203	209	212	212	206	212	203	211	219	210	12,3%
Sekcje S i T - Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	784	769	798	822	859	860	870	897	902	957	1 022	1 038	32,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 5.12.2022 r.)

Analiza nadwyżek i deficytów liczby podmiotów gospodarczych pozwala zauważyć i wyróżnić nadwyżkowe specjalizacje funkcjonalne oraz deficyty funkcjonalne. Porównując dane dla województwa mazowieckiego i Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce można wskazać, że nadwyżka podmiotów gospodarczych na analizowanym obszarze występuje w sektorach A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), H (transport i gospodarka magazynowa), Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) oraz S i T (Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby).

Na analizowanym Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce bardzo słabo jest reprezentowana sekcja C (przetwórstwo przemysłowe) – zaledwie 0,12% wobec średniej dla województwa mazowieckiego - 6,58%. Kolejnymi sekcjami z dużymi deficytami w liczbie podmiotów są: działalność dotycząca informacji i komunikacji (sekcja J), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M), a także działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N), jednakże są to sekcje wykazujące duży potencjał gospodarczy na analizowanym Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce, które odnotowały bardzo duże wzrosty w zakresie liczby zarejestrowanych podmiotów na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 10 Rozkład podmiotów gospodarczych według klasyfikacji PKD na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021

Sekcja PKD	Województwo Mazowieckie [% wszystkich podmiotów]	Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce [% wszystkich podmiotów]
Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,90%	3,38%
Sekcja B - górnictwo i wydobywanie	0,08%	0,08%
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	6,58%	0,12%
Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,45%	0,07%
Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,28%	0,19%
Sekcja F - budownictwo	10,31%	10,27%
Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	20,79%	22,63%
Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa	5,55%	8,48%
Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,73%	2,07%
Sekcja J - informacja i komunikacja	7,75%	3,44%

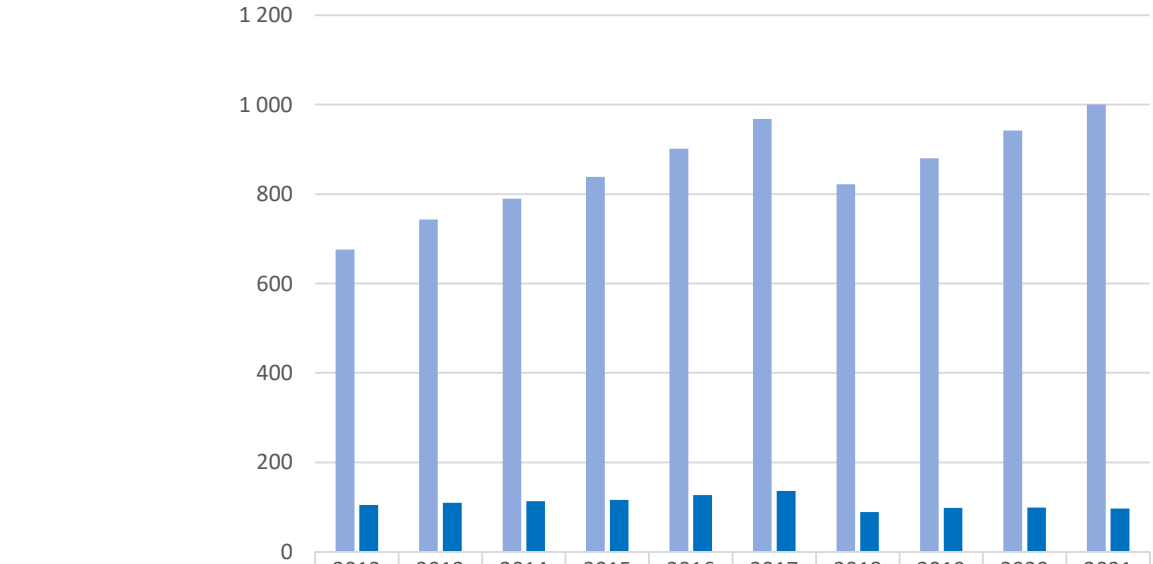
Sekcja PKD	Województwo Mazowieckie [% wszystkich podmiotów]	Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce [% wszystkich podmiotów]
Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,89%	2,76%
Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4,90%	4,03%
Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15,26%	9,79%
Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4,44%	2,88%
Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,37%	0,52%
Sekcja P - edukacja	3,61%	4,29%
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4,95%	7,08%
Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,72%	1,57%
Sekcje S i T - Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	6,32%	7,76%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 5.12.2022 r.)

Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na koniec 2021 r. było 1000 spółek handlowych, w tym niemal 100 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W skali roku liczba spółek handlowych zwiększyła się o 6,2%, natomiast w relacji do 2012 r.[25] wzrosła o 47,9%, choć w roku 2018 obserwowane były spadki zarówno spółek handlowych ogółem, jak i spółek z zagranicznym kapitałem. W 2021 r. obserwuje się spadek spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 2,0% w relacji do poprzedniego roku oraz o 7,6% w stosunku do roku 2012. Zdolność Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce do przyciągania kapitału zagranicznego zmniejsza się. Dla porównania na terenie województwa mazowieckiego na koniec 2021 r. zarejestrowanych było 196,5 tys. spółek, z tego 36,3 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego, co stanowi 18,5% (niemal dwa razy większy udział spółek handlowych w spółkach ogółem niż odnotowany na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce), przy czym na obszarze województwa mazowieckiego liczba spółek w skali roku wzrosła o 8,0% (z wartości 182 tys. w 2020 r.).

[25] Brak dostępnych danych statystycznych w BDL GUS za rok 2010.

Wykres 7 Liczba spółek handlowych wpisanych do rejestru REGON na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
spółki handlowe ogółem	676	743	790	838	901	968	822	880	942	1 000
spółki handlowe z kapitałem zagranicznym	105	110	113	116	127	136	89	98	99	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 12.01.2023 r.)

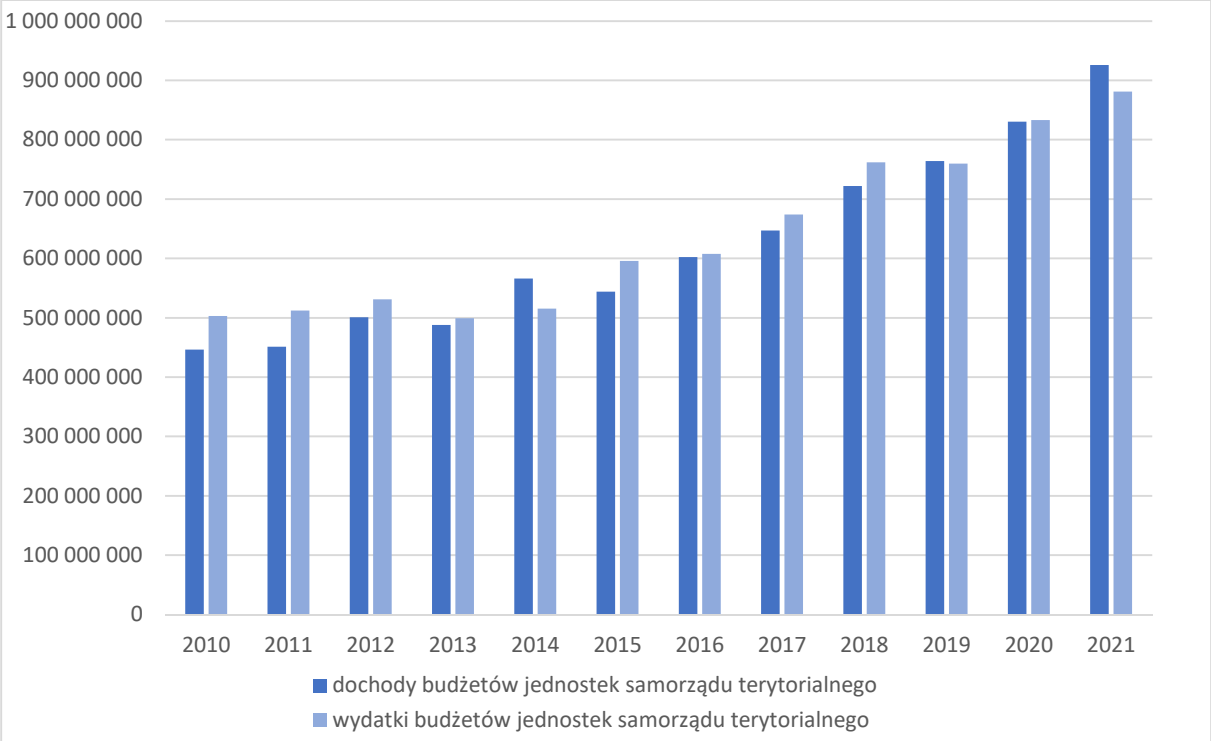
Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce funkcjonuje podstrefa Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oferująca pomoc regionalną w postaci zwolnień podatkowych, której celem jest przyspieszenie rozwoju regionu poprzez przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu i tworzenie nowych miejsc pracy. Przedsiębiorstwem działającym w podstrefie Siedlce jest producent wyrobów z tworzyw sztucznych dla branż AGD i RTV – CARFI POLSKA Sp. z o.o., natomiast w roku 2021 zostały wydane 2 decyzje o wsparciu w obszarze zarządzanym przez Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną dla przedsiębiorstwa POL-MET Sp. z o.o. funkcjonującego w gminie Siedlce.

3.3.2.2 Gospodarka finansowa

Na przestrzeni lat 2010 - 2021 o 107,4% zwiększyła się wysokość dochodów budżetowych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce, natomiast w skali roku wysokość ta zwiększyła się o 11,5%. Ogółem w województwie mazowieckim w latach 2010 – 2021 wartość dochodów budżetowych wzrosła o 121,9%, natomiast w skali roku wzrost ten wyniósł 12,8%, co pokazuje, że dynamika wzrostów na analizowanym terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce była mniejsza niż dla całego województwa. Wraz z dochodami wzrosła również wysokość wydatków budżetowych ponoszonych przez poszczególne jednostki analizowanego obszaru. Wydatki budżetu dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce zwiększyły się o 75,1% w latach 2010 – 2021, natomiast ich wzrost w skali roku wyniósł 5,8%. Dla porównania wartość wydatków budżetowych dla województwa mazowieckiego wzrosła o 86,6% pomiędzy latami 2010 - 2021 i o 3,5%

pomiędzy latami 2020 – 2021. W każdej z analizowanych jednostek nastąpił wzrost dochodów oraz wydatków budżetowych, co może świadczyć o poprawie sytuacji finansowej i jest zjawiskiem powszechnym zarówno w województwie mazowieckim, jak i skali całego kraju.

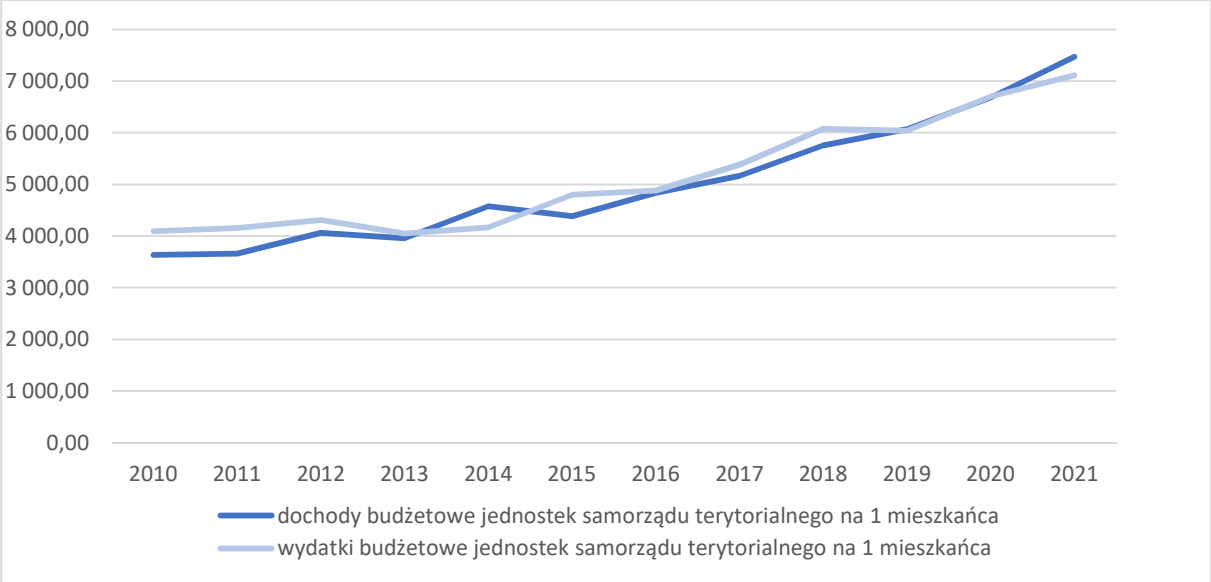
Wykres 8 Dochody i wydatki budżetowe w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w latach 2010-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 12.01.2023 r.)

Poprawa sytuacji finansowej jednostek wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce widoczna jest również we wskaźnikach wysokości dochodów i wydatków budżetowych przypadających na 1 mieszkańca. Na przestrzeni lat 2010 – 2021 wskaźnik dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrósł o 105,7%, natomiast wskaźnik wydatków budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrósł o 73,7%, jednakże kształtują się one na poziomie niższym dla wartości wzrostów dla województwa mazowieckiego – odpowiednio 122,0% oraz 78,3%.

Wykres 9 Dochody i wydatki budżetowe w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 12.01.2023 r.)

3.4 Obszar przestrzenny

3.4.1 Układ przestrzenny

3.4.1.1 Historyczny rozwój przestrzenny

Historycznie obszar MOF należał do różnych państw oraz regionów. Przez wiele wieków granica pomiędzy Polską i Litwą przebiegała wzdłuż rzeki Liwiec, która przepływa przez gminy Mokobody, Siedlce i Zbuczyn. Wcześniej opisywane tereny znajdowały się na terytorium Rusi. Po włączeniu całego obszaru do granic Rzeczpospolitej ziemia siedlecka należała do województwa podlaskiego, lubelskiego, a do reformy administracyjnej w 1975 r. do województwa warszawskiego. Do reformy administracyjnej w 1999 r. Siedlce były stolicą województwa siedleckiego, co rozwinęło w mieście funkcje administracyjne i przyczyniło się m.in. do powstania zakładów przemysłowych. Obecnie teren MOF należy do województwa mazowieckiego.

Na rozwój osadniczy gmin MOF największy wpływ miał przebieg ciągów komunikacyjnych. Czasów średniowiecznych sięga trakt warszawsko-brzeski łączący obecną stolicę Polski z granicą z Białorusią. Zmieniony w XIX w. bieg tzw. traktu brzeskiego stanowi dzisiaj fragment europejskiej trasy E30. Drugim elementem decydującym o rozwoju przestrzennym obszaru była budowa linii kolejowej na trasie Warszawa-Terespol. W XIX w. kolej połączyła Siedlce ze stolicą oraz wschodem Europy umożliwiając rozwój przestrzenny, gospodarczy i demograficzny.

Rysunek 7 Dworzec kolejowy w Siedlcach w 1866 r.

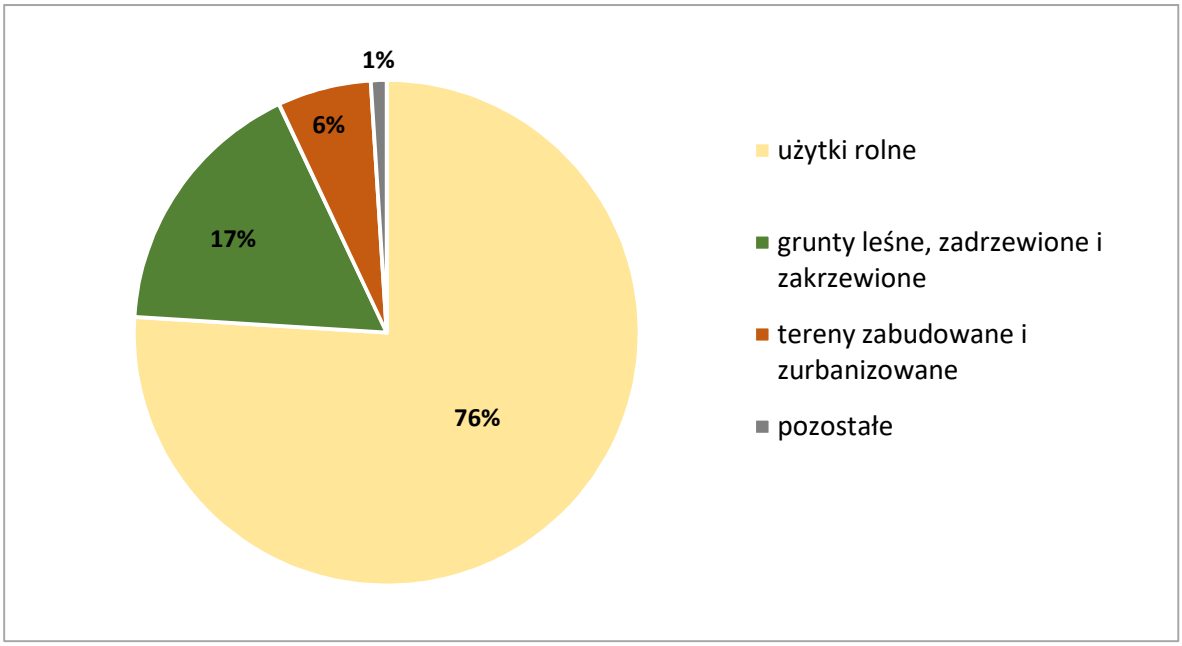
Źródło: Maksymilian Fajans, „Droga żelazna warszawsko-terespolska 1866", Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa z domeny publicznej (dostęp: 01.02.2023 r.)

W okresie Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej jedynie Siedlce, dzięki statusowi miasta rozwinęły się gospodarczo i przestrzennie, pomimo, że mierzyły się ze znacznymi zniszczeniami powojennymi. Za PRL miasto było ośrodkiem przemysłu ciężkiego. Do 1990 r. ponad dwukrotnie wzrosła liczba ludności, powstały także osiedla robotnicze dla ludności napływowej. Obecnie większość powstałych wówczas dużych zakładów przemysłowych nie funkcjonuje. Po transformacji ustrojowej wzrosła liczba inwestycji infrastrukturalnych oraz deweloperskich.

3.4.1.2 Aktualne przeznaczenie i zagospodarowanie terenu

MOF Siedlce cechuje się dużym udziałem terenów rolnych w całkowitej powierzchni – ok. 76%. Drugim najczęściej występującym rodzajem użytkowania gruntów są grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione, które zajmują 17% powierzchni całego MOF. Natomiast tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują około 6 % powierzchni.

Wykres 10 Struktura użytkowania gruntów w MOF Siedlce wg stanu na dzień 31.12.2014 r.

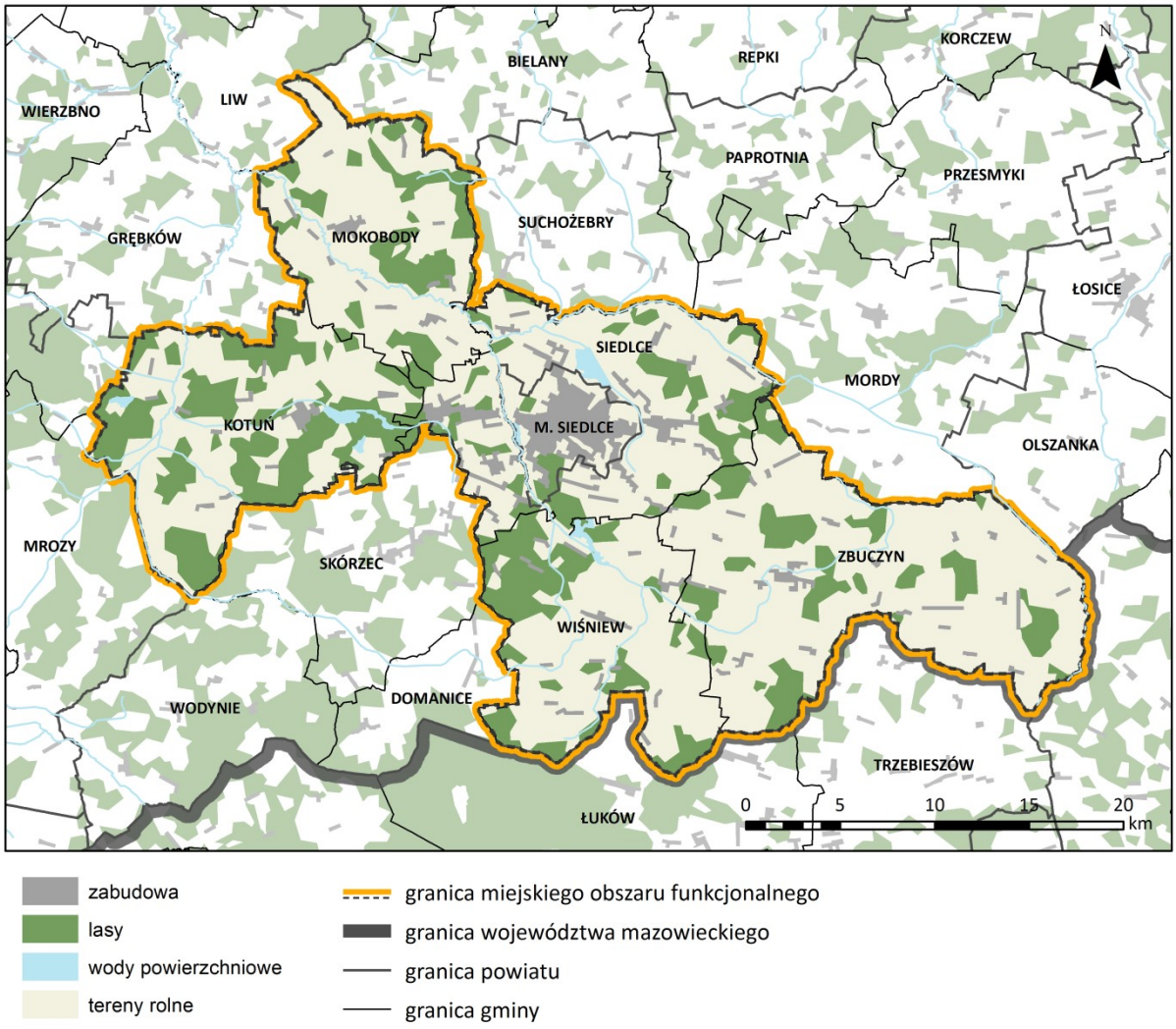

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Jedynym miastem na terenie MOF są Siedlce, pozostałe miejscowości to wsie, dlatego charakter zabudowy i struktura funkcjonalno-przestrzenna różnią się między miastem, a obszarami wiejskimi. Zabudowa wsi rozwijała się głównie wzdłuż dróg w typie ulicówki. Większe skupiska zabudowy stanowią tam jedynie siedziby władz gmin (m.in. Kotuń, Zbuczyn czy Mokobody) i główne miejscowości (m.in. Nowe Iganie, Stok Lacki). We wszystkich gminach wiejskich dominującym rodzajem użytkowania terenów są obszary rolne. Szczególnie istotne są one dla gminy Mokobody, gdzie można zauważyć rozległe tereny rolnicze, często dobrej klasy bonitacyjnej – IIIa i IIIb, które stanowią ponad 30% użytków rolnych. Gminą, której tereny rolne przeważają w krajobrazie jest również gmina Wiśniew (ok. 75% powierzchni) oraz Kotuń i Zbuczyn (ok. 80% powierzchni). Większość zabudowy gmin okalających Siedlce ma charakter gospodarstw rolnych położonych na długich i wąskich

działkach. Budynki powstające na terenie MOF w ostatnich latach cechuje zaś współczesna, podmiejska architektura. Długie działki pozostałe po gruntach ornych ulegają często parcelacji w celu wprowadzenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, co jest zabiegiem typowym dla obszarów podmiejskich w Polsce. Opisane zmiany charakteru zabudowy miejscowości wiejskich jest efektem nasilonego po 1989 r. procesu suburbanizacji. Zjawisko to dotyka w największym stopniu przedmieścia największych ośrodków ponadregionalnych, jednak jest również zauważalne w miastach subregionalnych, jakim są Siedlce. Największy przyrost nowych mieszkańców oraz budynków mieszkalnych występuje w gminie Siedlce. Wynika to z bezpośredniego sąsiedztwa z miastem oraz przekłada się na liczbę mieszkańców dojeżdżających do Siedlec do pracy (według danych GUS z 2016 r. najwięcej dojeżdżających do pracy do miasta Siedlce pochodziło z okalającej je gminy). Jednocześnie zabudowa w gminie wciąż rozwija się wzdłuż ciągów komunikacyjnych, nie tworząc zwartych skupisk osadniczych o zróżnicowanych funkcjach.

Rysunek 8 Struktura funkcjonalno-przestrzenna MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT i BDOO

Tabela 11 Rozwój zabudowy na terenie MOF w latach 2014-2022

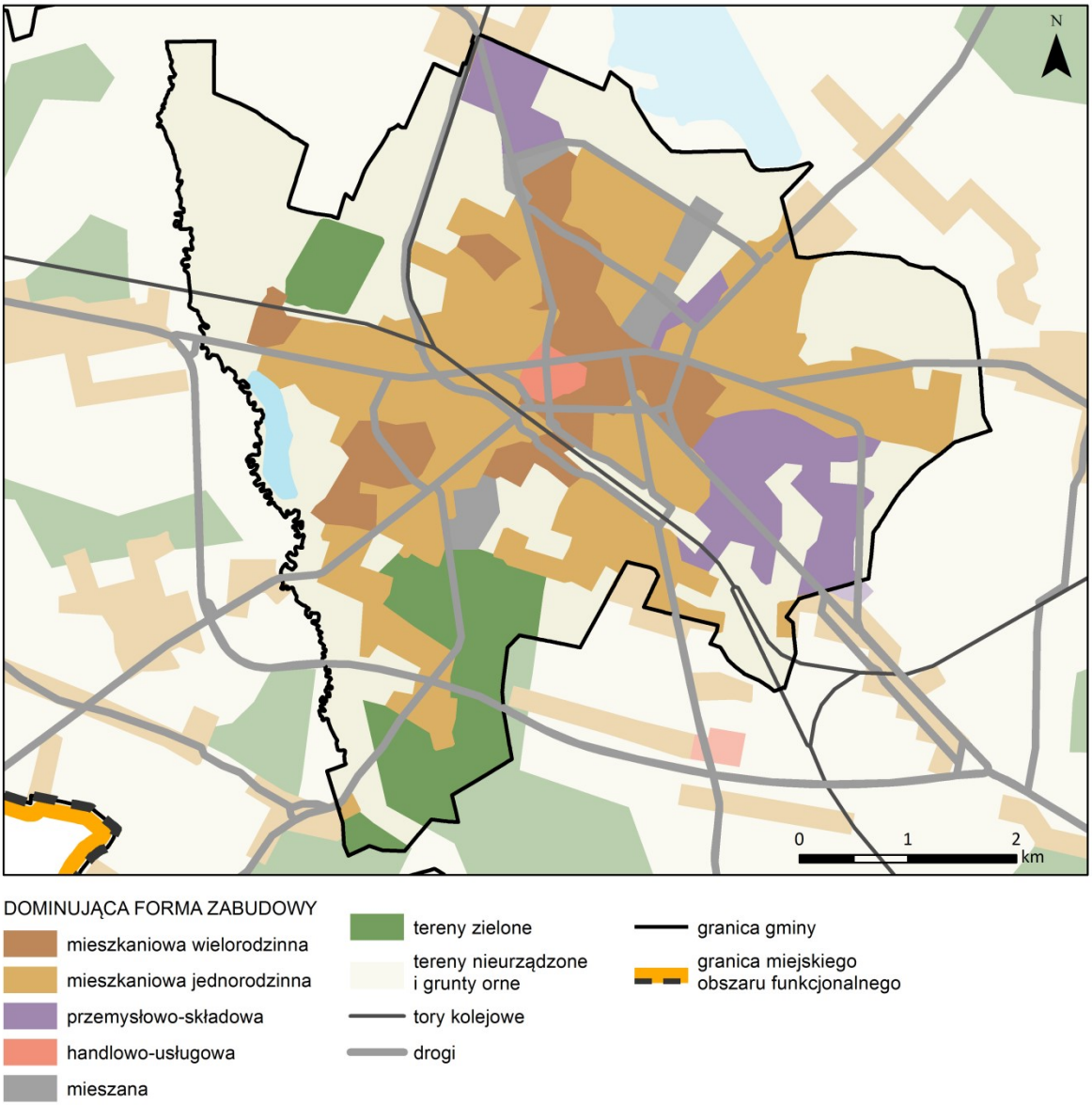
Gmina	Wzrost powierzchni zabudowy w latach 2014-2022	Udział zabudowy mieszkaniowej w nowo powstałej zabudowie
Miasto Siedlce	1,3 km^2	81%
Gmina Siedlce	2,7 km^2	84%
Gmina Zbuczyn	1,8 km^2	81%
Gmina Mokobody	0,5 km^2	77%
Gmina Kotuń	0,4 km^2	56%
Gmina Wiśniew	0,8 km^2	71%
Suma	**7,5 km^2**	**79%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

Siedlce mają typowo miejski charakter o zwartej, wielofunkcyjnej zabudowie. W śródmieściu dominuje historyczna zabudowa i układ urbanistyczny oraz funkcje mieszkaniowe, usługowe i administracyjne. Na obrzeżach znajdują się tereny przemysłowe, przyrodnicze i obszary ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej. Oprócz osiedli budynków jednorodzinnych o charakterze zarówno willowym (Nowe Siedlce) jak i podmiejskim (Stara Wieś), na terenie miasta znajduje się kilkanaście osiedli budynków wielorodzinnych. Zabudowa wielorodzinna powstawała głównie w latach 70. i 80. XX w. i cechuje się typową dla tego okresu monotonią architektoniczną, monofunkcyjnością oraz otwartymi przestrzeniami między budynkami (np. osiedla Błonie i Ogrody)[26]. Budynki mieszkalne powstałe po 2000 r. rozlokowane są w różnych częściach miasta jako uzupełnienie luk w zabudowie, lub jako nowe osiedla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (m.in. rejon ul. Nowy Świat, ul. Bitwy Warszawskiej, ul. Żyburowej).

[26] Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Siedlce

Rysunek 9 Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta Siedlce

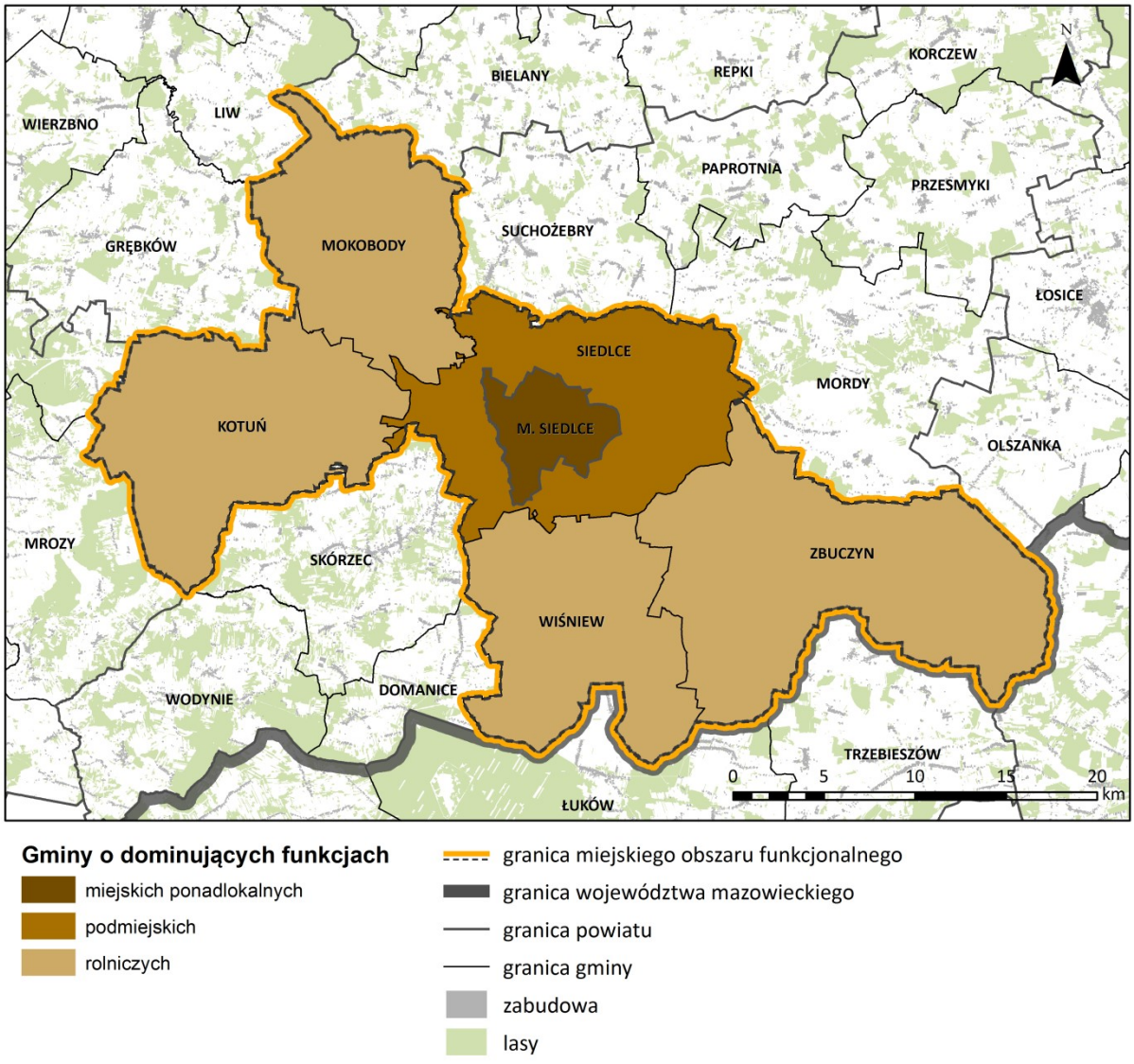
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOO

Analiza struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Siedlce wskazuje, iż opracowywany teren dzieli się na gminy o różnych funkcjach dominujących i wzajemnych oddziaływaniach. Miasto Siedlce skupia funkcje społeczno-gospodarcze i stanowi regionalny biegun wzrostu oddziałując pozytywnie na tereny sąsiednie wykraczające poza granice MOF. Gmina Siedlce stanowi zaplecze przestrzenne miasta i rozwija głównie funkcje mieszkaniowe – suburbia. Mokobody, Kotuń, Wiśniew i Zbuczyn mają charakter typowo rolniczy.

Miejski Obszar Funkcjonalny można podzielić na trzy rodzaje jednostek:

- o dominującej funkcji rolniczej – Gmina Kotuń, Gmina Mokobody, Gmina Zbuczyn, Gmina Wiśniew;
- o dominujących funkcjach podmiejskiej – Gmina Siedlce;
- o dominujących funkcjach miejskich ponadlokalnych – miasto Siedlce.

Rysunek 10 Funkcje gmin MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne

Różnorodność rozmieszczenia terenów skutkuje zróżnicowanymi problemami w zakresie zagospodarowania przestrzennego. W gminach o dominującej funkcji rolniczej są to m.in. usługi głównie zlokalizowane w ośrodku gminnym oraz rozproszenie zabudowy. Natomiast w obszarach zurbanizowanych mieszanie funkcji wzajemnie uciążliwych i konfliktowych, odseparowanie niektórych obszarów od przestrzeni publicznych, a także

zwiększony rozwój zabudowy i zmiana charakteru w miejscowości bezpośrednio graniczących z miastem.

3.4.1.3 Zapisy strategii wyższego rzędu w odniesieniu do MOF Siedlce

Strategia województwa

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+[27] wyznacza dwa typy Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI). Problemowe, odpowiadające podregionom NUTS 3, gdzie MOF Siedlce należy do OSI siedleckiego oraz bieguny wzrostu, które tworzą miejskie obszary funkcjonalne. Strategia podkreśla, że celem wyznaczenia miejskich obszarów funkcjonalnych jest wykorzystanie potencjałów miast „jako centrów rozwoju społeczno-gospodarczego wraz z powiązanym z nimi funkcjonalnie otoczeniem". Jednak rozwój MOF ma byś ściśle powiązany z rozwojem OSI problemowych tworząc zintegrowane hierarchicznie poziomy rozwoju. Strategia wskazuje w szczególności na potrzebę wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania pomiędzy jednostkami MOF. Działania w OSI siedleckim, którego częścią są gminy MOF Siedlce, będą skupiały się wokół wsparcia rozwoju gospodarczego oraz poprawie stanu środowiska. Tu Strategia wskazuje w szczególności na: wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, m.in. sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu maszynowego, metalowego i chemicznego, rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowej, rozwój infrastruktury turystycznej i promocję zintegrowanej oferty turystycznej, rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych, modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym.

Zasięg MOF Siedlce przedstawiony w Strategii województwa mazowieckiego obejmuje więcej gmin niż w ostatecznie przyjętej formie MOF. Jednak był to zasięg proponowany przez włodarzy miast podczas tworzenia Strategii. Ostateczny zasięg MOF nie obejmuje gmin Suchożebry, Skórzec, Przesmyki oraz miasta i gminy Mordy, ze względu na brak woli udziału w projekcie przedstawicieli powyższych gmin. Funkcje ulegające osłabieniu wskazane wtedy jako kluczowe dla siedleckiego MOF to: gospodarczo-społeczna, transportowa, turystyczno-rekreacyjna, akademicka, ośrodka kultury i sportu.

Dokumenty krajowe

[27] Uchwała nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 roku w sprawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+

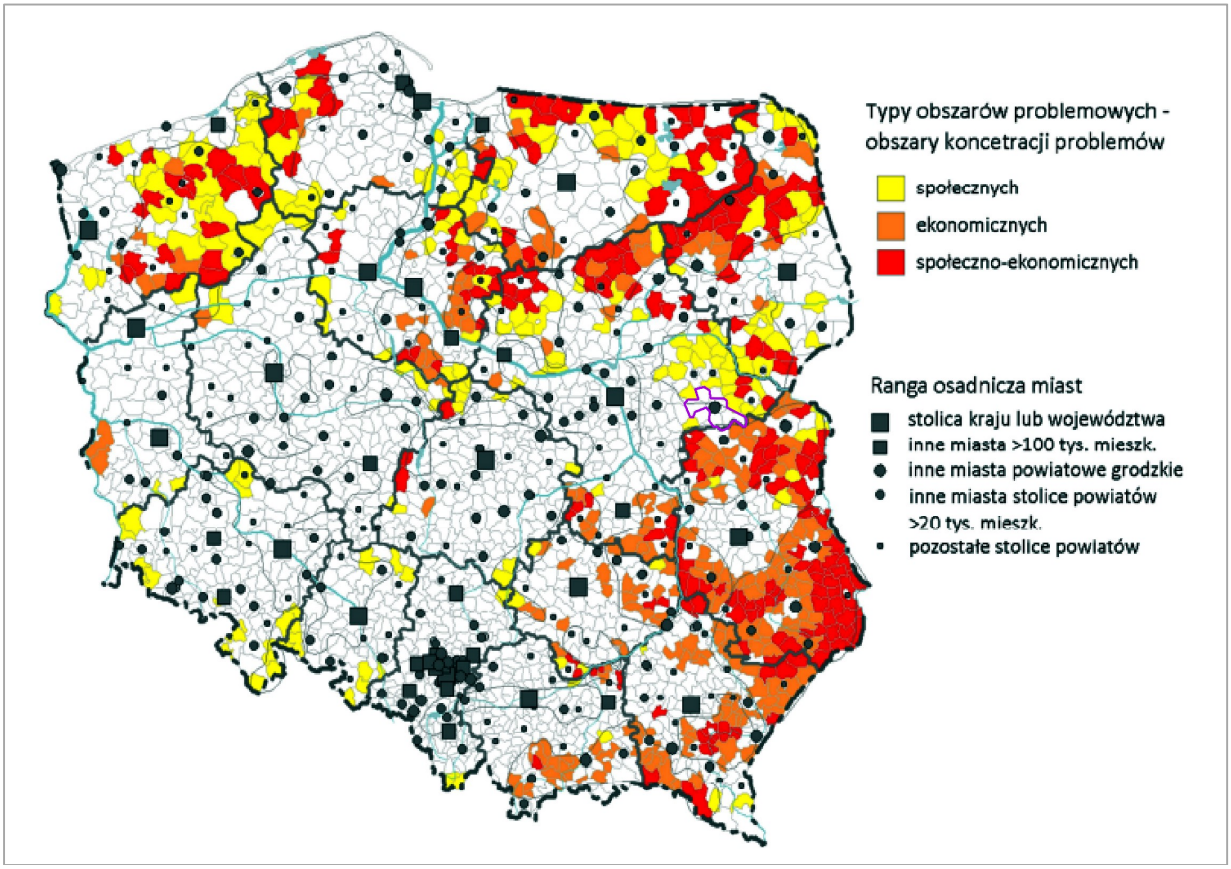
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)[28] wprowadziła nowy model rozwoju odpowiedzialnego oraz społecznie i terytorialnie zrównoważonego, który został opracowany w kontrze do dotychczasowego modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego. Nowy model stanowi szansę na lepszy rozwój dla Siedlec jako ośrodka subregionalnego i gmin MOF powiązanych z nimi funkcjonalnie. Teren MOF nie należy do żadnego OSI wyznaczonego w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030[29] (KSRR) jako, że Siedlce nie zostały opisane jako miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Szanse rozwojowe stanowi jednak przynależność do OSI siedleckiego wyznaczonego w Strategii województwa mazowieckiego. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze opracowana przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN[30] bardzo pozytywnie ocenia Siedlce i gminy MOF. Żadna z gmin nie stanowi obszaru zagrożonego trwałą marginalizacją, a Siedlce mają jedne z najwyższych w kraju wyników prognozy demograficznej do 2050 roku. Potencjał rozwojowy terenu MOF Siedlec wskazuje także KSRR, podkreślając wysoki wzrost gospodarczy regionu siedleckiego wśród podregionów słabiej rozwiniętych. Waga wsparcia potencjału rozwojowego miejsc takich jak obszar siedlecki z poziomu centralnego wybrzmiewa szczególnie w wyzwaniu 7 KSRR („*Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych*") oraz celu szczegółowym II SOR („*Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*") na co zwraca uwagę także strategia województwa Mazowieckiego. Rozwój miast subregionalnych jakim są Siedlce oraz zintegrowanej współpracy i połączeń z ośrodkami rangi krajowej i ponadlokalnej tzn. miastami wojewódzkimi i gminami sąsiadującymi, jest jednym z kluczowych celów obecnej polityki rozwojowej Polski.

[28] Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

[29] Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"

[30] Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, Śleszyński P., Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2016 wraz z aktualizacją z roku 2019

Rysunek 11 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Źródło: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, 2017 r. za Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, Śleszyński P., IGiPZ PAN, 2016

Dokumenty planistyczne

Na obszarze MOF obowiązują następujące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin:

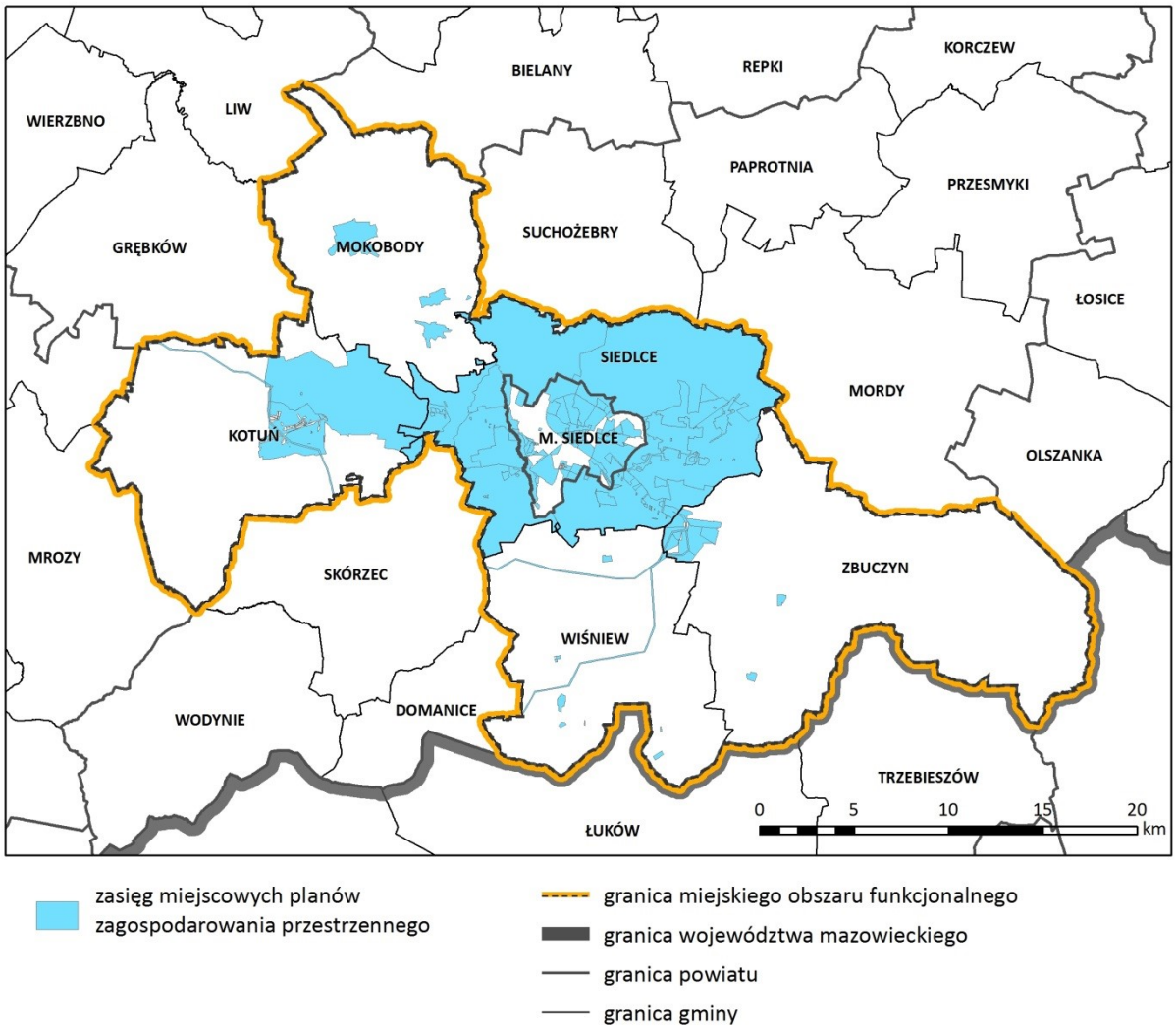
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kotuń przyjęte uchwałą nr XXVI/188/2013 Rady Gminy Kotuń z dnia 15 kwietnia 2013 r.;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mokobody przyjęte uchwała nr XXXVIII.290.2022 z dnia 29 listopada 2022 r.;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zbuczyn przyjęte uchwałą nr XXXVII/327/2014 Rady Gminy Zbuczyn z dnia 13 marca 2014 r.;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiśniew przyjęte uchwałą nr XXVI/175/2020 Rady Gminy Wiśniew z dnia 29 października 2020 r.;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siedlce przyjęte uchwałą nr XLIII/551/2022 z dnia 31 marca 2022 r.;

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Siedlce przyjęte uchwałą nr XXXIX/620/2005 Rady Miasta Siedlce z dnia 24 listopada 2005 r.

Wyżej wymienione dokumenty planistyczne zostały uchwalone w latach 2013-2022. W większości gmin zakłada się rozwój lub zachowanie funkcji rolniczej terenów. Część z nich wyznacza funkcje uzupełniające, takie jak usługi, mieszkalnictwo czy turystyka i rekreacja. W gminie Mokobody szczególny nacisk kładzie się na rozwój zaplecza turystyczno-rekreacyjnego w takich wsiach jak Kisielany-Żmichy, Zaliwie-Piegawki oraz Wólka Proszewska. Ponadto, w większości studiów zwrócono uwagę na budowę autostrady A2, która będzie czynnikiem rozwijającym zaplecze produkcyjno-usługowe. Jedynie w studiach gminy Siedlce i miasto Siedlce nacisk postawiono na rozwój ośrodków mieszkaniowych, inwestycji oraz zatrzymanie chaotycznego rozlewania się miasta. Ponadto, ważnym aspektem są inwestycje ponadlokalne, które, ze względu na charakter MOF, występują jedynie w Siedlcach.

Na terenie MOF Siedlce obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które łącznie obejmują około 210 km^2 całego obszaru, co stanowi około 27% powierzchni (stan na dzień 10.02.2023 r.). Rozmieszczenie MPZP nie jest równomierne, przez co można zauważyć obszary o większym i mniejszym zasięgu dokumentów planistycznych.

Rysunek 12 Zasięg obowiązywania MPZP na terenie MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych APP, stan na dzień: 10.02.2023 r.

Szczególnie małą powierzchnią zasięgów miejscowych planów cechuje się gmina Wiśniew, gdzie obejmują one ok. 2% powierzchni całej gminy. Równie niskim pokryciem cechuje się gmina Zbuczyn, która posiada zaledwie około 2,5% powierzchni pokrycia oraz gmina Mokobody, gdzie współczynnik ten wynosi około 4,5%. Bardzo dużym procentem pokrycia terenów planami wskazać można w gminie Siedlce, gdzie wynosi on 100%. Oznacza to, że cały obszar gminy objęty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i na terenie gminy nie wydawane są decyzje o warunkach zabudowy. Wartości dla wszystkich gmin pokazano na tabeli poniżej.

Tabela 12 Powierzchnia zasięgów MPZP dla jednostek MOF Siedlce

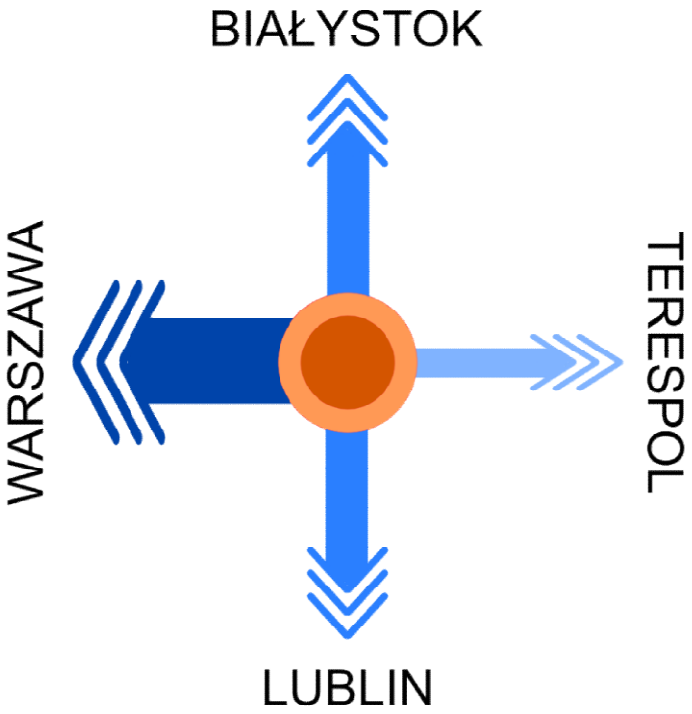
Nazwa	Powierzchnia całkowita gminy (km^2)	Powierzchnia zasięgu MPZP (km^2)	Udział terenu objętego MPZP (%)
m. Siedlce	32	19,2	60
Gmina Siedlce	141	141	100
Gmina Zbuczyn	211	5,5	2,5
Gmina Wiśniew	126	2,5	2
Gmina Mokobody	119	6,4	4,5
Gmina Kotuń	151	35,5	23,5
Suma	780	210,3	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDOT10k, stan na dzień: 10.02.2023 r.

3.4.1.4 Układ przestrzenny i rozkład jednostek osadniczych

Siedlce są największym ośrodkiem miejskim na osi wschód–zachód od Warszawy do granicy państwa z Białorusią, a także na osi północ–południe pomiędzy stolicami województw lubelskiego i podlaskiego. Położenie to sprawia, iż MOF Siedlce posiada silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z Warszawą, Lublinem, Terespolem oraz Białymstokiem, które oddalone są od MOF o ok. 90-120 km. Najsilniejsze są one z Warszawą, ze względu na korzystanie z rynku pracy, edukacji czy kultury miasta stołecznego. Siedlce posiadają dobrą komunikację z wyżej wymienionymi ośrodkami, zarówno drogową jak i kolejową, co wpływa na jego rozwój gospodarczy.

Rysunek 13 Powiązania funkcjonalno-przestrzenne MOF Siedlce z innymi miastami

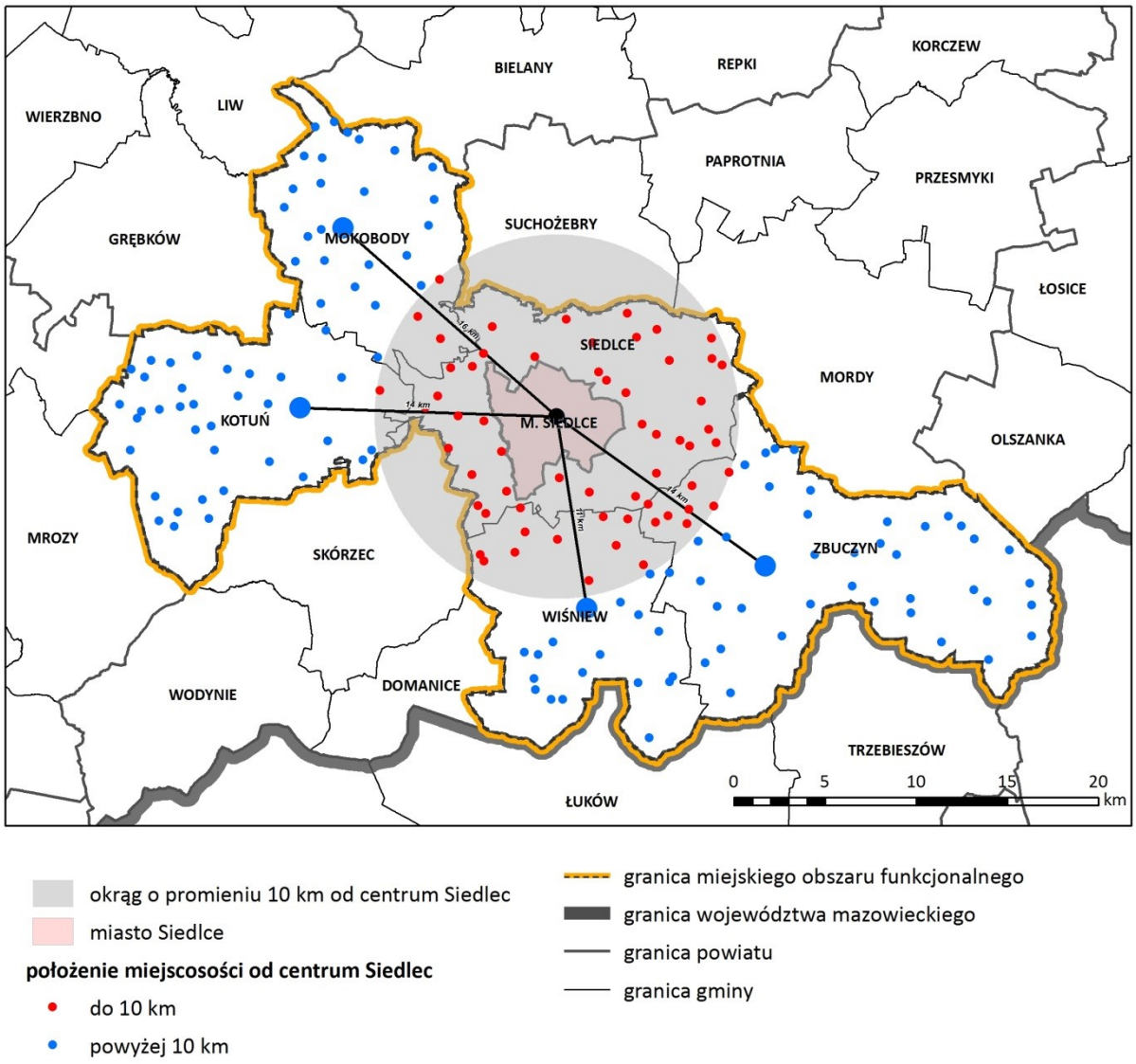

Źródło: Opracowanie własne

Rozkład jednostek osadniczych uzależniony jest od rozwoju gospodarczego oraz warunków fizyczno-geograficznych, a szczególnie od rozkładu terenów rolnych.

MOF Siedlce posiada charakterystyczny układ osadniczy, w którym miasto Siedlce staje się ośrodkiem centralnym wraz z towarzyszącymi miejscowościami gminnymi – Zbuczyn, Wiśniew, Kotuń oraz Mokobody. Istotnym elementem są korelacje i odległości pomiędzy ośrodkami gminnymi i ośrodkiem centralnym. Najbliżej położona jest miejscowość Wiśniew, która oddalona jest o około 11 km. Natomiast, najdalej oddalonym ośrodkiem są Mokobody – 18 km. Im większe odległości od ośrodka centralnego, tym korelacje między nimi stają się utrudnione i mniej intensywne. Warto wskazać, iż żaden z ośrodków gminnych nie znajduje się w buforze 10 km od centrum miasta, w którym oddziaływanie miasta centralnego jest najintensywniejsze. Znajduje się tam jednak wiele mniejszych miejscowości, co pokazuje, iż rozwój osadniczy koncentruje się silniej wokół miasta Siedlce. Dzieje się tak ze względu na dominację ośrodka miejskiego w zakresie edukacji, kultury, ochrony zdrowia czy też rynku pracy. Powoduje to pogłębienie procesu stawania się tych wsi ośrodkami sypialnianymi.

Rysunek 14 Połączenia funkcjonalno-przestrzenne w granicach MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDOT10k

3.4.2 Zasoby naturalne

Teren MOF, zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski, położony jest w makroregionie Nizina Południowopodlaska i prawie w całości zaliczany jest do mezoregionu Wysoczyzna Siedlecka. Skrajne obrzeża gmin Mokobody i Kotuń położone są w granicach mezoregionu Obniżenie Węgrowskie oraz Wysoczyzna Kałuszyńska, natomiast gminy Zbuczyn w mezoregionie Równina Łukowska. Powierzchnia MOF charakteryzuje się rzeźbą równinną i falistą, największe wzniesienie przekracza 200 m n.p.m. Wody z większości obszaru odprowadzane są w kierunku północnym do Bugu przez rzekę Liwiec i jej dopływy, z których najdłuższe to rzeka Muchawka oraz Kostrzyń. Rzeka Liwiec swoje główne źródło ma we wsi Sobicze, na terenie gminy Zbuczyn. Liwiec stanowi zagrożenie powodziowe, obszary zagrożenia powodzią swoim zasięgiem obejmują tereny położone w gminie Mokobody, Siedlce, Zbuczyn oraz północno-zachodniej części miasta Siedlce. Południowo-

wschodnia część obszaru MOF należy do dorzecza rzeki Krzny, która również uchodzi do Bugu. Układ hydrograficzny obszaru uzupełniają kompleksy stawów hodowlanych oraz mniejsze zbiorniki wodne zarówno naturalne jak i antropogeniczne.

Rysunek 15 Położenie MOF Siedlce względem mezoregionów fizycznogeograficznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych CBDG PIG: Środowisko - regiony fizyczno-geograficzne Polski

W budowie geologicznej obszaru MOF dominują plejstoceńskie utwory geologiczne zlodowacenia środkowopolskiego – gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe. Doliny rzeczne Liwca i jego dopływów są wypełnione przez holoceńskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły.

Piaszczysto-żwirowe utwory mają znaczenie złożowe, zgodnie z danymi z Państwowego Instytutu Geologicznego[31], w granicach MOF znajduje się 39 udokumentowanych złóż piasków i żwirów oraz 1 złoże torfu. Eksploatacja odbywa się metodą odkrywkową.

Tabela 13 Udokumentowane złoża kopalin w MOF Siedlce

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Obszar i teren górniczy	Rodzaj kopaliny	Gmina
Białki KN 3818	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Siedlce*
Białki II KN 3820	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski	*Gmina Siedlce*
Bojmie KN 20444	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Dziewule KN 10342	eksploatowane okresowo	OG i TG Dziewule	piaski	*Gmina Zbuczyn*
Grzęzów KN 3837	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Grzęzów II KN 3847	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Grzęzów III KN 5127	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Kotuń*
Grzęzów IV KN 5125	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Kotuń*
Grzęzów V KN 5128	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Grzęzów VII KN 10786	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Grzęzów VIII KN 10068	eksploatowane okresowo	OG i TG Grzęzów VIII	piaski	*Gmina Kotuń*
Grzęzów X	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Kotuń*

[31] stan na 8.02.2023 r.

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Obszar i teren górniczy	Rodzaj kopaliny	Gmina
KN 19075				
Grężów XI KN 20265	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Kotuń*
Kaczory-Tworki KN 8421	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Kaczory I KN 6780	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Kaczory II KN 12291	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Łupiny KN 9936	eksploatowane	OG i TG Łupiny	piaski	*Gmina Wiśniew*
Maciejowice KN 6968	rozpoznane wstępnie	-	piaski i żwiry	*Gmina Zbuczyn*
Niwiski KN 20289	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Mokobody*
Niwiski II KN 20580	rozpoznane szczegółowo	OG i TG Niwiski II	piaski	*Gmina Mokobody*
Nowe Opole I KN 17580	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Siedlce*
Nowe Opole II KN 20272	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Siedlce*
Okniny KN 6102	rozpoznane szczegółowo	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Okniny II KN 5553	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Okniny III KN 6098	rozpoznane szczegółowo	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Okniny IV KN 20513	rozpoznane szczegółowo	OG i TG Okniny IV	piaski	*Gmina Wiśniew*
Okniny Nowe	eksploatowane	OG i TG Okniny Nowe –	piaski	*Gmina Wiśniew*

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Obszar i teren górniczy	Rodzaj kopaliny	Gmina
KN 9370		A2		
Okniny Nowe II KN 17109	eksploatowane	OG i TG Okniny Nowe II	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Okniny Stare KN 9577	eksploatowane	OG i TG Okniny Stare	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Okniny V KN 20536	rozpoznane szczegółowo	OG i TG Okniny V	piaski	*Gmina Wiśniew*
Pieróg IV TO 15859	eksploatowane	OG i TG Pieróg IV	torfy	*gmina Kotuń*
Plewki KN 5352	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Zbuczyn*
Radomyśl dz. 627 i 628 KN 17618	eksploatowane	OG i TG Radomyśl dz. 627 i 628	piaski	*Gmina Wiśniew*
Smolanka KN 11332	eksploatowane okresowo	OG i TG Smolanka	piaski	*Gmina Zbuczyn*
Smolanka I KN 11387	eksploatowane okresowo	OG i TG Smolanka I	piaski i żwiry	*Gmina Zbuczyn*
Smolanka II KN 18852	eksploatowane	OG i TG Smolanka II	piaski	*Gmina Zbuczyn*
Stok Wiśniewski KN 5554	eksploatacja złoża zaniechana	-	piaski i żwiry	*Gmina Wiśniew*
Wesółka KN 20782	rozpoznane szczegółowo	-	piaski	*Gmina Zbuczyn*
Wyłazy KN 20303	rozpoznane szczegółowo	OG i TG Wyłazy	piaski	*Gmina Mokobody*
Żuków I KN 20448	rozpoznane szczegółowo	OG i TG Żuków I Pole A OG i TG Żuków I Pole B	piaski	*Gmina Mokobody*

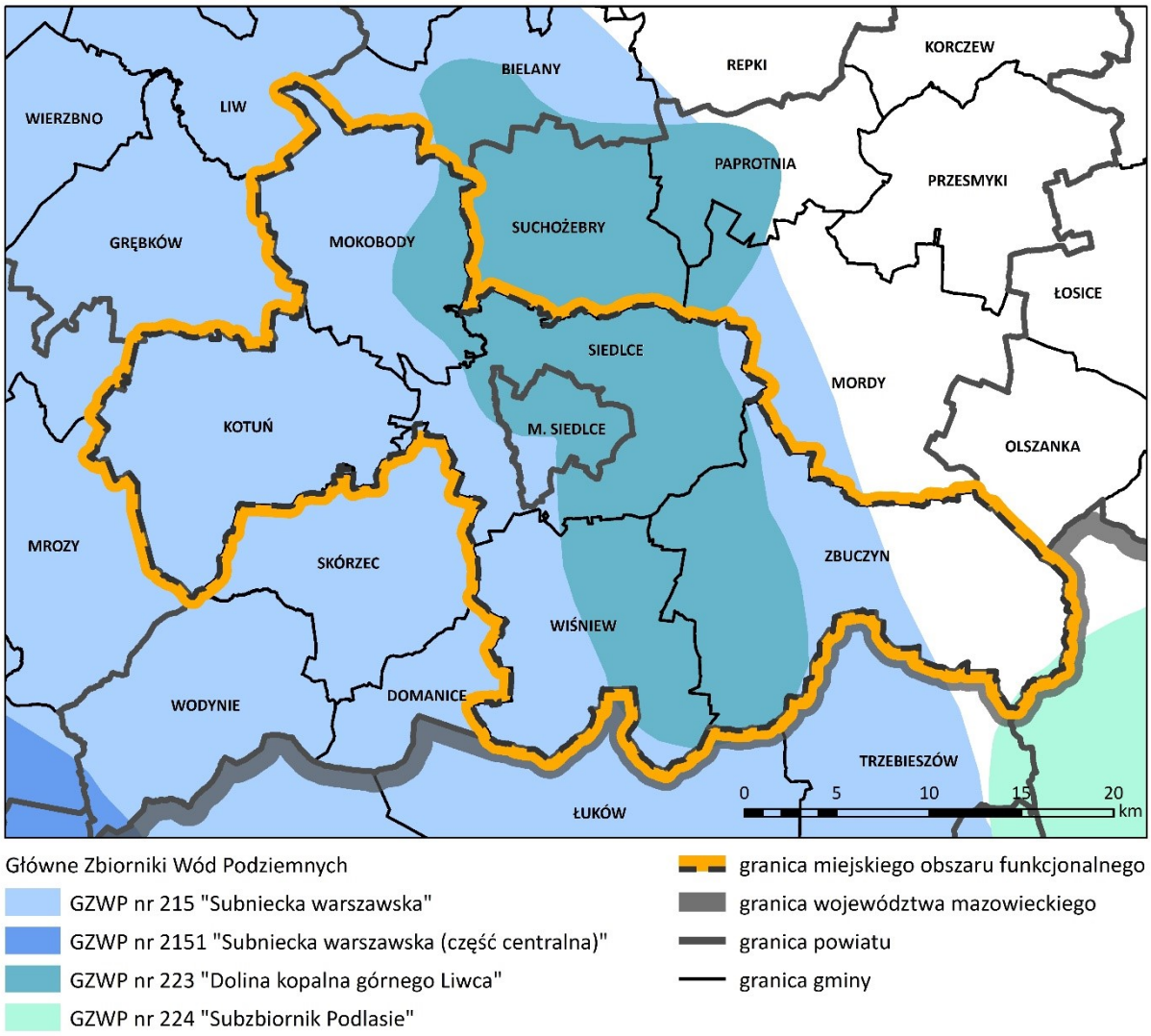
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS, PIG-PIB

Zasoby wód podziemnych związane są z utworami trzeciorzędowymi oraz czwartorzędowymi. Obszar MOF położony jest w zasięgu trzech wyodrębnionych głównych zbiorników wód podziemnych[32]:

- GZWP nr 215 „Subniecka warszawska" – nieudokumentowany paleogeńsko-neogeński zbiornik, który swoim zasięgiem obejmuje znaczną część MOF (poza wschodnią częścią gminy Zbuczyn);
- GZWP nr 223 „Dolina kopalna górnego Liwca" – udokumentowany czwartorzędowy zbiornik, który swoim zasięgiem obejmuje centralną część MOF;
- GZWP nr 224 „Subzbiornik Podlasie" – udokumentowany czwartorzędowo-neogeńsko-paleogeński zbiornik, który swoim zasięgiem obejmuje południowo-wschodni skraj gminy Zbuczyn.

[32] Główne zbiorniki wód podziemnych to struktury geologiczne lub ich fragmenty wykazujące w skali regionów hydrogeologicznych najwyższą wodonośność i zasobność, stanowiące obecnie lub mogące stać się w przyszłości podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców.

Rysunek 16 Zasoby wód podziemnych – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych CBDG PIG: Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Na terenie MOF Siedlce dominuje krajobraz typowo rolniczy. W strukturze gruntów rolnych przeważają pola uprawne, gdzieniegdzie przeplatane terenami zadrzewionymi.

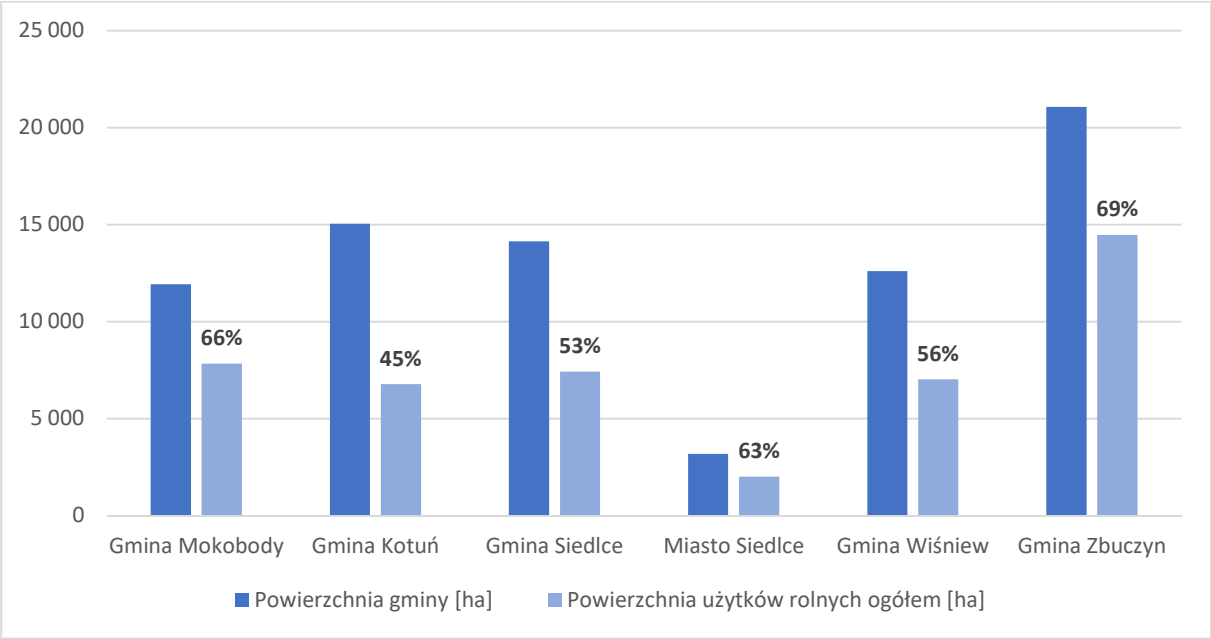
Korzystne warunki przyrodnicze, tj. ukształtowanie terenu, stosunki wodne, żyzność gleby oraz klimat miały wpływ na ukształtowanie się produkcji rolniczej ukierunkowanej na uprawę zbóż i ziemniaków, zaś w produkcji zwierzęcej hodowlę trzody chlewnej, bydła mlecznego oraz drobiu.

Obszar MOF położony jest w obrębie mazowiecko-podlaskiego regionu klimatycznego, w którym okres wegetacji trwa od 190 do 200 dni. Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 550–660 mm, natomiast średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,1^{o}C. Wiatry wieją głównie z zachodu i północnego-zachodu.

Dominujące typy gleb to gleby bielicowe i płowe (pseudobielicowe) oraz brunatne, natomiast w dolinach rzek i obniżeniach terenu występują gleby pochodzenia organicznego,

tj. gleby murszowe i murszowate oraz torfowe, które zajmują użytki zielone. Pośród kompleksów rolniczej przydatności największy udział mają: pszenny dobry (2), żytni bardzo-dobry (4), a także żytni słaby (6). Wśród użytków zielonych największy udział mają kompleksy użytków zielonych średnich (2z) oraz słabych i bardzo słabych (3z).

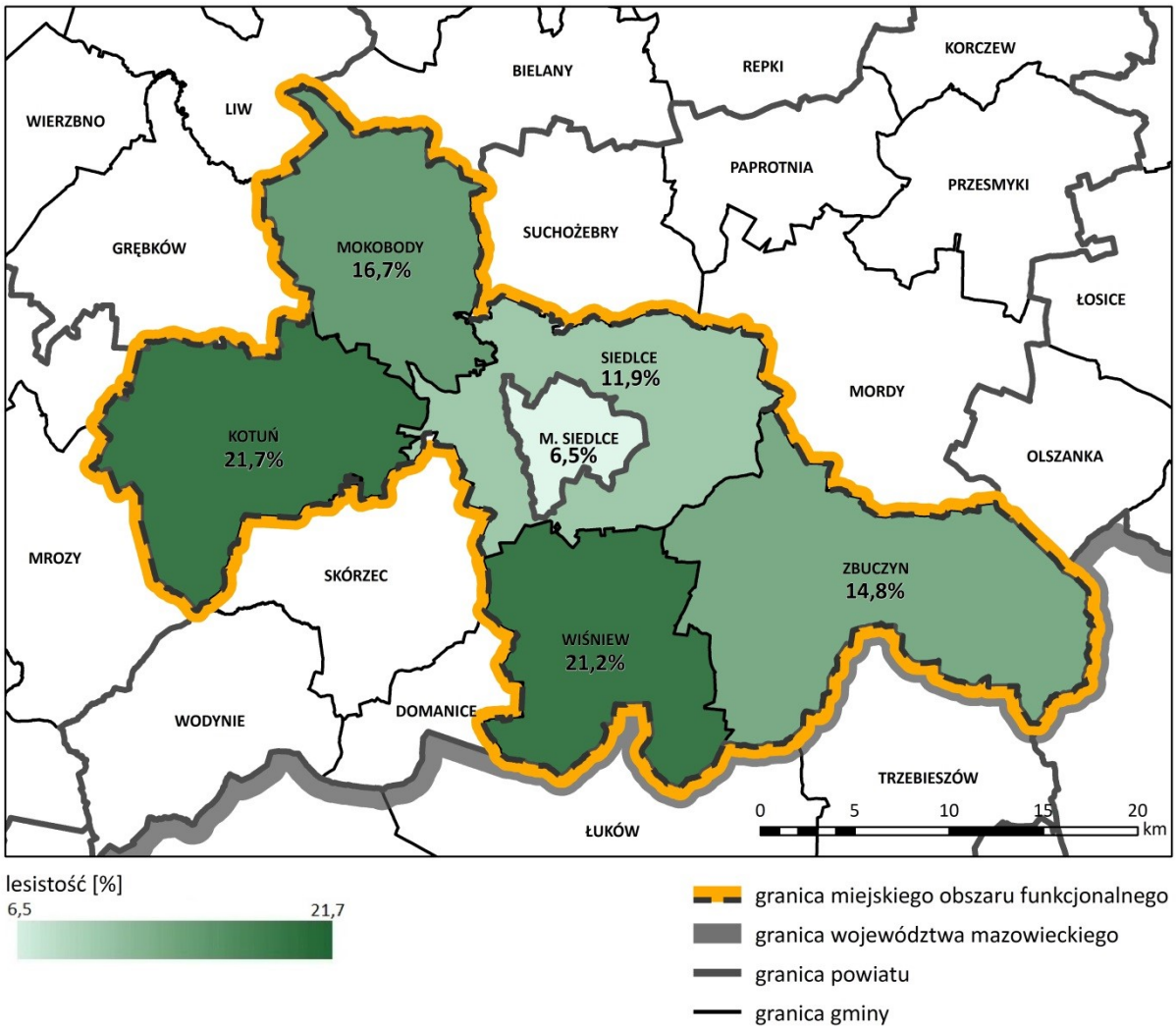
Wykres 11 Udział użytków rolnych w powierzchni gmin MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS – Powszechny Spis Rolny 2020 (dostęp dnia 8.02.2023 r.)

Krajobraz rolniczy przeplata się z krajobrazem leśnym. Kompleksy leśne stanowią zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców MOF Siedlce. Zgodnie z danymi GUS z 2021 r. lesistość MOF kształtuje się na poziomie 15,5% i odbiega o średniej wojewódzkiej, która wynosi 23,4%. Powierzchnia lasów wynosi ok. 12 940 ha, z czego lasy stanowiące własność Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 3 444 ha (26,6% ogólnej powierzchni lasów), lasy prywatne 9 455 ha (73,1% ogólnej powierzchni lasów), a lasy gminne 40 ha (0,3 ha ogólnej powierzchni lasów). Największy wskaźnik lesistości wśród gmin MOF zanotowano w gminie Kotuń (21,7%), zbliżoną lesistością charakteryzuje się gmina Wiśniew (21,2%). Teren MOF w całości przynależy do nadleśnictwa Siedlce, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Rysunek 17 Lesistość

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (2021 r.)

Tabela 14 Powierzchnia lasów oraz lesistość

Gmina	Nadleśnictwo	Leśnictwo	Powierzchnia lasów [ha]	Lesistość [%]
Gmina Mokobody	Siedlce	Suchożebry	1 987,96	16,7
Gmina Kotuń	Siedlce	Kotuń	3 267,48	21,7
Gmina Siedlce	Siedlce	Siedlce	1 681,24	11,9
Miasto Siedlce	Siedlce	Siedlce	206,69	6,5
Gmina Wiśniew	Siedlce	Stok Wiśniewski	2 675,02	21,2
Gmina Zbuczyn	Siedlce	Zbuczyn	3 121,47	14,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach oraz danych BDL GUS (2021 r.)

Największe powierzchnie lasów Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych występują w gminach Kotuń (925,48 ha), Wiśniew (906,25 ha) oraz Zbuczyn (835,17 ha). W pozostałych gminach kompleksy LP zajmują znacznie mniejsze powierzchnie, poniżej 350 ha. Najczęściej występującymi siedliskami są bór mieszany świeży, las mieszany świeży oraz bór świeży, gdzie dominującymi gatunkami są sosna, dąb oraz brzoza. Rzadziej występują siedliska lasu wilgotnego i mieszanego wilgotnego, olszowe, boru mieszanego wilgotnego oraz lasu świeżego. Najmniejszy udział mają siedliska olsu jesionowego, lasu mieszanego bagiennego, boru wilgotnego oraz mieszanego bagiennego. Wiek drzewostanu jest zróżnicowany – średnia wieku drzew wynosi 47 lat. Lasy Państwowe na terenie MOF poza pełnioną funkcją produkcyjną oraz społeczną pełnią również funkcje przyrodnicze, tj. chronią zasoby wód podziemnych i powierzchniowych (lasy wodochronne), położone są w granicach miasta Siedlce oraz w odległości do 10 km od jego granic administracyjnych (lasy w miastach i wokół miast). Wg danych GUS w 2021 r. z obszaru MOF pozyskano 3 504 m^3 grubizny, co stanowi ok. 26% ogół pozyskanej grubizny z powiatu siedleckiego.

Tereny rolnicze oraz leśne pełniące funkcje przyrodnicze uzupełniają pojedyncze tereny zieleni, tj. zieleńce oraz cmentarze. Udział terenów zieleni w powierzchni gmin tworzących MOF jest znikomy, w przeciwieństwie do miasta Siedlce, gdzie udział powierzchni terenów zielni w powierzchni miasta wynosi 4,58% (GUS, 2021). Miasto Siedlce posiada cztery parki, których łączna powierzchnia wynosi ok. 19,6 ha, tj. Park Miejski „Aleksandria", Stary Park, otoczenie Amfiteatru, park przy ul. Władysława Jagiełły[33].

Tabela 15 Tereny zieleni

Gmina	Parki spacerowo-wypoczynkowe (obiekty)	Zieleńce (obiekty)	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej – powierzchnia ogółem [ha]	Cmentarze (obiekty)	Cmentarze – powierzchnia ogółem [ha]
Gmina Mokobody	-	1	1	2	4,9
Gmina Kotuń	-	1	0,4	5	3
Gmina Siedlce	-	-	1,26	3	3,3
Miasto Siedlce	4	27	102,3	5	18,89
Gmina Wiśniew	-	-	-	3	3,52
Gmina Zbuczyn	-	1	0,58	4	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2021 r.)

[33] Informacja o stanie zieleni na terenach komunalnych miasta Siedlce w roku 2020 (Wydział Gospodarki Komunalnej, Referat Ochrony Środowiska, listopad 2020 r.)

Walory przyrodnicze oraz krajobrazowe MOF Siedlce podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą o ochronie przyrody. Część terenów objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody. W granicach MOF znajduje się 78 pomników przyrody[34].

Tabela 16 Obszarowe formy ochrony przyrody w granicach MOF Siedlce

Obszarowa forma ochrony przyrody	Nazwa	Powierzchnia obszaru chronionego [ha]	Powierzchnia obszaru chronionego [ha] w granicach MOF	Gmina
rezerwaty przyrody	Gołobórz	65,88 ha	65,88 ha	*Gmina Siedlce*
	Stawy Broszkowskie	268,1293 ha	268,1293 ha	*Gmina Kotuń*
	Stawy Siedleckie	242,3038 ha	242,3038 ha	*Gmina Siedlce*
obszary chronionego krajobrazu	Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu	19 020,6 ha	678,81 ha	*Gmina Wiśniew*
	Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu	34 696,63 ha	19 893,13 ha	*Gmina Kotuń* *Gmina Mokobody* *Miasto Siedlce* *Gmina Siedlce* *Gmina Wiśniew*
	Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	29 315,9 ha	1 811,56 ha	*Gmina Kotuń*
Natura 2000	Dolina Liwca PLB140002	27 431,51 ha	5 109,23 ha	*Gmina Mokobody* *Gmina Siedlce* *Gmina Zbuczyn*
	Lasy Łukowskie PLB060010	11 488,44 ha	4,229 ha	*Gmina Wiśniew*
	Dolina Kostrzynia PLB140009	14 376,13 ha	3 155,57 ha	*Gmina Kotuń*
	Gołobórz PLH140028	186,53 ha	186,53 ha	*Gmina Siedlce* *Gmina Wiśniew*
	Ostoja Nadliwiecka PLH140032	13 622,72 ha	3 202,66 ha	*Gmina Mokobody* *Gmina Siedlce* *Miasto Siedlce*
	Dzwonecznik w Kisielanach	45,72 ha	45,59 ha	*Gmina Mokobody*

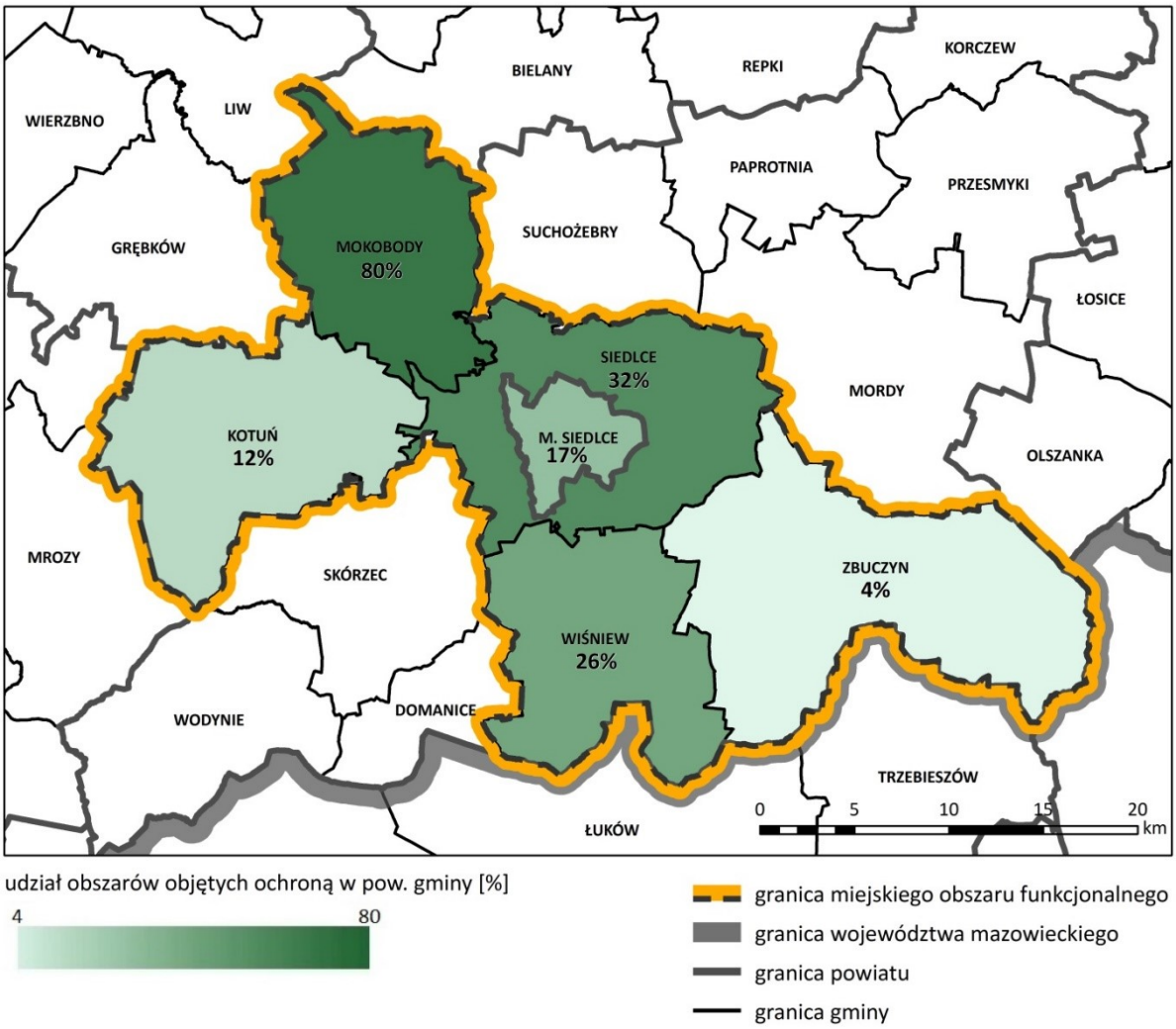
[34] stan na 8.02.2023 r.

Obszarowa forma ochrony przyrody	Nazwa	Powierzchnia obszaru chronionego [ha]	Powierzchnia obszaru chronionego [ha] w granicach MOF	Gmina
	PLH140026			
	Rogoźnica PLH140036	153,23 ha	0,26 ha	*Gmina Kotuń*
użytki ekologiczne	Jeziorko Żytnia	0,1 ha	0,1 ha	*Miasto Siedlce*
	Dolina Muchawki	8,5 ha	8,5 ha	*Miasto Siedlce*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Udział obszarów objętych ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w granicach MOF Siedlce stanowi 26% jego powierzchni. Największym udziałem obszarów objętych ochroną odznacza się gmina Mokobody, położona w północnej części MOF Siedlce, gdzie udział obszarów prawnie chronionych stanowi 80% jej powierzchni. Znacznie mniejszy udział mają obszary chronione w gminach Siedlce oraz Wiśniew, gdzie kształtuje się na poziomie ok. 30%. W gminie Kotuń oraz mieście Siedlce udział obszarowych form ochrony przyrody w ogólnej powierzchni wynosi ok. 15%. Najniższym udziałem obszarów chronionych charakteryzują się gmina Zbuczyn, gdzie wynosi on zaledwie 4%.

Rysunek 18 Udział procentowy obszarowych form ochrony przyrody w powierzchni MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne

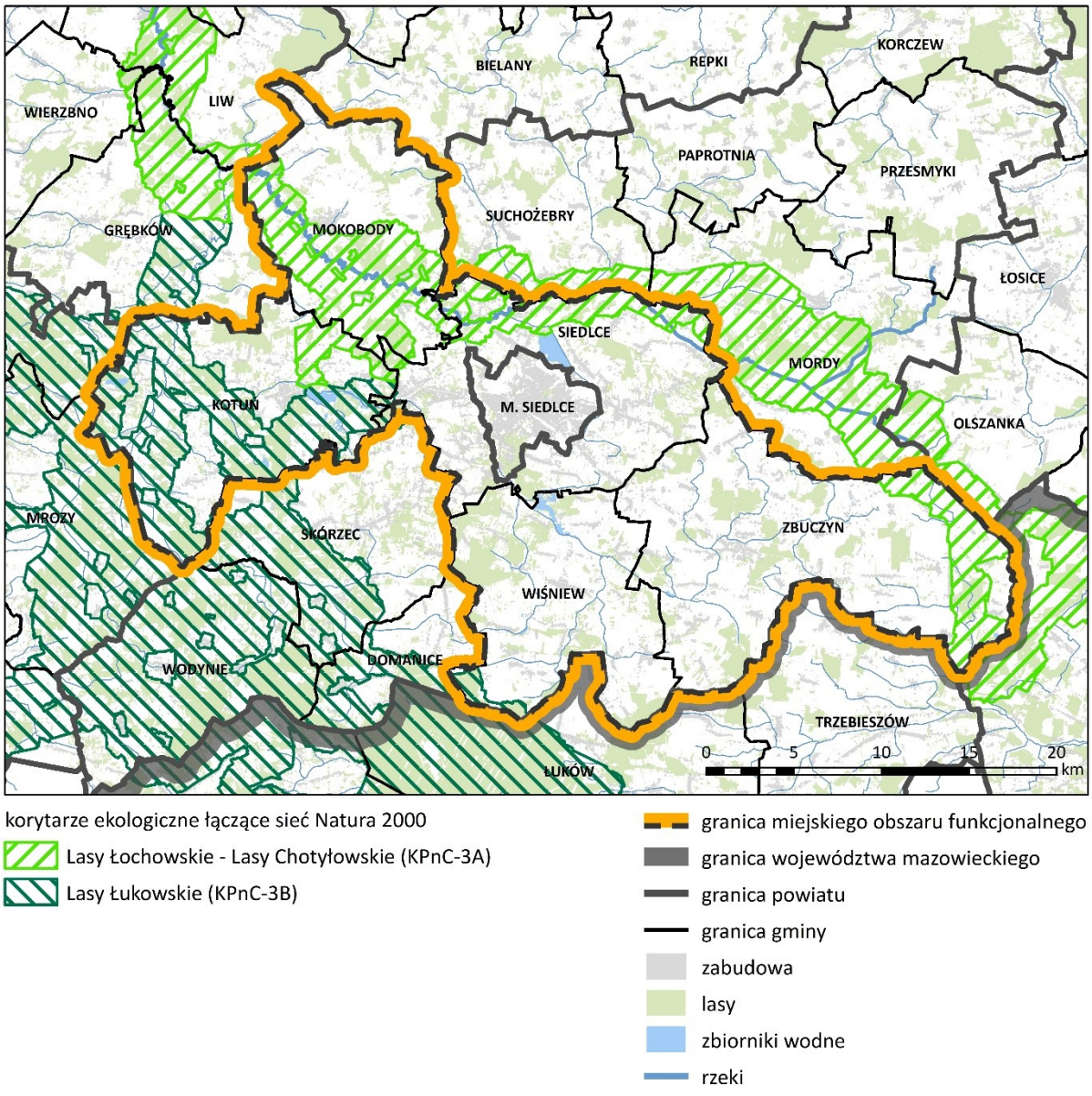
Dla zachowania walorów przyrodniczych konieczne jest zapewnienie ciągłości szlaków migracyjnych zarówno zwierząt, jak i roślin. MOF został włączony do sieci korytarzy ekologicznych wyznaczonych w ramach projektu korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce, opracowanego w 2005 r. i zaktualizowanego w 2011 r. w Zakładzie Badań Ssaków PAN na zlecenie Ministra Środowiska, pod redakcją Jędrzejewskiego. Przez obszar przebiegają korytarze ekologiczne, będące częścią korytarza Północno-Centralnego (KPnC)[35]:

[35] Korytarz Północno-Centralny (KPnC) łączy Puszczę Białowieską z Parkiem Narodowym Ujście Warty.

- korytarz ekologiczny Lasy Łochowskie – Lasy Chotyłowskie (KPnC-3A), który przebiega przez północno-wschodnią część oraz wschodnie krańce obszaru;
- korytarz ekologiczny Lasy Łukowskie (KPnC-3B), który przebiega przez północno-zachodnią część oraz południowo-zachodni kraniec obszaru.

Uzupełnienie wyznaczonych na terenie MOF krajowych korytarzy ekologicznych stanowią przyrodnicze ciągi lokalne, do których zaliczyć można mniejsze cieki oraz kompleksy leśne.

Rysunek 19 Sieć połączeń ekologicznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IBS PAN Białowieża

Do najcenniejszych obszarów znajdujących się w graniach MOF, ze względu na wyróżniające się naturalne ekosystemy oraz wysokie walory krajobrazowe, należy dolina rzeki Liwiec (obszary Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka, Dolina Liwca) wraz z obszarem Natura 2000 Dzwonecznik w Kisielanach, dolina rzeki Kostrzyń (obszary Natura 2000 Dolina Kostrzynia,

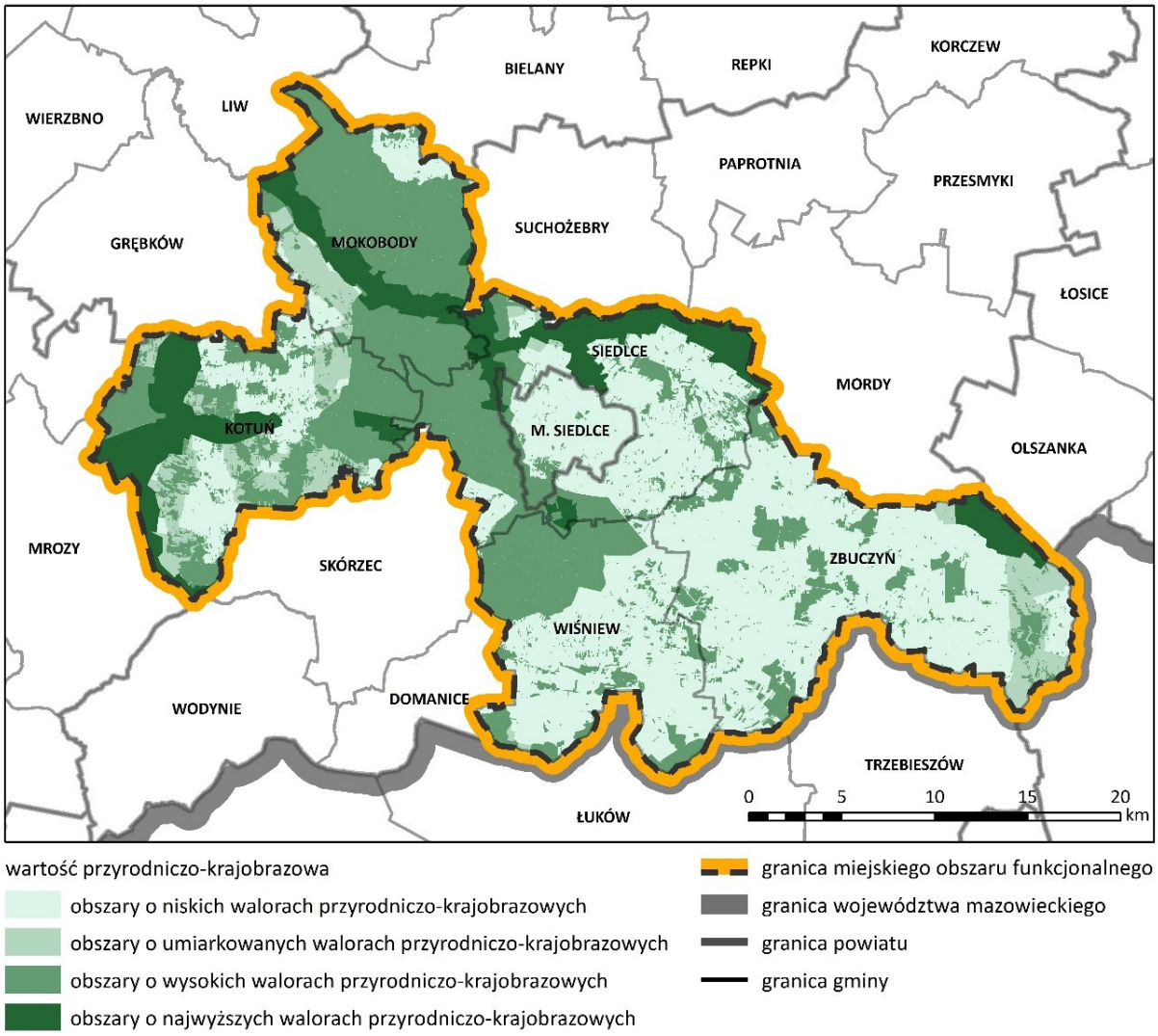
Rogoźnica), Lasy Łukowskie na skraju gminy Wiśniew (obszar Natura 2000 Lasy Łukowskie), obszar Natura 2000 oraz rezerwat przyrody Gołobórz, Stawy Broszkowskie oraz Stawy Siedleckie, a także użytki ekologiczne (Dolina Muchawki, Jeziorko Żytnia).

Wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi charakteryzują się również tereny położone w granicach obszarów chronionego krajobrazu (Łukowski OChK, Siedlecko-Węgrowski OChK, Miński OChK) oraz zieleń leśna zarówno tworząca zwarte płaty leśne jak również mniejsze, rozdrobnione kompleksy przeplatające się z terenami rolnymi oraz antropogenicznie przekształconymi.

Do obszarów cechujących się umiarkowanymi walorami zarówno pod względem przyrodniczym jak i krajobrazowym zaliczają się tereny rolnicze, po części zabudowane – zabudowa rozproszona, jednakże istotne ze względu na pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. Stanowią one tereny uzupełniające obszary o najwyższych i wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Do terenów cechujących się niskimi walorami krajobrazowymi oraz niskim zróżnicowaniem ekosystemów zaliczają się tereny antropogenicznie przekształcone z niewielkim udziałem zieleni oraz zwarte połacie terenów rolniczych z niewielkim udziałem roślinności drzewiastej.

Rysunek 20 Ocena wartości przyrodniczo-krajobrazowych terenów MOF Siedlce

Źródło: Opracowanie własne

3.4.3 Stan środowiska naturalnego

Monitoring jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego prowadzony jest w ramach państwowego monitoringu środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Departament Monitoringu Środowiska). Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy, liczba stref w województwie mazowieckim wynosi 4. Teren MOF Siedlce zaliczany jest do strefy mazowieckiej, w której ocena jakości powietrza prowadzona jest zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi jak i ochrony roślin.

W rocznej ocenie jakości powietrza wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji manualnych i automatycznych monitorujących stan jakości powietrza. Jedna ze stacji zlokalizowana jest na terenie miasta Siedlce przy ulicy Konarskiego 11, z której wykorzystano wyniki pomiarów manualnych zanieczyszczenia B(a)P w pyle zawieszonym PM10 oraz pyłem PM10, a także wyniki pomiarów automatycznych zanieczyszczenia pyłem PM2,5.

Tabela 17 Parametry statystyczne zanieczyszczeń mierzonych na stacji Siedlce, ul. Konarskiego

Zanieczyszczenie	Typ pomiaru	Kompletność [%]	Średnia Sa [µg/m^3]
PM10	manualny	97	26
PM2,5	automatyczny	100	20
benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM10	manualny	98	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2021 (GIOŚ, 2022)

Do rocznej oceny jakości powietrza, poza pomiarami w stacjach automatycznych i manualnych, wykorzystano metody modelowania matematycznego, uwzględniające rzeźbę terenu oraz wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń, uzyskując tym samym szczegółowe wyniki emisji zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa. Zgodnie z wynikami ww. modelowania, na terenie strefy mazowieckiej stwierdzono przekroczenia dwutlenku siarki, pyłów PM2,5 oraz PM10, benzo(a)pirenu i ozonu.

Tabela 18 Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin

Kryterium	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń										
	NO_2[36]	SO_2	CO	PM10	PM2,5	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O_3
ochrona zdrowia ludzi	A	C	A	C	A/C1	C	A	A	A	A	A/D2
ochrona roślin	A	A	-[37]	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;

klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe;

klasa C1 – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II;

klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2021 (GIOŚ, 2022)

Analiza stężeń zanieczyszczeń monitorowanych w 2021 r. wskazuje na ścisłą zależność stężeń zanieczyszczeń od warunków meteorologicznych. Chłodniejsze w porównaniu z poprzednimi latami miesiące zimowe 2021 r. spowodowały większą emisję zanieczyszczeń pochodzących

[36] dla roślin NO_X

[37] nie przeprowadzono klasyfikacji

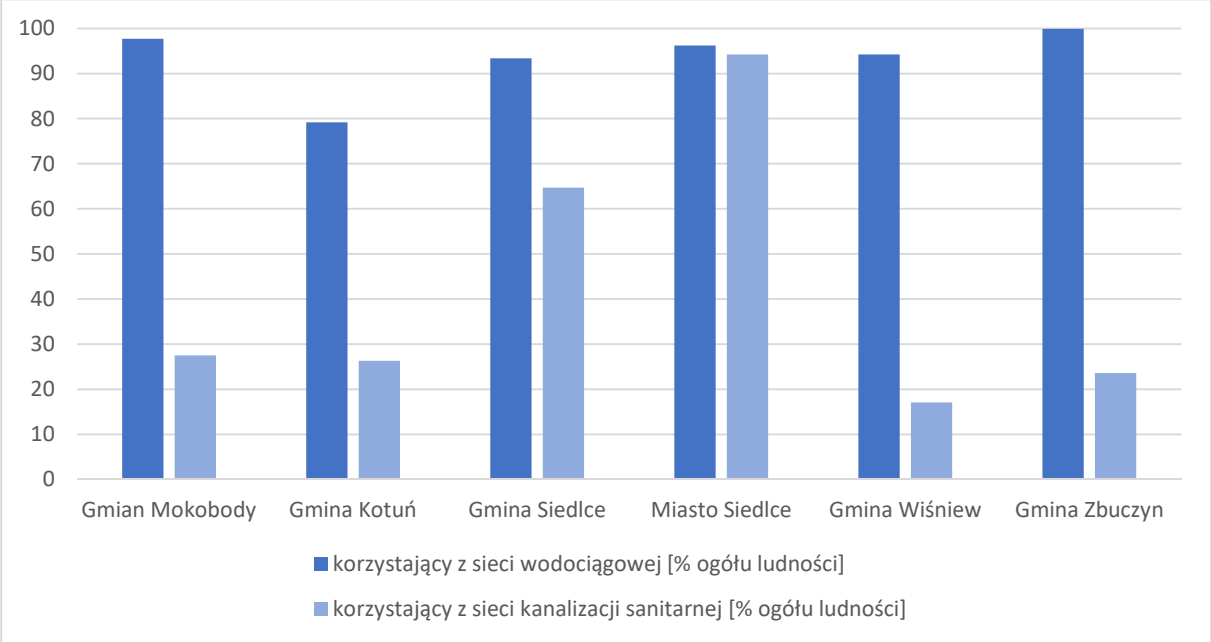
ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się na wyższe poziomy stężeń tych zanieczyszczeń w powietrzu. Istotny wpływ na stężenia zanieczyszczeń w województwie mazowieckim, w tym na terenie MOF Siedlce, ma również napływ zanieczyszczeń spoza województwa.

Stan wód powierzchniowych i podziemnych jest determinowany głównie przez działalność antropogeniczną. Na terenie MOF nie funkcjonują duże skupiska zakładów przemysłowych, które stwarzałyby zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, znajdują się jedynie pojedyncze zakłady. Zagrożenie może stanowić nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa w przypadku, gdy rozwój sieci kanalizacyjnej nie idzie w parze z rozwojem sieci wodociągowej.

Zgodnie z danymi GUS, na obszarze gmin Mokobody, Kotuń, Wiśniew oraz Zbuczyn, różnica pomiędzy ludnością korzystającą z sieci wodociągowej a ludnością korzystającą z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 52,9 – 77,1%. Znacznie mniejsza rozbieżność występuje na terenie gminy Siedlce, gdzie różnica wynosi 28,7%. Natomiast na terenie miasta Siedlce wynosi jedynie 2%.

Na terenach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej nie jest ekonomicznie uzasadniona mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych. Niewłaściwe zagospodarowanie ścieków, np. w nieszczelnych szambach, stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Na terenie MOF Siedlce znajduje się 7 761 sztuk zbiorników bezodpływowych oraz 297 oczyszczalni przydomowych (GUS, stan na 31.12.2021 r.).

Wykres 12 Korzystający z sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej w MOF Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp dnia 8.02.2023 r.)

Zgodnie z ustawą Prawo wodne badania i oceny stanu wód powierzchniowych stanu wód podziemnych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Monitoring wód ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych i stanie wód podziemnych oraz o stanie wód obszarów chronionych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz osiągania celów środowiskowych. Wody płynące w granicach MOF Siedlce zostały podzielone na 15 jednostek – jednolite części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP). Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły JCWP zlokalizowane na terenie MOF charakteryzują się złym stanem wód i wszystkie są zagrożone nieosiągnięciem założonych celów środowiskowych. Jako najważniejsze przyczyny zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych, czyli dobrego stanu chemicznego i ekologicznego, wymienia się presje troficzne, zasalające, hydromorfologiczne, a także chemiczne.

Tabela 19 Charakterystyka JCWP

JCWP	Status	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Presje
Krzna do Krzymoszy RW200010267144159	NAT - naturalna część wód	słaby stan ekologiczny	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne
Dopływ z Księżopola RW200010267148369	NAT - naturalna część wód	-	stan chemiczny dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne
Witówka RW200010267148429	NAT - naturalna część wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny dobry stan chemiczny D	zagrożona	hydromorfologiczne, chemiczne
Kałuska RW200010267148449	NAT - naturalna część wód	-	stan chemiczny dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona	hydromorfologiczne

Świdnica RW2000102671484529	SZCW - silnie zmieniona część wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	hydromorfologiczne, chemiczne
Gawroniec RW200010267148469	NAT - naturalna część wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne, chemiczne
Dopływ spod Trzcianki Starej RW200010267148476	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona	hydromorfologiczne
Liwiec do Starej rzeki ze Starą Rzeką od Dopływu z Kukawek RW200015267148139	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne, chemiczne
Sosna RW200015267148169	NAT - naturalna część wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dlapozostałych wskaźników - stan	zagrożona	troficzne, zasalające, hydromorfologiczne, chemiczne

				dobry		
Helenka RW20001526714818	SZCW - silnie zmieniona część wód	-	stan chemiczny dobry	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionychdobry stan chemiczny	zagrożona	hydromorfologiczne
Muchawka do Myrchy RW200015267148279	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne, chemiczne
Kostrzyń do Dopływu z Osińskiego RW2000152671484179	SZCW - silnie zmieniona część wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	hydromorfologiczne, chemiczne
Muchawka od Myrchy do ujścia RW20001626714829	NAT - naturalna część wód	dobry stan ekologiczny	-	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne
Liwiec od Starej rzeki do Kostrzynia RW20001626714839	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	troficzne, hydromorfologiczne, chemiczne
Kostrzyń od Dopływu z Osińskiego do ujścia RW20001626714849	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	hydromorfologiczne, chemiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022 r.)

Wody podziemne MOF Siedlce należą do dwóch jednostek – jednolitych wód podziemnych. JCWPd nr 55 obejmuje znaczą część obszaru MOF, charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym i nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. JCWPd nr 67 obejmuje skrajne tereny w południowo-wschodniej części obszaru, charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym, dobrym stanem ilościowym oraz nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

3.4.4 Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami MOF Siedlce oparty jest na Zakładzie Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. (ZUO) położonym poza granicami MOF, w miejscowości Wola Suchożebrska, w gminie Suchożebry. Na ZUO składa się: instalacja do przewarzania zmieszanych odpadów komunalnych, składowisko odpadów komunalnych, sortownia, kompostownia. Ponadto na terenie ZUO funkcjonuje także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Mieszkańcy wszystkich gmin należących do MOF Siedlce mają dostęp do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów, które znajdują się w Siedlcach, Kotuniu, Wiśniewie i Zbuczynie. Mieszkańcy gminy Mokobody korzystają z PSZOK na terenie ZUO, natomiast mieszkańcy gminy Siedlce z PSZOK w mieście Siedlce.

W 2021 r. z obszaru MOF Siedlce zebrano ogółem 39 325 ton odpadów komunalnych, z czego odpady zmieszane to 20 801 t, natomiast odpady selektywnie zebrane – 18 524 t. Odpady zebrane selektywnie w stosunku do ogółu odpadów stanowią 47,1%. Najwyższy udział procentowy odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów występuje w gminie Mokobody i wynosi 66,6%, najniższy natomiast w mieście Siedlce – 43,0%.

Tabela 20 Odpady komunalne

Gmina/Obszar	Odpady zebrane w ciągu roku [t]	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku [t]	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]
m. Siedlce	28 206,93	16 068,95	12 137,98	43,0
Kotuń	1 809,57	809,52	1 000,05	55,3
Mokobody	672,53	224,45	448,08	66,6
Siedlce	6 065,87	2 497,00	3 568,87	58,8
Wiśniew	887,58	370,70	516,88	58,2
Zbuczyn	1 682,51	830,58	851,93	50,6
MOF Siedlce	39 324,99	20 801,20	18 523,79	47,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

3.4.5 Transport

3.4.5.1 Sieć drogowa

Podstawowymi elementami kształtującymi powiązania drogowe w zakresie wewnętrznym i zewnętrznym MOF Siedlce są drogi krajowe nr 2 i 63 oraz drogi wojewódzkie 696, 698 i 803. W granicach MOF tworzą one układ promienisty, zbiegający się w Siedlcach. Uzupełnieniem podstawowego układu drogowego są drogi powiatowe i gminne – równomiernie zlokalizowane w granicach całego obszaru.

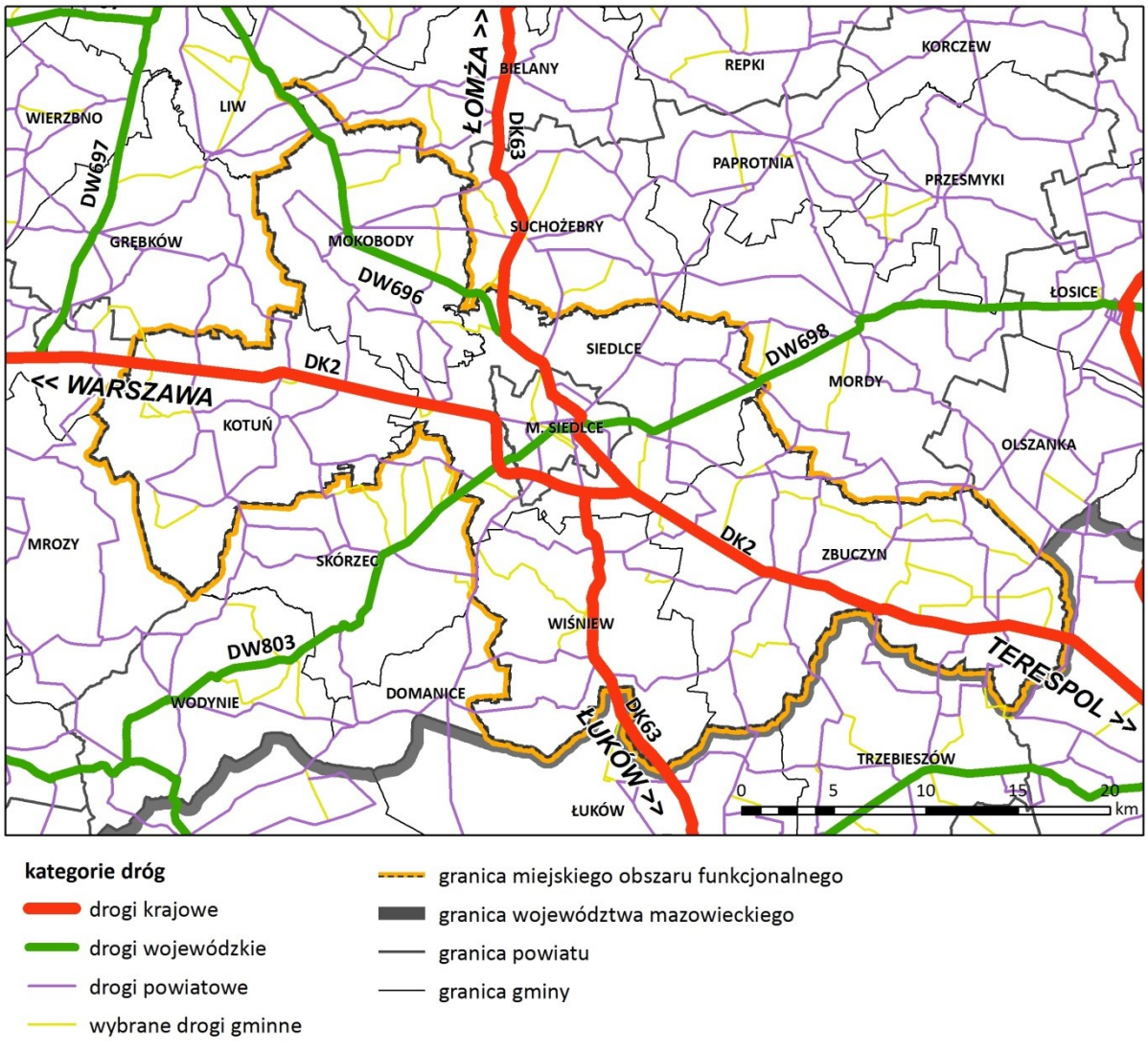
Atutem obszaru jest jego położenie w rejonie przecięcia dróg krajowych. Ponadto droga krajowa nr 2 (wraz z projektowaną autostradą A2) stanowi część bazową Transeuropejskiego Korytarza Transportowego (TEN-T) Morze Północne – Bałtyk oraz fragment trasy europejskiej E30 łączącej Holandię, Niemcy, Polskę z Białorusią i Rosją.

Tabela 21 Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich

Nr	Przebieg
DK2	Świecko /granica państwa/ – Poznań – Konin – Łódź – Warszawa – Siedlce – Terespol /granica państwa/
DK63	/granica państwa/ – Giżycko – Łomża – Zambrów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Sławatycze /granica państwa/
DW696	Węgrów – Mokobody – Chodów
DW698	Siedlce – Mordy – Łosice – Janów Podlaski – Terespol
DW803	Siedlce – Skórzec – Wodynie – Stoczek Łukowski

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 21 Układ drogowy

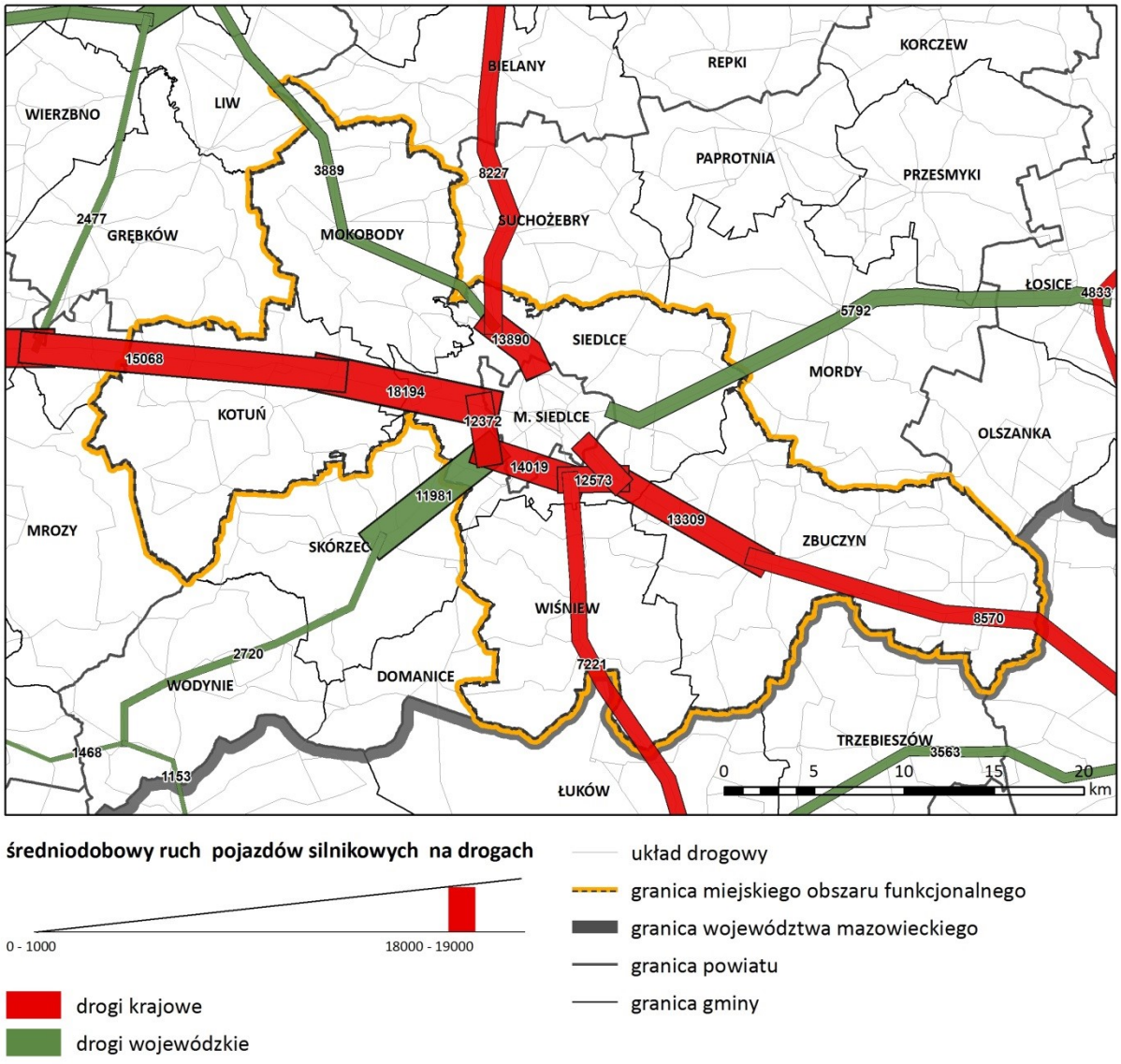

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOO, BDOT

Pomiary natężenia ruchu prowadzone są co 5 lat przez Główną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu (GPR). Badania nie są prowadzone na terenach miast na prawach powiatu – nie obejmują miasta Siedlce.

Na sieci drogowej w ostatnich latach obserwuje się ciągły wzrost ruchu. Najbardziej obciążonym odcinkiem jest droga krajowa nr 2 – zachodni wyjazd z Siedlec, w kierunku Warszawy – gdzie średnio dobowo liczba pojazdów wynosi 18 194. W strukturze ruchu kołowego uwidaczniają się również wahadłowe dojazdy do Siedlec z okolicznych miejscowości, które maleją na odcinkach bardziej odległych od miasta. Najbardziej ruchliwym odcinkiem na drogach wojewódzkich jest droga wojewódzka na odcinku między Siedlcami a Skórcem, po której porusza się dziennie 11 981 pojazdów.

Rysunek 22 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w 2020/2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

Tabela 22 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu

Droga	Odcinek	2005	2010	2015	2020/2021
DK2	Kałuszyn – Broszków	10923	11216	12616	15068
	Broszków – Siedlce	11832	13897	15109	18194
	Siedlce /Obwodnica 1/	6853	8938	11794	12372
	Siedlce /Obwodnica 2/	6467	8202	11798	14019
	Siedlce /Obwodnica 3/	5464	7267	10804	12573
	Siedlce – Międzyrzec Podlaski	5299	6216	6857	–
	Siedlce – Zbuczyn	–	–	–	13309
	Zbuczyn – Międzyrzec Podlaski	–	–	–	8570
DK63	Sokołów Podlaski – Chodów	4478	5623	6813	8227
	Chodów – Siedlce	8197	10506	11645	13890
	Siedlce – Białki	6783	9053	11436	11981
	Białki – Wiśniew	6066	7000	7746	7221
	Wiśniew – Łuków	4403	5658	7157	
DW696	Węgrów – Chodów	3004	2833	3436	3889
DW698	Siedlce – Mordy – Łosice	3805	5993	6181	5792
DW803	Siedlce – Skórzec	4417	7442	7902	11981

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

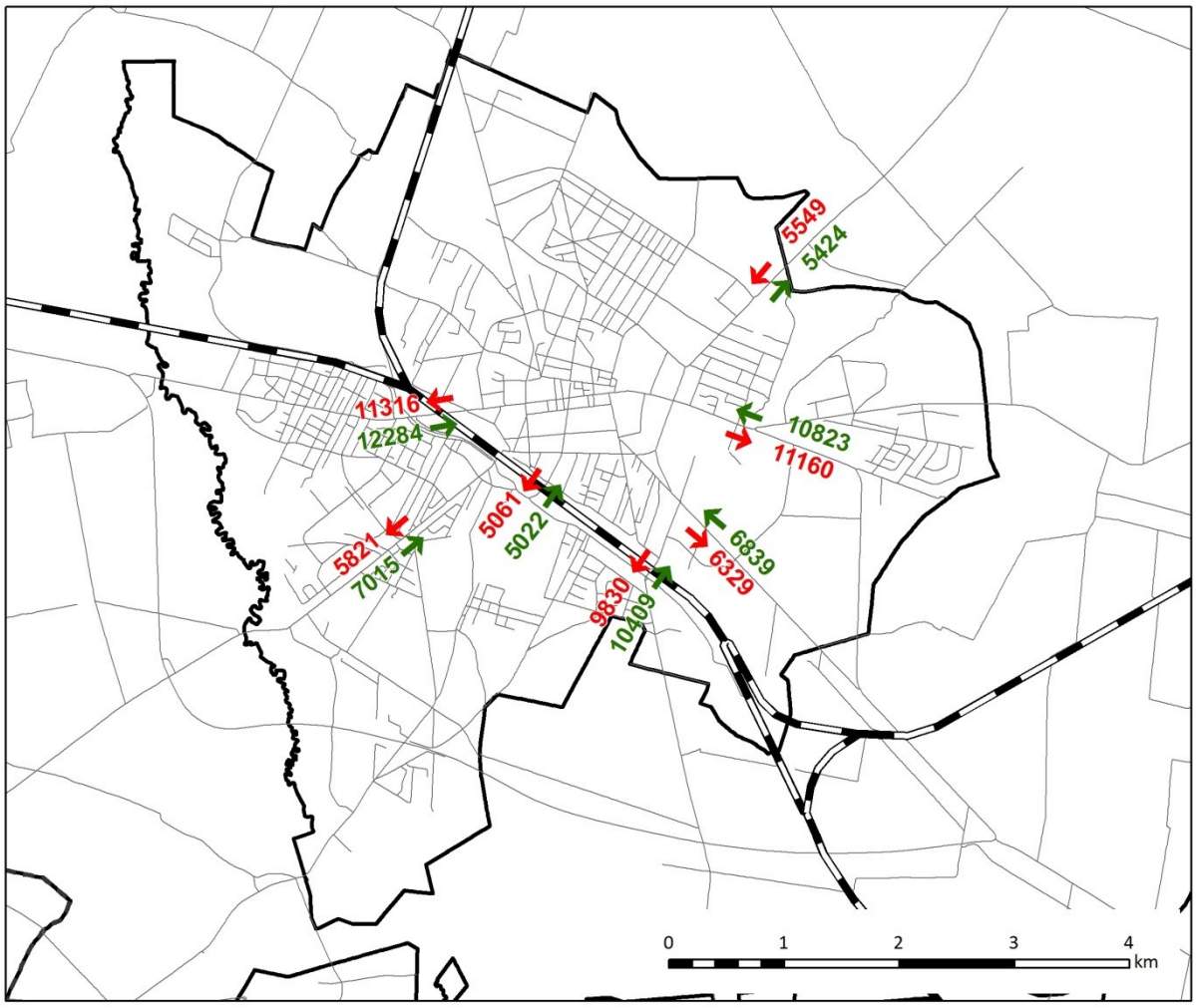
Miasto Siedlce przeprowadziło badania natężenia ruchu drogowego w dniach 28-29.09.2021 r. Obejmowało ono 7 punktów. Największy ruch obserwowany jest na ul. Warszawskiej, na wiadukcie nad linią kolejową – średnio dziennie porusza się w tym miejscu 23600 pojazdów. Równie duże natężenie odnotowano na ul. Starowiejskiej (pomiędzy ul. Janowską i bpa. Mazura) 21983 pojazdów. Ulice te stanowią główne arterie miasta, prowadzące ruch w kierunku zachodnim i wschodnim.

Tabela 23 Wyniki pomiarów natężenia ruchu drogowego na terenie miasta Siedlce w 2021 r.

Punkt pomiarowy	Kierunek 1			Kierunek 2			Suma
	Dzień 1	Dzień 2	Średnia	Dzień 1	Dzień 2	Średnia	
Ul. Garwolińska pomiędzy Monte Casina i Artyleryjską	6946	7084	7015	5767	5875	5821	12836
Wiadukt nad torami PKP w ciągu ul. Warszawskiej	12337	12231	12284	11363	11269	11316	23600
Tunel pod torami PKP – ul. Rtm. Pileckiego	4923	5199	5061	5036	5008	5022	10083
Wiadukt kolejowy w ciągu ul. Łukowskiej	10506	10311	10409	10080	9580	9830	20239
Ul. Brzeska pomiędzy ul. Buczyńskiej i Budowlaną	6936	6742	6839	6399	6258	6329	13168
Ul. Kazimierzowska na wjeździe do miasta	5591	5256	5424	5595	5503	5549	10973
Ul. Starowiejska pomiędzy Janowską i Mazura	11337	10983	11160	11066	10579	10823	21983

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Opracowania wyników pomiarów natężenia ruchu drogowego na punktach przekroju drogi na terenie miasta Siedlce w 2021 r., EWIROAD Anna Skotincka

Rysunek 23 Wyniki pomiarów natężenia ruchu drogowego na terenie miasta Siedlce w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Opracowania wyników pomiarów natężenia ruchu drogowego na punktach przekroju drogi na terenie miasta Siedlce w 2021 r., EWIROAD Anna Skotincka

Obserwuje się również wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów. W 2011 r. na terenie miasta Siedlce było zarejestrowanych 42 079 pojazdów (w tym 31 708 samochodów osobowych)
a na terenie powiatu siedleckiego 60 167 pojazdów, z czego 38 459 stanowiły samochody osobowe. Do roku 2021 liczba zarejestrowanych pojazdów wzrosła o 49,5% na terenie miasta Siedlce (do 62 930 pojazdów, z czego 47 166 to samochody osobowe) oraz o 39,5% na terenie całego powiatu siedleckiego – liczba pojazdów wzrosła do 83 961, z czego 54 996 to pojazdy osobowe[38].

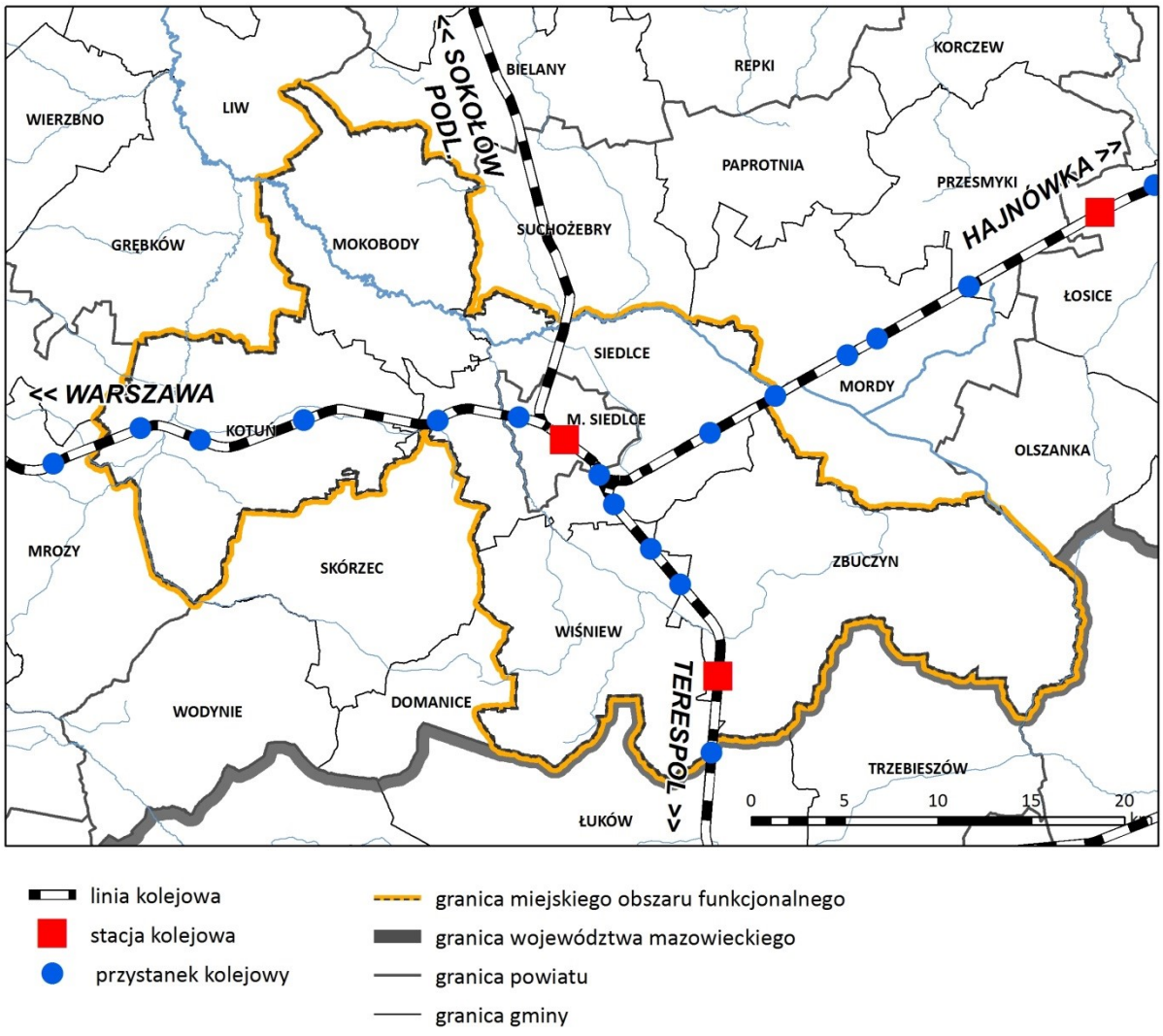
[38] Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

3.4.5.2 Sieć kolejowa

Układ sieci kolejowej w MOF Siedlce składa się z czterech czynnych linii kolejowych – nr 2, 31, 55 oraz 520. Stacją węzłową jest stacja Siedlce. Linia kolejowa nr 520 jest linią łącznikową pomiędzy liniami 31 a 2, na linii kolejowej nr 55 odbywa się wyłączenie ruch towarowy.

Linia nr 2 została objęta europejską umową o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) i umową o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego (AGTC). Jest to również część Transeuropejskiego Korytarza Transportowego (TEN-T) Morze Północne – Bałtyk.

Rysunek 24 Układ linii kolejowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOO, BDOT

Na terenie MOF znajdują się dwie stacje kolejowe (Siedlce, Dziewule) oraz dziesięć przystanków kolejowych (gmina Kotuń: Sosnowe, Koszewnica, Kotuń; gmina Siedlce: Sabinka, Białki Siedleckie, Stok Lacki; miasto Siedlce: Siedlce Zachodnie, Siedlce Wschodnie; gmina Wiśniew: Kosiorki, Borki-Kosy). Połączenia osobowe wykonują Koleje Mazowieckie oraz Polregio w relacjach m.in. do: Warszawy, Łukowa, Terespola, Białegostoku, Czeremchy,

Hajnówki, Radomia, Skierniewic, Góry Kalwarii. Ponadto stacja Siedlce oraz przystanek Siedlce Zachodnie obsługiwane są przez spółkę PKP Intercity oferującą połączenia dalekobieżne
m.in. do Warszawy, Terespola, Lublina, Gdańska, Katowic i Budapesztu[39].

Tabela 24 Wykaz linii kolejowych

Nr	Relacja	Kategoria / znaczenie	Liczba torów	Elektryfikacja	Ruch	Prędkość pociągów pasażerskich
2	Warszawa Zachodnia – Terespol	magistralna, państwowe	2	tak	pasażerski, towarowy	120 – 160 km/h
31	Siedlce – Siemianówka	pierwszorzędna, państwowe	1/2	częściowo	pasażerski, towarowy	80 – 120 km/h
55	Sokołów Podlaski – Siedlce	pierwszorzędna, pozostałe	1	nie	towarowy	60 km/h
520	Doły R2 – Doły R12	pierwszorzędna, państwowe	1	tak	pasażerski, towarowy	40 km/h

Źródło: opracowanie własne na podstawie regulaminu sieci 2022/2023 PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. i wykazu linii Id-12 (D-29)

Największe potoki ruchu pasażerskiego obserwowane są na stacji Siedlce, z której średnio dziennie korzysta 6100 osób. Jest to 37. pod względem wymiany pasażerskiej dworzec w Polsce. Pod względem wykorzystania kolejnymi przystankami są Siedlce Wschodnie (średnio 4 300 osób dziennie), Kotuń (1 500), Dziewule, Koszewnica, Siedlce Zachodnie, Sosnowe (do 500 osób). Najmniejszym ruchem pasażerskim wykazuje się przystanek Stok Lacki
(od 0 do 9 osób dziennie)[40].

3.4.5.3 Transport autobusowy

Organizatorem lokalnego transportu zbiorowego jest Miasto Siedlce, które prowadzi działalność przez jednoosobową spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Siedlcach sp. z o.o. (MPK Siedlce). Komunikacja publiczna prowadzona jest na terenie miasta Siedlce oraz na terenie gmin ościennych na mocy porozumień między gminnych.

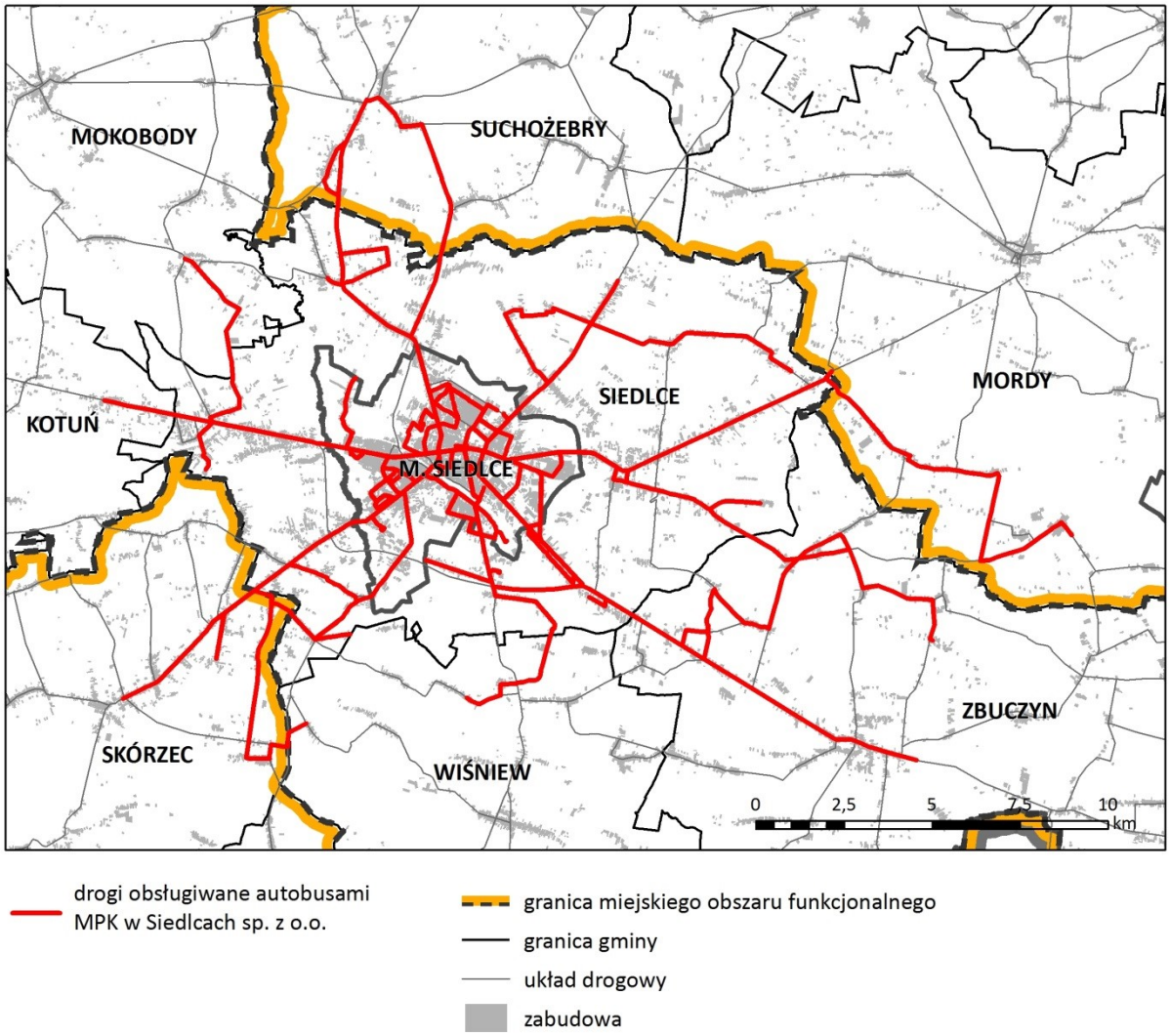
Miasto Siedlce zawarło porozumienie ze wszystkimi gminami MOF Siedlce (Kotuń, Mokobody, Siedlce, Wiśniew i Zbuczyn), a także z miastem i gminą Mordy, gminami Skórzec

[39] PKP Polskie Linie Kolejowe Roczny rozkład jazdy 2023

[40] Urząd Transportu Kolejowego – wymiana pasażerska, dane o stacjach 2021

i Suchożebry. Jednakże poza gminą Siedlce komunikacja publiczna obsługuje niewielkie obszary terenów wiejskich. Miejskie autobusy docierają jedynie do miejscowości gminnych Zbuczyn, Skórzec i Suchożebry.

Rysunek 25 Linie MPK w Siedlcach Sp. z o.o.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPK Siedlce sp. z o.o.

MPK Siedlce świadczy przewozy na 37 liniach (14 liniach miejskich oraz 23 liniach podmiejskich), uruchamia również linie specjalne w okresie Święta Wszystkich Świętych. Taryfa biletowa podzielona jest na 3 strefy, przy czym strefa 1. obejmuje miasto Siedlce w granicach administracyjnych.

Częstotliwość kursowania poszczególnych linii jest bardzo zróżnicowana. Podstawę komunikacji na terenie miasta stanowią jednokierunkowe linie 3 i 4, które kursują w dni powszednie co 20 minut. Znaczna część linii świadczy usługi jedynie poprzez pojedyncze kursy jako dowozowe i powrotne do szkół, bądź zakładów pracy.

Większość linii na swojej trasie przejeżdża przez centrum Siedlec, duża część linii rozpoczyna tam swój kurs w centrum Siedlec (przystanek Dworzec PKP, plac S. Zdanowskiego). Ponadto

przy ul. rtm. Pileckiego (po południowej stronie stacji PKP Siedlce) funkcjonuje przystanek „Centrum Przesiadkowe". Zastąpił on dotychczasowy dworzec PKS i integruje transport kolejowy, autobusy MPK oraz kursy innych przewoźników autobusowych.

Poza MPK Siedlce na terenie MOF Siedlce swoje usługi świadczy PKS Siedlce, PKS Garwolin, PKS Sokołów oraz przewoźnicy prywatni m.in.: Omega-BUS, JareS, LiderTrans, Jurbatom, Plus, Gemini.

3.4.5.4 Infrastruktura rowerowa

Na terenie MOF Siedlce infrastruktura rowerowa (drogi dla rowerów, pasy rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe) ma łączną długość 61,8 km[41].

Układ infrastruktury nie tworzy spójnego systemu – poszczególne elementy sieci w wielu przypadkach nie łączą się ze sobą, brak jest zastosowania jednolitych standardów dla infrastruktury i oznakowania.

Rower może być skutecznym środkiem codziennego transportu – szczególnie na terenie miasta Siedlce, które charakteryzuje się małą powierzchnią i zwartą strukturą przestrzenną, a także pomiędzy poszczególnymi miejscowościami na terenie gmin wiejskich.

Tabela 25 Długość sieci rowerowej

Rok	Kotuń	Mokobody	Siedlce	M. Siedlce	Wiśniew	Zbuczyn	Suma
2017	0	0,6	2,9	36,4	2,4	0	**42,3**
2018	2,8	0,6	8,8	37,8	2,4	0	**52,4**
2019	2,8	0,6	8,8	37,8	2,4	0	**52,4**
2020	2,8	0,6	8,8	42,4	2,4	0,7	**57,7**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

3.4.6 Infrastruktura

3.4.6.1 Gospodarka wodna

Woda zasilająca sieć wodociągową zlokalizowaną na terenie MOF Siedlce pobierana jest z 13 ujęć wód podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody.

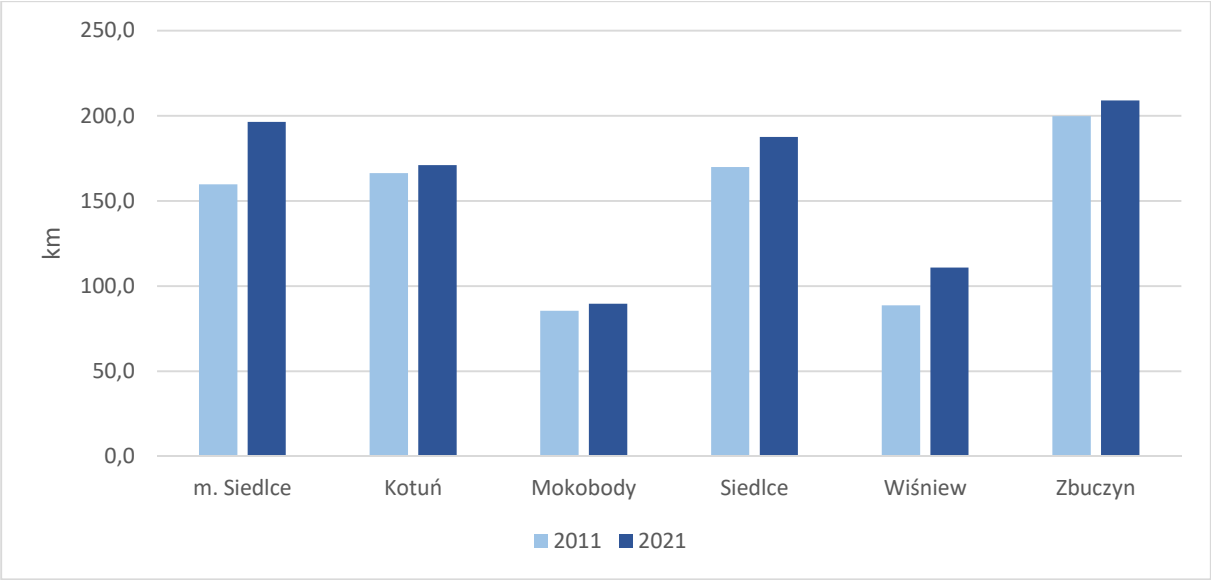
Na terenie MOF Siedlce obowiązuje strefa ochronna ujęcia wód podziemnych Sekuła I w Siedlcach, ustanowiona Rozporządzeniem nr 6/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu

[41] Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane za 2021 r.

Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2016 r. Dla ww. ujęcia ustanowiona została strefa ochronna w skład, której wchodzi teren ochrony pośredniej oraz teren ochrony bezpośredniej, w granicach których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody.

System wodociągowy MOF Siedlce tworzy sieć przewodów o łącznej długości 964,6 km. Od 2011 r. długość sieci wodociągowej wzrosła o 94,6 km[42].

Wykres 13 Długość sieci wodociągowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Największy wzrost długości infrastruktury wodociągowej zaobserwowano w gminie Wiśniew oraz mieście Siedlce.

Tabela 26 Charakterystyka sieci wodociągowej

Gmina/Obszar	Liczba osób korzystających z sieci	Długość sieci wodociągowej [km]	Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności
m. Siedlce	74 434	196,4	96,2
Kotuń	6 707	171,1	79,2
Mokobody	4 792	89,6	97,7
Siedlce	17 576	187,6	93,4
Wiśniew	5 424	110,9	94,2

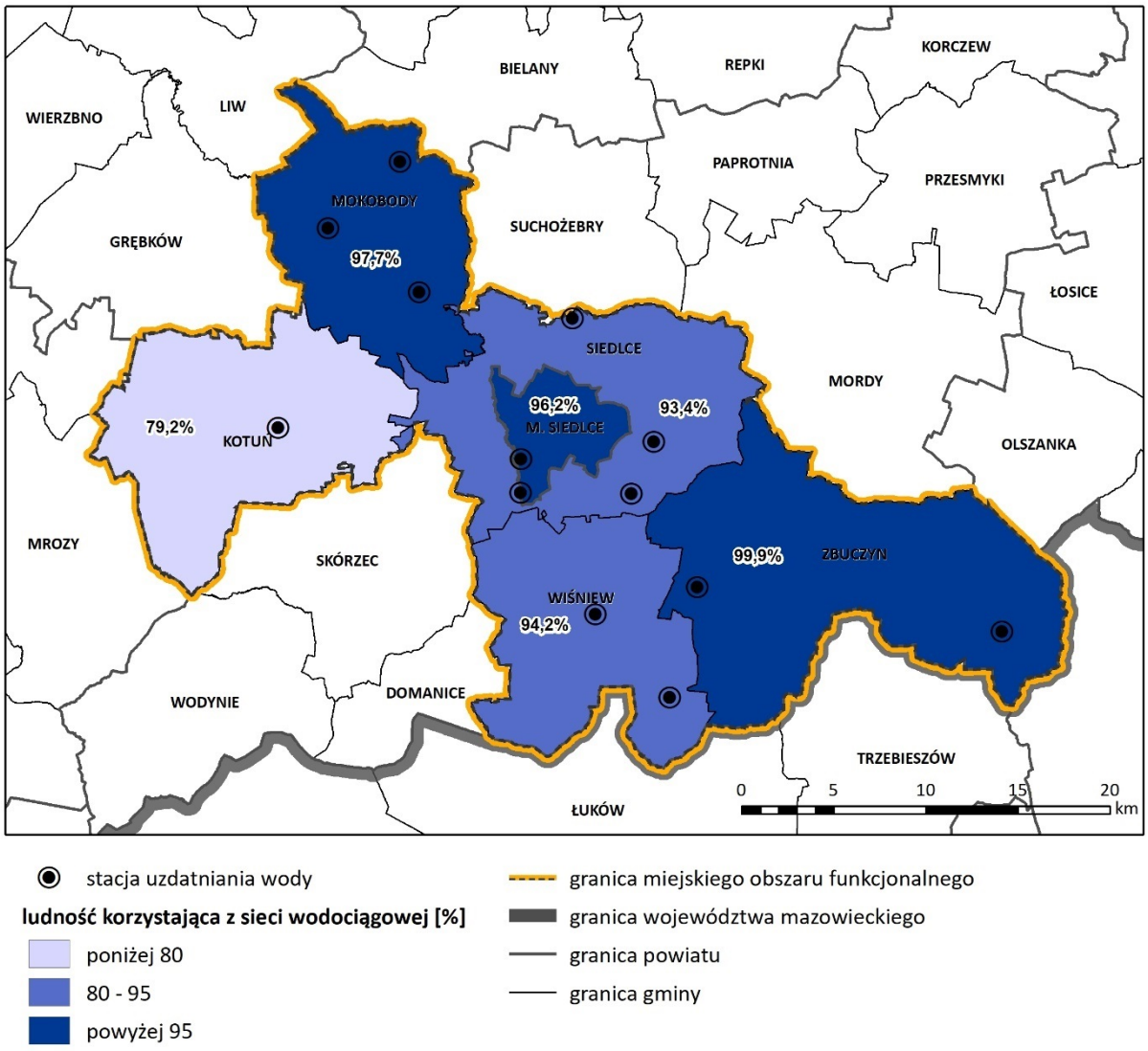
[42] Dane BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Zbuczyn	10 008	209,0	99,9
MOF Siedlce	118 941	964,6	96,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Analiza powyższych danych wskazuje, że poziom zwodociągowania MOF wynosi 96,0%. Ogółem z sieci wodociągowej korzysta 118 941 osób zamieszkujących MOF Siedlce. Najsłabiej rozwiniętą sieć wodociągową ma gmina Kotuń, natomiast najlepiej – gmina Zbuczyn, gdzie 99,9% mieszkańców objętych jest systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Należy także zauważyć, że w pozostałe gminy należące do MOF Siedlce charakteryzują się wysokim odsetkiem osób korzystających z wodociągu, który wynosi ponad 90%.

Rysunek 26 Dostęp do sieci wodociągowej oraz lokalizacja stacji uzdatniania wody

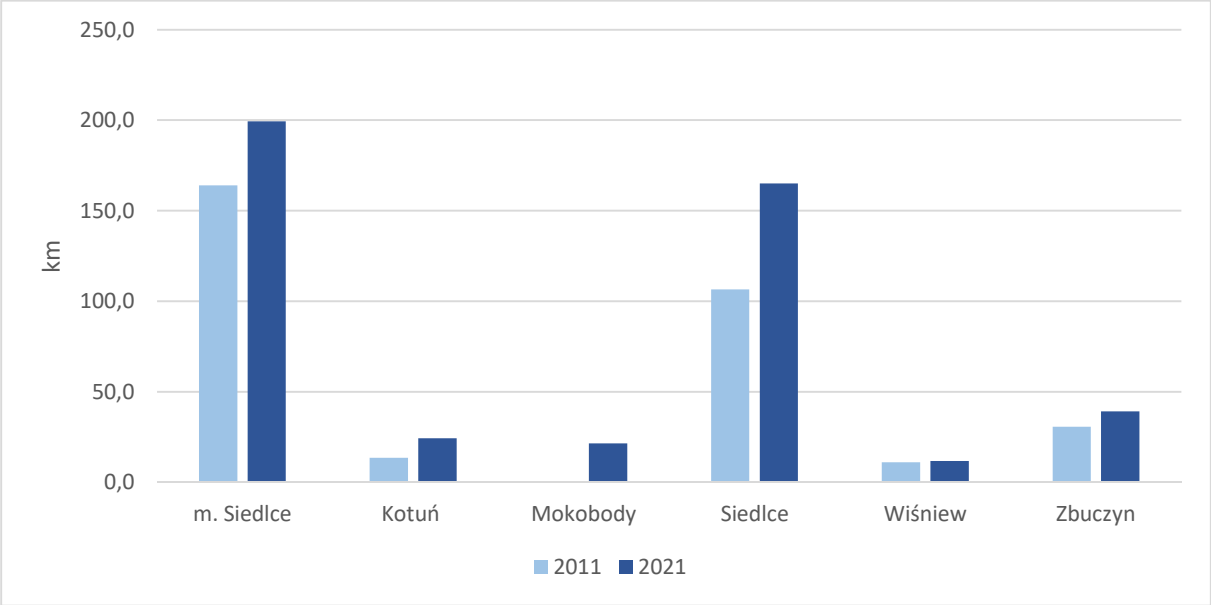
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

3.4.6.2 Gospodarka ściekowa

System zbiorowego odprowadzenia ścieków na terenie MOF Siedlce tworzy sieć przewodów o łącznej długości 461,2 km, w tym w granicach miasta – 199,3 km, natomiast na obszarze wiejskim – 261,9 km. Od 2011 r. długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 135,1 km, związane jest to z przeprowadzonymi inwestycjami w zakresie rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej. W ciągu 10 lat o ponad 60% wzrosłą długość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich. Największy wzrost długości miał miejsce w gminie Mokobody, w której w 2011 r. nie było sieci kanalizacyjnej, a po 10 latach jej długość wynosi 21,5 km[43].

[43] Dane BDL GUS – *dostęp dnia 24.02.2023 r.*

Wykres 14 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Tabela 27 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej

Gmina/Obszar	Liczba osób korzystających z sieci	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności
m. Siedlce	72 902	199,3	94,2
Kotuń	2 227	24,4	26,3
Mokobody	1 348	21,5	27,5
Siedlce	12 172	165,0	64,7
Wiśniew	985	11,8	17,1
Zbuczyn	2 362	39,2	23,6
MOF Siedlce	91 996	461,2	74,3

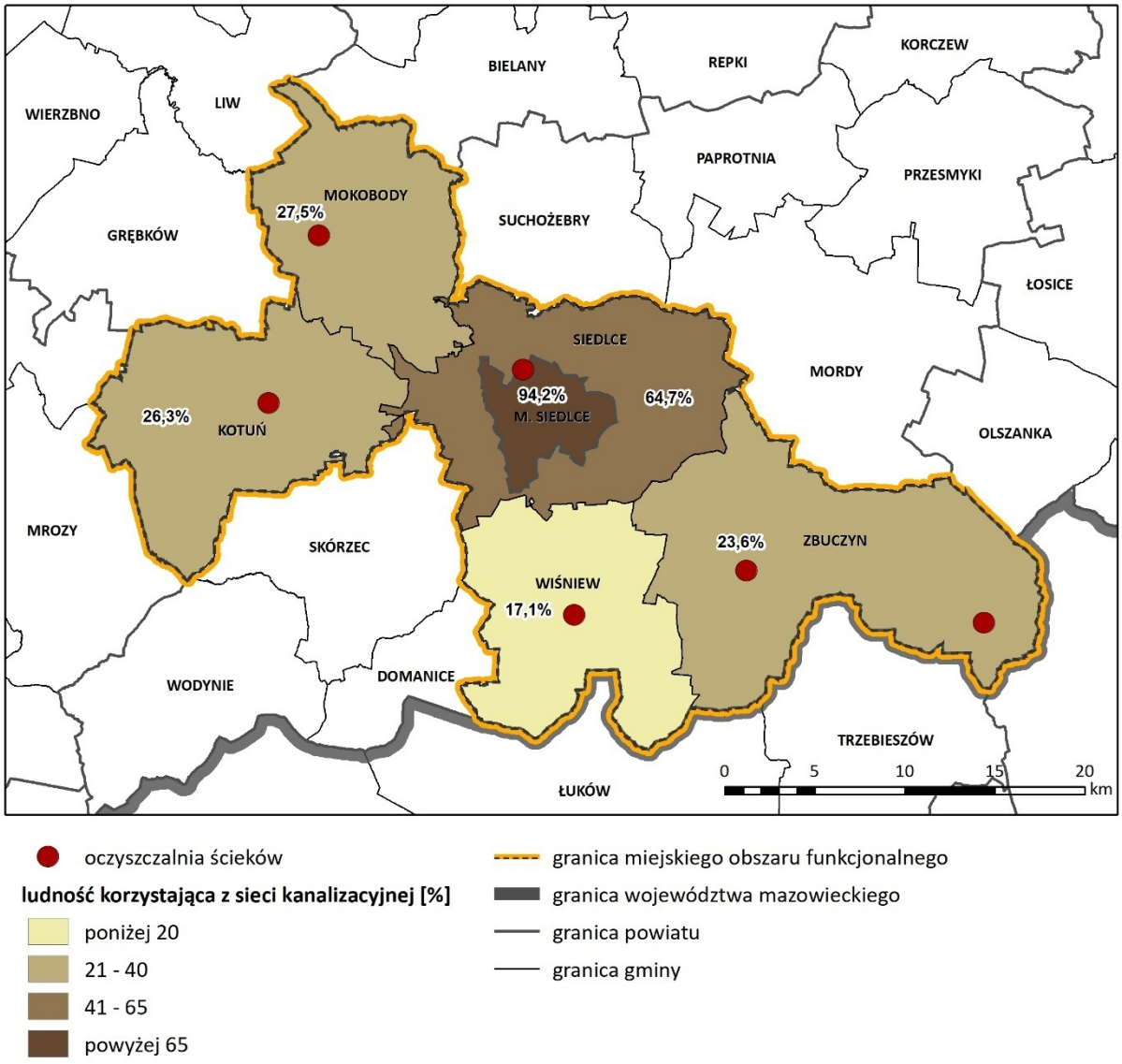
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Z sieci kanalizacyjnej w MOF Siedlce korzysta 91 996 osób, co stanowi 74,3% ogółu mieszkańców. W dalszym ciągu występuje duża dysproporcja w rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej. Na obszarze miasta dostęp do zbiorowego odprowadzenia ścieków ma 94,2%

mieszkańców, natomiast na obszarach wiejskich zaledwie 39,8% mieszkańców korzysta z kanalizacji[44].

Na terenie MOF Siedlce funkcjonuje 6 oczyszczalni ścieków, z czego 5 z nich to oczyszczalnie biologiczne. Jedyną oczyszczalnią z podwyższonym usuwaniem biogenów jest oczyszczalnia ścieków w mieście Siedlce, której średnia przepustowość to 24 000 m^3/d, a projektowana wydajność to 175 000 RLM.

Rysunek 27 Dostęp do sieci kanalizacyjnej oraz lokalizacja oczyszczalni ścieków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

[44] Dane BDL GUS – *dostęp dnia 24.02.2023 r.*

W granicach MOF Siedlce zostały ustanowione cztery aglomeracje ściekowe.

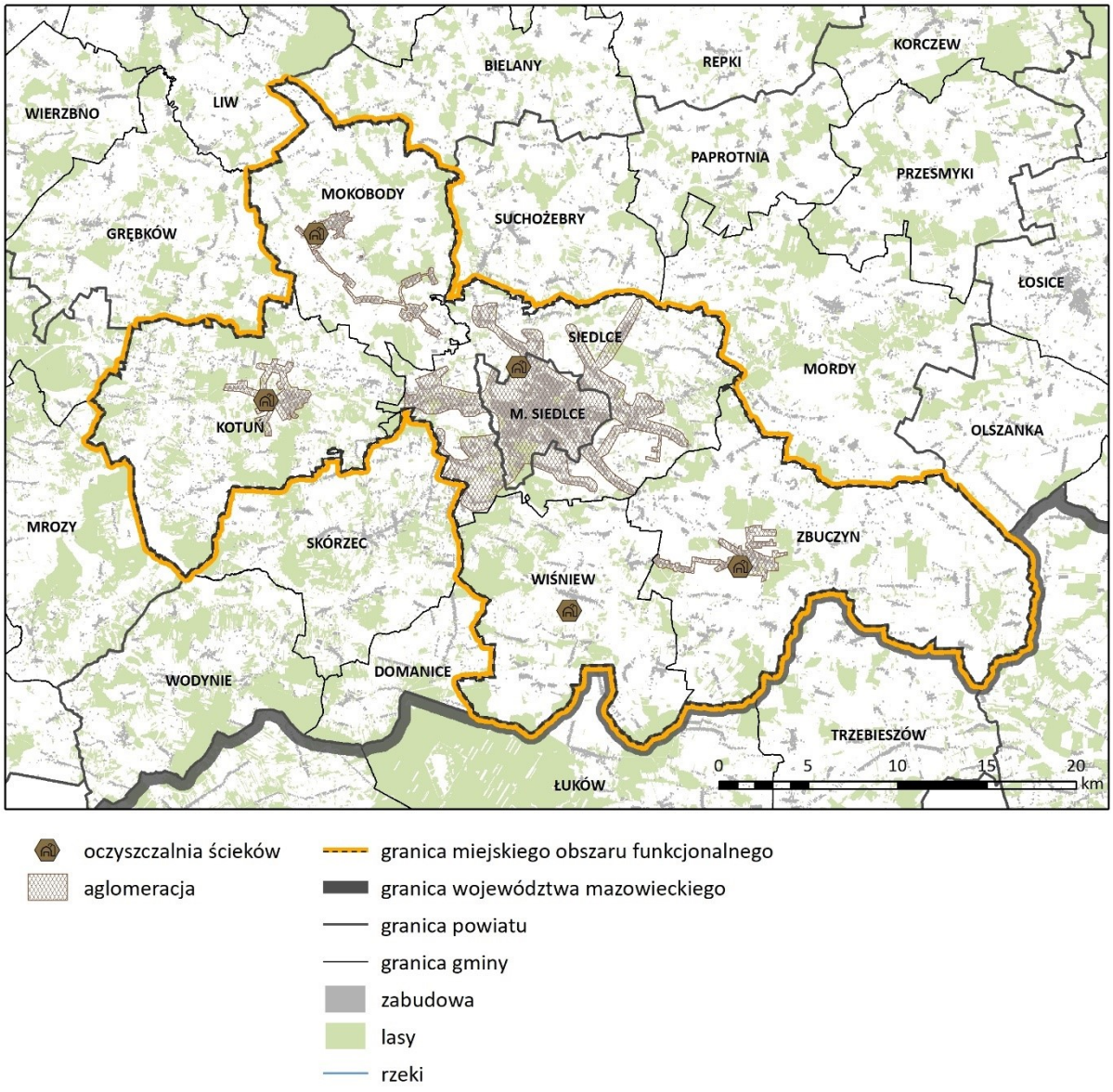
Tabela 28 Aglomeracje ściekowe

Nazwa aglomeracji	Akt prawny ustanawiający aglomerację	Gminy (miejscowości) w aglomeracji	Oczyszczalnia ścieków (lokalizacja, przepustowość, wydajność)	RLM aglomeracji
Kotuń	Uchwała Nr XXX.201.2021 Rady Gminy Kotuń z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Kotuń	gm. Kotuń (Kotuń, Wilczonek, Polaki, Józefin)	Kotuń 480 m^3/d 3200 RLM	4045 RLM
Mokobody	Uchwała Nr XXXIII.255.2022 Rady Gminy Mokobody z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Mokobody	gm. Mokobody (Mokobody, Kapuściaki, Zaliwie-Piegawki, Zaliwie-Szpinki, Kisielany-Kuce, Kisielany-Żmichy, Niwiski, Wyłazy, Ziomaki, Żuków)	Mokobody 250 m^3/d 2625 RLM	3745 RLM
Siedlce	Uchwała Nr XXX/329/2020 Rady Miasta Siedlce z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Siedlce	Siedlce, gm. Siedlce (Białki, Chodów, Golice, Grabianów, Grubale, Nowe Iganie, Nowe Opole, Pustki, Rakowiec, Stare Iganie, Stare Opole, Stok Lacki, Stok Lacki-Folwark, Strzała, Topórek, Ujrzanów, Wołyńce, Wołyńce-Kolonia, Żabokliki, Żabokliki-Kolonia i Żelków Kolonia)	Siedlce 24 000 m^3/d 175 000	171 000 RLM
Zbuczyn	Uchwała Nr XXXIII/263/2020 Rady Gminy Zbuczyn z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Zbuczyn	gm. Zbuczyn (Zbuczyn, Jasionka, Borki-Kosy)	Zbuczyn 250 m^3/d 1666	2564 RLM

Źródło: opracowanie własne na podstawie VI Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz Dziennika Urzędowego Województwa Mazowieckiego

W celu zapewnienia możliwości oczyszczania ścieków powstałych w wyznaczonych aglomeracjach rozbudowy wymagają oczyszczalnie w Kotuniu, Mokobodach oraz Zbuczynie.

Rysunek 28 Granice aglomeracji

Źródło: opracowanie własne na podstawie VI Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz Dziennika Urzędowego Województwa Mazowieckiego

Ścieki z obszarów nieobjętych kanalizacją odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, a następnie transportowane do stacji zlewnych bądź do przydomowych oczyszczalni ścieków. Liczba zbiorników bezodpływowych wynosi 7761 i od 2011 roku uległa jedynie nieznacznemu spadkowi o 119 sztuk, mimo rozwoju sieci kanalizacyjnej. Ma to związek z rozwojem urbanizacji i pojawieniem się nowych zabudowań poza zasięgiem sieci kanalizacyjnych.

Prognozuje się, że w kolejnych latach liczba zbiorników bezodpływowych będzie maleć, ze względu na planowane inwestycje w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków. W granicach MOF Siedlce funkcjonuje 297 przydomowych oczyszczalni ścieków[45].

3.4.6.3 Ciepłownictwo

Na terenie MOF Siedlce zaopatrzenie w ciepło realizowane jest poprzez:

- centralny system ciepłowniczy,
- kotłownie lokalne,
- indywidualne źródła ciepła.

Spośród gmin MOF Siedlce centralny system ciepłowniczy występuje jedynie w mieście Siedlce. Eksploatacją urządzeń ciepłowniczych w mieście zajmuje się Przedsiębiorstwo Energetyczne w Siedlcach Sp. z o.o. System ciepłowniczy w Siedlcach działa w oparciu o 3 źródła wytwórcze:

- Ciepłownię Centralną,
- Elektrociepłownię Gazową nr 1,
- Elektrociepłownię Gazową nr 2.

Łączna zainstalowana moc cieplna wynosi 214 MW, natomiast moc elektryczna – 50 MW. W ciepłowni centralnej energia cieplna wytwarzana jest poprzez spalanie miału węgla kamiennego, natomiast obie elektrociepłownie gazowe zasilane są gazem wysokometanowym, produkcja ciepła w nich odbywa się w procesie wysokosprawnej kogeneracji z jednoczesną produkcją energii elektrycznej. Efektywność systemu ciepłowniczego w 2021 r. wyniosła ponad 81%.

W gminach wiejskich należących do MOF Siedlce nie ma zorganizowanych systemów ciepłowniczych. Występują pojedyncze lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło przyległe budynki użyteczności publicznej. Pozostali mieszkańcy do celów grzewczych wykorzystują indywidualne źródła.

W gospodarstwach domowych do celów grzewczych wykorzystywany jest m.in. gaz, ten nośnik paliwa wykorzystuje 7659 gospodarstw domowych.

Ciepło w Siedlcach dostarczane jest do odbiorców za pośrednictwem 88,4 km sieci ciepłowniczej, która w ponad 73% wykonana jest w technologii preizolowanej. Pozostałe gminy należące do obszaru funkcjonalnego nie mają sieci ciepłowniczej.

[45] Dane BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

3.4.6.4 Gazownictwo

Na obszarze MOF Siedlce zlokalizowana jest sieć gazociągów wysokiego ciśnienia:

- gazociąg DN 700 Kobryń – Hołowczyce – Rembelszczyzna,
- gazociąg DN 200/150 Proszew – Sokołów Podlaski/Węgrów,
- gazociąg DN 100 Proszew – Zaliwie-Piegawki,
- gazociąg DN 200/150 Gończyce – Łuków – Siedlce,
- gazociąg DN 150/100 Kownaciska – EC Siedlce.

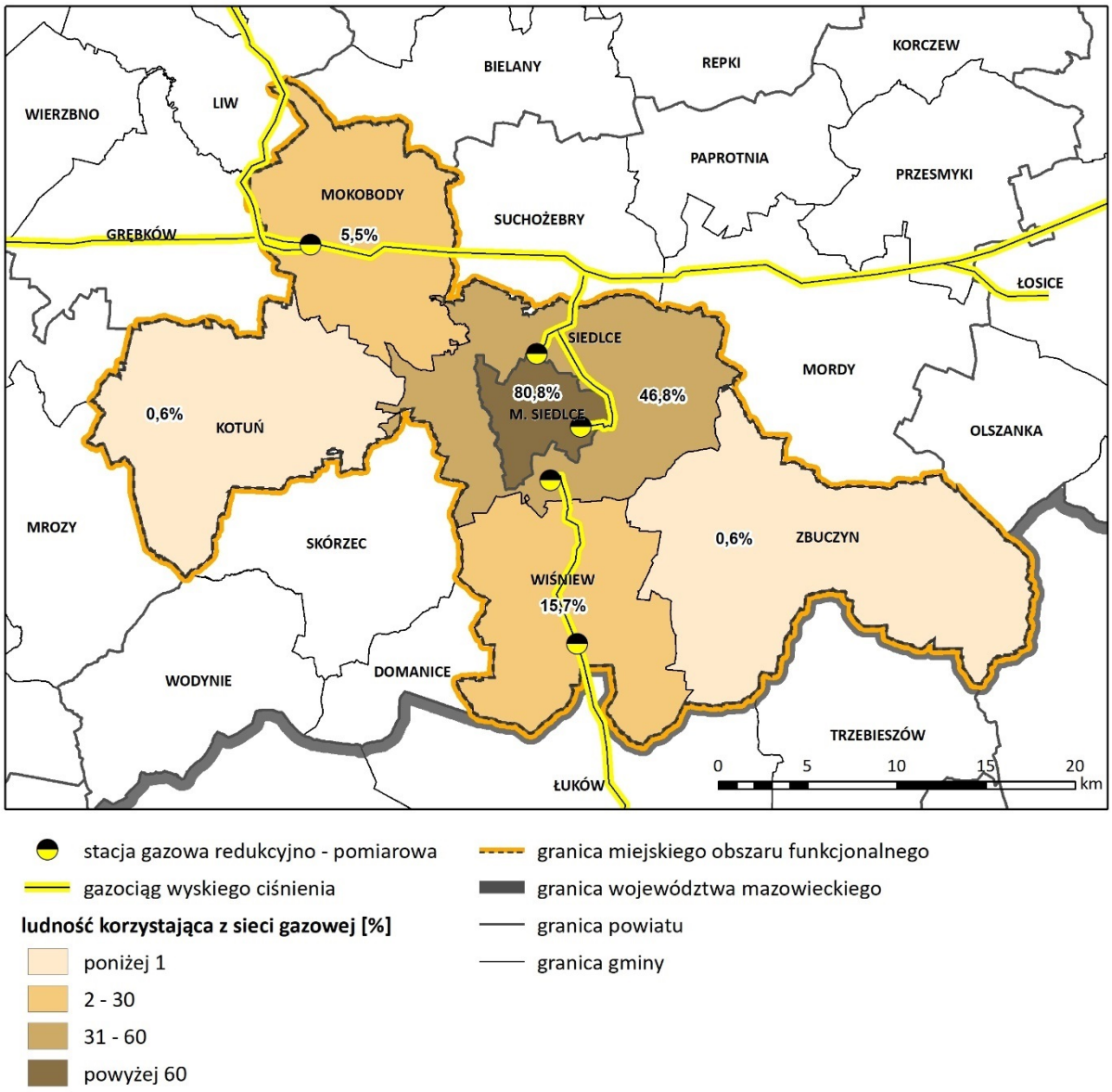
Odbiorcy w granicach MOF Siedlce zaopatrywani są w gaz wysokometanowy (grupy E), poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe I°:

- EC Siedlce,
- Strzała,
- Grabianów,
- Wiśniew,
- Gostchorz,
- Zaliwie – Piegawki.

Na terenie MOF Siedlce dostęp do sieci gazowej ma 28 878 gospodarstw domowych. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi 72 601 osób, co stanowi 58,60% ogółu mieszkańców. Najlepiej zgazyfikowane jest miasto Siedlce oraz gmina Siedlce. Najsłabszy dostęp do sieci gazowej mają mieszkańcy gmin Kotuń oraz Zbuczyn. Obserwuje się dużą dysproporcję w liczbie ludności korzystającej z sieci gazowej na obszarach miejskich oraz wiejskich. W mieście dostęp do sieci gazowej ma 80,8% mieszkańców, natomiast na obszarach wiejskich 21,1%. Różnica ta wynika między innymi z rozproszonej zabudowy na obszarach wiejskich, co nie pozwala na budowę gazociągów ze względów ekonomicznych[46].

[46] Dane BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Rysunek 29 Zaopatrzenie w gaz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.), PSG sp. z o.o., OGP GAZ-SYSTEM S.A.

Długość sieci gazowej w granicach MOF Siedlce wynosi 392,2 km, z czego 10,7 km to sieć przesyłowa, a 381,5 km stanowi sieć dystrybucyjna. Największe zagęszczenie sieci gazowych na 100 km^2 występuje w mieście Siedlce, co wiąże się ze zwartą zabudową terenu. W 2021 r. zużyto w gospodarstwach domowych 195 801 MWh gazu, z czego ok 77% na cele grzewcze[47].

[47] Dane BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

Tabela 29 Charakterystyka sieci gazowej

Gmina/Obszar	Liczba osób korzystających z sieci	Długość czynnej sieci dystrybucyjnej [km]	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności
m. Siedlce	62 517	174 149	62 517
Kotuń	51	0	0,6
Mokobody	271	14 086	5,5
Siedlce	8 798	166 252	46,8
Wiśniew	906	25 059	15,7
Zbuczyn	58	1 910	0,6
MOF Siedlce	72 601	381 456	58,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2021 r.)

3.4.6.5 Energia elektryczna

Podstawowym źródłem wytwórczym, działającym na terenie MOF Siedlce jest Elektrociepłownia Siedlce (EC Siedlce), której zainstalowana moc elektryczna wynosi 50 MW. W strukturze paliw i nośników energii pierwotnej, wykorzystywanych w EC Siedlce do wytwarzania energii elektrycznej, występuje jedynie gaz ziemny. Jest on dostarczany gazociągiem DN 150/100 Kownaciska – EC Siedlce.

Obecnie na terenie MOF Siedlce znajdują się następujące obiekty elektroenergetycznej sieci przesyłowej:

- stacja elektroenergetyczna SE Siedlce – Ujrzanów 400/110 kV,
- linia elektroenergetyczna 400 kV Siedlce Ujrzanów – Narew,
- linia elektroenergetyczna 400 kV Stanisławów – Siedlce Ujrzanów,
- linia elektroenergetyczna 400 kV Kozienice – Siedlce Ujrzanów.

Zasilanie sieci rozdzielczej z Krajowego Systemu Przesyłowego (KSP) zapewnione jest przez stację elektroenergetyczną 400 kV/110 kV Siedlce Ujrzanów. Energia elektryczna po transformacji z napięcia 400 kV (NN) rozprowadzana jest liniami 110 kV do Głównych Punktów Zasilania (GPZ). W granicach MOF Siedlce zlokalizowane są 4 stacje GPZ 110 kV/SN oraz jedna podstacja trakcyjna:

- GPZ Siedlce Przemysłowe,
- GPZ Siedlce Myśliwska,
- GPZ Siedlce,
- GPZ Kotuń
- podstacja trakcyjna Sabinka.

Powyższe stacje pozwalają na zasilenie w energię elektryczną mieszkańców wszystkich gmin należących do MOF Siedlce. Z GPZ energia elektryczna rozprowadzana jest za pomocą linii dystrybucyjnych SN, zasilających stacje transformatorowe SN/nN.

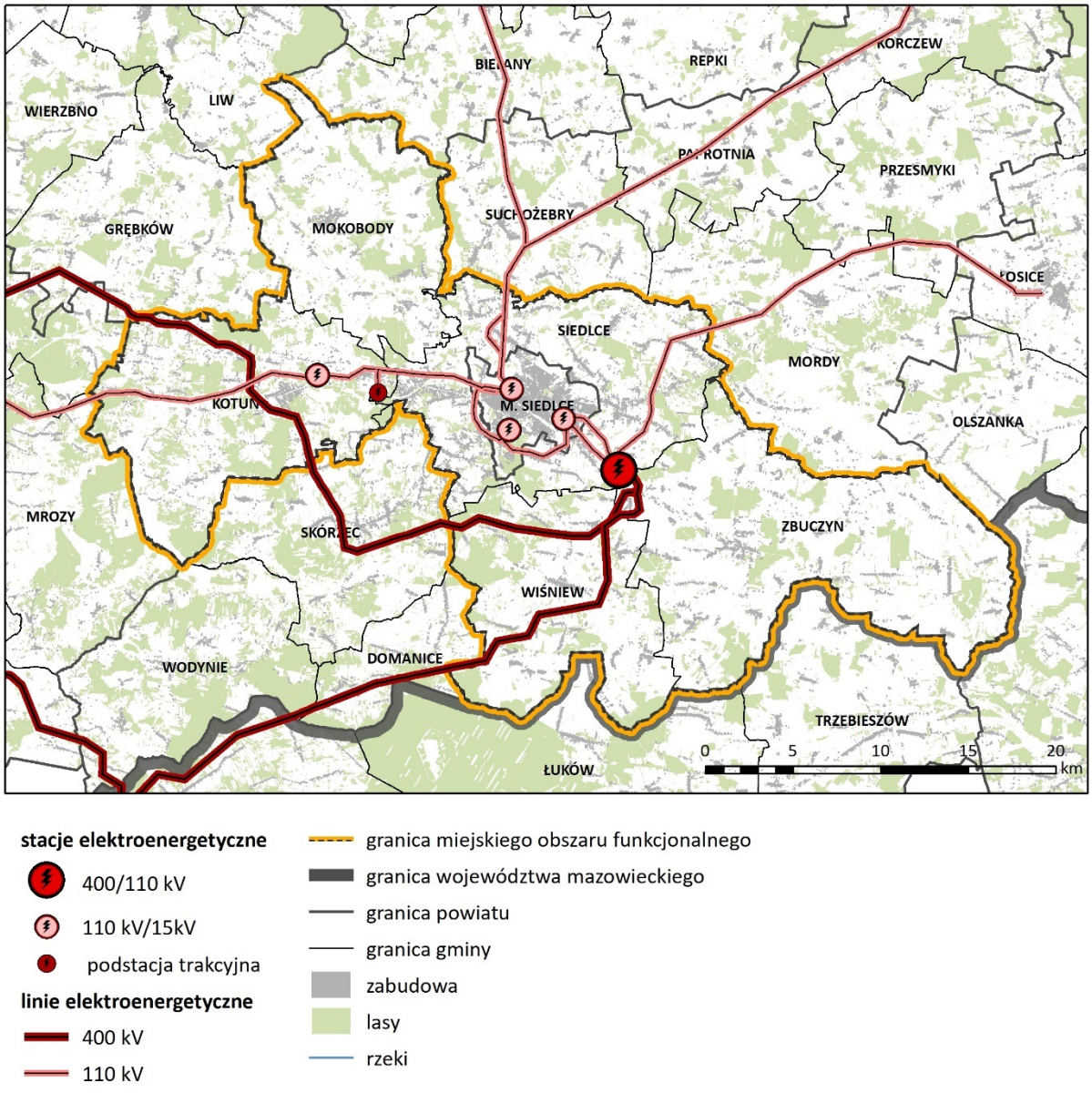
Tabela 30 Sieć elektroenergetyczna

Elementy sieci przesyłowej i dystrybucyjnej	Napięcie	Nazwa/Relacja
Stacja elektroenergetyczna	400/110 kV	SE Siedlce Ujrzanów
Główne Punkty Zasilania	110 kV/SN	GPZ Siedlce Przemysłowe
	110 kV/SN	GPZ Siedlce Myśliwska
	110 kV/SN	GPZ Siedlce
	110 kV/SN	GPZ Kotuń
Linie najwyższych napięć	400 kV	Siedlce Ujrzanów – Narew
	400 kV	Stanisławów – Siedlce Ujrzanów
	400 kV	Kozienice – Siedlce Ujrzanów
Linie wysokiego napięcia	110 kV	Siedlce Ujrzanów – Łosice
	110 kV	Siedlce Ujrzanów – Siedlce Przemysłowe
	110 kV	Siedlce Ujrzanów – Siedlce Przemysłowe
	110 kV	Siedlce Przemysłowe - Siedlce Myśliwska
	110 kV	Siedlce – Siedlce Myśliwska
	110 kV	Siedlce – Kotuń
	110 kV	Kotuń – Mrozy
	110 kV	odgałęzienie Sabinka
	110 kV	Siedlce – Sokołów Podlaski

Elementy sieci przesyłowej i dystrybucyjnej	Napięcie	Nazwa/Relacja
	110 kV	Siedlce – Siemiatycze

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 30 Sieć elektroenergetyczna

Źródło: Opracowanie własne

Lokalizacja źródła wytwórczego na obszarze MOF Siedlce, powiązania systemu elektroenergetycznego zarówno z KSP, jak również z systemami rozdzielczymi stwarza korzystne uwarunkowania z punktu widzenia zapewnienia ciągłości i bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej dla odbiorców.

3.4.6.6 Odnawialne źródła energii

W granicach MOF Siedlce występują korzystne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności opartych na energii słonecznej oraz biomasy.

Roczna suma usłonecznienia w MOF Siedlce w 2021 r. zawierała się pomiędzy 1800 a 2000 godzin[48], natomiast roczne nasłonecznienie wynosi 1080 kWh/m^2 [49]. Są to korzystne warunki do wykorzystania energii słonecznej. Ze względu na występujące uwarunkowania, liczne tereny otwarte oraz sieci elektroenergetyczne istnieje możliwość rozwoju energetyki słonecznej.

W MOF Siedlce istnieje duża możliwość wykorzystania biomasy do celów energetycznych. Największą potencjalną wielkość rocznej produkcji energii cieplnej można uzyskać ze słomy. Związane jest to z rolniczym charakterem terenu oraz licznymi uprawami zbóż. Ponadto istnieje również możliwość wykorzystania biogazu, zarówno rolniczego jak i z oczyszczalni ścieków.

[48] Klimat Polski 2021 – METEO IMGW-PIB

[49] https://globalsolaratlas.info/-https://globalsolaratlas.info/ - dostęp dnia 03.03.2023 r.

3.5 Analiza SWOT

Zwieńczeniem przeprowadzonych analiz diagnostycznych dla obszaru MOF Siedlce jest przedstawienie najważniejszych wniosków w formie analizy SWOT. Narzędzie to stanowi podsumowanie zebranych informacji w podziale na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, skorelowane ściśle z analizowanym obszarem. W ramach analizy wskazane zostały silne i słabe strony obszaru MOF Siedlce, uwzględniające czynniki wewnętrzne oraz szanse i zagrożenia, uwzględniające czynniki zewnętrzne.

Do silnych stron MOF Siedlce można zaliczyć wszelkie czynniki w postaci atutów, zalet, stanowiących o postrzeganiu tego miejsca jako atrakcyjnego i konkurencyjnego, posiadającego przewagę względem sąsiednich terenów oraz innych jednostek przestrzennych o podobnej randze. Z kolei słabe strony stanowią przeciwieństwo silnych stron, wskazując na problemy i słabości obszaru MOF Siedlce, wpływające istotnie na jego ocenę pod kątem atrakcyjności i konkurencyjności.

W przypadku szans uwzględniane są te czynniki zewnętrzne, które mogą przyczynić się do pozytywnych zmian w MOF Siedlce. Zagrożenia stanowią zaś ich przeciwieństwo, podkreślając te czynniki, które mogą stanowić niebezpieczeństwo, mające negatywny wpływ na rozwój tego obszaru.

W poniższych podrozdziałach przedstawiona została analiza SWOT w podziale na trzy obszary: społeczny, gospodarczy oraz przestrzenny.

3.5.1 Obszar społeczny

Obszar społeczny MOF Siedlce	
Silne strony	**Słabe strony**
• stabilna liczba mieszkańców w obszarze MOF • Miasto Siedlce w dalszym ciągu jest atrakcyjnym miejscem, przyciągającym nowych mieszkańców (również spoza MOF, m.in. z całego obszaru dawnego woj. siedleckiego) • duży udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców • wysoki wskaźnik skolaryzacji szkół podstawowych • dostęp do szkół i placówek oświatowych wszystkich szczebli • wysoka dostępność ośrodków kulturalno-rozrywkowych • liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców znacznie powyżej średniej krajowej • Miasto Siedlce dysponuje dużą liczbą przychodni i aptek w stosunku do średniej krajowej oraz średniej województwa • wysoki udział gruntów rolnych w całkowitej powierzchni obszaru – wysoki poziom atrakcyjności pod względem nowego osadnictwa • wysoka liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej • aktywni mieszkańcy tworzący stowarzyszenia i organizacje pozarządowe • korzystna sytuacja podatkowa (część mieszkańców, która wyprowadziła się z Siedlec, nie przemeldowuje się i nadal płaci podatki w Siedlcach) • aktywni mieszkańcy tworzący stowarzyszenia i organizacje pozarządowe ;	• liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym mniejsza od liczby osób w wieku poprodukcyjnym – postępujący proces starzenia się społeczeństwa prowadzący do pojawienia się nowych wyzwań w związku ze zmianami struktury demograficznej • zróżnicowana dostępność do szkół w poszczególnych częściach Siedlec i MOF • niska dostępność szkół ponadpodstawowych – konieczność dojazdu do Siedlec, głównie transportem indywidualnym • niedostosowanie pracowni zawodowych w szkołach zawodowych, uczelniach wyższych, szkołach policealnych do zmieniającego się rynku pracy, słaba infrastruktura szkolnictwa zawodowego • niska dostępność usług społecznych – głównie żłobków, ośrodków pomocy społecznej, usług dla osób starszych • niedostateczna liczba miejsc w przedszkolach i żłobkach • znacząco niska liczba przychodni lekarskich na obszarach wiejskich MOF Siedlce, na 1 przychodnię przypada 3989 mieszkańców • mała liczba aptek w gminach wiejskich obszaru, odbiegająca od średniej krajowej • w gminach wiejskich (poza Gminą Siedlce) liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej wynosi poniżej 30% ogólnej liczby budynków • rozkład jazdy transportu publicznego (komunikacji miejskiej nie zawsze jest dostosowany do godzin pracy i nauki – to zniechęca do zamieszkiwania na analizowanym obszarze • niska atrakcyjność turystyczna analizowanego obszaru, niedostateczna oferta kulturalna w porównaniu np. z ośrodkami metropolitalnymi
Szanse	**Zagrożenia**
• rozwój idei „miast 15-minutowych” zwiększy dostępność w obrębie miejsca zamieszkania do podstawowego rynku usług – wzrost atrakcyjności Siedlec i MOF • stopniowe, zrównoważone obszarowo zwiększanie liczby mieszkańców na terenie MOF Siedlce (co wynika m.in. z faktu niezmiennie dużej liczby wydawanych pozwoleń na budowę) • wzrost liczby ludności, będący efektem atrakcyjnej alternatywy dla wysokich cen nieruchomości w	• opóźnienie w realizacji idei „miast 15-minutowych” • odpływ ludności z MOF Siedlce w wyniku poprawy siatki transportowej, umożliwiającej na dojazd w inne części województwa oraz kraju, a także w wyniku niskiej jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym • niewykorzystywanie w pełni terenów pod zabudowę (skala przyrostu nowych mieszkańców niższa niż

Warszawskim Obszarze Funkcjonalnym • szansa zmniejszenia zjawiska odpływu mieszkańców Siedlec • nowe lokalizacje żłobków, przedszkoli, a także szkół podstawowych (blisko albo nawet w obrębie zakładów pracy, co może motywować młodych rodziców do decyzji o osiedleniu się/ pozostaniu w obrębie Siedlec/MOF) • inwestycje w placówki edukacyjne (lepsze wyposażenie, termomodernizacje) – to działania, które będą się choć pośrednio przyczyniać do podniesienia ich jakości • utworzenie nowych placówek edukacyjnych • koncentracja życia kulturowego regionu w MOF Siedlce, zwiększenie znaczenie obszaru w życiu kulturalnym województwa • tworzenie warunków do rozwoju opieki zdrowotnej w gminach wiejskich MOF Siedlce, zarówno w zakresie opieki lekarskiej jak i rozbudowy sieci aptek • kontynuacja inwestycji w rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenie MOF Siedlce, w tym przy udziale dostępnych środków UE min. z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (pierwsze konkursy w tym zakresie ruszą w II kwartale 2023 r.) • zmiana charakteru pracy na zdalną, wpływająca na mniejszy odpływ ludności i większe możliwości ekonomiczne ludności (niższe koszty życia względem Aglomeracji Warszawskiej, możliwość zakupu tańszych nieruchomości) • aktywizacja i integracja lokalnych społeczności poprzez popularyzację aktywności fizycznej mieszkańców może być przyczynkiem do wyhamowania odpływu młodych ludzi z obszarów wiejskich • rozbudowa sieci dróg rowerowych oraz poprawa oferty komunikacji miejskiej – jako dążenie do poprawy dostępności do miejsc atrakcyjnych turystycznie i kulturowo	zakładano) • ograniczenie inwestycji w obiekty sportowe spowodowane sytuacją gospodarczą w kraju oraz migracją ludności do większych ośrodków • ze względu na sytuację geopolityczną i związany z tym kryzys gospodarczy mogą mieć negatywny wpływ na liczbę aptek na obszarach wiejskich • wzrost obciążeń finansowych gmin wynikający z sytuacji gospodarczej może mieć negatywny wpływ na rozwój sieci kanalizacyjnej jak i inwestycji w czystą energię • kryzys gospodarczy może mieć wpływ na zwiększenie stopy bezrobocia, a co za tym idzie na zubożenie społeczeństwa co może zwiększyć zapotrzebowanie na dostępność komunalnych lokali mieszkalnych • wzrastające koszty budowy domów mogą przyczynić się do odpływu mieszkańców oraz braku wystarczającej liczby nowych mieszkańców • zwiększenie liczby placówek edukacyjnych może nie tylko nie podnieść ich jakości, ale wręcz ją obniżyć • odpływ wykształconych mieszkańców i zanikający kapitał społeczny

Źródło: Opracowanie własne

3.5.2 Obszar gospodarczy

Obszar gospodarczy MOF Siedlce	
Silne strony	**Słabe strony**
• korzystna sytuacja na rynku pracy – wzrost zatrudnienia i spadek poziomu bezrobocia • rosnący wskaźnik przedsiębiorczości wśród mieszkańców MOF • potencjał gospodarczy w postaci lokalizacji terenów inwestycyjnych Podstrefy Siedlce Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁOSAN" na obszarach MOF • wzrost dochodów samorządów lokalnych, w szczególności na obszarach podmiejskich Siedlec • wsparcie potencjalnych przedsiębiorców w zakresie lepszego informowania o obowiązujących przepisach prawnych i fiskalnych, a także zastosowanie ulg podatkowych skłaniających do zakładania działalności gospodarczych	• małe zainteresowanie terenami inwestycyjnymi Podstrefy Siedlce Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁOSAN" na obszarach MOF – jedynie jedno przedsiębiorstwo funkcjonujące na obszarze TSSE • niewielka lub brak oferty dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni • szeroka lista zawodów deficytowych na obszarze MOF • niewielki udział dużych przedsiębiorstw zatrudniających ponad 1000 pracowników • występowanie bezrobocia długotrwałego, dotykającego blisko połowy zarejestrowanych bezrobotnych oraz mała liczba bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku • niedostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych części mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy • wskaźnik przedsiębiorczości na dużo niższym poziomie niż w kraju i województwie mazowieckim • brak motorów rozwoju gospodarczego regionu w postaci dużych przedsiębiorstw produkcyjnych i rozwiniętej działalności badawczo-rozwojowej • niski poziom wynagrodzenia na lokalnym rynku pracy powodujący odpływ wysoko wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich
Szanse	**Zagrożenia**
• rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie uzbrojonych terenów inwestycyjnych dla przyszłych przedsiębiorców • rozwój innowacyjnej gospodarki poprzez wsparcie dla przedsiębiorców oraz instytucji wspierających – uczelni wyższych oraz instytucji otoczenia biznesu, pozwalające na wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej regionu • tworzenie miejsc pracy przy nowych inwestycjach (m.in. budowa centrów logistycznych w pobliżu nowobudowanej autostrady A2, pozwalająca na aktywizację zawodową ludności i rozwój gospodarczy regionu) • możliwość pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych - wykorzystywanie różnego rodzaju programów unijnych i pomocowych	• trudne do przewidzenia skutki społeczne i ekonomiczne globalnego kryzysu gospodarczego • słabe zainteresowanie inwestorów zagranicznych z uwagi na konflikt zbrojny w Ukrainie • niska rozpoznawalność regionu jako miejsca atrakcyjnego turystycznie • duże oczekiwania mieszkańców odnośnie wzrostu wynagrodzeń, co przełożyć się może na decyzje dotyczące zatrudnienia, aktywności zawodowej, w szczególności osób młodych na obszarze MOF • zagrożenie związane z likwidacją Specjalnych Stref Ekonomicznych • ograniczony dostęp do informacji o możliwościach pozyskania środków zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej wobec nadmiernie rozbudowanego i niespójnego systemu finansowania przedsięwzięć

• rozwój społeczeństwa informacyjnego • dofinansowania zewnętrzne do rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz przynależność niektórych gmin MOF do klastra energetycznego • promocja obszaru i wytworzenie lokalnego motoru rozwoju bazującego na potencjałach regionu	• zagrożenie upadłością przedsiębiorstw z branży gastronomicznej w związku z realizacją autostrady A2 • polityka państwa ograniczająca napływ środków do budżetów gmin

Źródło: Opracowanie własne

3.5.3 Obszar przestrzenny

Obszar społeczny MOF Siedlce	
Silne strony	**Słabe strony**
• dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna MOF poprzez istniejące drogi krajowe oraz linie kolejowe • zwarta sieć osadnicza MOF – brak barier przyrodniczych • niskie uprzemysłowienie, co wiąże się z mniejszym zanieczyszczeniem wód i powietrza • rolnictwo - ukształtowany rynek zbytu • stosunkowo dobra jakość środowiska naturalnego • występowanie obszarów chronionych o wysokiej atrakcyjności przyrodniczo-krajobrazowej • współpraca w ramach lokalnej grupy Działania Ziemi Siedleckiej • wysoki poziom współpracy gmin MOF	• ograniczony dostęp do komunikacji publicznej na terenie obszarów wiejskich MOF Siedlce • zły stan techniczny części dróg • niewiele dobrze zagospodarowanych przestrzeni publicznych dla mieszkańców i ich niedostosowanie do osób z ograniczoną mobilnością • brak niezbędnej infrastruktury społecznej poza miastem Siedlce • lokalne ograniczenia dla zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią • niski udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej oraz słabo rozwinięta sieć gazowa dystrybucyjna w gminach wiejskich • zanieczyszczenie powietrza wynikające z niskiej emisji i transportu • w gminach wiejskich (poza Gminą Siedlce) bardzo niskie pokrycie obszarów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Szanse	**Zagrożenia**
• włączenie MOF Siedlce do sieci autostrad • redukcja wykluczenia komunikacyjnego obszarów wiejskich i zwiększenie atrakcyjności komunikacji publicznej • rozwój infrastruktury rowerowej • rozwijanie potencjału Siedlec jako ośrodka subregionalnego o połączeniach funkcjonalno-przestrzennych z dużymi miastami Podlasia, Lubelszczyzny oraz z Warszawą • powiązania funkcjonalne i zwiększenie współpracy pomiędzy gminami MOF • wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki • programy dopłat oraz działania gmin w celu poprawy infrastruktury technicznej służące poprawie jakości środowiska	• pogorszenie warunków świadczenia komunikacji publicznej • degradacja infrastruktury • nadmierny wzrost ruchu samochodowego • zróżnicowanie funkcji osadniczych i poziomu rozwoju pomiędzy gminami MOF • niskie pokrycie obszaru MOF planami miejscowymi, co tworzy ryzyko powstania chaosu przestrzennego, niekontrolowanej suburbanizacji oraz wpływa negatywnie na drożność korytarzy ekologicznych • peryferyzacja Siedlec na Mazowszu

Źródło: Opracowanie własne

3.6 Kluczowe obszary współpracy i zidentyfikowane bariery

Zdefiniowanie kluczowych wniosków dla MOF Siedlce w oparciu o przeprowadzone analizy diagnostyczne, umożliwiło również wskazanie kluczowych obszarów, w których poszczególne gminy powinny zawiązać współpracę na rzecz rozwoju. Zestawienie kluczowych obszarów współpracy przedstawiono poniżej. W ramach niniejszego rozdziału wskazano także główne bariery, mające istotny wpływ na dalszy rozwój i wykorzystanie przez obszar MOF Siedlce swoich silnych stron oraz płynących z zewnątrz szans.

3.6.1 Kluczowe obszary współpracy

- ukierunkowanie na wspólną realizację projektów inwestycyjnych z różnych obszarów działalności, szczególnie projektów z wykorzystaniem środków UE z nowej perspektywy na lata 2021 – 2027,
- współpraca w zakresie polityki przestrzennej - zwiększenie pokrycia planami miejscowymi pod kątem zrównoważonego rozwoju całego MOF, zwiększenie atrakcyjności osiedlenia się na terenie MOF, poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz ochrona terenów cennych przyrodniczo,
- współpraca jednostek MOF w zakresie możliwości uzyskiwania dofinansowań zewnętrznych (zwłaszcza unijnego),
- rozwój transportu publicznego, szczególnie w gminach wiejskich,
- współpraca w zakresie infrastruktury technicznej – wspólne inwestycje np. oczyszczalnia ścieków albo instalacji termicznego przekształcania frakcji energetycznej z odpadów, z których mogłoby korzystać kilka gmin MOF Siedlce,
- zwiększenie współpracy gmin w zakresie zwiększenia atrakcyjności obszaru MOF Siedlce dla nowych inwestorów, co mogłoby mieć wpływ na zahamowanie odpływu ludności,
- współpraca w zakresie rozwoju i promocji turystyki, w tym m.in. wspólne planowanie sieci dróg rowerowych i oferty transportu publicznego,
- współpraca w zakresie rozwoju relacji na linii przedsiębiorcy – jednostki samorządów terytorialnych, w tym w zakresie planowania sieci placówek edukacyjnych w kontekście lokalizacji największych zakładów pracy.

3.6.2 Zidentyfikowane bariery

- bardzo małe pokrycie terenów gmin obszaru MOF Siedlce przez sieć gazową oraz kanalizacyjną – stanowi to barierę w rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- niedostateczny rozwój szkolnictwa (niska jakość szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego, zróżnicowana dostępność terytorialna do szkół – również w obrębie samych Siedlec)

- ograniczona dostępność do ośrodków służby zdrowia,
- deficyt pracowników wysoko wykwalifikowanych na lokalnym rynku pracy,
- gminy wiejskie o rolniczym charakterze posiadają niższy potencjał rozwojowy w porównaniu do gmin, na terenie których znajdują się zakłady przemysłowe,
- barierę rozwoju gmin MOF Siedlce stanowi odpływ młodych ludzi do większych ośrodków miejskich, przede wszystkim do aglomeracji warszawskiej,
- niedostateczna oferta transportu publicznego na terenach wiejskich – ograniczenie mobilności mieszkańców,
- brak spójnej polityki przestrzennej gmin w zakresie opracowywania planów miejscowych,
- niska innowacyjność i potencjał badawczo – rozwojowy obszaru MOF Siedlce,
- wysokie koszty gruntów i budowy nowych domów mogą zahamować zjawisko przeprowadzania się nowych mieszkańców do MOF Siedlce,
- brak atrakcyjnej oferty turystycznej w MOF Siedlce.

4 Wizja, misja, cele strategiczne

4.1 Wizja

Wizja rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce określa pożądany stan w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym w perspektywie do roku 2030. Jest określeniem stanu, do którego dążyć będą jednostki wspólnie tworzące analizowany obszar tj. władze samorządowe, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz partnerzy społeczni przy wykorzystaniu możliwości wynikających z własnych atutów oraz szans pojawiających się w otoczeniu zewnętrznym.

Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce to miejsce charakteryzujące się optymalnym wykorzystaniem dostępnych wewnętrznych i zewnętrznych narzędzi wsparcia rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Stworzona wspólnota w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce korzysta z efektu synergii i angażuje się we wspólne oraz skoordynowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju całego obszaru przy udziale partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.

Jest to miejsce silnej, konkurencyjnej i inteligentnej gospodarki wpływającej pozytywnie na rozwój sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz jednostek samorządów terytorialnych, która wykorzystuje potencjał edukacyjny na wszystkich poziomach nauczania i ścisłą współpracę pomiędzy placówkami oświatowymi, a lokalnym rynkiem pracy. Potencjał wewnętrzny poszczególnych jednostek samorządów terytorialnego pozwala na rozwój również na obszarach wiejskich w oparciu o istniejący potencjał rolniczy oraz wytwarzane produkty lokalne i ekologiczne.

Istniejąca infrastruktura, stworzone dogodne warunki inwestycyjne oraz wzmocnione instytucje otoczenia biznesu wspierające rozwój gospodarczy obszaru prowadzą do przyciągania nowych inwestycji w regionie i wzrostu lokalnej przedsiębiorczości, a przedsiębiorstwa opierające się na lokalnych zasobach ludzkich w wyniku otrzymanego wsparcia charakteryzują się innowacyjnością produktową, usługową oraz organizacyjną.

4.2 Misja

Misją Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 jest:

Stworzenie funkcjonalnego obszaru, który zaspokaja potrzeby mieszkańców poprzez realizację przez władze samorządowe i inne podmioty publiczne, organizacje społeczne oraz przedsiębiorców, przedsięwzięć rozwojowych zapewniających odpowiedni poziom usług publicznych, dostęp do infrastruktury oraz ochronę środowiska. Realizacja misji to również działania skupiające się na poprawie jakości życia mieszkańców, poprzez poprawę jakości przestrzeni oraz inwestycje w sektory takie jak: zdrowie, edukacja, kultura i turystyka.

Władze samorządowe pełnią tu rolę inicjatora działań, które uwzględniają potencjały, problemy oraz możliwości prawne, organizacyjne i finansowe poszczególnych jednostek samorządowych, a także są realizatorami własnych przedsięwzięć.

Misja ta koncentruje się na spełnianiu potrzeb mieszkańców poprzez zapewnienie im odpowiednich usług publicznych, infrastruktury, ochrony środowiska, a także poprawienie jakości życia poprzez inwestycje w sektory takie jak zdrowie, edukacja, kultura i turystyka. Władze samorządowe pełniąc rolę koordynatora działań, które mają na celu poprawienie jakości życia mieszkańców i stworzenie warunków do przyciągania nowych inwestycji oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości w wymierny sposób przyczyniają się do rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Samorządy terytorialne będą działać w sposób zgodny z potrzebami mieszkańców i ich oczekiwaniami, uwzględniając specyfikę poszczególnych jednostek i potencjały oraz atuty jakie posiadają. Władze samorządowe pełnią tu rolę lidera procesu rozwoju wspólnoty lokalnej, a także pomagają w kreowaniu korzystnego otoczenia dla inwestorów i przedsiębiorców, co może przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia i rozwoju gospodarczego regionu.

4.3 Cele strategiczne

W wyniku przeprowadzonych analiz diagnostycznych oraz wskazaniu zasadniczych wyzwań jakie stoją przed obszarem MOF Siedlce, zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

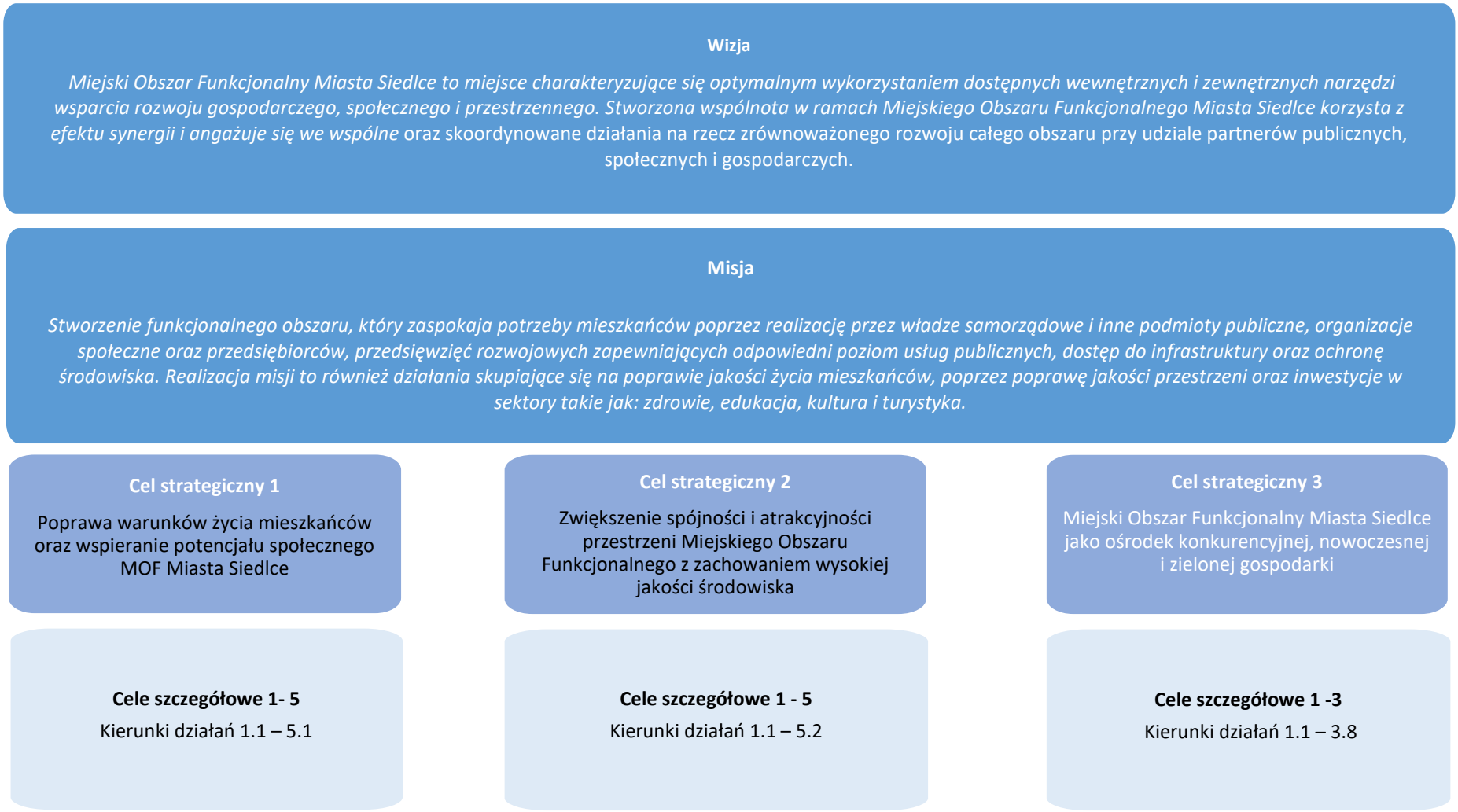
1. **Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce;**
2. **Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska;**
3. **Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki.**

Cele strategiczne definiują najważniejsze kwestie, na których powinni skupić się zarządzający, by możliwe było ostatecznie osiągnięcie założeń wskazanych w zdefiniowanej wizji oraz misji dla analizowanego obszaru. Powyższe cele uwzględniają kwestie obejmujące zarówno wymiar społeczny jak również przestrzenno-infrastrukturalny oraz gospodarczy.

Osiągnięcie stanu pożądanego jaki powinien zostać uzyskany dla obszaru MOF Siedlce w perspektywie do roku 2030, będzie możliwe w oparciu o hierarchiczną strukturę powiązanych ze sobą wzajemnie elementów, składających się z wizji, misji, celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań. Elementy w postaci kierunków działań, znajdujących się najniżej w hierarchii realizacji strategii, stanowią uszczegółowienie planowanych do realizacji celów szczegółowych, przypisanych do poszczególnych celów

strategicznych, będących punktem wyjścia w osiągnięciu pożądanego stanu przedmiotowego obszaru.

Rysunek 31 Wizja, misja, cele i kierunki działań

Źródło: Opracowanie własne

4.4 Cele szczegółowe i kierunki działań

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono zidentyfikowane cele szczegółowe, stanowiące rozwinięcie celów strategicznych. Osiągnięcie poniższych celów będzie możliwe poprzez realizację kierunków działań. Założenia celu strategicznego 1, będą realizowane poprzez 5 celów szczegółowych, na które będzie składać się xx kierunków działań. W przypadku celu strategicznego 2 oraz 3 będą one realizowane odpowiednio poprzez 5 oraz 3 cele szczegółowe i xx oraz 18 kierunków działań.

Tabela 31 Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań

Cel strategiczny 1 - Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	
Cel szczegółowy	**Kierunki działań**
1. Edukacja ukierunkowana na potrzeby mieszkańców i rynku pracy	1.1. Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli
	1.2. Poprawa i rozwój jakości edukacji na każdym poziomie kształcenia
	1.3. Zwiększenie szans rozwoju osobistego i zawodowego
	1.4. Promocja kształcenia ponadpodstawowego i wyższego
	1.5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego, poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców w każdym wieku
2. Rozwinięta polityka mieszkaniowa	2.1. Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej (kanalizacja, sieć gazowa, wodociągi) do jak największej liczby mieszkańców
	2.2. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia
	2.3. Wsparcie mieszkalnictwa dedykowanego różnym grupom społecznym wraz z ofertą terenową
3. Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	3.1. Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców
	3.2. Zapewniony dostęp do usług publicznych
	3.3. Nacisk na promocję i informowanie społeczeństwa o roli i funkcjonowaniu GOPS.
	3.4. Aktywne działania Gmin w zakresie edukacji i uświadamiania mieszkańców nt. czynników szkodliwych

	dla zdrowia, ich skutków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez organizowanie szkoleń, kampanii edukacyjnych i promocji zdrowia.
	3.5. Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.
	3.6. Organizowanie imprez sportowych, turniejów i zawodów, a także innych wydarzeń by przyciągnąć jak najwięcej ludzi i zainspirować do aktywności fizycznej.
	3.7. Domy pomocy społecznej/ domy dziennego pobytu na obszarze MOF
4. Bogata oferta kulturalna regionu	4.1. Promocja zasobów kulturowych MOF
	4.2. Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej
	4.3. Rozszerzenie oferty kulturalnej
	4.4. Wzmocnienie współpracy w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych w zakresie edukacji
5. Inkluzywne społeczeństwo	5.1. Silver economy – wspieranie usług dla osób starszych, aktywizacja zawodowa osób starszych
Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	
1. Zintegrowany system komunikacyjny	1.1 Rozbudowa i usprawnienie powiązań komunikacji zbiorowej
	1.2 Budowa centrów multimodalnych związanych ze stacjami kolejowymi
	1.3 Rozbudowa infrastruktury rowerowej
	1.4 Lokalizacja parkingów buforowych
	1.5 Powiększenie strefy płatnego parkowania w mieście
	1.6 Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej
	1.7 Wykorzystanie potencjału kolei i wspieranie rozwoju i promocji transportu kolejowego
2. Wysokiej jakości środowisko naturalne oraz	2.1 Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej

adaptacja do zmian klimatu	2.2 Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury
	2.3 Wspieranie rozwoju OZE
	2.4 Rozwój inwestycji z zakresu gospodarki odpadami
	2.5 Zwiększenie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych, poprawa bioróżnorodności
	2.6 Poprawa efektywności energetycznej
	2.7 Stworzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego
3. Spójna polityka przestrzenna	3.1 Rozszerzanie stopnia pokrycia MPZP w oparciu o wspólne cele
	3.2 Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych
	3.3 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności
	3.4 Kształtowanie rozwoju przestrzeni z zachowaniem i podnoszeniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych
	3.5 Planowanie uniwersalne
4. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	4.1 Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska
	4.2 Aktywna promocja regionu
5. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zrównoważonego rozwoju	5.1 Rozwój partycypacji społecznej
	5.2 Aktywne promowanie zachowań prośrodowiskowych
Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek zielonej, konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki	
1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki obszaru	1.1 Stworzenie systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów służącego zwiększeniu zainteresowania obszarem i sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości oraz generacji nowych miejsc pracy
	1.2 Wsparcie inicjatyw gospodarczych w zakresie wprowadzenia ulg i zachęt dla istniejących i przyszłych przedsiębiorców

	1.3. Stworzenie warunków dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni
	1.4. Poprawa dostępności narzędzi wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz promocji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych
	1.5. Wsparcie w pozyskaniu środków zewnętrznych na realizację projektów badawczo – rozwojowych i wdrażanie innowacyjnych usług, produktów lub procesów organizacyjnych oraz wdrażanie i stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach
	1.6. Wsparcie rozwoju ośrodków naukowych o wysokim potencjale badawczym
	1.7.Promocja lokalnych produktów i usług
2. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2.1 Rozszerzenie oferty usług związanych z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych oraz rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych
	2.2 Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a placówkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
	2.3 Ułatwienie istniejącym oraz przyszłym przedsiębiorcom dostępu do szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej
3. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu	3.1 Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia przedsiębiorstw
	3.2 Wsparcie rozwoju infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość w postaci inkubatorów przedsiębiorczości ukierunkowanych w szczególności na przedsiębiorców lokalnych
	3.3 Wsparcie w zakresie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez redukcję barier administracyjnych
	3.4 Poprawa jakości obsługi inwestorów w zakresie wdrażania jednolitych standardów obsługi oraz

	tworzenia punktów informacyjnych dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu
	3.5 Rozwój współpracy jednostek samorządów terytorialnych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwiązań dotyczących regulacji podatkowych obowiązujących na obszarze MOF oraz działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy
	3.6 Wsparcie przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych w pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych oraz promocji lokalnych produktów i producentów
	3.7 Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej we współpracy z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia biznesu
	3.8 Współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w zakresie pozyskania środków zewnętrznych oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

4.4.1 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 1

Cel strategiczny 1 - Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce. Niniejszy cel ma za zadanie zmiany w obszarze edukacji, dostępu do zasobów mieszkaniowych, a także dostępu do szeregu innych usług publicznych, co ma prowadzić do trwałych zmian trendów migracyjnych (m.in. odpływ absolwentów szkół ponadpodstawowych do większych ośrodków).

Cel szczegółowy 1: Edukacja ukierunkowana na potrzeby mieszkańców i rynku pracy

Kierunek działań 1.1. Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Wzrost liczby placówek przedszkolnych i żłobków (utworzenie placówek przedszkolnych/ żłobków przy średnich i dużych zakładach pracy; utworzenie nowych placówek przedszkolnych/ żłobków na obszarze MOF, zwłaszcza na obszarach, na których powstaje nowe budownictwo)
- Poprawa dostępności do placówek przedszkolnych i żłobków (utworzenie zintegrowanego, internetowego systemu rejestracji do placówek przedszkolnych i żłobków na obszarze całego MOF)

Wskaźniki: Liczba żłobków; liczba przedszkoli; liczba miejsc w placówkach; dostępność systemu informatycznego (TAK/NIE)

Kierunek działań 1.2. Poprawa i rozwój jakości edukacji na każdym poziomie kształcenia

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa jakości placówek edukacyjnych (modernizacja oraz doposażanie placówek oświatowych, w tym pracowni przedmiotów zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy oraz rozwoju nowych technologii)
- Wspólne wypracowywanie kierunków rozwoju szkolnictwa na obszarze MOF (powołanie Rady ds. Szkolnictwa na obszarze MOF Siedlce, z udziałem JST, kuratorium, przedstawicieli placówek edukacyjnych w tym uczelni wyższych, biznesu, urzędu pracy, ośrodka doskonalenia zawodowego; zadaniem Rady będzie analiza sytuacji w szkolnictwie na obszarze MOF, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rynku pracy)
- Rozwój współpracy pomiędzy szkołami i największymi przedsiębiorstwami na obszarze MOF (organizacja praktyk, warsztatów, wizyt studyjnych)

Wskaźniki: Liczba zmodernizowanych placówek; liczba doposażonych placówek; powołanie Rady (TAK/NIE); liczba osób uczestniczących w praktykach, warsztatach, wizytach studyjnych.

Kierunek działań 1.3. Zwiększenie szans rozwoju osobistego i zawodowego

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Rozwój oferty kulturalnej (zwiększenie dostępności do kultury wysokiej - np. gościnne występy wiodących polskich teatrów, zwiększenie oferty koncertowej czy wystaw czasowych)
- Większe wsparcie dla organizacji pozarządowych (zwiększenie wsparcia, rzeczowego i finansowego, rozwoju NGO's zajmujących się rozwiązywaniem kluczowych problemów społecznych na terenie MOF; rozwój wolontariatu i wspieranie oddolnych działań mieszkańców w ww. dziedzinach)

Wskaźniki: Liczba gościnnych wydarzeń kulturalnych; Liczba instytucji/ organizacji/ osób wspartych w ramach projektów dedykowanych dla NGO’s.

Kierunek działań 1.4. Promocja kształcenia ponadpodstawowego i wyższego

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Rozwój projektów stypendialnych (powiązanie projektów stypendialnych z np. polityką mieszkaniową: preferencyjne możliwości ubiegania się o mieszkania komunalne, powiązanie systemu stypendialnego z TBS-ami)
- Poszerzenie kadry naukowej (angażowanie do siedleckich szkół wyższych czołowych przedstawicieli nauki polski, a także działania informacyjno-promocyjne w tym względzie)
- Powiązanie systemu stypendialnego ze współpracą z biznesem (zwiększenie ofert pracy dla studentów, w tym powiązanych z systemem stypendialnym i praktykami)

Wskaźniki: Liczba nowych mieszkań; Liczba stypendiów; liczba pracowników naukowych współpracujących z uczelniami z obszaru MOF.

Kierunek działań 1.5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego, poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców w każdym wieku

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Edukacja cyfrowa poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, aby nauczyć seniorów podstaw korzystania z komputera, smartfona, Internetu, poczty elektronicznej i innych narzędzi cyfrowych.
- Dostosowanie usług publicznych poprzez działania na rzecz zmniejszenia wykluczenia cyfrowego u seniorów mogą objąć dostosowanie usług publicznych, takich jak systemy e-recept, e-skierowań czy rezerwacji wizyt online, do potrzeb i możliwości osób starszych.

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, takimi jak organizacje senioralne czy lokalne centra pomocy, w ramach działań zmniejszających wykluczenie cyfrowe u seniorów.

Wskaźniki: liczba starszych osób uczestniczących w programach edukacji cyfrowej, zadowolenie i satysfakcja seniorów z programu: może to być oceniane na podstawie ankiet, wywiadów czy innych form feedbacku, liczba partnerstw lub współprac z organizacjami pozarządowymi, takimi jak organizacje senioralne czy lokalne centra pomocy.

Cel szczegółowy 2: Rozwinięta polityka mieszkaniowa

Kierunek działań 2.1. Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej (kanalizacja, sieć gazowa, wodociągi) do jak największej liczby mieszkańców

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Wspólne inwestycje gmin MOF w infrastrukturę techniczną (wspólne aplikowanie o środki zewnętrzne)
- Preferencyjne programy finansowe dla mieszkańców w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej (preferencyjne pożyczki na sfinansowanie przyłączy do sieci)

Wskaźniki: Długość sieci kanalizacyjnej/ gazyfikacyjnej; Liczba przyłączy.

Kierunek działań 2.2. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Tworzenie/rozwój lokali komunalnych (wzrost liczby lokali komunalnych, w tym socjalnych, w ramach dostępnych programów wsparcia finansowego, a także w ramach nowych inwestycji oraz w ramach przekwalifikowywania lokali komunalnych, w tym zagospodarowywanie budynków dotąd nieużywanych)
- Preferencyjne warunki uzyskania lokalu komunalnego/socjalnego dla najbardziej potrzebujących (obniżenie kosztów najmu w przypadku samodzielnego wyremontowania lokalu czy innych prac na rzecz mienia komunalnego)

Wskaźniki: Liczba lokali komunalnych.

Kierunek działań 2.3. Wsparcie mieszkalnictwa dedykowanego różnym grupom społecznym wraz z ofertą terenową

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa dostępności do lokali komunalnych (Rozwój idei Towarzystwa Budownictwa Społecznego; utworzenie wspólnego dla całego MOF systemu monitoringu wolnych lokali komunalnych, informacji o czasie oczekiwania etc.)

- Poprawa jakości mieszkaniowych zasobów komunalnych (rewitalizacja/ modernizacja samorządowych zasobów mieszkaniowych, głównie w zakresie efektywności energetycznej; poprawa estetyki osiedli mieszkaniowych)

Wskaźniki: Liczba lokali komunalnych; Liczba zmodernizowanych lokali komunalnych.

Cel szczegółowy 3: Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF

Kierunek działań 3.1. Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie liczby aptek i placówek medycznych (osiągnięcie sytuacji, w której na obszarze całego MOF dostępność w przeliczeniu na 1 mieszkańca była zbliżona dla średniej dla całego Mazowsza)
- Racjonalizacja godzin otwarcia aptek i placówek medycznych (Rozważanie, by niektóre placówki były czynne w skróconych godzinach, w przypadku braku dodatkowych środków finansowych bądź kadrowych, jeśli posłuży to zwiększeniu liczby placówek)

Wskaźniki: Liczba aptek; Liczba placówek medycznych.

Kierunek działań 3.2. Zapewniony dostęp do usług publicznych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie dostępności do urzędów (co najmniej 2 dni w tygodniu urzędy powinny być czynne do godz. 17-18; umożliwienie kontaktu z urzędami przez wideoczat).
- Zwiększenie terytorialne dostępności do Urzędu Miasta Siedlce (utworzenie co najmniej 2 filii Urzędu Miasta Siedlce w obrębie osiedli)

Wskaźniki: Liczba filii UM Siedlce; Liczba dostępnych wideoczatów; Liczba dni, w których urzędy są czynne dłużej niż do godz. 16.

Kierunek działań 3.3. Nacisk na promocję i informowanie społeczeństwa o roli i funkcjonowaniu GOPS.

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Działania informacyjno-promocyjne o roli GOPS (aktywność w mediach i social mediach, stoiska GOPS podczas imprez masowych organizowanych przez samorządy)
- Zwiększenie dostępności GOPS (zmiana godzin otwarcia: co najmniej 2 dni w tygodniu GOPS-y powinny być czynne do godz. 17-18; umożliwienie kontaktu z GOPS-ami przez wideoczat)

Wskaźniki: Liczba dni, w których GOPS są czynne dłużej niż do godz. 16; Liczba postów nt. działalności GOPS; Liczba artykułów prasowych nt. działalności GOPS.

Kierunek działań 3.4. Aktywne działania Gmin w zakresie edukacji i uświadamiania mieszkańców nt. czynników szkodliwych dla zdrowia, ich skutków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez organizowanie szkoleń, kampanii edukacyjnych i promocji zdrowia.

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Dążenie do zmniejszenia spożywania alkoholu (ograniczenie wydawania koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych)
- Intensyfikacja współpracy JST z NGO'sami zajmującymi się przeciwdziałaniem czynnikom szkodliwym dla zdrowia (zwiększenie wsparcia finansowego i rzeczowego na rzecz takich JST)
- Promocja zdrowego trybu życia (stoiska "profilaktyczne" podczas imprez masowych organizowanych przez samorządy; aktywność w mediach i social mediów w kwestii profilaktyki: angażowanie w przedmiotowej sprawie rozpoznawalne osobistości: zarówno osoby rozpoznawalne na szczeblu MOF, jak i ogólnopolsko)

Wskaźniki: Liczba koncesji wydanych na sprzedaż alkoholu; Liczba eventów promujących zdrowy tryb życia.

Kierunek działań 3.5. Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Rozwijanie infrastruktury dedykowanej uprawianiu sportu i rekreacji, szczególnie: dróg dla rowerów oraz siłowni plenerowych (docelowe założenie: powiązanie siecią dróg rowerowych wszystkich gmin MOF – z Siedlcami i wzajemnie sąsiadujące gminy ze sobą ze sobą; dostępność 1 siłowni plenerowej na nie więcej niż 500 osób lub 1 miejscowość, jeśli zamieszkuje ją mniej osób; wspólne aplikowanie przez gminy MOF o środki zewnętrzne na budowę/ rozbudowę infrastruktury sportowej)
- Poprawa dostępności do infrastruktury sportowej (utworzenie wspólnej dla całego MOF strony internetowej, za pośrednictwem której będzie można rezerwować/ wykupować dostęp do obiektów sportowych; dotyczy obiektów z limitowanym/ płatnym wejściem)
- Stworzenie "dobrych praktyk" użytkowania obiektów sportowych (określenie godzin, w których obiekty muszą być obowiązkowo udostępniane lokalnej społeczności za darmo – bez prawa wynajmowania komercyjnego)

Wskaźniki: Długość dróg rowerowych; Liczba siłowni plenerowych; Dostępność systemu internetowego (TAK/NIE); Dostępność kodeksu dobrych praktyk (TAK/NIE).

Kierunek działań 3.6. Organizowanie imprez sportowych, turniejów i zawodów, a także innych wydarzeń by przyciągnąć jak najwięcej ludzi i zainspirować do aktywności fizycznej.

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Utworzenie systemu współzawodnictwa pomiędzy gminami MOF (turnieje sportowe, w których rywalizować będą zespoły z obszaru MOF; cykliczna impreza "Olimpiada siedlecka", organizowana np. co roku w innej gminie MOF - w ramach cyklu promowane będą różnego rodzaju dyscypliny sportu, formy rekreacji oraz inne metody dbałości o kondycję i zdrowie)
- Promocja zdrowego trybu życia wśród dzieci/młodzieży i dorosłych (profile w social mediach: "Zdrowe Siedlce" i analogicznie inne gminy MOF; aktywność w mediach tradycyjnych mediach; konkursy z atrakcyjnymi nagrodami dla szkół i zakładów pracy: rywalizacja dotyczyć będzie udokumentowanej aktywności fizycznej, np. sumarycznej liczby przejechanych na rowerze/ przebiegniętych kilometrów przez społeczność danej organizacji)

Wskaźniki: Liczba imprez sportowych w ramach systemu współzawodnictwa; Liczba publikacji w mediach tradycyjnych i social mediach nt. zdrowego trybu życia.

Kierunek działań 3.7. Domy pomocy społecznej/ domy dziennego pobytu na obszarze MOF Siedlce

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie liczby domów pomocy społecznej (DPS) oraz domów dziennego pobytu (DDP) na terenie MOF

Wskaźnik: liczba DPS i DDP.

<u>Cel szczegółowy 4: Bogata oferta kulturalna regionu</u>

Kierunek działań 4.1 Promocja zasobów kulturowych MOF

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Tworzenie stron internetowych i profili w mediach społecznościowych (wskaźnik: Liczba uczestników lub odwiedzających)
- Organizowanie wydarzeń kulturalnych: MOF Siedlec może organizować różnorodne wydarzenia kulturalne (wskaźnik: poziom zadowolenia uczestników, przez przeprowadzanie badań ankietowych lub wywiadów z uczestnikami wydarzeń

kulturalnych, aby ocenić ich poziom zadowolenia i satysfakcji z oferowanych przez MOF usług

Wskaźniki: Liczba uczestników lub odwiedzających, poziom zadowolenia uczestników przez przeprowadzanie badań ankietowych lub wywiadów z uczestnikami wydarzeń kulturalnych, celem oceny poziomu ich zadowolenia i satysfakcji z oferowanych przez MOF usług.

Kierunek działań 4.2. Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Nawiązywanie współpracy i partnerstw pomiędzy lokalnymi centrami kultury, stowarzyszeniami, instytucjami kulturalnymi, biznesem i innymi podmiotami, aby tworzyć synergiczne działania i wspólnie realizować projekty kulturalne.
- Promowanie działań lokalnych centrów kultury, stowarzyszeń oraz inicjatyw kulturalnych na obszarze MOF Siedlce, poprzez organizowanie imprez, festiwali, wystaw czy innych wydarzeń kulturalnych.
- Tworzenie warunków dla rozwoju kreatywności i wspieranie twórczości lokalnych artystów i artystek, m.in. poprzez organizowanie wystaw, konkursów, wystąpień artystycznych czy promowanie lokalnych talentów.

Wskaźniki: Liczba współpracy i partnerstw na terenie MOF Siedlce, Liczba uczestników projektów kulturalnych, Liczba nowych projektów kulturalnych.

Kierunek działań 4.3. Rozszerzenie oferty kulturalnej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Nawiązywanie współpracy i partnerstw pomiędzy lokalnymi centrami kultury, stowarzyszeniami, instytucjami kulturalnymi, biznesem i innymi podmiotami, aby tworzyć synergiczne działania i wspólnie realizować projekty kulturalne.
- Promowanie działań lokalnych centrów kultury, stowarzyszeń oraz inicjatyw kulturalnych na obszarze MOF Siedlce, poprzez organizowanie imprez, festiwali, wystaw czy innych wydarzeń kulturalnych.
- Tworzenie warunków dla rozwoju kreatywności i wspieranie twórczości lokalnych artystów i artystek, m.in. poprzez organizowanie wystaw, konkursów, wystąpień artystycznych czy promowanie lokalnych talentów.

Wskaźniki: Liczba współprac i partnerstw na terenie MOF Siedlce, Liczba uczestników projektów kulturalnych, Liczba nowych projektów kulturalnych.

Kierunek działań 4.4. Wzmocnienie współpracy w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych w zakresie edukacji

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Współpraca z innymi instytucjami kulturalnymi, takimi jak muzea, teatry, biblioteki czy inni dostawcy kultury, aby wspólnie promować lokalne zasoby kulturowe i organizować wspólne wydarzenia czy projekty.

Wskaźnik: liczba nawiązanych współprac z innymi instytucjami kulturalnymi na terenie MOF Siedlce).

Cel szczegółowy 5: Inkluzywne społeczeństwo

Kierunek działań 5.1. Silver economy – wspieranie usług dla osób starszych, aktywizacja zawodowa osób starszych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Organizowanie programów szkoleń, warsztatów, kursów i mentorstwa dla osób starszych, które pozwalają na zdobycie nowych umiejętności zawodowych, aktualizowanie wiedzy czy rozwijanie talentów.
- Udzielanie indywidualnego poradnictwa i doradztwa zawodowego osobom starszym, które mogą pomóc w identyfikowaniu ich umiejętności, zainteresowań, doświadczenia i możliwości na rynku pracy. Może to obejmować również pomoc w poszukiwaniu pracy, przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych czy planowaniu kariery zawodowej.
- Nawiązywanie partnerstw z pracodawcami, organizacjami biznesowymi i sektorem prywatnym w celu promowania zatrudnienia osób starszych i eliminowania barier na rynku pracy
- Realizowanie programów aktywizacji zawodowej, które skierowane są specjalnie do osób starszych i pozwalają na uczestnictwo w rynku pracy, np. poprzez tworzenie specjalnych miejsc pracy, elastyczne formy zatrudnienia, czy możliwość pracowania na część etatu.

Wskaźniki: liczba osób starszych uczestniczących w programach szkoleń i warsztatów, liczba udzielonych sesji doradztwa zawodowego, liczba partnerstw z pracodawcami, procent osób starszych, które uzyskały pracę lub podjęły aktywność zawodową po ukończeniu programów aktywizacji zawodowej.

4.4.2 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 2

Cel strategiczny 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni obszaru MOF z zachowaniem wysokiej jakości środowiska. Niniejszy cel odnosi się do przestrzennego obszaru rozwoju MOF Siedlce. Skupia się na najważniejszych problemach i potencjałach

gmin, które wynikają z uwarunkowań środowiska naturalnego, przestrzeni miasta i wsi, komunikacji oraz infrastruktury technicznej. Kluczowe kwestie, jakie zidentyfikowano dla niniejszego obszaru to poprawa systemu komunikacyjnego oraz utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego i przestrzeni publicznych.

Cel szczegółowy 1: Zintegrowany system komunikacyjny

Kierunek działań 1.1 Rozbudowa i usprawnienie powiązań komunikacji zbiorowej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Powstanie nowych linii i przystanków autobusowych
- Dostosowanie rozkładu jazdy transportu publicznego do potrzeb mieszkańców
- Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego
- Popularyzacja transportu publicznego i usprawnienie systemu komunikacyjnego

Wskaźniki: Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego; Zmniejszenie czasu przejazdu przez miasto (mniejsze korki).

Kierunek działań 1.2 Budowa centrów multimodalnych związanych ze stacjami kolejowymi

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego;
- Poprawa czasu i komfortu podróży poza teren MOF;

Wskaźnik: Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego

Kierunek działań 1.3 Rozbudowa infrastruktury rowerowej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Popularyzacja ruchu rowerowego;
- Wypracowanie jednolitych standardów infrastruktury rowerowej, wdrożenie wojewódzkich standardów infrastruktury rowerowej zgodnych z dokumentem pn. „Standardy Infrastruktury Rowerowej i Koncepcja Tras Rowerowych Wskazanych Do Realizacji w Perspektywie Do 2030 Roku w Województwie Mazowieckim", przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego nr 1100/333/22 z 28 czerwca 2022 r.;
- Realizacja działań związanych z projektem „Trasy regionalnej do Siedlec i województwa podlaskiego", wskazanej jako trasa rowerowa do realizacji w perspektywie do 2030 r. w województwie mazowieckim w dokumencie pn. „Standardy Infrastruktury Rowerowej i Koncepcja Tras Rowerowych Wskazanych Do Realizacji w Perspektywie Do 2030 Roku w Województwie Mazowieckim";
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez powiązanie siecią dróg rowerowych wszystkich gmin, wchodzących w skład MOF;

Wskaźniki: Powiększenie sieci tras rowerowych; Wzrost liczby osób korzystających z transportu rowerowego;

Kierunek działań 1.4 Lokalizacja parkingów buforowych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zmniejszenie liczby samochodów osobowych wjeżdżających do Miasta Siedlce;
- Zmniejszenie zatorów drogowych;
- Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w mieście;
- Ograniczenie tzw. „dzikiego parkowania”;
- Integracja ruchu indywidualnego z transportem publicznym;

Wskaźniki: Spadek liczby samochodów osobowych wjeżdżających do miasta; Spadek komunikacyjnych zanieczyszczeń powietrza; Zmniejszenie czasu dojazdu z gmin wiejskich do miasta; Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego

Kierunek działań 1.5 Powiększenie strefy płatnego parkowania w mieście

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zmniejszenie liczby samochodów osobowych wjeżdżających do Miasta Siedlce;
- Zmniejszenie zatorów drogowych;
- Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w mieście;
- Zwiększenie rotacji wykorzystania miejsc parkingowych;

Wskaźnik: Wzrost powierzchni miasta objętego strefą płatnego parkowania; Zmniejszenie liczby pojazdów wjeżdżających do centrum Miasta Siedlce.

Kierunek działań 1.6 Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa jakości dróg publicznych;
- Zwiększenie dostępności małych miejscowości;
- Realizacja brakujących połączeń drogowych;

Wskaźnik: Wielkość środków przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej

Kierunek działań 1.7 Wykorzystanie potencjału kolei i wspieranie rozwoju i promocji transportu kolejowego

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa czasu i komfortu podróży poza teren MOF;
- Podniesienie znaczenia kolei w wewnętrznym systemie transportu publicznego MOF;

Wskaźniki: Wzrost liczby osób korzystających z transportu kolejowego; Wzrost liczby połączeń kolejowych

Cel szczegółowy 2: Wysokiej jakości środowisko naturalne oraz adaptacja do zmian klimatu

Kierunek działań 2.1 Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie możliwości przyłączenia do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej;
- Zmniejszenie liczby zbiorników bezodpływowych;
- Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków;

Wskaźniki: Wzrost liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej; Spadek liczby zbiorników bezodpływowych

Kierunek działań 2.2 Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie retencji wód opadowych;
- Ograniczenie negatywnych skutków suszy;
- Zmniejszenie zagrożenia powodziowego oraz podtopień;
- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza;
- Zwiększenie przestrzeni zielonych;
- Zmniejszenie oddziaływania miejskiej wyspy ciepła;

Wskaźniki: Wzrost systemów bioretencji; Wzrost powierzchni terenów zielonych

Kierunek działań 2.3 Wspieranie rozwoju OZE

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie udziału instalacji odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i cieplnej;
- Zmniejszenie wykorzystania źródeł energii konwencjonalnej;

Wskaźniki: Wzrost liczby instalacji odnawialnych źródeł energii; Wzrost ilości energii elektrycznej wytwarzanej z OZE

Kierunek działań 2.4 Rozwój inwestycji z zakresu gospodarki odpadami

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Obniżenie kosztów wywozu odpadów;
- Likwidacja dzikich wysypisk odpadów;

- Poprawa estetyki i czystości terenów publicznych;

Wskaźnik: Wielkość środków przeznaczonych na inwestycje z zakresu gospodarki odpadami

Kierunek działań 2.5 Zwiększenie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych, poprawa bioróżnorodności

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie terenów zielonych;
- Poprawa mikroklimatu;
- Zwiększenie estetyki przestrzeni ogólnodostępnych;

Wskaźniki: Wzrost liczby drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych; Wzrost bioróżnorodności

Kierunek działań 2.6 Poprawa efektywności energetycznej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Modernizacja źródeł ciepła;
- Zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii;
- Obniżenie kosztów zużycia energii;
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (poprawa jakości powietrza);

Wskaźniki: Wzrost liczby instalacji poprawiających efektywność energetyczną (termomodernizacje, OZE); Wzrost ilości energii elektrycznej wytwarzanej z OZE; Spadek komunalno-bytowych zanieczyszczeń powietrza

Kierunek działań 2.7 Stworzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w tematyce efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii;
- Rozwój gospodarki niskoemisyjnej;

Wskaźniki: Liczba osób korzystających z punktów doradztwa energetycznego; Wzrost liczby instalacji poprawiających efektywność energetyczną (termomodernizacje, OZE)

Cel szczegółowy 3: Spójna polityka przestrzenna

Kierunek działań 3.1 Rozszerzanie stopnia pokrycia MPZP w oparciu o wspólne cele

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa jakości urbanistyki;
- Zwiększenie ładu przestrzennego;

- Ograniczenie kosztów wynikających z niekontrolowanego rozwoju zabudowy (społeczno-gospodarcze skutki chaosu przestrzennego);
- Prowadzenie spójnej polityki w strefie przygranicznej gmin;

Wskaźniki: Wzrost pokrycia planów miejscowych; Spadek liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy

Kierunek działań 3.2 Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Promocja zdrowego trybu życia;
- Poprawa aktywności fizycznej mieszkańców MOF, w szczególności osób starszych i dzieci;
- Zmniejszenie oddziaływania miejskiej wyspy ciepła;

Wskaźnik: Wielkość środków przeznaczonych na inwestycje związane z terenami zielonymi

Kierunek działań 3.3 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie ładu przestrzennego;
- Zwiększenie jakości życia mieszkańców;
- Ułatwienie poruszania się osobom o ograniczonej mobilności (drogi i chodniki);
- Standaryzacja nośników reklam i ujednolicenie obiektów małej architektury;

Wskaźniki: Wzrost liczby projektów dotyczących budowy lub modernizacji przestrzeni publicznych;

Kierunek działań 3.4 Kształtowanie rozwoju przestrzeni z zachowaniem i podnoszeniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Ochrona obszarów cennych przyrodniczo i korytarzy ekologicznych;
- Zwiększenie terenów zielonych;
- Zwiększenie estetyki przestrzeni ogólnodostępnych;

Wskaźnik: Wzrost bioróżnorodności

Kierunek działań 3.5 Planowanie uniwersalne

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie dostępności dla osób o ograniczonej mobilności

Wskaźnik: Wzrost liczby osób o ograniczonej mobilności korzystających z obiektów użyteczności publicznej

Cel szczegółowy 4: Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunek działań 4.1 Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Rozwój branży turystycznej działającej na terenie MOF;
- Zwiększenie oferty turystycznej;
- Popularyzacja MOF jako destynacji turystycznej;

Wskaźniki: Wzrost liczby turystów odwiedzających gminy MOF; Wzrost liczby obiektów noclegowych i gastronomicznych; Wzrost liczby podmiotów gospodarczych zajmujących się turystyką profilowaną

Kierunek działań 4.2 Aktywna promocja regionu

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Szeroka oferta turystyczna;
- Stworzenie programu promocji obszaru z wykorzystaniem lokalnych zasobów, produktów i walorów;
- Budowa marki regionu siedleckiego;
- Zwiększenie rozpoznawalności Siedlec w Polsce;

Wskaźniki: Wielkość wydatków przeznaczanych na promocję regionu; Wzrost liczby turystów odwiedzających gminy MOF

Cel szczegółowy 5: Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zrównoważonego rozwoju

Kierunek działań 5.1 Rozwój partycypacji społecznej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie aktywności społecznej;
- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców MOF w funkcjonowanie gmin;

Wskaźniki: Zwiększenie liczby projektów zgłaszanych do Budżetu Obywatelskiego Siedlec; Zwiększenie frekwencji w głosowaniu w Budżecie Obywatelskim Siedlec

Kierunek działań 5.2 Aktywne promowanie zachowań prośrodowiskowych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa czystości środowiska i przestrzeni MOF;

- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców;

Wskaźniki: Zwiększenie udziału mieszkańców segregujących odpady; Wielkość wydatków na kampanie promujące zachowania prośrodowiskowe.

4.4.3 Cele szczegółowe i kierunki działań w ramach celu strategicznego 3

Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki. Niniejszy cel ma za zadanie zmiany związane z rozwojem sektora przedsiębiorczości i inwestycji, zwiększeniem liczby miejsc pracy, a także poprawą konkurencyjności gospodarczej regionu. Ważnym elementem tego celu jest również promowanie innowacyjności i nowoczesności, które przyczynią się do rozwoju nowych technologii i sektorów gospodarki, a także rozwój powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki obszaru

Kierunek działań 1.1. Stworzenie systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów służącego zwiększeniu zainteresowania obszarem i sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości oraz generacji nowych miejsc pracy

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw i poprawa ich konkurencyjności poprzez udzielanie preferencyjnych kredytów, ulg podatkowych, wsparcia w zakresie badań i rozwoju czy szkoleń dla kadry zarządzającej;
- Wzrost inwestycji i przedsiębiorstw w sektorach strategicznych dla regionu, co przyczyni się do wzrostu wartości dodanej w regionie oraz poprawy jego pozycji na rynku;
- Poprawa wizerunku gospodarczego regionu jako przyjaznego dla inwestorów i przedsiębiorców, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania regionem ze strony potencjalnych inwestorów.

Kierunek działań 1.2. Wsparcie inicjatyw gospodarczych w zakresie wprowadzenia ulg i zachęt dla istniejących i przyszłych przedsiębiorców

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie liczby inicjatyw gospodarczych mających na celu przyciągnięcie nowych inwestycji i przedsiębiorstw do regionu, co pozytywnie wpłynie na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i generację nowych miejsc pracy;
- Poprawa wizerunku gospodarczego regionu jako przyjaznego dla przedsiębiorczości, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania regionem ze strony potencjalnych inwestorów.

Kierunek działań 1.3. Stworzenie warunków dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez dostarczenie przedsiębiorcom nowych możliwości inwestycyjnych;
- Zwiększenie przychodów z podatków, co przyczyni się do poprawy finansów publicznych regionu i możliwości inwestycyjnych w innych dziedzinach;
- Zwiększenie aktywności gospodarczej w regionie, co przyczyni się do wzrostu wartości dodanej w regionie oraz poprawy sytuacji na rynku pracy.

Kierunek działań 1.4. Poprawa dostępności narzędzi wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz promocji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Wzrost wartości dodanej lokalnych produktów żywnościowych i poprawa sytuacji ekonomicznej rolników, co przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności regionu w tej dziedzinie;
- Poprawa wizerunku regionu jako atrakcyjnego miejsca do produkcji i dystrybucji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania turystów i wzrostu aktywności w sektorze turystycznym;
- Wsparcie producentów lokalnych i małych przedsiębiorstw w rozwijaniu ich działalności, co przyczyni się do wzrostu ich skali i możliwości rozwoju.

Kierunek działań 1.5. Wsparcie w pozyskaniu środków zewnętrznych na realizację projektów badawczo – rozwojowych i wdrażanie innowacyjnych usług, produktów lub procesów organizacyjnych oraz wdrażanie i stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Możliwość tworzenia nowych miejsc pracy w dziedzinach związanych z badaniami naukowymi i rozwojem nowych technologii, co przyczynia się do wzrostu zatrudnienia w regionie;
- Możliwość rozwoju nowych produktów i usług, co zwiększa konkurencyjność przedsiębiorstw oraz przyczynia się do wzrostu ich wartości rynkowej;
- Wprowadzenie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w przedsiębiorstwach, co przyczynia się do poprawy ich efektywności i zwiększenia ich konkurencyjności;

- Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój i inwestycje, co przyczynia się do dalszego rozwoju gospodarczego i poprawy sytuacji na rynku pracy.

Kierunek działań 1.6. Wsparcie rozwoju ośrodków naukowych o wysokim potencjale badawczym

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Możliwość prowadzenia badań w dziedzinach ważnych dla rozwoju regionu, co pozwala na przyczynienie się do rozwoju specjalizacji i przyciąganie inwestorów związanych z daną dziedziną;
- Możliwość prowadzenia badań interdyscyplinarnych, co przyczynia się do zwiększenia innowacyjności i rozwoju nowych technologii w regionie;
- Możliwość zwiększenia współpracy między ośrodkami naukowymi a przedsiębiorstwami, co przyczynia się do transferu wiedzy i innowacji oraz do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- Możliwość tworzenia nowych miejsc pracy w dziedzinach związanych z badaniami naukowymi, co przyczynia się do wzrostu zatrudnienia w regionie;
- Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój ośrodków naukowych i przeprowadzanie badań naukowych, co przyczynia się do dalszego rozwoju regionu.

Kierunek działań 1.7. Promocja lokalnych produktów i usług

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Wzrost świadomości konsumentów na temat lokalnych produktów i usług, co przyczynia się do wzrostu sprzedaży lokalnych produktów;
- Wzrost zatrudnienia w regionie, zwłaszcza w sektorze usług i turystyki;
- Zwiększenie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw, co przyczynia się do ich dalszego rozwoju.

<u>Cel szczegółowy 2: Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</u>

Kierunek działań 2.1. Rozszerzenie oferty usług związanych z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych oraz rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie liczby wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy, co wpłynie na jakość oferowanych usług oraz zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw;

- Zwiększenie atrakcyjności regionu dla potencjalnych pracodawców, którzy są zainteresowani zatrudnieniem wykwalifikowanej siły roboczej;
- Dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy i zwiększenie szans na zatrudnienie dla mieszkańców regionu.

Kierunek działań 2.2. Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a placówkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Lepsze dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, co pozwoli na lepsze przygotowanie absolwentów do wykonywania zawodów po ukończeniu szkoły lub studiów;
- Zwiększenie zaangażowania przedsiębiorstw w proces edukacji i kształtowanie umiejętności młodych ludzi, co pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie zasobów ludzkich;
- Zwiększenie atrakcyjności szkół i uczelni dla uczniów i studentów, którzy będą mieli większe szanse na znalezienie zatrudnienia po ukończeniu nauki.

Kierunek działań 2.3. Ułatwienie istniejącym oraz przyszłym przedsiębiorcom dostępu do szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Stworzenie dedykowanych programów szkoleniowych dla przedsiębiorców w zakresie m.in. zarządzania firmą, marketingu, rachunkowości czy negocjacji biznesowych;
- Stworzenie dostępu do bezpłatnych lub niskokosztowych szkoleń, warsztatów i seminariów dla przedsiębiorców, dotyczących różnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej;
- Stworzenie przedsiębiorcom dostępu do indywidualnego doradztwa biznesowego, w tym pomocy w sporządzaniu biznesplanów, wniosków o dotacje czy pozyskiwaniu finansowania;
- Rozwój platform internetowych i mobilnych, umożliwiających przedsiębiorcom dostęp do porad i wskazówek dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej oraz pozwalających na wymianę doświadczeń z innymi przedsiębiorcami.

Cel szczegółowy 3: Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu

Kierunek działań 3.1. Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia przedsiębiorstw

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie liczby dostępnych programów wsparcia dla przedsiębiorców, takich jak dotacje, ulgi podatkowe, pożyczki, granty i kredyty preferencyjne;
- Rozbudowa sieci instytucji oferujących wsparcie przedsiębiorstwom, takich jak centra biznesowe, inkubatory przedsiębiorczości, izby gospodarcze i stowarzyszenia przedsiębiorców;
- Wprowadzenie nowych narzędzi wsparcia, takich jak usługi doradcze, szkolenia i programy mentoringowe dla przedsiębiorców;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla przedsiębiorców poprzez monitorowanie i ocenę programów wsparcia oraz dostosowywanie ich do potrzeb przedsiębiorców i zmieniających się warunków rynkowych.

Kierunek działań 3.2. Wsparcie rozwoju infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość w postaci inkubatorów przedsiębiorczości ukierunkowanych w szczególności na przedsiębiorców lokalnych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie dostępności inkubatorów przedsiębiorczości - dzięki działaniom promocyjnym, które mają na celu zwiększenie świadomości dotyczącej inkubatorów, przedsiębiorcy lokalni będą mieli łatwiejszy dostęp do tych instytucji. W rezultacie, zwiększy się liczba przedsiębiorstw lokalnych, które skorzystają z inkubatorów przedsiębiorczości;
- Wsparcie dla przedsiębiorców lokalnych - inkubatory przedsiębiorczości zapewnią przedsiębiorcom lokalnym dostęp do wiedzy i wsparcia eksperckiego w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, co przyczyni się do zwiększenia ich szans na sukces;
- Przyspieszenie rozwoju nowych przedsięwzięć – poprzez udzielanie wsparcia start-upom i małym przedsiębiorstwom, inkubatory przedsiębiorczości przyczynią się do przyspieszenia rozwoju nowych przedsięwzięć i ich wdrożenia na lokalnym rynku.

Kierunek działań 3.3. Wsparcie w zakresie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez redukcję barier administracyjnych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Uproszczenie procedur administracyjnych i zmniejszenie kosztów ich przeprowadzania, co może zachęcić przedsiębiorców do podejmowania działalności gospodarczej;
- Zwiększenie przejrzystości i dostępności informacji dotyczących wymagań administracyjnych i formalności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- Wprowadzenie programów szkoleniowych dla urzędników administracji publicznej w celu poprawy jakości obsługi przedsiębiorców oraz zwiększenia ich wiedzy na temat procesów i procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej

Kierunek działań 3.4. Poprawa jakości obsługi inwestorów w zakresie wdrażania jednolitych standardów obsługi oraz tworzenia punktów informacyjnych dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Usprawnienie obsługi przedsiębiorców - stworzenie specjalnych punktów obsługi przedsiębiorców, które będą oferować kompleksowe wsparcie w zakresie prowadzenia biznesu, w tym informacje o dostępnych źródłach finansowania i dotacji, doradztwo z zakresu prawa i rachunkowości oraz pomoc w pozyskiwaniu partnerów biznesowych;
- Poprawa jakości obsługi inwestorów i wprowadzenie jednolitych standardów obsługi może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw;
- Poprawa jakości obsługi inwestorów może przyczynić się do wzrostu innowacyjności lokalnej gospodarki. Dzięki temu przedsiębiorcy będą mieli lepszy dostęp do informacji i wsparcia w zakresie innowacji, co może przyczynić się do powstawania nowych innowacyjnych przedsiębiorstw i produktów.

Kierunek działań 3.5. Rozwój współpracy jednostek samorządów terytorialnych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwiązań dotyczących regulacji podatkowych obowiązujących na obszarze MOF oraz działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie zaangażowania władz samorządowych w dialog z przedsiębiorcami w zakresie regulacji podatkowych i innych barier administracyjnych;

- Wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i podatkowych, które mają na celu zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku dla przedsiębiorców;
- Poprawa efektywności działań instytucji otoczenia biznesu poprzez lepsze koordynowanie działań i wzajemną wymianę informacji;
- Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy oraz wzrost gospodarczy na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce.

Kierunek działań 3.6. Wsparcie przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych w pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych oraz promocji lokalnych produktów i producentów

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie zasięgu i widoczności lokalnych produktów oraz wzrost ich sprzedaży;
- Rozwój współpracy pomiędzy lokalnymi producentami i dostawcami oraz wzrost wartości rynku lokalnego;
- Pozyskiwanie nowych umiejętności i wiedzy przez przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych poprzez współpracę z partnerami zewnętrznymi;
- Poprawa wizerunku lokalnych produktów i producentów;
- Zwiększenie szans na pozyskanie dotacji i innych form wsparcia na rozwój lokalnych przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych.

Kierunek działań 3.7. Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej we współpracy z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia biznesu

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Umożliwienie przedsiębiorcom korzystania z dostępnej infrastruktury oraz atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, co korzystnie wpływa na pozyskanie nowych inwestorów i stworzenie miejsc pracy;
- Tworzenie dogodnych warunków dla inwestycji, dzięki czemu przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu mają lepsze możliwości rozwoju i prowadzenia działalności gospodarczej;
- Zwiększenie potencjału rozwojowego regionu, co może przyczynić się do poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców oraz zwiększenia pozycji gospodarczej regionu na obszarze kraju.

Kierunek działań 3.8. Współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w zakresie pozyskania środków zewnętrznych oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych

Zakłada się realizację działań, które pozwolą na osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zwiększenie szans na pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje poprzez wspólne starania poszczególnych jednostek administracyjnych;
- Wzmocnienie pozycji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce jako atrakcyjnego miejsca do inwestowania oraz budowanie pozytywnego wizerunku obszaru jako partnera dla inwestorów;
- Realizacja większej liczby wspólnych inwestycji, które będą miały korzystny wpływ na rozwój gospodarczy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Siedlce

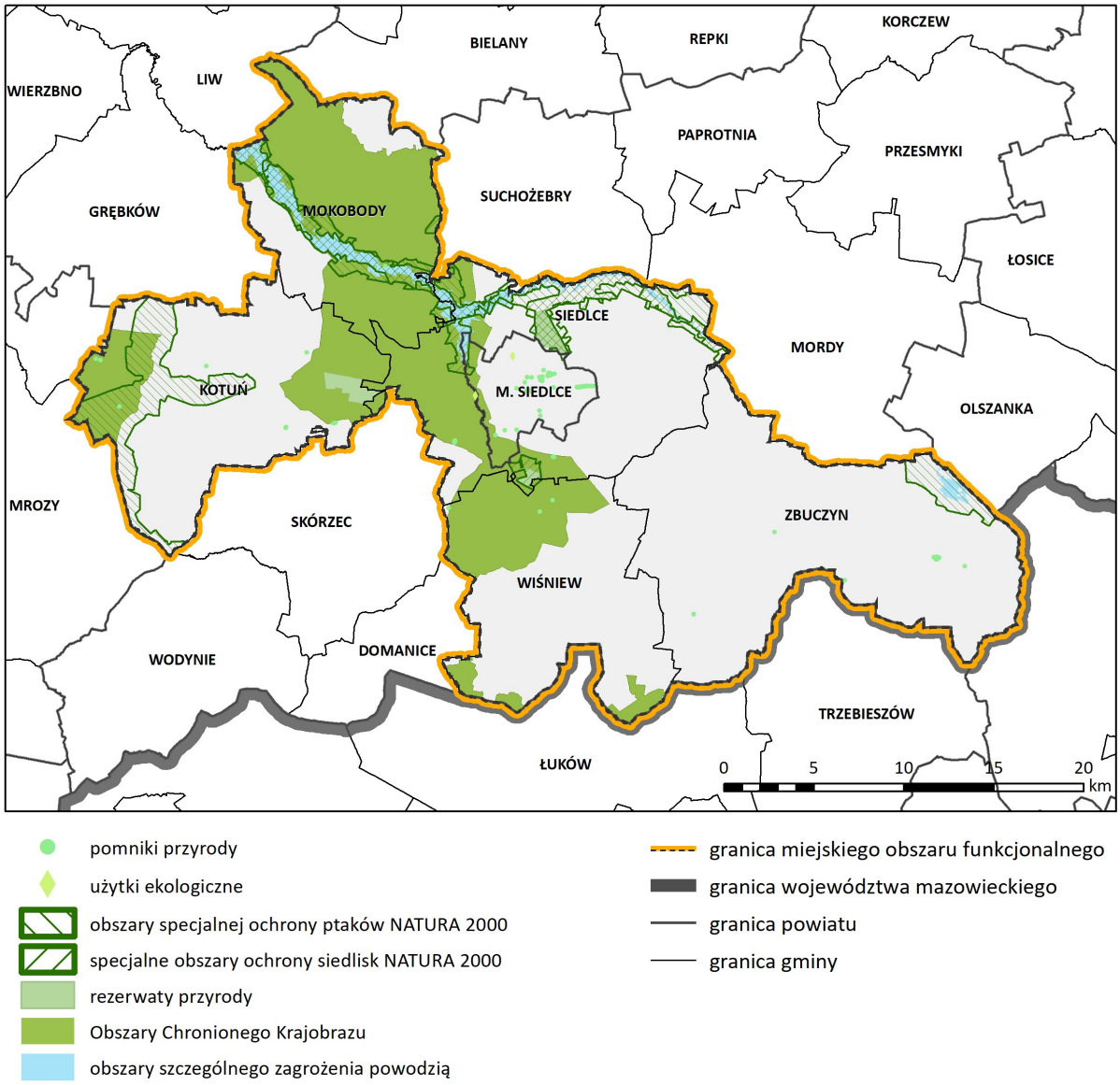
5.1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej został wprowadzony w ramy strategii rozwoju nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym w 2020 roku. Pozwala na zintegrowanie strategicznego i przestrzennego wymiarów planowania. Terytorialny wymiar polityki rozwoju jest o tyle istotny, że wszelkie działania i inwestycje zależą od uwarunkowań struktury funkcjonalno-przestrzennej, struktury osadniczej, obszarów cennych przyrodniczo bądź kulturowo i wielu innych czynników związanych nierozerwalnie z przestrzenią, która stanowi jeden z podstawowych zasobów jednostek terytorialnych.

Jedne z nierozerwalnych uwarunkowań przestrzennych w strukturze funkcjonalnej są obszary chronione m. in. formy ochrony przyrody oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią tzn. według definicji zawartej w ustawie Prawo wodne, obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi 10% lub średnie i wynosi 1%, występują na terenie MOF głównie wzdłuż rzeki Liwiec. Formy ochrony przyrody, jakie występują na terenie MOF Siedlce to:

- Obszary Chronionego Krajobrazu (Siedlecko-Węgrowski, Łukowski i Miński),
- obszary Natura 2000 OSO (Dolina Liwca, Dolina Kostrzynia i Lasy Łukowskie),
- obszary Natura 2000 SOO (Gołobórz, Ostoja Nadliwiecka, Dzwonecznik w Kisielanach i Rogoźnica),
- rezerwaty przyrody (Gołobórz, Stawy Broszkowskie i Stawy Siedleckie),
- użytki ekologiczne (Jeziorko Żytnia i Dolina Muchawki),
- pomniki przyrody (230 na całym obszarze MOF).

Rysunek 32 Uwarunkowania przyrodnicze modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne

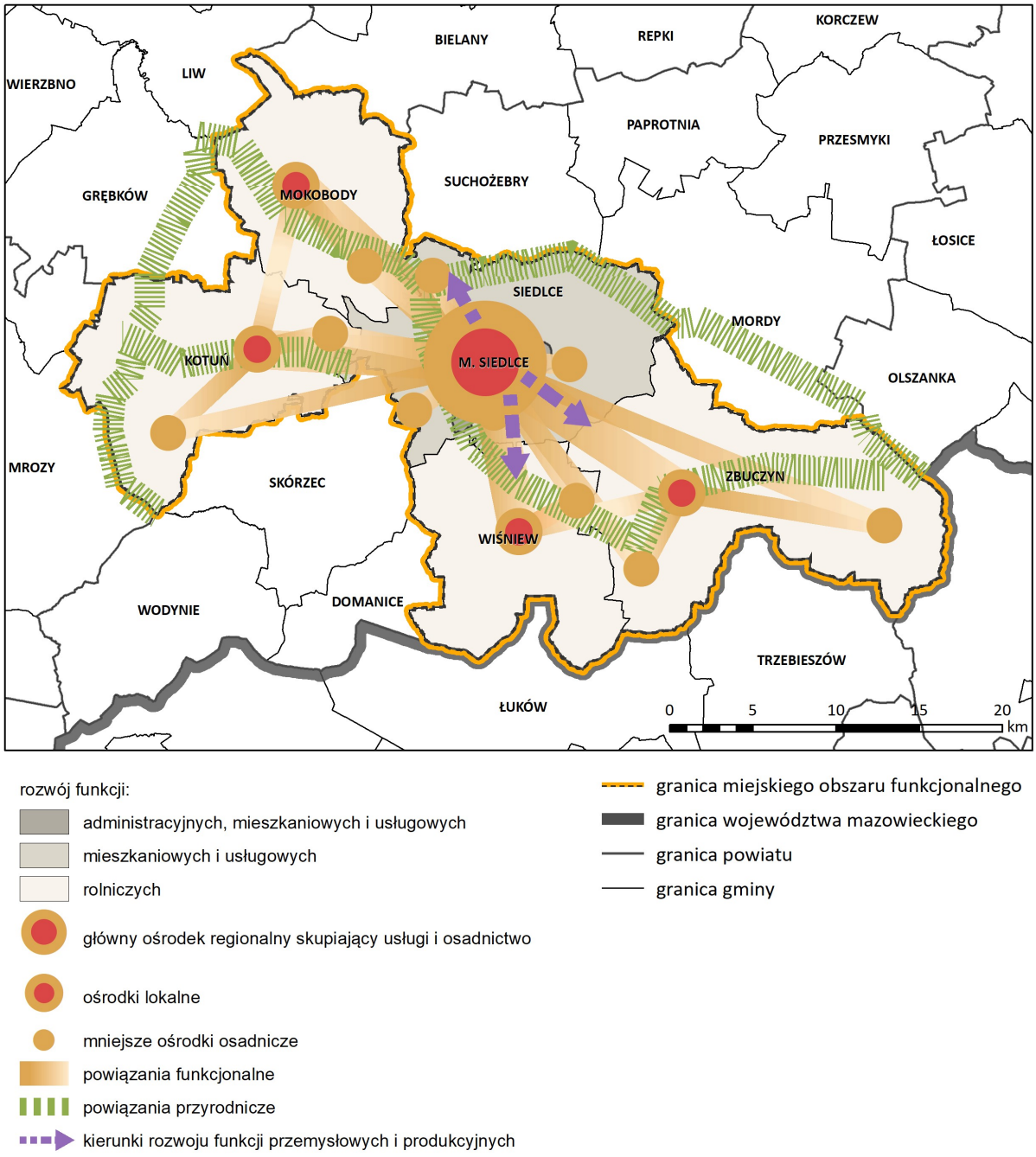
Na podstawie analizy czynników, które zdiagnozowano jako najważniejsze w kwestii wykorzystania potencjałów i zahamowania barier rozwoju MOF Miasta Siedlce, skonstruowano cele i kierunki działań przedstawione w poprzednim rozdziale. Na poniższych rysunkach, tworzących model struktury funkcjonalno-przestrzennej zaprezentowano część z nich. Miejski Obszar Funkcjonalny stanowiący przedmiot niniejszego opracowania tworzą gminy i jednostki osadnicze o zróżnicowanej strukturze funkcjonalności i uwarunkowaniach. Zobrazowana na stronie 55 struktura funkcjonalno-przestrzenna obrazuje jak różne funkcje dominują w gminach MOF. Przekłada się to na zróżnicowane potrzeby i aspiracje w działaniach, które mają na celu zintegrowany rozwój całego regionu. Za pomocą modelu zobrazowanie kierunków działań w przestrzeni badanego obszaru zwiększy szansę zrealizowania wyznaczonych celów strategicznych oraz szczegółowych. Oprócz tego, model ma za zadanie jasno definiować interes publiczny oraz zapewniać spójny i ciągły rozwój

w aspekcie gospodarczym, społecznym i przestrzennym z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.[50]

Najważniejszym aspektem przestrzennym, od którego zależy rozwój całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego są powiązania funkcjonalne. Każda z miejscowości jest współzależna od pozostałych w skali gminy, powiatu czy regionu. Przepływ mieszkańców i dóbr napędza rozwój poszczególnych gałęzi gospodarki i usług publicznych. Sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego, jakim są Siedlce, skupiającego usługi wyższego rzędu, przemysł, produkcję oraz funkcje administracyjne przyciąga inwestycje do całego regionu, a także wpływa pozytywnie na gminy sąsiednie. Powiązania przyrodnicze stanowią zielone zaplecze obszaru oraz decydują o potencjale turystyki i rekreacji.

[50] Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategiach rozwoju, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, maj 2020 r.

Rysunek 33 Schemat powiązań funkcjonalnych MOF miasta Siedlce

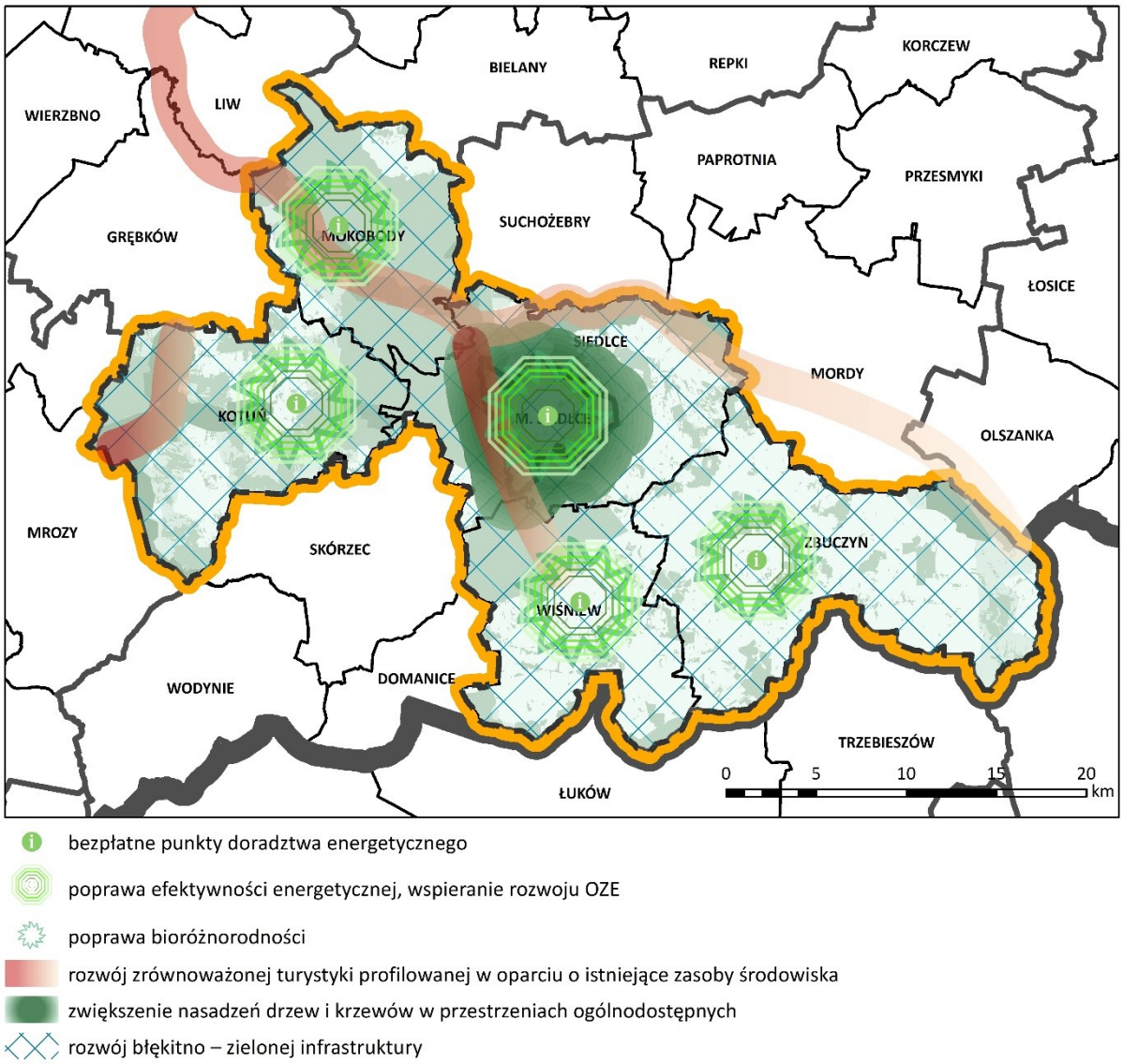

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe elementy zaprezentowane w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej dla MOF Miasta Siedlce dotyczą przede wszystkich projektów twardych, których realizacja związana jest z lokalizacją. Na poniższych rysunkach przedstawiono działania z obszarów: przyrody i energetyki, komunikacji oraz infrastruktury technicznej. Na podstawie konsultacji z przedstawicielami gmin i miasta Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego wykonano także schemat najważniejszych inwestycji będących w krótko- i długofalowej perspektywie planowanego rozwoju.

5.2 Obszary przyrodnicze i energetyka

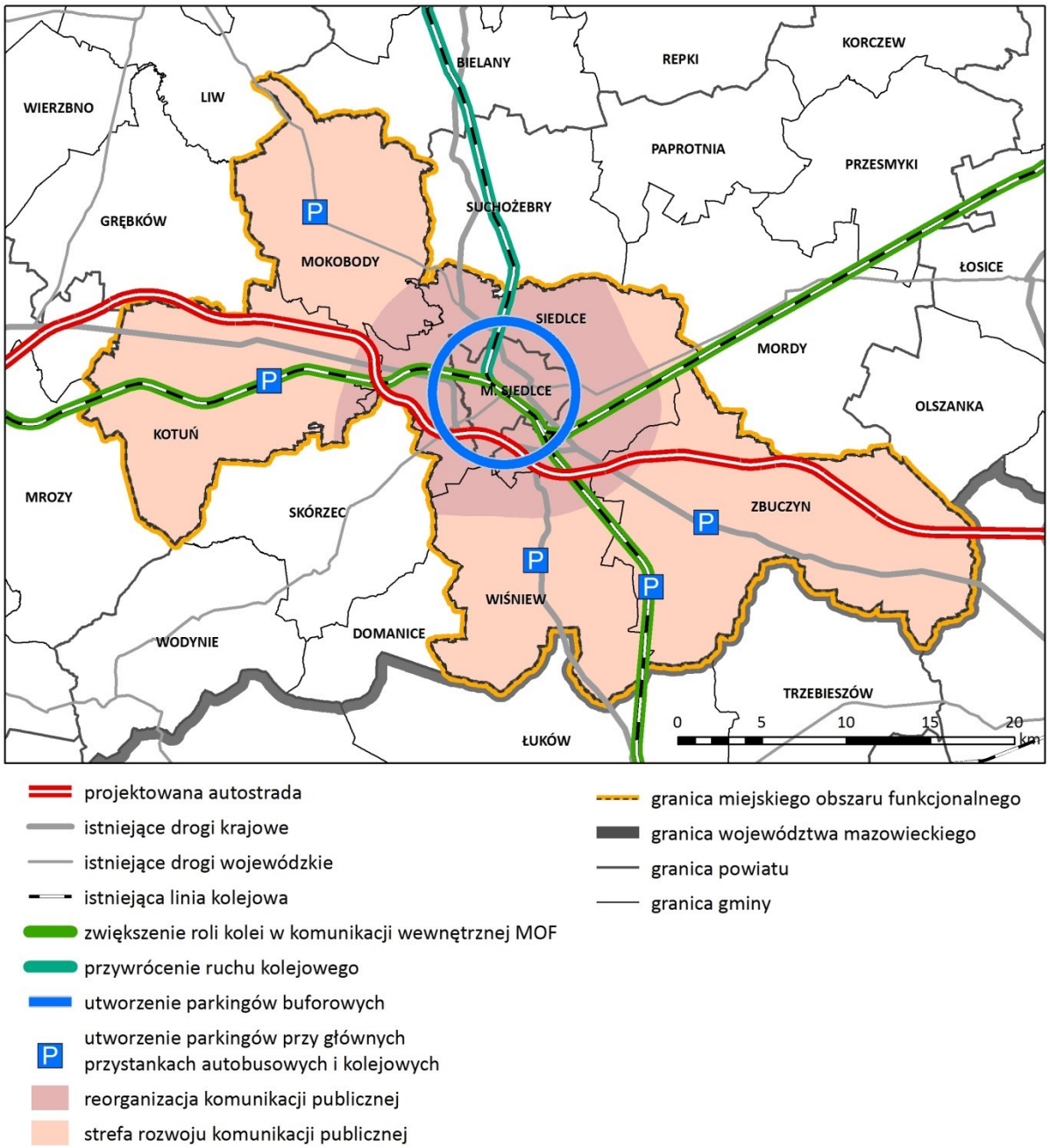
Rysunek 34 Działania z obszaru przyrody i energetyki

Źródło: Opracowanie własne

5.3 Komunikacja

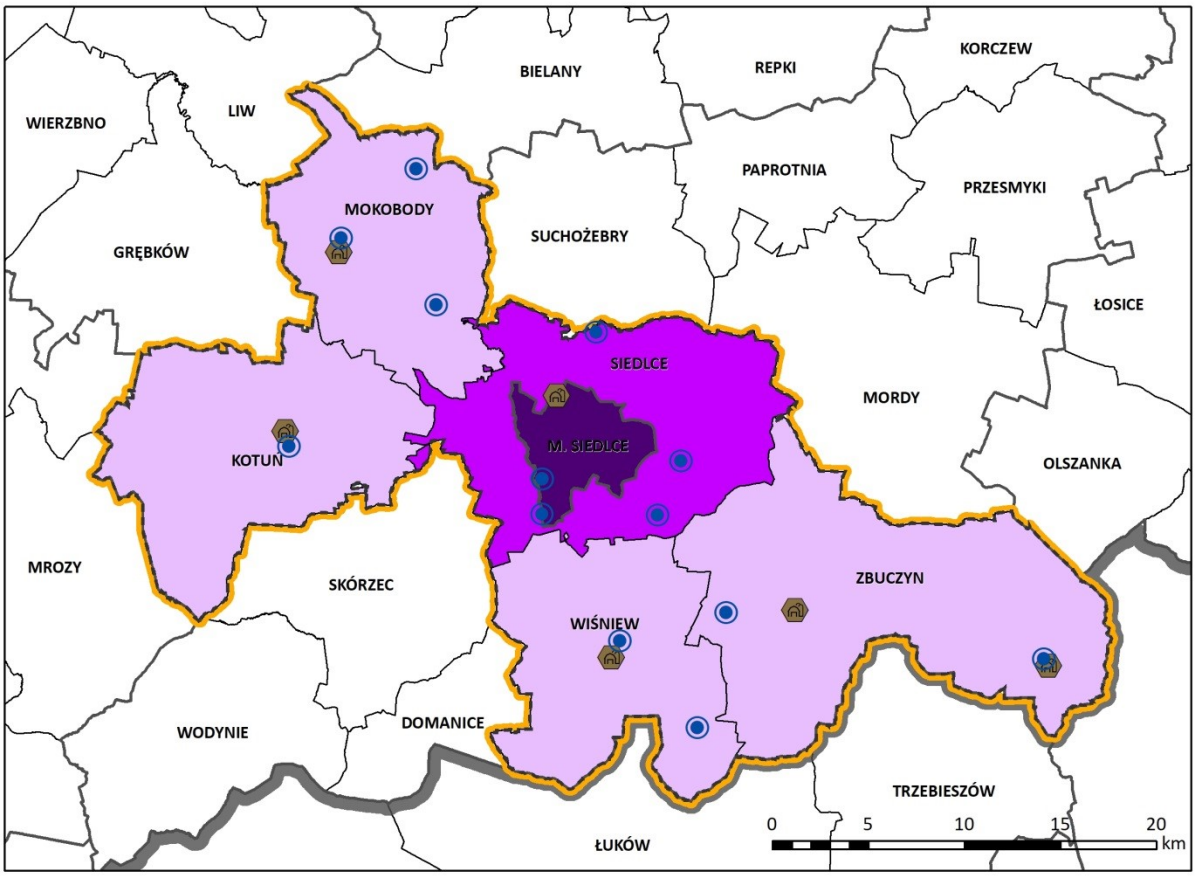
Rysunek 35 Działania z obszaru komunikacji

Źródło: Opracowanie własne

5.4 Infrastruktura techniczna

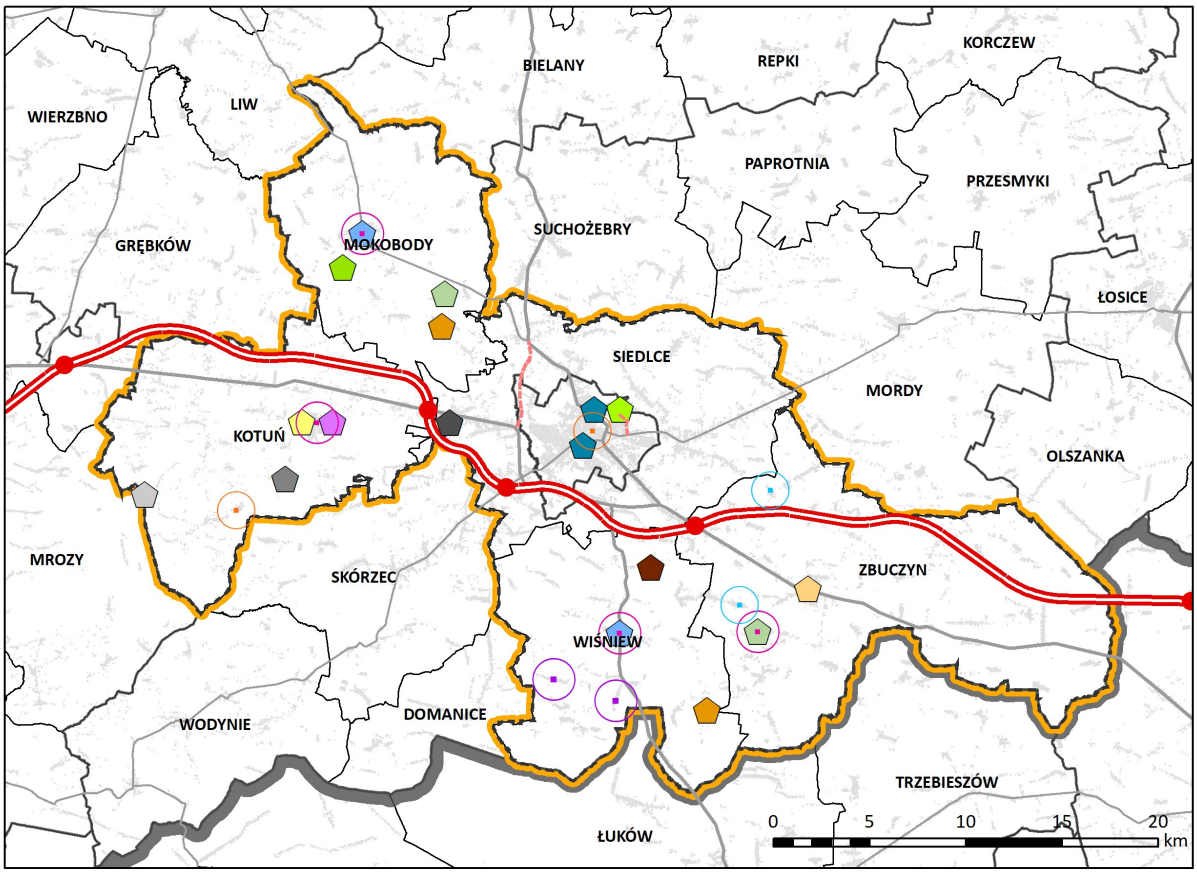
Rysunek 36 Działania z obszaru infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

5.5 Schematyczne rozmieszczenie inwestycji

Rysunek 37 Najważniejsze inwestycje planowane na terenie MOF

PLANOWANE INWESTYCJE

- Budowa żłobka
- Budowa przedszkola
- Budowa bądź rozbudowa szkoły podstawowej
- Budowa świetlicy wiejskiej
- Budowa budynku Urzędu Gminy
- Budowa bądź modernizacja ośrodka kultury
- Rozbudowa bądź modernizacja ośrodka zdrowia
- Budowa infrastruktury sportowej
- Budowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
- Budowa parkingu buforowego
- Budowa PSZOK
- Budowa mostu
- Budowa lub rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej
- Budowa lub rozbudowa stacji uzdatniania wody
- Termomodernizacja budynków
- Projektowane węzły autostrady
- Projektowana autostrada
- Projektowana obwodnica Siedlec
- granica miejskiego obszaru funkcjonalnego
- granica województwa mazowieckiego
- granica powiatu
- granica gminy

Źródło: Opracowanie własne

6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w MOF Siedlce

Integralną częścią prowadzenia polityki rozwoju w obszarze funkcjonalnym miasta jest odpowiednia polityka przestrzenna realizująca działania skupione na poprawie jakości życia mieszkańców oraz ładu przestrzennego i infrastruktury na całym obszarze MOF. Ogólne zasady wskazane w rozdziale 6.1 odnoszą się do wszystkich gmin i stanowią generalne wskazówki mające na celu spójne kształtowanie polityki przestrzennej przez wszystkich interesariuszy Strategii. Ustalenia szczegółowe odnoszą się do poszczególnych obszarów funkcjonalnych o różnej charakterystyce i uwarunkowaniach, aby precyzyjnie i efektywnie dobrać działania strategiczne do specyfiki danego terenu.

6.1 Ustalenia o charakterze ogólnym

Kluczowe ustalenia prowadzenia polityki przestrzennej dla MOF Miasta Siedlce:

- Aktualizacja Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz zwiększanie pokrycia planami miejscowymi;
- Skupianie zabudowy mieszkaniowej w obszarach zurbanizowanych, aby zapobiegać rozlewaniu się miast;
- Planowanie nowych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem dostępu do usług społecznych, infrastruktury technicznej i komunikacji publicznej;
- Wyznaczenie stref przemysłowych o atrakcyjnych warunkach inwestycyjnych oraz zielonych stref buforowych oddzielających je od osiedli mieszkaniowych;
- Zachowanie terenów zielonych;
- Włączanie mieszkańców w proces kształtowania polityki przestrzennej;
- Uzupełnienie obszarów zainwestowanych w sieci infrastruktury technicznej;
- Budowa parkingów buforowych i przystanków multimodalnych, aby zwiększać dostępność komunikacyjną;
- Zintegrowane zarządzanie komunikacją publiczną wszystkich gmin.

6.2 Ustalenia o charakterze szczegółowym

Tabela 32 Ustalenia o charakterze szczegółowym

Funkcje terenów	Charakterystyka	Najważniejsze założenia i rekomendacje
Wielofunkcyjne obszary miejskie z dominującą zabudową mieszkaniową	Obszar o największej gęstości zaludnienia i zabudowy w Mieście Siedlce o charakterze miejskim. Osiedla mieszkaniowe o dobrym dostępie do usług	• Kształtowanie zwartej zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego; • Zapewnienie mieszkańcom dostęp do terenów zielonych; • Przyznawanie priorytetu zeroemisyjnym i niskoemisyjnym środkom transportu i ruchowi pieszemu; • Dostosowywanie placówek i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością;

	publicznych i komunikacji.	• Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej;
Obszary przemysłowe	Obszar koncentracji zakładów produkcyjnych i magazynów. Charakteryzuje się małym udziałem zieleni i lokalizacją przy drogach wylotowych z miasta.	• Dostosowanie układu komunikacyjnego do użytku pojazdów ciężarowych i zwiększanie bezpieczeństwa drogowego; • Lokalizacja stref zieleni na obrzeżach stref przemysłowych; • Doposażenie stref przemysłowych w infrastrukturę techniczną; • Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
Zabudowa mieszkaniowa podmiejska i większe ośrodki wiejskie	Dominacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej. Słaby dostęp do usług, często tereny wykluczone komunikacyjnie. Słaby dostęp do przestrzeni publicznej, za to położone w pobliżu terenów zielonych.	• Uzupełnianie ośrodków podmiejskich o najważniejsze usługi społeczne; • Zachowanie ładu przestrzennego i przestrzeni publicznych dostosowanych do osób starszych i dzieci; • Doprowadzanie komunikacji publicznej odpowiadającej na potrzeby lokalnych społeczności; • Integrowanie transportu prywatnego i publicznego poprzez parkingi buforowe i przystanki multimodalne; • Uzupełnienie infrastruktury technicznej;
Obszary rolnicze	Zabudowa zagrodowa wraz z terenami upraw i hodowli rolniczej. Zlokalizowane w głównie w gminach wiejskich.	• Ochrona gleb najlepszej jakości przed zabudową i degradacją; • Odpowiedzialna gospodarka gruntami; • Ochrona zadrzewień śródpolnych i przydrożnych alei drzew; • Uzupełnienie infrastruktury technicznej; • Poprawa jakości infrastruktury drogowej;
Tereny przyrodnicze i ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej	Obszary w granicach form ochrony przyrody, cenne krajobrazy, lasy z obecnością ekstensywnej zabudowy zagrodowej.	• Wyznaczanie ścieżek spacerowych, tras rowerowych, wprowadzanie tablic informacyjnych, obiektów małej architektury oraz infrastruktury turystycznej; • Ochrona ciągłości korytarzy ekologicznych i obszarów cennych przyrodniczo przed zabudową; • Zachowanie wiejskiego charakteru; • objęcie ochroną terenów zachowujących tożsamość kulturową i walory tradycyjnego krajobrazu o specyficznych i unikatowych walorach krajobrazowych; • porządkowanie i odtwarzanie wartości kulturowych oraz elementów ekspozycji krajobrazowej; • utrzymanie cennych krajobrazowo przestrzeni otwartych, ograniczanie inwestowania na terenach rolnych i leśnych, zagospodarowanie rezerw terenowych w istniejących strukturach przestrzennych;

Źródło: Opracowanie własne

7 Obszary Strategicznej Interwencji

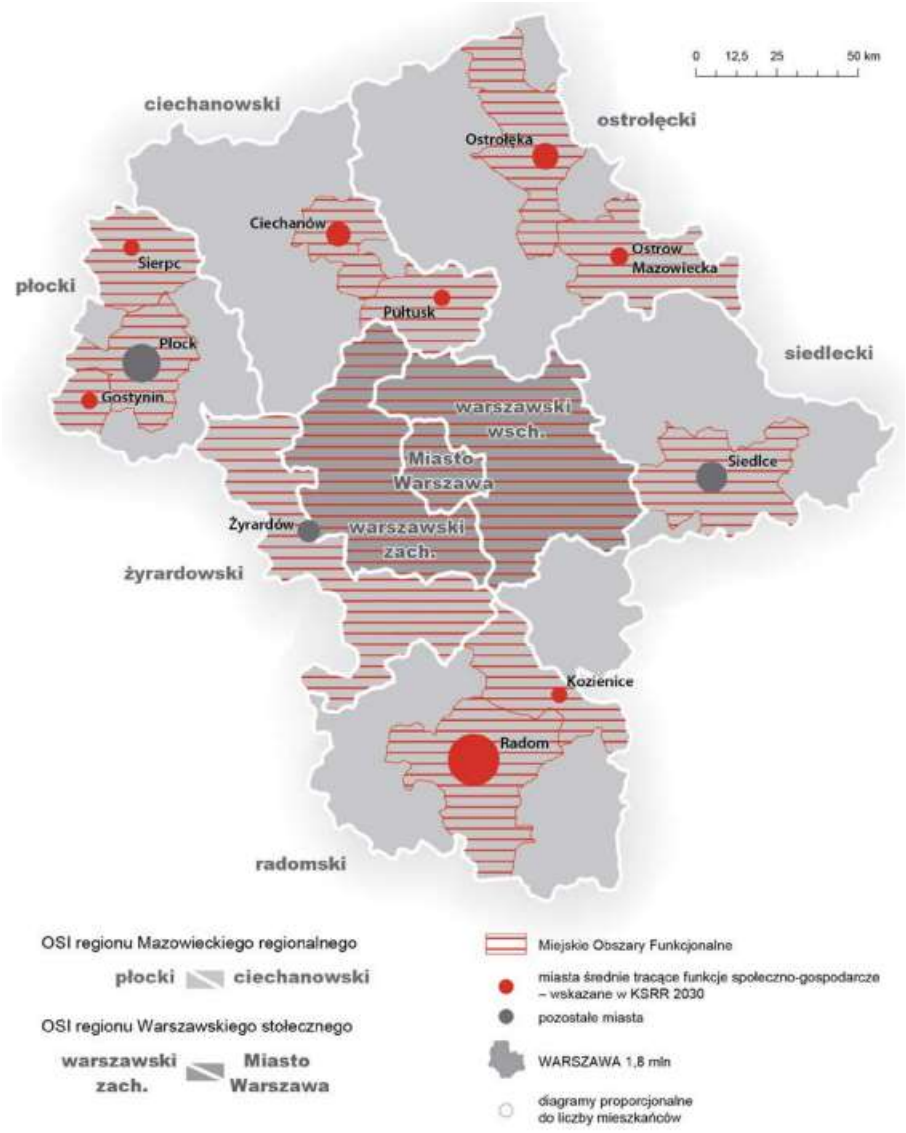
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego nie wyróżniają gmin i miasta MOF w żadnym z Obszarów Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym.

7.1 Obszary Strategicznej Interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ przyjęta uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 roku wskazuje dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji:

- problemowe – podregiony NUTS 3,
- bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne.

Rysunek 38 Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

MOF Miasta Siedlec stanowi część OSI podregionu siedleckiego obejmującego powiaty: łosicki, siedlecki, Miasto Siedlce, sokołowski, węgrowski oraz garwoliński. OSI problemowe skupiają się na najważniejszych wyzwaniach dotykających dany obszar i sektorowych działaniach mających poprawić społeczno-gospodarczą sytuację podregionu. W OSI siedleckim wskazanymi priorytetami są poprawa atrakcyjności inwestycyjnej, wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i rozwój lokalnych rynków pracy poprzez wykorzystanie istniejącego potencjału i specjalizacji gospodarczych. Pozostałe działania wyróżniają priorytet kreowania atrakcyjnych warunków inwestycyjnych i rozwój gospodarczy przy jednoczesnym poszanowaniu walorów krajobrazowych i dbania o czystość środowiska zurbanizowanego oraz przyrodniczego.

Tabela 33 Obszary działań OSI siedleckiego

Wsparcie rozwoju gospodarczego	Poprawa stanu środowiska
wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, m.in. sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu maszynowego, metalowego i chemicznego	rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych
rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowe	zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych
rozwój infrastruktury turystycznej i promocję zintegrowanej oferty turystycznej	modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

Drugi typ OSI wskazany w strategii wojewódzkiej dotyczy miast subregionalnych i średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. Są to potencjalne bieguny wzrostu dla swojego otoczenia. OSI miejskich obszarów funkcjonalnych opierają się na wykorzystaniu powiązań między miastami, a ich otoczeniem oraz potencjałach jakie niosą ośrodki miejskie. Działania w tych obszarach skupiają się na wzmacnianiu tej współpracy i powiązań oraz spójnej realizacji celów strategii.

Siedlce opisane zostały jako miasto subregionalne jako, że nie należy do miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W działaniach w ramach MOF podkreślane jest w szczególności „prowadzenie efektywnej współpracy samorządów, instytucji, grup społecznych i gospodarczych z obszaru poszczególnych MOF na rzecz wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania". Wskazane obszary interwencji w OSI MOF to:

- uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego,
- rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym,
- poprawa jakości powietrza,

- zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych.

W przypadku MOF miast subregionalnych i tracących funkcje społeczno-gospodarcze OSI ma za zadanie przede wszystkim wzmacniać powiązania funkcjonalne między miastem, a otaczającym je obszarem wiejskim. Kluczowa jest bowiem aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich i włączenie ich w procesy rozwojowe. Inne, oprócz wskazanych powyżej, działania proponowane przez Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, które mają sprzyjać osiągnięciu tych celów to:

- rozwój lokalnych rynków pracy i aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz niwelacja zjawiska bezrobocia strukturalnego,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i wspieranie przedsiębiorczości w celu rozwoju nowych gałęzi gospodarki, w tym w zakresie przemysłu przyszłości oraz zielonych (zrównoważonych) inwestycji,
- rozwój uczelni wyższych w ośrodkach subregionalnych.

Delimitacja Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce nie odpowiada końcowemu kształtowi, jednak jest to jedynie proponowany zasięg. Funkcje ulegające osłabieniu wskazane przez włodarzy Siedlec w celu opracowania interwencji to gospodarczo-społeczna, transportowa, turystyczno-rekreacyjna, akademicka oraz ośrodka kultury i sportu.

8 Analiza powiązań z dokumentami krajowymi i regionalnymi

Przygotowanie wspólnej strategii ponadlokalnej jest odpowiedzią na potrzebę planowania działań rozwojowych wykraczających i oddziałujących poza granice administracyjne jednostek terytorialnych. Opracowanie dokumentu dotyczącego kilku samorządów pozwoli również
na aplikowanie o środki unijne, a także umożliwi realizację zintegrowanych projektów partnerskich.

W niniejszym rozdziale wskazano zbiór podstawowych dokumentów wyższego rzędu, z którymi Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce wykazuje spójność. Opisane dokumenty strategiczne i wykonawcze stanowią warunki brzegowe dla „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce", która przygotowana została w pełnej zgodności z tymi dokumentami. Jednocześnie, mając na uwadze rozpoczynającą się nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 dołożono wszelkich starań, aby działania określone w dokumencie odpowiadały równocześnie na wyzwania na poziomie krajowym i regionalnym zidentyfikowane w poszczególnych obszarach wsparcia współfinansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w kolejnych latach. Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Gmin MOF Miasta Siedlce wykazuje spójność zarówno z dokumentami o charakterze strategicznym jak i wykonawczym.

8.1 Dokumenty unijne

8.1.1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

Komisja Europejska w Rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady przedstawiła Cele Polityki Spójności na lata 2021-2027. Pakiet rozporządzeń obejmuje przede wszystkim: rozporządzenie ramowe, rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności (FS), rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), rozporządzenie ws. Interreg, rozporządzenie ws. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Jednym z elementów ww. dokumentów jest przedstawienie podstawowych założeń i Celów Tematycznych dla Polityki Spójności oraz proponowanych przez Komisję Europejską zasad funkcjonowania programów operacyjnych w perspektywie 2021–2027. W latach 2021-2027 Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu dodatkowego umożliwiającego obywatelom i regionom łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Celami Polityki Spójności (CP) na lata 2021-2027 są:

CP 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

CP 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

CP 3: Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności

CP 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

CP 5: Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych

CP 6 (FST): Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce jednym z ważniejszych jest Cel Tematyczny nr 5 – Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych, który jest podstawą ustanowienia Instrumentów Terytorialnych (w tym RIT) i będzie głównym źródłem finansowania projektów w ramach obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021 – 2027. Zaplanowano jednak, że w ramach RIT możliwa będzie realizacja projektów również we wszystkich pozostałych celach polityki, zarówno współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

<u>Europejski Zielony Ład</u>

Europejski Zielony Ład jest strategią na rzecz rozwoju, mającą na celu przekształcenie Unii Europejskiej w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w konkurencyjnej, zasobooszczędnej i nowoczesnej gospodarce. Jej celem jest również: ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami oraz negatywnymi skutkami związanymi z klimatem i naturalnym środowiskiem. Dokument zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Do obszarów Europejskiego Zielonego Ładu, wchodzą m.in.:

- ochrona naszego wrażliwego ekosystemu i bioróżnorodności biologicznej;
- sposoby na bardziej zrównoważony łańcuch żywnościowy;
- czysta i bezpieczna energia;

- zrównoważony przemysł i sposoby na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku cykle produkcyjne;
- bardziej ekologiczny sektor budowlany i renowacyjny;
- zrównoważona mobilność i promowanie bardziej zrównoważonych środków transportu;
- środki mające na celu szybkie i skuteczne ograniczenie oraz eliminację zanieczyszczeń;
- osiągnięcie neutralności klimatycznej.

Zakłada się, że zapisy Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin MOF Miasta Siedlce będą zgodne z Europejskim Zielonym Ładem, którego postanowienia będą wpływać na zmiany w poszczególnych sektorach Państw UE. Wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu wymagać będzie od członków KE przemyślenia strategii politycznych w zakresie m.in. dostaw czystej energii w gospodarce, w sektorze przemysłu, produkcji i konsumpcji, infrastruktury, transportu, budownictwa, żywności i rolnictwa.

8.2 Dokumenty krajowe

8.2.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jako jeden z ważniejszych dokumentów krajowych wskazuje, że zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to rozwój skierowany na terytorialną różnorodność oraz jej atuty, a jednocześnie dbający o zapewnienie całemu społeczeństwu wysokiej jakości życia. W określonym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju modelu zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju, do miast podchodzi się jako do obszarów przestrzennej koncentracji wyzwań rozwojowych. Wiele ośrodków miejskich, ze względu na skupienie czynników społeczno-gospodarczych negatywnie wpływających na dynamikę rozwoju, nie w pełni wykorzystuje swoje możliwości rozwojowe. Działania w ramach miejskiego wymiaru SOR koncentrują się na wspieraniu rozwoju wszystkich miast bez względu na ich wielkość, położenie czy pełnione funkcje społeczne, gospodarcze i administracyjne. Działania podejmowane dla realizacji celów polityki miejskiej integrują się z szeregiem działań sektorowych podejmowanych w ramach innych obszarów SOR, np. z zakresu spójności społecznej, skutecznego państwa czy infrastruktury. W horyzoncie czasowym po roku 2020 szczególny nacisk położony będzie na usprawnienie zarządzania i wzmacnianie współpracy pomiędzy miastami i ich obszarami funkcjonalnymi, doskonalenie rozwiązań regulacyjnych i organizacyjnych oraz dostosowanie do specyfiki różnego typu ośrodków.

Wskazane w SOR działania w zakresie poprawy warunków rozwojowych polskich miast to m.in.:

- wypracowanie i upowszechnianie elastycznych rozwiązań organizacyjnych i prawnych, ułatwiających współpracę pomiędzy miastami oraz wewnątrz miejskich obszarów funkcjonalnych;
- usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii statystyki publicznej, rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy nt. obszarów miejskich;
- wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym);
- realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu
  z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego;
- realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego;
- poprawa dostępu do różnego typu usług publicznych o charakterze rozwojowym (w tym społecznych związanych m.in. z edukacją, zdrowiem, kulturą oraz gospodarczych – związanych m.in. ze wsparciem przedsiębiorczości, przyciąganiem inwestycji prywatnych);
- tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów;
- wzmocnienie koordynacji prowadzonej dotychczas polityki miejskiej w powiązaniu z polityką regionalną na wszystkich szczeblach zarządzania oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych.

SOR wskazuje potrzebę dopasowania zakresu interwencji polityki regionalnej do potencjałów i wyzwań rozwojowych różnych typów obszarów funkcjonalnych (w tym wiejskich i miejskich) oraz udoskonalenia i poprawy skuteczności mechanizmów i instrumentów wykorzystywanych w tej polityce (organizacyjnych, prawnych i finansowych). Zakłada się, że na samorządach lokalnych spoczywać będzie większa niż dotychczas odpowiedzialność za rozwój gospodarczy, przełamywanie barier we współpracy z innymi samorządami, jak również poprawę dialogu z przedsiębiorcami i mieszkańcami. Na rzecz realnego wsparcia i wzmocnienia powiązań funkcjonalnych, planuje się kontynuację tzw. formuły ZIT+, która ma być rozwijana po roku 2020. Zgodnie z SOR do roku 2020 koncentrowano się na zwiększeniu efektywności

i usprawnieniu wdrażania obecnie realizowanego instrumentu ZIT. Po roku 2020 ma nastąpić koncentracja na wypracowaniu zasad realizacji ZIT+ z funduszy unijnych oraz rozwiązań krajowych umożliwiających sprawną współpracę JST i realizację wspólnych strategii rozwojowych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Rozwiązania te będą dotyczyły kreowania rozwoju metropolitalnego poprzez poprawę zarządzania, wypracowanie usprawnień organizacyjnych w dostarczaniu usług aglomeracyjnych i prowadzenie analiz rozwojowych w miejskim obszarze funkcjonalnym, jak również poprzez podejmowanie działań wykraczających poza zadania dotyczące wdrażania funduszy unijnych (w szczególności integrujących działania finansowane z różnych źródeł). Przygotowanie „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" ma na celu wyjście naprzeciw oczekiwaniom polityki wskazanej w SOR w ramach wykorzystania potencjału największych polskich aglomeracji. Identyfikacja obszarów współpracy Partnerów MOF Miasta Siedlce, pozwoli skonkretyzować prace nad dokumentem oraz rozpocząć przygotowania do planowania i realizacji partnerskich przedsięwzięć w kolejnych latach. Obszary współpracy i proponowane działania, będą wpisywały się w zagadnienia wskazane w SOR, a ich realizacja prowadzić będzie do wzmocnienia koordynacji prowadzonej dotychczas polityki rozwoju w ramach obszaru funkcjonalnego i zwiększenia koncentracji polityki regionalnej na potencjałach terytorialnych.

8.2.2 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" realizować będzie postanowienia KSRR 2030 dotyczące zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju w wymiarze gospodarczym, środowiskowym, społecznym i przestrzennym. Zgodnie z zapisami KSRR dla rozwoju regionalnego istotne jest zwiększenie współpracy pomiędzy różnymi kategoriami miast oraz wzmacnianie powiązań w obszarach funkcjonalnych. Ścisła współpraca samorządów MOF Miasta Siedlce oraz ich zaangażowanie będą niezbędne w procesie tworzenia strategii ponadlokalnej. Wspólne planowanie i realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój oraz podniesienie konkurencyjności obszaru funkcjonalnego, również wymagać będą współdziałania pomiędzy partnerskimi JST. Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce będzie mógł realizować zintegrowane przedsięwzięcia, przy pomocy mechanizmu wdrażania Regionalnych Inwestycji Terytorialnych, co sprzyjać będzie możliwości zwiększenia oddziaływania projektów. Ponadto, „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" będzie wpisywała się w realizację wyzwań wskazanych dla polityki regionalnej w KSRR 2030, tj.:

- adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;

- rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

8.2.3 Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027

Projekt Umowy Partnerstwa pokazuje szerszy kontekst i ramy dla perspektywy finansowej UE 2021-2027, jednocześnie nakreślając strategie wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie określania obszarów wsparcia. Umowa Partnerstwa łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów, takich jak Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju i inne strategie sektorowe.

Umowę Partnerstwa realizować będą krajowe i regionalne programy operacyjne (KPO i RPO), które wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych, stanowiący podstawę do realizacji perspektywy 2021-2027 w Polsce. Projekt UP zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych oraz regionalnych. Nowym narzędziem jest planowany program finansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Jednym z opisanych w dokumencie narzędzi przeznaczonych dla obszarów funkcjonalnych w perspektywie 2021-2027 jest instrument Zintegrowanych/Regionalnych Inwestycji Terytorialnych. Jego istotą jest realizacja partnerskich projektów przyczyniających się do rozwiązywania problemów i wspólnego oraz skoordynowanego zaspakajania potrzeb całego obszaru. Instrument ten ma służyć wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, które realizują wspólne działania rozwojowe na podstawie strategii terytorialnych.

Kluczowe zasady w procesie przygotowania i wprowadzania instrumentów terytorialnych:

- partnerstwo i współpraca,
- zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów łączących sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego,
- zaangażowanie lokalnych instytucji i organizacji w przygotowanie i realizację działań wynikających ze strategii terytorialnych.

Realizacja tych zasad ma mieć wpływ na oddolny charakter wypracowanych strategii, które jednocześnie muszą wykazać spójność z ramami strategicznymi na poziomie regionalnym - strategią rozwoju województwa.

Instrument ZIT (RIT) jest przeznaczony przede wszystkim dla MOF miast wojewódzkich i MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Będzie realizowany w MOF wskazanych przez władze samorządowe w SRW jako Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu regionalnym. Kryteria delimitacji MOF nie są wskazywane z poziomu krajowego, jednak podczas wyznaczania MOF i zawiązywania współpracy pomiędzy JST, należy uwzględnić zasady wskazane w Umowie Partnerstwa. Siedlce jako miasto powiatowe, wraz ze swoim obszarem powiązań stanowi regionalny OSI – Subregion siedlecki, który terytorialnie jest zdelimitowany w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+.

Szczególnie ważnymi dla RIT tematami, które powinny mieć charakter ponadlokalny i służyć wzmacnianiu relacji funkcjonalnych będą w szczególności: transport niskoemisyjny, poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze MOF, zwiększenie efektywności energetycznej w MOF, wsparcie rozwoju opieki nad dziećmi, edukacji na wszystkich poziomach, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wykorzystania potencjału kulturalnego i turystycznego poprzez działania ukierunkowane na zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej. Działania w obszarze edukacji i kultury będą również skierowane do osób ze szczególnymi potrzebami. Powyższe nie stanowi katalogu zamkniętego dla szeregu możliwych do podejmowania wspólnych działań w innych obszarach.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" i stworzone w ramach MOF Partnerstwo będą spełniać przedstawione w UP wymagania oraz przewidywać wykorzystanie instrumentu RIT jako jednego ze źródeł finansowania realizacji działań zaplanowanych w tym dokumencie.

8.2.4 Założenia Krajowej Polityki Miejskiej 2030

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM) wyznacza cele zrównoważonego rozwoju miast i miejskich obszarów funkcjonalnych. Dokument jest adresowany do wszystkich polskich miast, a jego głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców.

Podmiotami oraz pierwszoplanowymi adresatami dokumentu są instytucje rządowe odpowiedzialne za programowanie kierunków rozwoju. Jednak kluczowymi partnerami w realizacji celów krajowej polityki miejskiej powiązanych z zasadami rozwoju miejskiego, są przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz podmioty ze sfery pozarządowej, biznesu, nauki, organizacji zrzeszających mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy rozwoju miejskiego. KPM przyjmuje sześć celów, które wpisują się w wizję długofalowego rozwoju miast:

Miasto kompaktowe – oznacza dążenie do rozwoju obszarów miejskich w sposób zrównoważony i odpowiedzialny oraz racjonalnego wykorzystania przestrzeni i dostępnych zasobów.

Miasto zielone – oznacza przeciwstawianie się pogłębianiu kryzysu klimatycznego, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych oraz odbudowywanie ekosystemów na

obszarach miejskich (zwiększanie trenów zielonych oraz ciągłość ekosystemów przenikających się z obszarami zurbanizowanymi).

Miasto produktywne – oznacza oparcie rozwoju obszarów miejskich na zdywersyfikowanej gospodarce, która zapewnia mieszkańcom miejsca pracy, tworząc solidną inwestycyjną podstawę zrównoważonego rozwoju miejskiego.

Miasto inteligentne – oznacza wykorzystanie procesów transformacji cyfrowej na rzecz wzmacniania wzajemnych relacji pomiędzy zarządzającymi obszarem miejskim, mieszkańcami i przedsiębiorcami, aby efektywnie zarządzać rozwojem miejskim.

Miasto dostępne – oznacza gwarancję zapewnienia równych szans wszystkim mieszkańcom i pełnego ich uczestnictwa w życiu społeczności oraz w dostępie do usług publicznych niezależnie od wielkości i umiejscowienia w strukturze osadniczej.

Miasto sprawne – oznacza zdolność skutecznego zarządzania, efektywnego wykorzystania zasobów własnych, ale także umiejętność współpracy między wszystkimi uczestnikami procesów rozwoju miejskiego (współpraca partnerska między instytucjami, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami – nie tylko w obrębie miast, ale także w obszarze funkcjonalnym.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" odnosi się do problematyki polityki przestrzennej i wpisuje się w postanowienia Krajowej Polityki Miejskiej 2030. To praktyczne narzędzie dla JST, które ma wspierać zarządzanie nimi. Warunkiem zrównoważonego rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych przy jednoczesnym stawaniu się motorami rozwoju w skali regionalnej i lokalnej jest m.in.: przeciwdziałanie chaosowi przestrzennemu, angażowanie mieszkańców w zarządzanie miastami, tworzenie zrównoważonej mobilności miejskiej, podejmowanie w miastach działań na rzecz niskoemisyjności i efektywności energetycznej.

8.3 Dokumenty regionalne

8.3.1 Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego przyjęto kierunki rozwoju, wynikające z uwarunkowań rozwoju oraz założeń przyjmowanych w procesie strategicznego planowania. Podstawowymi kierunkami działań są: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji, cyfryzacji gospodarki, rozwoju konkurencyjnej gospodarki, rozwoju miast jako centrów aktywności gospodarczej oraz aktywizację gospodarczą obszarów wiejskich. Aby realizować kierunki założone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji (OSI).

Priorytetami rozwojowymi w ramach poszczególnych OSI jest wykorzystanie potencjałów zróżnicowanych wewnątrz obszaru, eliminacja występujących barier rozwojowych oraz zbudowanie na ww. priorytetach wsparcia regionalnego. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego wskazuje 2 typy OSI:

- problemowe – podregiony NUTS 3: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, warszawski wschodni, warszawski zachodni, żyrardowski, M. Warszawa;
- bieguny wzrostu – MOF: Ciechanów, Gostynin, Kozienice, Ostrołęka, Ostrów Mazowiecka, Płock, Pułtusk, Radom, **Siedlce**, Sierpc, Warszawa, Żyrardów.

Obszar MOF należy do potencjalnego bieguna wzrostu, jakim jest miejski obszar funkcjonalny Siedlec. Efektywna współpraca i współzarządzanie w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych, skoncentrowane na niwelowaniu ponadlokalnych problemów i barier rozwojowych, przyczynią się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między miastami i otaczającymi je obszarami, w tym w wymiarze miasto – obszary wiejskie. Pozwoli to na włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe i ich pobudzenie gospodarcze, zwłaszcza gmin zaliczonych do grupy obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wskazanych na poziomie krajowym. W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, kluczowe będzie zatrzymanie lub przynajmniej spowolnienie utraty ich dotychczasowych funkcji oraz rozwój nowych gałęzi gospodarki, które pozwolą na wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej oraz poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej, przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska.

Sprzyjać powyższemu będzie koncentracja współpracy na:

- działaniach wspólnych dla wszystkich MOF,
- rozwoju lokalnych rynków pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej i doradztwa zawodowego, zapewniając równowagę popytowo-podażową na rynku pracy i niwelując zjawisko bezrobocia strukturalnego,
- zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej i wspieraniu przedsiębiorczości w celu rozwoju nowych gałęzi gospodarki, w tym w zakresie przemysłu przyszłości oraz zielonych (zrównoważonych) inwestycji,
- rozwoju uczelni wyższych w ośrodkach subregionalnych.

Kluczowe znaczenie dla obszarów funkcjonalnych ma budowanie i wzmacnianie współpracy służącej realizacji wspólnych przedsięwzięć. Działania w OSI siedleckim skoncentrowane będą na poniższych elementach.

Tabela 34 Elementy działań w OSI Siedlce

Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru	Poprawa stanu środowiska
• wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, m.in. sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu	• rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych, • zwiększenie udziału energii ze źródeł

maszynowego, metalowego i chemicznego, • rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowej, • rozwój infrastruktury turystycznej i promocję zintegrowanej oferty turystycznej.	odnawialnych, • modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

8.3.2 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego jest aktem prawnym, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje on także kierunki polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa. Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego – jego ustalenia stanowią bowiem transpozycję na układ przestrzenny ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Jak zapisano w Planie, jego celem jest określenie polityki przestrzennej dla województwa mazowieckiego, polegającej na:

- rozmieszczeniu w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej w oparciu o cele i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa;
- ukierunkowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego,
- kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnianie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa;
- wpływaniu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarujących w przestrzeni, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.

Przedmiotowy dokument obejmuje kluczowe dla MOF zadania, takie jak:

- budowa autostrady A2 Warszawa - Siedlce odc. Mińsk Mazowiecki — Siedlce,
- budowa autostrady A2 Siedlce - gr. państwa odc. Siedlce — Biała Podlaska (w. Cicibór),
- zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T (dot. linii kolejowej nr 2),
- prace na linii kolejowej nr 55, odcinek Siedlce — Sokołów Podlaski,
- przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii nr 55 Siedlce – Sokołów Podlaski, budowę obwodnicy Siedlec na drodze DK63 (inwestycje postulowane).

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin MOF Miasta Siedlce" przewiduje działania, związane z powstawaniem inwestycji celu publicznego, kulturą, ochroną środowiska, zgodnie

z obowiązującymi przepisami. Jest zatem zgodna z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

8.3.1 Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku

Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku określa główne cele i kierunki rozwoju transportu w tym regionie. Jest to dokument strategiczny związany z planami finansowymi Unii Europejskiej na lata 2021-2027, mający na celu stworzenie spójnej wizji rozwoju infrastruktury transportowej województwa mazowieckiego. Założenia dokumentu obejmują między innymi:

- prace na linii kolejowej nr 31 Siedlce - Siemianówka wraz z elektryfikacja (nr inwestycji: K12, poziom realizacji: krajowy),
- rewitalizacja linii 55 na odcinku Siedlce - Sokołów Podlaski (nr inwestycji: K34, poziom realizacji: krajowy),
- budowa autostrady A2 Warszawa — Siedlce, odc. Mińsk Mazowiecki — Siedlce (nr inwestycji: K52, poziom realizacji: krajowy),
- budowa autostrady A2 Siedlce — gr. państwa, odc. Siedlce - Biała Podlaska (w. Cicibór) (nr inwestycji: K53, poziom realizacji: krajowy),
- budowa obwodnicy Siedlec w ciągu drogi krajowej nr 63 (nr inwestycji: K7l, poziom realizacji: krajowy),
- zakup pojazdów niskoemisyjnych (autobusy, busy o różnej wielkości) na napęd wodorowy, hybrydowy lub elektryczny do obsługi regionalnej komunikacji
- autobusowej wraz z budową stacji tankowania/ładowania i niezbędną infrastrukturą (nr inwestycji: R44, poziom realizacji: regionalny),
- budowa sieci szkieletowej regionalnych tras rowerowych — trasa Siedlecka (nr inwestycji: R45, poziom realizacji: regionalny),
- inwestycje w tabor kolejowy, w tym tabor niskoemisyjny (nr inwestycji: R4, R5, R6, poziom realizacji: regionalny);

8.3.2 Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2038

Przyjęta uchwałą 130/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 2023-07-11 zmiana sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2038 obejmuje swoją treścią założenia dotyczące następujących przedsięwzięć:

- rewitalizacja linii kolej owej na odcinku Sokołów Podlaski — Siedlce,
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 696 w zakresie budowy chodnika na odcinku od km 24+922,00 do km 25+637,100 w miejscowości Chodów, gmina Siedlce - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- dokapitalizowanie Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego w Siedlcach Sp. z o.o. — rozbudowa istniejącej infrastruktury o nowy obiekt - Siedlecki Ośrodek Onkologii - budowa Siedleckiego Ośrodka Onkologii,

- informatyzacja mazowieckiej służby zdrowia poprzez wsparcie funkcjonowania aptek szpitalnych/Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. Św. Jana Pawła II w Siedlcach sp. z o.o. - poprawa infrastruktury technicznej obiektów podmiotu leczniczego,
- poprawa efektywności energetycznej budynków należących do Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach sp. z o.o. – poprawa efektywności energetycznej obiektu,
- rozbudowa i nadbudowa budynku D z łącznikiem F wraz z przebudową pierwszego piętra budynku D Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. - poprawa jakości udzielanych świadczeń medycznych,
- poprawa jakości udzielania świadczeń medycznych poprzez utworzenie nowoczesnego Bloku Operacyjnego oraz niezbędnej infrastruktury — etap I dokumentacja / Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. — poprawa jakości udzielanych świadczeń medycznych.

9 System realizacji strategii w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Wdrażanie Strategii Rozwoju będzie procesem stałym, realizowanym przez wszystkich interesariuszy procesu. Wymaga on zaangażowania i współpracy wszystkich jednostek samorządu terytorialnego objętych Strategią oraz lokalnych społeczności i przedsiębiorców. Czynnikiem mającym decydujący wpływ na skuteczność podejmowanych interwencji jest współpraca oparta na partnerskich relacjach, zgodnych z wypracowanymi zasadami. Samorządy, mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe są jednocześnie adresatami celów strategicznych i przypisanych im priorytetów działania, jak również istotnym partnerem w ich realizacji. Największa część zadań związanych z rozwojem MOF znajduje się w kompetencjach władz samorządowych. Z uwagi na powyższe należy wskazać na istotne elementy systemu wdrażania jakim są:

1. Organizowanie - proces tworzenia struktury organizacyjnej, w której zasoby są zorganizowane i kierowane do osiągnięcia celów.
2. Wdrażanie strategii - realizacja działań planowanych w strategii, co obejmuje przydział zasobów, koordynację działań i monitorowanie postępu.
3. Kontrola i dostosowywanie - proces śledzenia postępu w osiąganiu celów i wprowadzania zmian w strategii w odpowiedzi na zmieniające się warunki.

9.1 Podmioty zaangażowane we wdrażanie Strategii

W zależności od celów strategicznych i szczegółowych działań, zdefiniowanych w Strategii, za ich wdrożenie odpowiedzialne będą poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, jak:

- Gmina oraz Miasto Siedlce, Gmina Zbuczyn, Gmina Mokobody, Gmina Kotuń, Gmina Wiśniew;

- jednostki organizacyjne podległe ww., a także jednostki oświatowe;
- podległe ww. jst przedsiębiorstwa, jak np. MPK w Siedlcach Sp. z o.o. czy właściwe Zakłady Gospodarki Komunalnej.

Wszystkie powyższe jednostki będą odpowiedzialne m.in. za:

- zapewnienie finansowania przedsięwzięć, poprzez ujmowanie ich w rocznych budżetach i wieloletnich prognozach finansowych jednostek;
- opracowanie oraz złożenie wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach funduszy zewnętrznych;
- przeprowadzenie postępowań przetargowych dotyczących zakupów, dostaw bądź robót budowlanych poszczególnych zadań;
- nadzór nad realizacją zawartych umów z wykonawcami;
- przygotowanie i przedłożenie sprawozdań, dotyczących przebiegu realizacji procesu zakupowego/robót budowlanych.

9.2 Procedury i wytyczne

W celu realizacji strategii niezbędne jest opracowanie szeregu dokumentów, określających sposób wdrożenia, monitorowanie oraz raportowanie podjętych działań. Wśród najważniejszych dokumentów są:

- Plan działań – dokument określający konkretne kroki do realizacji strategii, w tym harmonogram działań, jednostki odpowiedzialne za ich realizację oraz środki niezbędne do wykonania działań.
- Budżet – dokument określający koszty związane z realizacją strategii, w tym koszty działań, finansowanie zadań, wynagrodzenia pracowników oraz koszty administracyjne.
- Raporty postępów – dokumenty określające postępy w realizacji strategii, w tym osiągnięte cele, problemy napotkane podczas realizacji działań oraz proponowane rozwiązania.
- Polityki i procedury – dokumenty określające zasady postępowania, standardy jakości oraz procedury w jednostkach, które pomagają w skutecznej realizacji strategii.
- Plan rekrutacji i szkoleń – dokumenty określające planowane rekrutacje pracowników oraz szkolenia, które pomogą w realizacji strategii.
- Raporty finansowe – dokumenty określające wyniki finansowe, koszty i dochody, które pomagają w monitorowaniu efektywności realizacji strategii.

9.3 Ramy i źródła finansowania

W zależności od stopnia skomplikowania, wpisywania się poszczególnych przedsięwzięć w zewnętrzne programy operacyjne czy czas realizacji przedsięwzięć, zadania finansowane będą ze źródeł wewnętrznych gmin-członków MOF, jak i zewnętrznych. W przypadku działań ukierunkowanych na rozwój infrastruktury, w tym infrastruktury transportowej, cechującej się wysokimi nakładami inwestycyjnymi, zasadnym jest sięgnięcie po finansowanie zewnętrzne.

W przypadku finansowania zewnętrznego, programy rządowe i unijne mają najczęściej charakter wieloletni – możliwe jest zatem finansowanie zadań, mających dłuższy czas realizacji. Szczegóły określane są regulaminach naboru projektów do poszczególnych programów.

Przykładowe programy realizacji projektów na lata 2022-2030:

9.3.1 Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) to program, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce na inwestycje bliskie lokalnym społecznościom. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Celem funduszu jest wsparcie małych inwestycji – strategicznych w skali lokalnej. Przykładem zadań są przebudowy dróg lokalnych, doposażenie szpitali, budowa żłobków czy remonty bibliotek. Lokalne inwestycje są impulsem do rozwoju całego kraju. W ramach RFIL wypłaconych zostało ponad 13 mld złotych.

9.3.2 Program Inwestycji Strategicznych

Program Inwestycji Strategicznych to bezzwrotne dofinansowania inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty, miasta i województwa w całej Polsce. To Program, który jest zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu. Program obejmuje ponad 30 obszarów gospodarki, w tym m.in.: inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycje społeczne tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe. Zadanie realizowane w ramach Programu podniosą poziom produktywności całej polskiej gospodarki.

Cele Programu Inwestycji Strategicznych:

- pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- poprawa warunków życia obywateli,
- powstanie nowych miejsc pracy,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju,
- efektywne zaangażowanie sektora finansowego.

9.3.3 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 to program wsparcia środkami unijnymi, rożnych działań i inicjatyw. Program skierowany jest do małych i średnich przedsiębiorstw, ośrodków innowacji, jednostek samorządu terytorialnego, zarządców dróg, organizatorów transportu, zarządców infrastruktury kolejowej, parków narodowych oraz organizacji pozarządowych. Program jest kontynuacją Programu Operacyjnego Polska Wschodnia realizowanego w perspektywie finansowej 2014-2020. Wsparcie mogą otrzymać podmioty z województwa lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego oraz województwa mazowieckiego (z wyłączeniem Warszawy i otaczających ją powiatów). W ramach programu wsparcie będą mogły uzyskać projekty związane z:

a) Przedsiębiorczością i innowacjami;
b) Energią i klimatem;
c) Zrównoważoną mobilnością miejską;
d) Spójną siecią transportową;
e) Zrównoważoną turystyką.

Budżet Programu wynosi 2,65 mld EUR pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

9.3.4 Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Mazowsze jest jednym z regionów w Polsce, które otrzymują wsparcie finansowe z funduszy europejskich. Fundusze te są przekazywane przez Unię Europejską i stanowią ważny element polityki spójności, której celem jest zmniejszenie różnic rozwojowych między regionami UE.

W ramach funduszy europejskich Mazowsze otrzymuje wsparcie na wiele różnych dziedzin, w tym:

- Infrastrukturę transportową - na modernizację dróg, budowę nowych dróg i autostrad.
- Ochronę środowiska - na projekty związane z ochroną i poprawą jakości powietrza i wody, gospodarką odpadami oraz ochroną przyrody.
- Edukację i rozwój naukowy - na projekty związane z edukacją, badaniami naukowymi i innowacjami.
- Rozwój przedsiębiorczości - na projekty związane z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz poprawą warunków prowadzenia działalności gospodarczej.
- Zdrowie i opiekę społeczną - na projekty związane z modernizacją i rozbudową placówek medycznych, w tym szpitali i przychodni.

Łącznie, Mazowsze otrzymało ponad 26 miliardów złotych ze wszystkich funduszy europejskich na lata 2014-2020. Jednym z ważnych programów finansowanych przez

fundusze europejskie na Mazowszu jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, który ma na celu poprawę konkurencyjności i spójności regionu. Z kolei łączna wartość wsparcia na lata 2021-2027 wynosić będzie ok. 2,1 mld EUR, czyli ok. 10 mld zł. Pieniądze wydatkowane będą w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, czyli do 2029 roku (zasada n+2).

10 Wdrażanie działań Strategii

10.1 Wdrażanie działań Strategii i monitoring

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 to dokument strategiczny, który określa kierunki działań mających być sukcesywnie wdrażane zgodnie z założonym systemem realizacji strategii oraz założeniami ewaluacji i monitoringu. Strategia jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ oraz strategii lokalnych gmin, stanowiąc uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwoju. Wszystkie działania będą realizowane w sposób skoordynowany, partnerski i przynoszący wzajemne korzyści dla partnerów z obszaru MOF Miasta Siedlce. Spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji zamierzeń rozwojowych w ujęciu MOF Miasta Siedlce. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest dokumentem ukierunkowanym na podnoszenie jakości życia mieszkańców. Opracowana została z myślą o integrowaniu i wspieraniu działań rozwojowych w ujęciu partnerstwa ponadlokalnego. Strategia bazuje na szczegółowej diagnozie społeczno-gospodarczej i uwzględnia uwarunkowania przestrzenne rozwoju MOF Miasta Siedlce.

Wdrażanie strategii oraz monitoring jej postępów to kluczowe elementy realizacji celów strategicznych w ramach niniejszej Strategii. Proces monitorowania nie powinien ograniczać się wyłącznie do określenia wartości poszczególnych wskaźników i wskazywania czy mają one tendencję wzrostową lub spadkową. Powinien on również stanowić podstawę do wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach oraz do aktualizacji kierunków działań i celów strategicznych. Monitoring powinien być prowadzony stale, a nie jedynie w sytuacji, gdy zajdzie potrzeba wykorzystania narzędzia naprawczego. Proces ten powinien angażować wielu interesariuszy i być częścią działań partycypacyjnych. Ważne jest, aby monitoring obejmował przede wszystkim stan realizacji poszczególnych zadań (projektów) oraz wskaźników przypisanych do kierunków działań. Podczas monitoringu należy przede wszystkim zbadać, w jaki sposób realizowane są poszczególne projekty przewidziane do realizacji w ramach celów strategicznych i kierunków działań, a także monitorować wartości przypisane im wskaźników. Ważne jest również identyfikowanie zmian, które zaistniały w trakcie realizacji strategii, rekomendowanie działań zaradczych oraz aktualizacji strategii.

Ocena końcowa stanu realizacji projektów i wartości wskaźników oraz ustalenie przyczyn występujących zmian w procesie realizacji strategii są również istotnymi elementami procesu monitorowania. Dzięki temu istnieje możliwość podsumowania procesu wdrażania strategii i sformułowania wniosków dotyczących oceny realizacji celów strategii oraz rekomendacji na przyszłość. Wszystkie powyższe działania powinny być realizowane z uwzględnieniem zasad partycypacji i angażowania największej możliwej liczby interesariuszy, tak aby proces

wdrażania strategii był jak najbardziej efektywny i doprowadził do osiągnięcia zamierzonych celów.

Podsumowując, kluczowym elementem wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 jest monitoring postępów realizacji celów strategicznych oraz kierunków działań. Proces ten powinien być prowadzony stale i angażować wielu interesariuszy, a jego wyniki stanowić podstawę do aktualizacji Strategii oraz wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach. W załączniku 3. do Strategii pn. „Zestawienie planowanych działań inwestycyjnych" przedstawiona została lista planowanych inwestycji, które będą wspierać osiągnięcie celów szczegółowych i kierunków działań określonych w rozdziale 4. dokumentu. Przeprowadzenie skutecznego monitoringu i wdrażanie tych inwestycji są kluczowe dla podniesienia jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju obszaru MOF Miasta Siedlce.

10.2 Ramy i źródła finansowania

Organizacja i koordynacja procesu pozyskiwania środków finansowych stanowi kluczowy element dla wdrożenia strategii rozwoju ponadlokalnego MOF Siedlce. Jednakże, ze względu na hierarchiczną i wielopoziomową strukturę systemu finansowania zadań publicznych, zidentyfikowanie i wykorzystanie skutecznych źródeł finansowania jest zadaniem złożonym.

Aby zapewnić spójność i efektywność realizowanych przedsięwzięć, należy rozważyć różne formy finansowania projektów, w tym zarówno dotacje, jak i instrumenty finansowe, w tym zwrotne. Dodatkowo, realizacja projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oferuje dodatkowe możliwości. Konieczne jest również bieżące identyfikowanie dostępnych możliwości finansowania oraz wypracowanie i koordynacja wspólnych zasad korzystania z funduszy zwrotnych. Działania przewidziane do realizacji w strategii mają szeroki zakres, dlatego konieczne może być poszukiwanie różnych źródeł finansowania, uwzględniających m.in. środki unijne w ramach Funduszy Europejskich dla Mazowsza oraz środki krajowe w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ponadto, istotne jest bieżące identyfikowanie dostępnych możliwości finansowania i odchodzenie od typowego systemu grantowego.

Właściwe zidentyfikowanie i wybór potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych przedsięwzięć w ramach strategii wymaga odpowiedniej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków na poziomie administracji poszczególnych gmin oraz na poziomie struktur zarządczych porozumienia międzygminnego samorządów MOF Siedlce. W ten sposób możliwe będzie zapewnienie ciągłości działań, co umożliwi wypracowanie długoterminowego planu finansowego i wdrażanie inwestycji innowacyjnych i eksperymentalnych o bardziej ryzykownym charakterze.

Współpraca pomiędzy poszczególnymi samorządami oraz zewnętrznymi podmiotami finansowymi może przynieść korzyści w postaci lepszego wykorzystania dostępnych źródeł

finansowania oraz zwiększenia szans na pozyskanie środków na realizację projektów. Szukanie i wdrażanie nowych rozwiązań o ryzykownym charakterze wymaga jednak elastyczności i gotowości do korzystania z różnorodnych źródeł finansowania. Sprawna implementacja strategii powinna obejmować działania zmierzające do podejmowania szerokiej współpracy w zakresie finansowania poszczególnych inwestycji oraz zapewnienia ciągłości ich funkcjonowania.

W kontekście ograniczeń ekonomicznych, finansowych i organizacyjnych gmin MOF Siedlce, do najważniejszych źródeł finansowania zadań wynikających z Strategii należy m.in. zaliczyć:

- Środki z budżetu Unii Europejskiej dostępne w ramach polityk wspólnotowych UE realizowanych w ramach wieloletniej perspektywy finansowej, do których należy zaliczyć Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko oraz Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej;
- Środki z budżetu krajowego, w tym dedykowane programy i fundusze, do których należy zaliczyć m.in. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- Środki z budżetu województwa Mazowieckiego, w tym z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Środki własne gmin Siedlce, Kotuń, Mokobody, Wiśniew, Zbuczyn i miasta Siedlce, dla których przygotowywana jest strategia rozwoju ponadlokalnego oraz środki samorządu regionalnego dedykowane tej inicjatywie;
- Środki prywatne uzyskiwane na drodze zawiązywanych w ramach realizacji strategii ponadlokalnej partnerstw publiczno-prywatnych.

11 Wnioski z diagnozy zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Zgodnie z art. 10a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2023, poz. 225 ze zm.) dokonano diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Siedlce.

Miasto Siedlce i cały obszar MOF Siedlce cechują się dość typowymi problemami dla tej wielkości miast (obszarów funkcjonalnych) położonych poza największymi metropoliami w Polsce. Analizowany obszar cechuje się m.in.:

- Niewystarczającym poziomem rozwoju edukacji (zarówno, jeśli chodzi o licea ogólnokształcące, jak i o szkolnictwo zawodowe);
- Niewystarczającą dostępnością do usług wyższego rzędu;
- Niedostateczną ofertą transportu publicznego (zwłaszcza na obszarach wiejskich, pozbawionych dostępu do transportu kolejowego);
- Niskim wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości; niskimi płacami, niezachęcającymi do przeprowadzania się nowych mieszkańców do obszaru MOF;
- Niedostatecznym rozwojem mieszkalnictwa komunalnego (społecznego);
- Niedostatecznym rozwojem infrastruktury komunalnej (kanalizacja, gazyfikacja) na obszarach wiejskich;
- Odpływem dobrze wykształconych mieszkańców do większych ośrodków w Polsce i za granicą;
- Dużą liczbą zawodów deficytowych.

Rynek pracy w Siedlcach nie cechuje się wysokim stopniem rozwoju technologicznego (z małymi wyjątkami: takimi jak Stadler, Mostostal). Brak jest istotnego potencjału do rozwoju sektora B+R (czego efektem jest również małe zainteresowanie inwestowaniem w strefie ekonomicznej), a rozwój przedsiębiorczości ogranicza się najczęściej do obsługi branż tradycyjnych (budownictwo, rolnictwo, rynek sprzedaży samochodów). MOF (również Siedlce) cechuje się zjawiskiem typowym dla małych ośrodków: brak rozwiniętego rynku usług wyższego rzędu powoduje, że nawet w samych Siedlcach, już w godzinach niezbyt późnego popołudnia (godz. 16-17) w dużej mierze zamiera życie społeczne. Dość dobrze rozwinięta oferta np. samorządowych instytucji kultury niweluje ten problem tylko w nieznacznym stopniu. Dodatkowym problemem w tym kontekście jest również bardzo niski stopień rozwoju turystyki na terenie MOF.

Analizowany obszar nie jest również typową aglomeracją. W rozumieniu „metropolitalnym”, aglomeracja cechuje się tym, że położone w niej ośrodki oddziałują na siebie wzajemnie (choć naturalnie, oddziaływanie miasta centralnego na pozostałe ośrodki jest największe). W przypadku MOF Siedlce, jedynie miasto Siedlce jako de facto jedyny rozwinięty rynek

pracy i usług oddziałuje na pozostałe gminy. Z kolei jedynie w Gminie Siedlce obserwowane jest dość wyraźnie (biorąc pod uwagę potencjał demograficzny MOF) zjawisko suburbanizacji, typowe i masowe dla dużych aglomeracji. Co do zasady, gminy wiejskie MOF mają charakter typowo rolniczy.

Atutem MOF jako całość jest natomiast dobra współpraca poszczególnych samorządów, co dobrze rokuje na przyszłość, jeśli chodzi np. o wspólne aplikowanie o zewnętrzne środki pomocowe. Mankamentem jest natomiast niedostateczne powiązanie infrastrukturalne (np. drogi rowerowe) i funkcjonalne (np. transport publiczny) poszczególnych MOF ze sobą, w tym z Siedlcami.

Siedlce (a przez to i cały MOF) znajdują się jednak i tak w znacznie lepszej sytuacji niż szereg innych miast, które z końcem 1998 r. utraciły status województwa. Siedlce jest jednym z niewielu byłych miast wojewódzkich, w którym sytuację zarówno gospodarczą, jak i demograficzną, a i przez to społeczną należy określić jako przynajmniej dobrą. Bezrobocie w analizowanym obszarze jest niskie. Liczba osób zatrudnionych, w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, jest wyższa niż w skali kraju i niewiele niższa niż w skali całego województwa (przy czym dane dla województwa w przekroju całego regionu są mało miarodajne, ze względu na wielkość warszawskiego rynku pracy). Odsetek pracujących w samych Siedlcach jest wyższy niż w skali województwa.

Korzystna sytuacja MOF wynika przede wszystkim z bliskości Warszawy i aglomeracji stołecznej. Siedlce i MOF są dobrze powiązane z Warszawą zarówno transportem drogowym (miasta te są już częściowo powiązane autostradą, aktualnie trwa budowa brakującego odcinka A2), jak i transportem kolejowym. Najszybsze pociągi dojeżdżają z Siedlec do centrum Warszawy w ok. 60-65 minut, co jest krótszym czasem przejazdu niż z niejednego osiedla położonego na peryferiach Warszawy. Bardzo istotny jest również rozkład jazdy, gwarantujący dobrą dostępność kolei: częstotliwość pociągów z Siedlec do Warszawy w porannym szczycie wynosi nawet 20 minut, a dobra oferta nie jest ograniczona do godzin szczytu (ostatni pociąg do Siedlec odjeżdża z Warszawy około północy).

Wpływa to nie tylko na dobrą dostępność warszawskiego rynku pracy dla mieszkańców MOF, ale również na bardzo dobry dostęp do usług wyższego rzędu (w tym do stołecznej oferty kulturalno-rozrywkowej). Dobra dostępność powoduje również słabo zarysowane, jednak odnotowywane zjawisko wyprowadzania się mieszkańców Warszawy do Siedlec, ze względu na niższe koszty mieszkań niż w peryferyjnych dzielnicach Warszawy czy w miejscowościach podwarszawskich. Można zakładać, że to zjawisko może wzrastać, ze względu zarówno na niższe ceny mieszkań/ gruntów, jak i na fakt, że w obrębie Warszawy i przylegających do niej miejscowości coraz bardziej zaczyna brakować gruntów pod nowe inwestycje mieszkaniowe.

Naturalnie, osoby takie traktują Siedlce jedynie jako „sypialnię" i nie integrują się w istotny sposób ze swoim nowym miejscem zamieszkania. W dużej mierze, Siedlce traktują tak samo rdzenni mieszkańcy tego miasta, którzy codziennie dojeżdżają do pracy w Warszawie.

Wynika to z długiego czasu spędzanego poza domem od momentu wyjazdu do powrotu do pracy (co najmniej 12 godzin). Nawet jednak, jeśli część mieszkańców traktuje Siedlce tylko jak „sypialnię", to i tak wpływa to korzystnie na kwestie demograficzne czy ekonomiczne w MOF. Mieszkańcy ci płacą podatki i wydają znaczną część posiadanych pieniędzy w Siedlcach (MOF).

Trudno zakładać, że opisany powyżej gospodarczy, demograficzny i społeczny trend będzie w kolejnych latach znacząco odwracał się – zwłaszcza w momencie, gdy otwarty zostanie brakujący odcinek autostrady A2, co jeszcze poprawi dostępność do Warszawy. Nie zmienia to jednak faktu, że niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających w kierunku minimalizacji niekorzystnych zjawisk demograficznych, czy powstrzymania odpływu najlepiej wykształconych mieszkańców do większych ośrodków. Dotyczy to nie tylko osób z wyższym wykształceniem, ale również m.in. osób z kierunkowym wykształceniem technicznym. Działania takie to przede wszystkim takich działań jak:

- Poprawa jakości edukacji (w tym zacieśnienie współpracy pomiędzy szkołami i uczelniami wyższymi w MOF i sektorem biznesu);
- Zwiększenie dostępności do miejsc w przedszkolach i żłobkach (w tym: stworzenie placówek przyzakładowych);
- Rozwój budownictwa komunalnego/ społecznego;
- Rozwój kanalizacji i gazyfikacji na obszarach wiejskich;
- Tworzenie preferencyjnych warunków (m.in. zachęty podatkowe) pod rozwój biznesu wokół autostrady A2 (tworzenie centrów logistycznych).

12 Podsumowanie procesu opiniowania i konsultacji społecznych

Projekt dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" zgodnie z założeniami podlegał konsultacjom społecznym.

Konsultacje społeczne prowadzone były przez Urząd Miasta Siedlce, który projekt ww. dokumentu strategicznego zamieścił na stronie internetowej Urzędu[51]. Konsultacje prowadzone były w celu przedstawienia projektu dokumentu strategii interesariuszom (mieszkańcom, gminom i ich związkom oraz partnerom społecznym i gospodarczym). Uwagi i wnioski można było składać w formie elektronicznej poprzez formularz konsultacyjny w

[51] https://siedlce.pl/aktualnosci/2023/aktualnosci-05-2023/konsultacje-spoleczne-dotyczace-projektu-strategii-rozwoju-ponadlokalnego-gmin-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-miasta-siedlce-na-lata-2022-2030

Elektronicznym Systemie Konsultacji Społecznych[52]. Zgodnie z przedstawionym w Elektronicznym Systemie Konsultacji Społecznych raportem, strona z konsultacjami zanotowała 73 odsłony, natomiast sam projekt strategii otwierany był 19 razy. W systemie nie zarejestrowano, żadnych uwag czy też propozycji zmian w konsultowanym dokumencie.

Do wykonania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 wykorzystano również wyniki przeprowadzonych badań diagnostycznych, których celem było zaangażowanie do procesu tworzenia partnerów społeczno-gospodarczych oraz partnerów reprezentujących podmioty publiczne.

W ramach ww. etapu tworzenia Strategii wzięto pod uwagę wyniki badania diagnostycznego wykonanego ze stroną społeczno-gospodarczą. Badanie to było prowadzone poprzez ankietę internetową, która była dostępna od 18 listopada do 6 grudnia 2022 r. na stronach internetowych wszystkich gmin objętych zakresem Strategii. W ankiecie wzięło udział 143 osoby, dokładne wyniki prowadzonego badania przedstawiono w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

W ramach zaangażowania strony społeczno-gospodarczej na stronach internetowych partnerów projektów w dniach 28 listopada – 6 grudnia 2022 r. umieszczona była również ankieta konsultacyjna, stanowiąca element konsultacji społecznych. W ankiecie wzięło udział 46 osób. Wyniki tego etapu również są przedstawione w Załączniku nr 1 do Strategii.

Na podstawie otrzymanych wyników należy stwierdzić, że strona społeczno-gospodarcza ocenia funkcjonowanie MOF Miasta Siedlce na poziomie średnim. Mieszkańcy najsłabiej ocenili stan infrastruktury, w tym infrastruktury liniowej, dróg, ścieżek rowerowych, chodników, oświetlenia. Stan środowiska naturalnego wg. mieszkańców utrzymuje się na średnim poziomie, jednak należy zaznaczyć, że postępuje jego degradacja oraz zmniejszanie powierzchni biologicznie czynnej, co może stanowić zagrożenie w rozwoju MOF Miasta Siedlce. Stan gospodarki mieszkańcy ocenili jako średni, jednak dalszy brak wsparcia w przedsiębiorczości od władz lokalnych oraz utrzymujące się słabe warunki do inwestowania mogą stanowić barierę dla przedsiębiorczości i rozwoju MOF Miasta Siedlce. Mieszkańcy stosunkowo dobrze ocenili sytuację społeczną w MOF Miasta Siedlce.

W procesie przygotowania Strategii udział również wzięli przedstawiciele JST wchodzących w skład MOF Miasta Siedlce. W związku z tym do realizacji procesu konsultacji społecznych wykorzystano badania diagnostyczne wykonane techniką IDI z przedstawicielami JST. Dokładny opis oraz wyniki tego badania zostały przedstawione w Załączniku 2 do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2020-2030. Badanie IDI jest badaniem o charakterze jakościowym i jest prowadzone

52 https://www.konsultacje.siedlce.pl/pl/ekonsultacje/szczegoly/YToyOntzOjI6ImlkIjtzOjM6IjMxMSI7czo0OiJ0eXBlIjtpOjA7fQ__E____E__

w formie pogłębionych wywiadów indywidualnych, opartych na przygotowany wcześniej scenariusz, zawierający łącznie 30 pytań. Wywiady były prowadzone w dniach 9 i 13 grudnia 2022 r.

Przedstawiciele JST objętych zakresem Strategii byli zaangażowani w proces jej tworzenia także poprzez udział w warsztatach diagnostycznych, na których omawiano założenia do Strategii oraz gotowe już elementy dokumentacji. Warsztaty odbywały się w formie swego rodzaju burzy mózgów, wskazywania pomysłów oraz rozwiązań przez uczestników warsztatów. Warsztaty prowadzone były w siedzibie Urzędu Miasta Siedlce w dniach 10 marca 2023 r. oraz 4 kwietnia 2023 r. Wyniki warsztatów uwzględnione zostały w treści całego dokumentu.

Zgodnie z warunkami umowy zawartej na wykonanie „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" oraz zapisom art. 6 ust. 3 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz. U. 2006 Nr 277 poz. 1658, z późn. zm.), ww. dokument podlegał konsultacjom z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Lublinie (RZGW).

W dniu 16 czerwca br. Strategia została przekazana do RZGW, które zgodnie z kompetencjami zgłosiło dwie uwagi do rozdziału 3.4.3 w zakresie zgodności zapisów z najnowszą II aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły. Uwagi wynikały, z faktu, iż ww. rozdział powstał przed wejściem w życie ww. II aktualizacji Planów. Dokument pn. „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" został poprawiony zgodnie ze zgłoszonymi przez RZGW uwagami.

Projekt przedmiotowego dokumentu strategicznego podlegał również konsultacjom z Urzędem Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, w ramach których nie przedstawiono uwag do zapisów dokumentu.

13 Podsumowanie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ)

13.1 Uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie

W dniu 24 maja 2023 r. projekt „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" wraz z wykonaną prognozą oddziaływania na środowisko strategii został przekazany do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie w celu wydania opinii zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.).

W dniu 23 czerwca 2023 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem nr WOOŚ-III.410.402.2023.JD wydał opinię bez uwag dla „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" wraz z wykonaną prognozą oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko niniejszego dokumentu strategicznego znajduje stanowi załącznik nr 4 do Strategii.

13.2 Uzgodnienia z Mazowieckim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym

Prognoza odziaływania na środowisko dla przedmiotowej Strategii została również przekazana do Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w celu wydania opinii w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030".

W dniu 23 czerwca 2023 r. pismem nr ZS.7040.75.2023 KB Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał opinię sanitarną w której pozytywnie zaopiniował projekt dokumentu.

Załączniki

- Zał. 1 – Sprawozdanie z badania diagnostycznego dot. wyników ankiety internetowej i konsultacji społecznych
- Zał. 2 – Sprawozdanie z badania diagnostycznego dot. badań techniką IDI z przedstawicielami JST
- Zał. 3 – Zestawienie planowanych działań inwestycyjnych na obszarze MOF Siedlce
- Zał. 4 - Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030”

Spis tabel

Tabela 1 Zmiana liczby ludności w MOF Siedlce w latach 2013-2021 13

Tabela 2 Saldo migracji w gminach w MOF Siedlce w latach 2013-2021 14

Tabela 3 Gęstość zaludnienia w gminach MOF Siedlce (stan na rok 2021) 15

Tabela 4 Sport w gminach MOF Siedlce 25

Tabela 5 Przychodnie i apteki na terenie MOF Siedlce 29

Tabela 6 Informacje podstawowe o gminach MOF Siedlce 31

Tabela 7 Dane dotyczące polityki mieszkaniowej na terenie MOF Siedlce 32

Tabela 8 Lista największych przedsiębiorstw Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce według wielkości przychodów w 2020 roku 44

Tabela 9 Podmioty gospodarcze według klasyfikacji PKD na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021 46

Tabela 10 Rozkład podmiotów gospodarczych według klasyfikacji PKD na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021 48

Tabela 11 Rozwój zabudowy na terenie MOF w latach 2014-2022 56

Tabela 12 Powierzchnia zasięgów MPZP dla jednostek MOF Siedlce 64

Tabela 13 Udokumentowane złoża kopalin w MOF Siedlce 68

Tabela 14 Powierzchnia lasów oraz lesistość 74

Tabela 15 Tereny zieleni 75

Tabela 16 Obszarowe formy ochrony przyrody w granicach MOF Siedlce 76

Tabela 17 Parametry statystyczne zanieczyszczeń mierzonych na stacji Siedlce, ul. Konarskiego 82

Tabela 18 Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin 82

Tabela 19 Charakterystyka JCWP 84

Tabela 20 Odpady komunalne 88

Tabela 21 Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich 89

Tabela 22 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 91

Tabela 23 Wyniki pomiarów natężenia ruchu drogowego na terenie miasta Siedlce w 2021 r. 92

Tabela 24 Wykaz linii kolejowych 95

Tabela 25 Długość sieci rowerowej 97
Tabela 26 Charakterystyka sieci wodociągowej 98
Tabela 27 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej 101
Tabela 28 Aglomeracje ściekowe 103
Tabela 29 Charakterystyka sieci gazowej 108
Tabela 30 Sieć elektroenergetyczna 109
Tabela 31 Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań 124
Tabela 32 Ustalenia o charakterze szczegółowym 161
Tabela 33 Obszary działań OSI siedleckiego 164
Tabela 34 Elementy działań w OSI Siedlce 174

Spis wykresów

Wykres 1 Pracujący na 1000 mieszkańców w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce 36

Wykres 2 Pracujący w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce 38

Wykres 3 Liczba bezrobotnych w jednostkach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2010-2021 40

Wykres 4 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w latach 2010 – 2021 42

Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektora w latach 2010-2019 43

Wykres 6 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON według klasy wielkości (zatrudnienia) w latach 2010-2021 44

Wykres 7 Liczba spółek handlowych wpisanych do rejestru REGON na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w latach 2012-2021 50

Wykres 8 Dochody i wydatki budżetowe w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w latach 2010-2021 51

Wykres 9 Dochody i wydatki budżetowe w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Siedlce w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010-2021 52

Wykres 10 Struktura użytkowania gruntów w MOF Siedlce wg stanu na dzień 31.12.2014 r 54

Wykres 11 Udział użytków rolnych w powierzchni gmin MOF Siedlce 73

Wykres 12 Korzystający z sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej w MOF Siedlce 83

Wykres 13 Długość sieci wodociągowej 98

Wykres 14 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej 101

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie MOF Siedlce na tle województwa 8
Rysunek 2 Struktura przestrzenna MOF Siedlce 11
Rysunek 3 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od przedszkoli i żłobków 16
Rysunek 4 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od szkół podstawowych 19
Rysunek 5 Obszary MOF znajdujące się w zasięgu 1500 m od ośrodków zdrowia 28
Rysunek 6 Granice obszarów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Miasta Siedlce 34
Rysunek 7 Dworzec kolejowy w Siedlcach w 1866 r. 53
Rysunek 8 Struktura funkcjonalno-przestrzenna MOF Siedlce 55
Rysunek 9 Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta Siedlce 57
Rysunek 10 Funkcje gmin MOF Siedlce 58
Rysunek 11 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją 61
Rysunek 12 Zasięg obowiązywania MPZP na terenie MOF Siedlce 63
Rysunek 13 Powiązania funkcjonalno-przestrzenne MOF Siedlce z innymi miastami 65
Rysunek 14 Połączenia funkcjonalno-przestrzenne w granicach MOF Siedlce 66
Rysunek 15 Położenie MOF Siedlce względem mezoregionów fizycznogeograficznych 67
Rysunek 16 Zasoby wód podziemnych – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych 72
Rysunek 17 Lesistość 74
Rysunek 18 Udział procentowy obszarowych form ochrony przyrody w powierzchni MOF Siedlce 78
Rysunek 19 Sieć połączeń ekologicznych 79
Rysunek 20 Ocena wartości przyrodniczo-krajobrazowych terenów MOF Siedlce 81
Rysunek 21 Układ drogowy 89
Rysunek 22 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w 2020/2021 r. 90
Rysunek 23 Wyniki pomiarów natężenia ruchu drogowego na terenie miasta Siedlce w 2021 r. 93
Rysunek 24 Układ linii kolejowych 94
Rysunek 25 Linie MPK w Siedlcach Sp. z o.o. 96
Rysunek 26 Dostęp do sieci wodociągowej oraz lokalizacja stacji uzdatniania wody 100

Rysunek 27 Dostęp do sieci kanalizacyjnej oraz lokalizacja oczyszczalni ścieków 102
Rysunek 28 Granice aglomeracji 104
Rysunek 29 Zaopatrzenie w gaz 107
Rysunek 30 Sieć elektroenergetyczna 110
Rysunek 31 Wizja, misja, cele i kierunki działań 123
Rysunek 32 Uwarunkowania przyrodnicze modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej .. 154
Rysunek 33 Schemat powiązań funkcjonalnych MOF miasta Siedlce 156
Rysunek 34 Działania z obszaru przyrody i energetyki 157
Rysunek 35 Działania z obszaru komunikacji 158
Rysunek 36 Działania z obszaru infrastruktury technicznej 159
Rysunek 37 Najważniejsze inwestycje planowane na terenie MOF 160
Rysunek 38 Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego 163

Lp.	Nazwa projektu	Wskazanie i uzasadnienie realizacji celu strategii IIT/strategii rozwoju ponadlokalnego przez projekt, ze wskazaniem podejścia zintegrowanego	Nazwa przedsięwzięcia/wiązki projektów, jeśli dotyczy	Nazwa lidera projektu partnerskiego/ beneficjenta	Planowany zakres projektu – najważniejsze elementy projektu	Planowane źródło finansowania, ze wskazaniem programu i konkretnego CS/Priorytet i działanie	Szacunkowa wartość wkładu UE (PLN) i indykatywny wkład środków UE* (jeśli dotyczy)	Podstawowe warunki realizacji
1.	Budowa PSZOK w miejscowości Trzemuszka	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu poprzez racjonalizację systemu gospodarki odpadami na terenie MOF	Budowa PSZOK w miejscowości Trzemuszka	Gmina Kotuń	Budowa wiaty z boksami na odpady, budowa budynku magazynowego oraz socjalno-administracyjnego, waga najazdowa, ogrodzenie terenu wraz z wyposażeniem	FEM 2021-2027 CS 2vi	4,25mln	Projekt realizuje typ projektu 2.6 w ramach FEM 2021-2027
2.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kotuniu	Celem jest umożliwienie odbioru i oczyszczania zwiększonego strumienia ścieków w stopniu wymaganym przez dyrektywę 91/271/EWG i pozwolenie wodno-prawne. W wyniku inwestycji nastąpi również uporządkowanie gospodarki osadowej oczyszczalni.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kotuniu	Gmina Kotuń	Przebudowana oczyszczalnia ścieków uwzględnia zwiększony bilans ścieków związany z rozbudową kanalizacji sanitarnej. Roboty obejmują wymianę i montaż nowych urządzeń technologicznych w części istniejących obiektów oraz budowę nowych obiektów stanowiących uzupełnienie układu oczyszczania ścieków i zagospodarowania osadów ściekowych.	FEM 2021-2027Cs 2v	12,75 mln	Projekt realizuje typ projektu 2.5 w ramach FEM 2021-2027
3.	Rozbudowa systemu oczyszczania	poprawa stanu środowiska naturalnego, poprawa	Rozbudowa systemu oczyszczania	Gmina Kotuń	Budowa 13 km sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Grężów , Broszków , Polaki	FEM 2021-2027 Cs 2v PROW, NFOŚiGW, środki	12,75	

	ścieków na terenie Gminy Kotuń	standardu życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności obszaru dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych, zwiększenie atrakcyjności turystycznej oraz poprawę jakości życia mieszkańców na terenie MOF	ścieków na terenie Gminy Kotuń			własne		
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kotuń	minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu, likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko na terenie MOF	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kotuń	Gmina Kotuń	Demontaż transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kotuń	WFOŚiGW, środki własne	200 tys.	
5.	Termomodernizacja budynku komunalnego w Żeliszewie Podkościelnym	Zmniejszenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania energii	Termomodernizacja budynku komunalnego w Żeliszewie Podkościelnym	Gmina Kotuń	Kompleksowa termomodernizacja budynku wraz z częściową wymianą dachu	Środki własne	440 tys.	
6.	Przebudowa drogi gminnej ul Polna w miejscowości Broszków	Ochrona przed hałasem na terenie MOF	Przebudowa drogi gminnej - ul Polna w miejscowości Broszków	Gmina Kotuń	Przebudowa drogi gminnej na odcinku 0,95km wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z poboczami	Rządowy fundusz Polski Ład, środki własne	800 tys.	
7.	Rozbudowa drogi gminnej 360332W - ul. Gorzkowskieg	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Rozbudowa drogi gminnej 360332W - ul. Gorzkowskiego	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, kanalizacja deszczowa, chodnik, ścieżka rowerowa pobocza	Rządowy fundusz Polski Ład, środki własne	5mln	

	o w miejscowości Kotuń		w miejscowości Kotuń					
8.	Budowa mostu na rzece Kostrzyń w miejscowości Łączka, gmina Kotuń	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa mostu na rzece Kostrzyń w miejscowości Łączka, gmina Kotuń	Gmina Kotuń	Rozbiórka starego i budowa nowego obiektu mostowego	Rządowy fundusz Polski Ład, środki własne	5mln	
9.	Budowa ul. Świdnickiej w miejscowości Kotuń	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa ul. Świdnickiej w miejscowości Kotuń	Gmina Kotuń	Kostka betonowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne	2,2 mln	
10.	Budowa drogi 360333W w Żeliszewie Dużym dz. 925	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa drogi 360333W w Żeliszewie Dużym dz. 925	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, pobocza	Budżet Województwa Mazowieckiego, środki własne	1mln	
11.	Budowa ul. Wspólnej w Kotuniu	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa ul. Wspólnej w Kotuniu	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza	Budżet Województwa Mazowieckiego, środki własne	2,4 mln	
12.	Budowa ul Południowej w m. Grężów	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa ul Południowej w m. Grężów	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza, zbiornik retencyjny	środki własne		
13.	Rozbudowa ul. Polnej w Kotuniu	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Rozbudowa ul. Polnej w Kotuniu	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne	2,1 mln	
14.	Rozbudowa drogi Kotuń - Polaki	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Rozbudowa drogi Kotuń - Polaki	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, kanalizacja deszczowa, chodnik, ciąg pieszo rowerowy pobocza, rozbiórka i budowa dwóch obiektów mostowych	FEM 2021-2027 Cs 3ii	10,2 mln	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM

								2021-2027
15.	Przebudowa drogi gminnej w m. Koszewnica nr ewid. 827	Ochrona przed hałasem na terenie MOF	Przebudowa drogi gminnej w m. Koszewnica nr ewid. 827	Gmina Kotuń	Jezdnia asfaltowa, pobocza	Budżet Województwa Mazowieckiego, środki własne	200tys	
16.	Rozbudowa instalacji oświetlenia ulicznego w miejscowości Bojmie	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Rozbudowa instalacji oświetlenia ulicznego w miejscowości Bojmie	Gmina Kotuń	Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami	Środki własne		
17.	Budowa instalacji oświetlenia drogowego przy drodze gminnej Albinów - Oleksin	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa instalacji oświetlenia drogowego przy drodze gminnej Albinów - Oleksin	Gmina Kotuń	Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami	Środki własne		
18.	Budowa instalacji oświetlenia drogowego w m. Żdżar (trafo Żdżar 6)	poprawa jakości powietrza na terenie MOF	Budowa instalacji oświetlenia drogowego w m. Żdżar (trafo Żdżar 6)	Gmina Kotuń	Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami	Środki własne		
19.	Budowa żłobka w miejscowości Kotuń	Poprawa życia mieszkańców na terenie MOF	Budowa żłobka w miejscowości Kotuń	Gmina Kotuń	Kompleksowa budowa nowego żłobka w miejscowości Kotuń wraz z wyposażeniem	Program Maluch Plus,Budżet Województwa Mazowieckiego, środki własne	5,10 mln	
20.	Budowa budynku Urzędu Gminy w miejscowości Kotuń	Poprawa życia mieszkańców na terenie MOF	Budowa budynku Urzędu Gminy w miejscowości Kotuń	Gmina Kotuń	Kompleksowa budowa nowego UG w miejscowości Kotuń wraz z wyposażeniem	Budżet Województwa Mazowieckiego, środki własne	5,95 mln	
21.	Budowa 2	Cel 1 Poprawa		Gmina Siedlce	Nowy budynek żłobka	Maluch+KPO	8 000 000	Projekt zgodny z

	żłobków na terenie Gminy Siedlce	warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce				środki krajowe środki własne JST		programem Maluch+ Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
22.	Budowa 2 przedszkoli na terenie Gminy Siedlce	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Nowy budynek przedszkola	środki krajowe środki własne JST	8 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
23.	Rozbudowa 7 budynków oświatowych na terenie Gminy Siedlce	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Zmodernizowane budynki oświatowe	środki krajowe środki własne JST	14 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
24.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Siedlce	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Budowa sieci wodociągowej Budowa sieci kanalizacyjnej	FEM 2021-2027 Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 środki własneWFOŚiGW NFOŚiGW	15 000 000	FEM 2021-2027 Interreg NEXTPolska-Ukraina 2021-2027 Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
25.	Budowa mieszkań socjalnych	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Nowe mieszkania socjalne	środki krajowe środki własne JST	8 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
26.	Modernizacja placówek medycznych	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz		Gmina Siedlce	Zmodernizowane budynki	środki krajowe środki własne JST	2 000 000	Będzie realizowany na obszarze

		wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce						funkcjonalnym miasta Siedlce,
27.	Budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie Gminy Siedlce	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Zmodernizowane obiekty sportowe 3 Nowe obiekty sportowe 9	środki krajowe środki własne JST	10 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
28.	Budowa domu dziennego pobytu	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Nowy budynek dziennego pobytu dla seniorów lub osób niepełnosprawnych	środki krajowe środki własne JST	4 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
29.	Budowa i modernizacja świetlic wiejskich pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Siedlce	Cel 1 Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		Gmina Siedlce	Zmodernizowane budynki 17 Nowe budynki 3	środki krajowe Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 środki własne JST	20 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027
30.	Budowa ścieżek rowerowych	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Wybudowane ścieżki rowerowe	środki krajowe Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 środki własne JST	10 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027
31.	Poprawa jakości infrastruktury drogowej	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru		Gmina Siedlce	Zmodernizowane drogi gminne	środki krajowe środki własne JST Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027	25 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,

		Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska						Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027
32.	Wyposażenie gminnych obiektów użyteczności publicznej w instalacje OZE	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Wyposażenie budynków w instalacje OZE (pompy ciepła i instalacje fotowoltaiczne)	środki krajowe środki własne JST FEM 2021-2027	3 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, FEM 2021-2027
33.	Budowa PSZOK i likwidacja miejsc nielegalnego porzucenia odpadów	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Nowy obiekt PSZOK Zlikwidowane miejsca nielegalnego porzucenia odpadów	środki krajowe środki własne JST FEM 2021-2027 WFOŚiGW NFOŚiGW	4 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, FEM 2021-2027 WFOŚiGW NFOŚiGW
34.	Budowa obiektu termicznego przekształcania odpadów w procesie spalania i biogazowni wraz z infrastrukturą przesyłową	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Nowy obiekt termicznego przekształcania odpadów w procesie spalania Nowy obiekt biogazowni infrastruktura przesyłowa	środki krajowe środki własne JST FEnIKS 2021-2027 WFOŚiGW NFOŚiGW	200 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, FEnIKS 2021-2027 WFOŚiGW NFOŚiGW
35.	Zakładanie nowych terenów zielonych na terenie Gminy	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru		Gmina Siedlce	Nowe tereny zielone (parki, skwery, zieleńce)	środki krajowe środki własne JST Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027	3 500 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,

	Siedlce	Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska				WFOŚiGW		Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 WFOŚiGW
36.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznych na terenie Gminy Siedlce	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Budynki użyteczności publicznej poddane termomodernizacji	środki krajowe środki własne JST FEM 2021-2027	15 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, FEM 2021-2027
37.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Siedlce	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Zebranie odpadów zawierających azbest	środki krajowe środki własne JST WFOŚiGW		Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, WFOŚiGW
38.	Zakup taboru komunalnego do odbioru odpadów	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		Gmina Siedlce	Nowy tabor komunalny	środki krajowe środki własne JST WFOŚiGW	6 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce, WFOŚiGW
39.	Zakup maszyn komunalnych do robót ziemnych	Cel 2 Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem		Gmina Siedlce	Nowe maszyny komunalne	środki krajowe środki własne JST	3 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,

		wysokiej jakości środowiska						
40.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych dla potencjalnych przedsiębiorców	Cel 3 Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki		Gmina Siedlce	Zmodernizowane tereny inwestycyjne	środki krajowe środki własne JST	20 000 000	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce,
41.	Twoje zdrowie	Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców	Gmina Siedlce	Nowe placówki POZ, ew. również z możliwością utworzenia (komercyjnie) punktu aptecznego	FEM 2021-2027, /FEnIKS CS, Polski Ład		
42.	Modernizacja Sali widowiskowej GOK w Wiśniewie	Poprawa standardów życia społecznego	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej	Gmina Wiśniew	Utworzenie punktu obsługi akustyczno-oświetleniowej imprez oraz doposażenie sali widowiskowej w niezbędny sprzęt do obsługi technicznej imprez GOK w Wiśniewie.	PROW 2014-2020	63 630,00	
43.	Budowa sieci wodociągowej w ulicy Tadeusza Kościuszki i Batalionów Chłopskich w Wiśniewie oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Wiśniew - Wiśniew Kolonia	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa wodociągu z przyłączami o długości 3 581,7 m Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami o długości 5 521,7m	Ogólnopolski program gospodarki wodno – ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, WFOSIGW		

44.	Budowa i rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wiśniew	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa: 1)Kompletnej oczyszczalni ścieków o przepustowości 400 m3/d wraz z zintegrowaną instalacją fotowoltaiczną o mocy do 12,5 kW. 2)Kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej na odcinku Si poprzez odcinki S10, S11 do przepompowni OB1. 3)Kanalizacji sanitarnej tłocznej na odcinku od pompowni OB1 do budynku sito-piaskownika OB2. 4)Wykonanie zdalnego sterowania pompowni położonych w Wiśniewie do oczyszczalni ścieków dla 6 przepompowni w miejscowości Wiśniew. 5)Remont 4 przepompowni ścieków położonych w miejscowości Wiśniew.	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	0,00	Polski Ład
45.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą w Gminie Wiśniew	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą i przyłączami do posesji w miejscowości Gostchorz	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	0,00	RFIL
46.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łupiny	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do granicy działki odbiorcy dla miejscowości Łupiny, z włączeniem do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kaczory, a następnie poprzez	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	0,00	Polski Ład

					istniejącą kanalizację do oczyszczalni ścieków w miejscowości Wiśniew			
47.	Budowa kanalizacji na terenie Gminy Wiśniew	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Roboty budowlane polegające na: Budowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wiśniew w miejscowościach: Kaczory, Pluty, Daćbogi. Mroczki oraz Wiśniew-Kolonia	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	0,00	Polski Ład
48.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tworki	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Roboty budowlane polegające na: Budowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wiśniew w miejscowości Tworki	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych		Polski Ład
49.	Przebudowa drogi gminnej Nr 361137W w miejscowości Gostchorz	Poprawa standardów komunikacyjnych i bezpieczeństwa ruchu drogowego	Budowa i przebudowa dróg powiatowych i gminnych	Gmina Wiśniew	Budowa jezdni - drogi gminnej nr 361137W droga we wsi Gostchorz, długości około 0,74 km, od drogi krajowej. Budowa chodnika przylegającego do północnej krawędzi jezdni i na całej jej przebudowywanej długości, Budowa zjazdów do posesji prywatnych, Budowa kanalizacji deszczowej i/lub powierzchni chłonnych, Budowa kanału technologicznego (zgodnie rozporządzeniem). Wykonanie oznakowania wg. projektu stałej organizacji ruchu. Przebudowa/zabezpieczenia istniejącej infrastruktury technicznej kolidującej z zamierzeniem inwestycyjnym.	PROW 2014-2020	1 704 433	PROW
50.	Budowa na terenie gminy	Poprawa stanu środowiska	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa na terenie gminy Wiśniew Punktu Selektywnej	FEM 2021-2027 CS 2	3600 000,00	Działanie FEMA.02.06

	Wiśniew Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	naturalnego			Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w postaci 6 boksów zadaszonych, dróg dojazdowych, placów manewrowych, wagi, ogrodzenia i oświetlenia i zaplecza socjalnego			
51.	Budowa świetlicy wiejskiej w Borkach-Kosiorkach	Poprawa standardów życia społecznego	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej	Gmina Wiśniew	1)Rozbiórka istniejącego budynku świetlicy wiejskiej zgodnie z dokumentacją, o której mowa w ust. 2 punkt 3). Powierzchnia zabudowy budynku do rozbiórki wynosi 311,27 m2. Kubatura rozbieranego budynku 2 043,5 m3. 2)Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej wg dokumentacji, o której mowa w ust. 2 punkt 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8). Powierzchnia zabudowy 374,79 m2. Powierzchnia użytkowa 293,31 m2. Kubatura 2 596,42 m3. 3)Budowa zbiornika bezodpływowego na nieczystości stałe wg dokumentacji, o której mowa w ust. 2 punkt 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8) o powierzchni zabudowy 10,44 m2 i kubaturze (pojemności) 10 m3 wraz z kanalizacją pomiędzy zbiornikiem a budynkiem. 4)Przygotowanie placu zabaw (bez wyposażenia).	Budżet Gminy Wiśniew	0,00	Środki własne

					5)Zasypanie (likwidacja) istniejącego zbiornika wodnego. 6)Zagospodarowanie placu budowy w sposób opisany w dokumentacji, o której mowa w ust. 2 pkt 1). 7)Odtworzenie jezdni, zieleni, chodników, terenu działek przyległych wykorzystywanych do realizacji zadania do stanu pierwotnego.			
52.	Budowa oraz modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Wiśniew	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji CO2	Gmina Wiśniew	Zadanie polega na kompleksowej modernizacji systemu oświetlenia ulic i dróg na terenie gminy Wiśniew. Dzięki inwestycji wymienione zostaną oprawy oświetlenia drogowego i częściowo wysięgniki w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej oraz dowieszone zostaną oprawy oświetlenia drogowego na projektowanych wysięgnikach na istniejących słupach sieci napowietrznej.	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	0,00	
53.	Budowa ciągu pieszo rowerowego wzdłuż drogi krajowej. Długość trasy 4,5 km	Rozwój i poprawa jakości usług turystyczno-rekreacyjnych i sportowych	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa ciągu pieszo rowerowego wzdłuż drogi krajowej o długości ok. 4,5 km	Środki krajowe		
54.	Rozwój infrastruktury oświatowej. Przebudowa	Poprawa standardów życia społecznego	Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej	Gmina Wiśniew	Rozbudowa i przebudowa oraz zmiana sposobu użytkowania części budynku szkoły podstawowej na gminne	MEiN dotacja celowa	0,00	

	Szkoły Podstawowej w Radomyśli				przedszkole w Radomyśli.			
55.	Rozwój jakości edukacji i wychowania przedszkolnego	Poprawa standardów życia społecznego	Rozwój infrastruktury do prowadzenia edukacji i opieki nad dziećmi	Gmina Wiśniew	Budowa żłobka/przedszkola	MALUCH+	100 %	
56.	Budowa budynków mieszkalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej	Poprawa standardów życia społecznego	Rozwój infrastruktury dla osób z potrzebami mieszkaniowymi	Gmina Wiśniew	Budowa mieszkań komunalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej	BGK	0,00	
57.	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Wiśniew	Porządkowanie gospodarki wodnokanalizacyjnej	Podniesienie jakości życia	Gmina Wiśniew	Budowa sieci kanalizacyjnej	FEM 2021-2027, CS 2viii/FEnIKS CS, Polski Ład	20 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa w ramach FEM 2021-202/FEPW, Polski Ład
58.	Strzelnica w powiecie.	Rozwój sportu strzeleckiego w Polsce.	-	Miasto Siedlce	Adaptacja pomieszczeń/nia dla potrzeb utworzenia strzelnicy wirtualnej lub pneumatycznej oraz zakupione, zamontowane wyposażenie strzelnicy wirtualnej lub pneumatycznej.	Dotacja celowa finansowana ze środków Ministerstwa Obrony Narodowej.	200 000	Projekt zgodny z Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 lipca 2018 roku w sprawie dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z budową,

								remontami i utrzymaniu strzelnic i rozwijaniem sportu strzeleckiego.
59.	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i/lub ponadpodstawowych ogólnokształcących.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i/lub ponadpodstawowych ogólnokształcących.	-	Miasto Siedlce	Podniesienie jakości Edukacji, obejmujące rozwój kompetencji kluczowych, społecznych i społeczno-emocjonalnych uczniów lub/i rozwój kompetencji, umiejętności uzdolnień oraz zainteresowań uczniów.	FEM 2021-2027; EFS+.CP4.F; FEMA.07.02	2 000 000	Projekt realizuje typ projektu I. Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych ogólnokształcących w ramach działania FEMA.07.02. Wzmocnienie kompetencji uczniów.
60.	Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych.	-	Miasto Siedlce	Podniesienie jakości edukacji, obejmujące rozwój kompetencji kluczowych, społecznych i społeczno-emocjonalnych uczniów oraz lepsze dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy.	FEM 2021-2027; EFS+.CP4.F; FEMA.07.02	3 000 000	Projekt realizuje typ projektu II. Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych w ramach działania FEMA.07.02. Wzmocnienie

								kompetencji uczniów.
61.	Wsparcie edukacji włączającej.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Wsparcie edukacji włączającej.	-	Miasto Siedlce	Podniesienie jakości edukacji poprzez umożliwienie uczniom ze SPE udziału w edukacji ogólnodostępnej, uwzględniające zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.	KPO; EFS+.CP4.F; FEMA.07.02	2 000 000	Projekt realizuje typ projektu III. Wsparcie edukacji włączającej w ramach działania FEMA.07.02. Wzmocnienie kompetencji uczniów.
62.	Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	-	Miasto Siedlce	Poprawa dostępności szkół prowadzących kształcenie ogólne do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, która umożliwi im uczestnictwo w edukacji ogólnodostępnej, uwzględniającej zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.	FEM 2021-2027 CS 05.01; EFRR+.CP4.II; FEMA.05.01	4 000 000	Projekt realizuje typ projektu: Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w ramach działania FEMA.05.01. Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami.
63.	Rozwój nowoczesnej infrastruktury w zakresie edukacji zawodowej.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Rozwój nowoczesnej infrastruktury w zakresie edukacji zawodowej.	-	Miasto Siedlce	Wzmocnienie jakości i konkurencyjności kształcenia zawodowego poprzez modernizację bazy techniczno-dydaktycznej szkolnictwa branżowego, poprawę wyposażenia pracowni praktycznej nauki zawodu, stworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej pod kątem wyposażenia,	FEM 2021-2027; CS 05.03 EFRR+.CP4.II; FEMA.05.03	3 000 000	Projekt realizuje typ projektu: Rozwój nowoczesnej infrastruktury w zakresie edukacji zawodowej w ramach działania FEMA.05.03. Infrastruktura w edukacji zawodowej.

					doposażenia warsztatów i pracowni.			
64.	Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej.	-	Miasto Siedlce	Podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji włączającej.	FEM 2021-2027; EFS+.CP4.F; FEMA.07.01.	2 000 000	Projekt realizuje typ projektu: Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w ramach działania FEMA.07.01. Edukacja przedszkolna.
65.	Transformacja cyfrowa.	Podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich poziomach szkół. Transformacja cyfrowa. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół.	-	Miasto Siedlce	Wyposażenie szkół w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnej wydajności systemów edukacji.	KPO 2020-2026; C2.1.2.	3 000 000	Transformacja cyfrowa. Inwestycje C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne - inwestycje związane ze spełnieniem minimalnych standardów sprzętowych.
66.	Zeroemisyjny tabor autobusowy w Siedlcach – etap III w ramach programu „Zielony transport publiczny (faza III)”	Znaczne ograniczenie emisji: Dwutlenku węgla CO2, pyłów (sadzy), tlenków azotu NOx, benzopirenów poprzez wycofanie z użytkowania starych pojazdów z normą emisji EURO2 zasilanych olejem napędowym,	Cel: Poprawa funkcjonowania transportu publicznego w mieście poprzez odnowę taboru, poprawa jakości powietrza dzięki	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Siedlcach Sp. z o.o.	zakup 2 autobusów zeroemisyjnych klasy maxi przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przeznaczonych do obsługi linii typowo miejskich „3” i „4”, wyposażonych w magazyny energii pozwalające na przejechanie min 240km, wraz z autobusami dostawa i budowa ładowarki dwustanowiskowej typu Plug-In o mocy 120 kW	„Zielony transport publiczny (faza III)” – program Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	Dofinansowanie do 90% kosztów kwalifikowanych	

		ograniczenie hałasu na terenie miasta, oszczędność finalna energii	autobusom zeroemisyjnym.		(2x60) wraz ze szkoleniami kierowców i obsługi			
67.	„Zeroemisyjny tabor autobusowy w Siedlcach – etap IV" w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027" Priorytet 03 – Mobilność miejska.	Znaczne ograniczenie emisji: Dwutlenku węgla CO2, pyłów (sadzy), tlenków azotu NOx, benzopirenów poprzez wycofanie z użytkowania starych pojazdów z normą emisji EURO3 zasilanych olejem napędowym, ograniczenie hałasu na terenie miasta, oszczędność finalna energii, poprawa komfortu i bezpieczeństwa pasażerów,	Poprawa funkcjonowania transportu publicznego w mieście poprzez odnowę taboru, poprawa jakości powietrza dzięki autobusom zeroemisyjnym. Integracja transportowa w ramach MOF,	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Siedlcach Sp. z o.o.	zakup 6 autobusów zeroemisyjnych klasy maxi przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przeznaczonych do obsługi linii typowo miejskich i podmiejskich, wyposażonych w magazyny energii pozwalające na przejechanie min 240km, wraz z autobusami dostawa i budowa 3 szt. ładowarek dwustanowiskowych typu Plug-In o mocy min. 120 kW (2x60) oraz min 2 ładowarek na terenie miasta, szkolenia kierowców i obsługi oraz niezbędnym doposażeniem zaplecza obsługowego.	„FEM 2021-2027" Priorytet 03 – Mobilność miejska.	Dofinansowanie do 85% kosztów kwalifikowanych	
68.	Termomodernizacja budynku MBP w Siedlcach	Cel Działanie 02.01 wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych/ Poprawa izolacji i wyhamowanie procesu zawilgocenia ścian w budynku Biblioteki Głównej. Zmniejszenie emisyjności cieplnej	Termomodernizacja siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Siedlcach mieszczącej się w zabytkowym budynku dawnego odwachu zlokalizowanym na działce nr ewid. 31/1786	Miasto Siedlce na rzecz MBP w Siedlcach	Wykonanie zewnętrznej izolacji poziomej budynku MBP metodą iniekcji ciśnieniowej w ścianach z cegły grubości 70 cm, nawiercenie otworów, zbicie zmurszałego tynku, wykonanie iniekcji, naprawa i odtworzenie tynków, zabezpieczenie elewacji ekologiczną metodą termoizolacji typu Bauter. Termomodernizacja poddasza obejmująca ocieplenie podłogi, ścian wewnętrznych oraz dachu	FEM 2021-2027 CS 02.01 KPO/środki krajowe /środki własne/ WFOSiGW/NFOSIGW	2 500 000,00	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027

		budynku. Poprawa stanu technicznego oraz estetyki budynku	przy ul. J. Piłsudskiego 5, wpisanym do rejestru zabytków pod Nr A-342 decyzją z dn. 30.12.1983 r.		twardą wełną mineralną o grubości 25 cm. Stworzenie na poddaszu podręcznego magazynu do przechowywania. Wymiana trzech drzwi zewnętrznych, wejścia do budynku od strony: - północnej przy ul. J. Piłsudskiego 5, - wschodniej przy skwerze im. K. R. Domagały tzw. „przy fontannie” - zachodniej przy ul. Esperanto. Wymiana okien wraz z montażem drewnianych żaluzji okiennych.			
69.	Termomodernizacja budynku CKiS w Siedlcach Instalacja paneli fotowoltaicznych	Cel Działanie 02.01 wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych/ Poprawa izolacji i wyhamowanie procesu zawilgocenia ścian w budynku. Zmniejszenie emisyjności cieplnej budynku. Poprawa stanu technicznego oraz estetyki budynku.	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych	Miasto Siedlce na rzecz CKiS w Siedlcach	Wykonanie zewnętrznej izolacji poziomej i pionowej budynku metodą iniekcji ciśnieniowej, nawiercenie otworów, zbicie zmurszałego wymiana infrastruktury scenicznej, oświetlenie, nagłośnienie, modernizacja infrastruktury technicznej tj. klimatyzacja oraz wentylacja, instalacja paneli fotowoltaicznych, opracowanie aplikacji mobilnej informującej o wydarzeniach kulturalnych, sportowych, społecznych zakup samochodu elektrycznego na potrzeby CKiS	FEM 2021-2027 CS 02.01 KPO/środki krajowe /środki własne/ WFOSiGW/NFOSIGW	5 500 000,00	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
70.	Poprawa efektywności energetycznej	Celem interwencji realizowanej w ramach działania	Poprawa efektywności energetycznej	Mazowiecki Szpital Wojewódzki im.	Poprawa komfortu cieplnego pacjentów i pracowników Szpitala	RPO WM 2014-2020 12.1 Działanie 12.1	3 989 939,82	Celem interwencji realizowanej w ramach działania

	budynków należących do Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. przy ul. Poniatowskiego 26 w Siedlcach.	jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.	budynków należących do Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. przy ul. Poniatowskiego 26 w Siedlcach.	św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	Zakres zadania obejmuje poprawę efektywności energetycznej budynków szpitala polegającą na poprawie izolacyjności ścian i stropów zgodnie z obowiązującymi normami, montaż instalacji fotowoltaicznej, montaż pomp ciepła. W ramach projektu planowana jest kompleksowa termomodernizacja 7 budynków Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. Wszystkie przewidziane do wykonania zadania wynikają z przeprowadzonego audytu energetycznego i odpowiadają najwyższym możliwym standardom	REACT-EU dla termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na Mazowszu Projekt będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce		jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Projekt poprzez swoje działania jest zgodny z założeniami programu.
71.	Modernizacja pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Obrazowej	Cel szczegółowy 4.5: zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Modernizacja pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Obrazowej	Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	Zakres zadania obejmuje wykonanie robót budowlanych oraz wymianę instalacji elektrycznej w pomieszczeniach Zakładu Diagnostyki Obrazowej – budynek B (I piętro). Zadanie obejmuje także zakup wyposażenia.	Program INTERREG NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	6 500 000,00	Projekt zgodny z inicjatywą: Poprawa dostępności i rozwoju infrastruktury diagnostyczno-profilaktycznej w różnych dziedzinach medycyny.
72.	Rozbudowa Siedleckiego	Celem Subfunduszu jest poprawa jakości	Rozbudowa Siedleckiego	Mazowiecki Szpital	Projekt obejmuje rozwój Zakładu Medycyny Nuklearnej	Subfundusz infrastruktury	200 000 000, 00 wkład	Celem głównym Projektu jest

	Centrum Onkologii o nowe funkcjonalności	i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa udzielania świadczeń opieki zdrowotnej poprzez inwestycje w infrastrukturę strategiczną ochrony zdrowia.	Centrum Onkologii o nowe funkcjonalności	Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	na bazie nowopowstałego ośrodka syntezy radiofarmaceutyków do diagnostyki i leczenia nowotworów, zwiększenie zakresu możliwości leczenia chorych napromienianiem w oparciu o nowoczesne techniki radioterapii, zwiększenie powierzchni dla opieki ambulatoryjnej oraz stworzenie nowoczesnego zaplecza dydaktycznego. Rozwój ośrodka umożliwi zapewnienie dostępności do nowoczesnych metod dla pacjentów z obszarów o utrudnionym dostępie do dużych ośrodków miejskich, które dysponują potencjałem w tym zakresie. Rozbudowa Zakładu Radioterapii o dodatkowe pomieszczenia oraz instalacja trzeciego akceleratora medycznego do napromieniania pacjentów umożliwi szerszy zakres realizacji nowoczesnych technik napromieniania zwiększających precyzję leczenia onkologicznego i jego skuteczność i jednocześnie zapewniających maksymalnie możliwą ochronę zdrowych tkanek. Trzeci akcelerator medyczny zapewni mieszkańcom regionu ułatwiony dostęp do wysokiej jakości leczenia onkologicznego.	strategicznej W ramach Funduszu Medycznego	krajowy, Wkład funduszy UE - 0	poprawa jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa udzielania świadczeń opieki zdrowotnej poprzez inwestycje w infrastrukturę w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. – Siedleckim Centrum Onkologii. W tym zakresie wpisuje się w cel subfunduszu.

73.	Modernizacja i doposażenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	Celem Subfunduszu jest poprawa jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa udzielania świadczeń opieki zdrowotnej poprzez inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia.	Modernizacja i doposażenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	Zapewnienie kompleksowości udzielanych świadczeń zdrowotnych poprzez dostosowanie dotychczasowej infrastruktury do potrzeb SOR. W celu zwiększenia ergonomii pracy i potencjału kadry medycznej, zaplanowano: * w celu skrócenia czasu na wykonanie procesu diagnostyki obrazowej - zakup dedykowanego dla SOR TK, * zwiększenie potencjału obszaru obserwacji o dodatkowe monitorowane stanowisko, * rozdzielenie obszaru segregacji i obszaru wstępnej terapii pacjentów w celu spełnienia warunków związanych z wyizolowaniem pacjentów poddawanych triage'owi, * zwiększenie bezpieczeństwa epidemiologicznego wobec pacjenta wymagającego izolacji poprzez utworzenie dodatkowej przestrzeni izolacyjnej ze śluzą i węzłem sanitarnym przystosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością, Ponadto w celu zapewnienia sprawnego procesu diagnostyczno – konsultacyjnego i terapeutycznego	Subfundusz modernizacji podmiotów leczniczych (SMPL) W ramach Funduszu Medycznego	10 379 205,00 wkład krajowy, Wkład funduszy UE - 0	Optymalizacja obecnej infrastruktury w celu poprawy jakości i dostępności do efektywnych świadczeń opieki zdrowotnej w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym. W tym zakresie projekt wpisuje się w cel subfunduszu.

					zaplanowano dostosowanie: * bazy sprzętowej, * usprawnienie procesu łączności, usprawnienie działania systemu IT			
74.	Przystosowanie Oddziału Chorób Zakaźnych	Celem inwestycji jest wykonanie przebudowy, rozbudowy oraz częściowej zmiany sposobu użytkowania budynku Oddziału Zakaźnego oraz rozbudowy zespołu budynków SPZOZ w Siedlcach. Planowana przebudowa ma na celu dostosowanie jednostek szpitalnych objętych zadaniem do obowiązujących przepisów - wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą - a także ma zapewnić komunikację	Przystosowanie Oddziału Chorób Zakaźnych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia mające na celu stworzenie optymalnych warunków hospitalizacji pacjentów z uwzględnieniem epidemiologii chorób zakaźnych z jednoczesnym wykorzystaniem poddasza plus ciąg komunikacyjny do budynku głównego szpitala i kuchni.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	Zaprojektowano jednokondygnacyjny łącznik posadowiony na słupach zapewniający przejazd w poziomie terenu. Na styku z pawilonem łóżkowym budynku głównego, łącznik będzie posiadał pięć kondygnacji. Na styku z budynkiem kuchni/pralni łącznik będzie posiadał dwie kondygnacje. W budynku Oddziału Zakaźnego projektuje się następujące jednostki organizacyjne szpitala: PARTER - Oddział Zakaźny w skład którego wchodzą: Izba Przyjęć Oddziału Zakaźnego z zadaszonym podjazdem dla karetek szpitalnych, sale chorych i izolatki każda z toaletą i śluzą umywalkowo-fartuchową, gabinet diagnostyczno–zabiegowy, punkt pielęgniarski z pomieszczeniem przygotowawczym pielęgniarskim, magazyny czystej bielizny, sprzętu, brudownik, pomieszczenie porządkowe, pomieszczenia biurowo-socjalne pracowników	FENiKS; Krajowy Plan Odbudowy 2020-2026.	18 800 000	Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

		wewnętrzną pomiędzy kuchnią, pralnią szpitalną, oddziałami zlokalizowanymi w pawilonie łóżkowym budynku głównego szpitala i budynkiem Oddziału Zakaźnego z częścią diagnostyczną szpitala.			oddziału, szatnie pracowników oddziału, kuchenkę oddziałową, klatka schodowa z windą dostosowana do użytku przez osoby niepełnosprawne. PODDASZE:- pomieszczenia biurowe dla Oddz. Chorób Zakaźnych, m.in. przyoddziałowa Poradnia Zakaźna, pokój ordynatora oddziału, pokój rozmów osób odwiedzających pacjentów oddziału.			
75.	Nawierzchnia i instalacje	W ramach przebudowy placu wykonane zostaną nowe drogi dojazdowe do poszczególnych budynków kompleksu szpitalnego. Zostanie wykonana generalna modernizacja w niżej wymienionych branżach: - elektrycznej: przebudowa oświetlenia terenu, przebudowa linii kablowej zasilającej w energię elektryczną budynki kompleksu Szpitala, - sanitarnej: przebudowa i budowa sieci kanalizacji sanitarnej,	Wykonanie nawierzchni na ciągach pieszo-jezdnych wraz z uregulowaniem instalacji kanalizacji sanitarnej, deszczowej i elektrycznej przy ul. Starowiejskiej 15	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	Na terenie Szpitala Miejskiego przy ul. Starowiejskiej 15 usytuowane są następujące budynki: Pawilon Główny z oddziałami szpitalnymi, budynek oddz. Psychiatrycznego, budynki Laboratorium, Kuchni i Pralni, budynek oddz. Zakaźnego, budynki techniczno-gospodarcze. Miedzy budynkami szpitala znajdują się drogi wewnętrzne w większości o nawierzchni betonowej i brukowej w słabym stanie technicznym. Część dróg obramowana jest krawężnikami betonowymi, przy których zlokalizowane są szczątkowe chodniki z płyt betonowych. Jedynie główna droga wjazdowa na teren szpitala z przyległymi do niej placami i chodnikami zlokalizowana przy wschodnim	Krajowy Plan Odbudowy 2020-2026.	3 800 000	Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

		deszczowej, - drogowej: przebudowa nawierzchni dróg wewnętrznych, stanowisk postojowych i placów na terenie Szpitala.			parkanie posesji, wykonana z betonowych kostek brukowych jest w bardzo dobrym stanie technicznym i nie wymaga przebudowy. Również nawierzchnia pomiędzy budynkiem zabytkowym z oddz. Psychiatrycznym a Pawilonem Głównym nie wymaga przebudowy. W obrębie opracowania zlokalizowane jest następujące istniejące uzbrojenie podziemne: wewnętrzna sieć kanalizacji sanitarnej przeznaczona w większości do przebudowy, wewnętrzna sieć kanalizacji deszczowej przeznaczona w większości do przebudowy, wewnętrzna sieć wodociągowa, sieć telekomunikacyjna, kable energetyczne zasilające poszczególne budynki, szczątkowe oświetlenie zewnętrzne terenu, które będzie przebudowane oraz sieć cieplna.			
76.	Modernizacja budynku Szpitala przy ul. Bema 22.	Planowana modernizacja ma na celu dostosowanie jednostek szpitalnych objętych zadaniem do obowiązujących przepisów - wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z	Modernizacja budynku Szpitala przy ul. Bema 22	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	W celu spełnienia wszystkich wymogów, które są narzucane przez przepisy Ministra Zdrowia, musimy przeprowadzić wiele prac budowlanych, które podniosą komfort i bezpieczeństwo pobytu pacjentów i pracy personelu szpitalnego.	Program INTERREG NEXT Polska – Ukraina 2021-2027; Krajowy Plan Odbudowy 2020-2026.	4 500 000	Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

		dnia 17 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Obecnie w budynku znajdują się: Zakład Opiekuńczo – Leczniczy – parter Hospicjum Stacjonarne i Domowe – I piętro Zakład / Pododdział Opiekuńczo – Leczniczy Psychiatryczny – II piętro. Ponadto w budynku na niskim parterze mieści się Archiwum, Kuchnia oraz szatnie personelu.			Niezbędne jest wykonanie poniższych prac: - wymiana stolarki drzwiowej wraz ze stolarką p.pożarową, - przeprowadzenie prac budowlanych dostosowujących pomieszczenia do obecnych wymogów, - ułożenie nowej wykładziny podłogowej, likwidację terakoty na korytarzach i zastąpienie jej wykładziną – podniesie to stan bezpieczeństwa higieniczno – sanitarnego, - wykonanie w całym budynku instalacji wentylacyjno – klimatyzacyjnej, - dostosowanie instalacji elektrycznej do bieżących potrzeb, - wymiana wyeksploatowanych opraw oświetleniowych starego typu na nowoczesne, energooszczędne oświetlenie ledowe, - wymiana dwóch wyeksploatowanych dźwigów szpitalnych.			
77.	Zabudowa pomp ciepła na oczyszczalni ścieków PWiK Siedlce	Poprawa jakości powietrza	Zabudowa pomp ciepła na oczyszczalni ścieków PWiK Siedlce	Przedsiębiorstwo Energetyczne w Siedlcach Sp. z o.o.	• Pomy ciepła zainstalowane w miejskiej oczyszczalni ciepła umożliwią odzyskanie ciepła odpadowego ze strumienia ścieków oczyszczonych. Uzyskanie 17% udziału produkcji ciepła z odnawialnych źródeł energii	Zeroemisyjny system energetyczny OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa	40 mln	Będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
78.	Farma	Poprawa jakości	Farma	Przedsiębiorstwo	• Budowa farmy	Zeroemisyjny	9 mln	Będzie

	fotowoltaiczna	powietrza	fotowoltaiczna	Energetyczne w Siedlcach Sp. z o.o.	fotowoltaicznej o mocy około 2 MW * uzyskania co najmniej 5% udziału ciepła wytwarzanego na bazie odnawialnych źródeł energii. *	system energetyczny OZE – źródło ciepła dla ciepłownictwa		realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
79.	Budowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Miasta Siedlce	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Budowa sieci wodociągowych i sieci kanalizacyjnych na terenie niezwodociągowanym i nieskanalizowanym	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o. w Siedlcach	1. budowa sieci wodociągowych • budowa sieci kanalizacji sanitarnych	FEnIKS NFOSIGW, WFOSIGW	1 200 000,00 5 500 000	realizacja na obszarze funkcjonalnym Miasta Siedlce
80.	Modernizacja przebudowa systemów wodno-kanalizacyjnych na terenie Miasta Siedlce	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej usprawniającą pracę systemu wodociągowego i systemu kanalizacyjnego	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o. w Siedlcach	1. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych 2. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej, 3. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej 4. Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, 5. Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych na terenie SUW i oczyszczalni ścieków	FEnIKS NFOSIGW, WFOSIGW	15 000 000 10 000 000 10 500 000 5 500 000 1 200 000	Projekt realizowany w ramach FEM 2021-2027 realizacja na obszarze funkcjonalnym Miasta Siedlce
81.	Budowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Gminy Siedlce	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Budowa sieci wodociągowych i sieci kanalizacyjnych na terenie niezwodociągowanym i niekanalizowanym	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o. w Siedlcach	1. Budowa sieci wodociągowych 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnych	FEnIKS/ NFOSIGW, WFOSIGW	1 000 000 1 800 000	Projekt realizowany na obszarze funkcjonalnym Miasta Siedlce
82.	Budowa systemu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Budowa i modernizacja	Przedsiębiorstwo Wodociągów i	1. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych	FEnIKS/ NFOSIGW,	800 000	Projekt realizowany na

	wodno-kanalizacyjnego na terenie	usprawniająca pracę systemu wodociągowego i systemu kanalizacyjnego	sieci wodociągowych i kanalizacji sanitarnej usprawniająca pracę systemu wodociągowego i systemu kanalizacyjnego	Kanalizacji Sp. z o.o. w Siedlcach	2. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnych 3. Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków 4. Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych na terenie SUW i oczyszczalni ścieków	WFOSIGW	1 000 000 3 500 000 600 000	obszarze funkcjonalnym Miasta Siedlce
83.	Budowa boiska treningowego nr 1 przy ul. Jana Pawła II 6 w Siedlcach	Poprawa warunków życia mieszkańców		Agencja Rozwoju Miasta Siedlce	budowa boiska treningowego nr 1 przy ul. Jana Pawła II 6 w Siedlcach zwiększenie dostępności bazy treningowej przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego, jak również – w miarę możliwości – umożliwiającej współzawodnictwo sportowe, budowa boiska z nawierzchnią sztuczną oraz oświetleniem przyczyni się do wyeliminowania problemów z dostępnością do infrastruktury sportowej oraz jej użyteczności w sezonie jesienno-zimowym	FEnIKS/ środki krajowe/środki własne/ KPO		- będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
84.	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby własne Parku Wodnego Siedlce	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych		Agencja Rozwoju Miasta Siedlce	Wyposażenie budynków w instalacje OZE (pompy ciepła i instalacje fotowoltaiczne)	FEM 2021-2027/KPO/środki krajowe /środki własne/ WFOSiGW/NFOSIGW		będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
85.	Przebudowa /	Poprawa	Poprawa	Miasto Siedlce	zakres obejmuje : jezdnię, drogi	FEM 2021-2027	12 125 818	Projekt realizuje

	Rozbudowa ulicy Floriańskiej w Siedlcach na odcinku od ulicy J. Piłsudskiego do ul. 3 Maja - Etap I	bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego zgodna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.	bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi		dla pieszych, drogi pieszo-rowerowej, zjazdy, zatoki postojowe dla samochodów, kanalizację deszczową, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, przebudowę skrzyżowań, budowę i przebudowę zatok autobusowych z peronami dla pasażerów, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	CS 04.01 /KPO/środki krajowe/ środki własne		typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
86.	Rozbudowa /Przebudowa ulicy Floriańskiej w Siedlcach, na odcinku od ul. 3 Maja do ulicy Sulimów - Etap II.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego, zgodna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Miasto Siedlce	Zakres obejmuje: jezdnię, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowej, zjazdy, zatoki postojowe dla samochodów, kanalizację deszczową, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, przebudowę skrzyżowań, budowę i przebudowę trzech zatok autobusowych z peronami dla pasażerów, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	13 733 115	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
87.	Przebudowa ulicy Wojskowej w	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu	Poprawa bezpieczeństwa oraz	Miasto Siedlce	Przebudowa w zakresie obejmującym: jezdnię, zjazdy, drogi dla pieszych, drogi pieszo-	KPO/ środki krajowe/ środki własne	5 106 210	będzie realizowany na obszarze

	Siedlcach, na odcinku od ulicy Cmentarnej do ulicy Piłsudskiego	użytkowania drogi	komfortu użytkowania drogi		rowerowe, skrzyżowania, zatoki autobusowe, kanalizację deszczową, oświetlenie, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.			funkcjonalnym miasta Siedlce
88.	Przebudowa ulicy Armii Krajowej w Siedlcach, na odcinku od ulicy Piłsudskiego do ulicy 3 Maja	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa w zakresie obejmującym: jezdnię, zjazdy, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowe, skrzyżowania, zatoki autobusowe, kanalizację deszczową, oświetlenie, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	7 072 790	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
89.	Budowa obwodnicy miasta Siedlce, na odcinku od ulicy Kazimierzowskiej do ulicy Janowskiej (droga kategorii wojewódzkiej nr 698)	Poprawa bezpieczeństwa poprzez wyprowadzanie ruchu drogowego poza miasto, uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, obwodnica odciąży miasto od ruchu samochodowego, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego , jest spójna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce znajdująca się na obrzeżach miasta (nie okala miasta po granicy), na odcinku od ul. Kazimierzowskiej do ul. Janowskiej , jako alternatywa dla ciągu drogowego nw. ulic: Jagiełły, Prusa, Kazimierzowska, Starowiejska. Budowa zapewni wyprowadzenie problematycznego transportu samochodowego z centrum miasta co zwiększy bezpieczeństwo zmotoryzowanych i pieszych.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	60 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
90.	Przebudowa ulicy Terespolskiej	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie	Poprawa bezpieczeństwa oraz	Miasto Siedlce	Przebudowa ul. Terespolskiej w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi pieszo-	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki	18 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM

	w Siedlcach	ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego jest spójna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.	komfortu użytkowania dróg.		rowerowej, odwodnienia, oświetlenia, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	krajowe/ środki własne		2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
91.	Przebudowa ulicy Torowej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych,	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa ul. Torowej w Siedlcach w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia, kanał technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 654 599	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
92.	Przebudowa/ Rozbudowa ulicy Sokołowskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Zakres: jezdnia, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcia kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	11 898 269	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027

93.	Przebudowa/ Rozbudowa ulicy Pantaleona Potockiego w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych,	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Zakres: jezdnia, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z urządzeniami infrastruktury technicznej, ulica stanowi kontynuację elementu obwodnicy mającej na celu wyprowadzenie ruchu drogowego poza miasto.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	5 002 377	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
94.	Przebudowa mostu na rzece Muchawka, na ulicy Dominickiej w Siedlcach wraz z dojazdami.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa mostu wraz z wykonaniem drogi pieszo-rowerowej oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	4 850 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
95.	Budowa ulicy Piaskowej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Budowa ulicy w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej	KPO/ środki krajowe/ środki własne	13 659 715	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
96.	Przebudowa wiaduktu na ulicy Warszawskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, inwestycja wynika z Regionalnego Planu	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Wiadukt dwuprzęsłowy o długości ok. 64m, z prefabrykowanych belek strunobetonowych typu „T”, jedno jezdniowy, z wydzieloną drogą dla pieszych i rowerów.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	30 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/II

		Transportowego jest spójna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.						T i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
97.	Przebudowa ulicy Warszawskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Wydzielone drogi dla rowerów oświetlenie, droga dla pieszych.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	12 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
98.	Przebudowa ulicy Piłsudskiego w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego jest spójna z SUMP oraz Planem Zrównoważonego Transportu Zbiorowego dla Miasta Siedlce.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi, oświetlenia ulicznego oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej z wydzielonym pasem dla rowerów.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	6 500 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
99.	Przebudowa ulicy I Brygady	Poprawa bezpieczeństwa	Poprawa bezpieczeństw	Miasto Siedlce	Przebudowa ulicy I Brygady Legionów w Siedlcach w	FEM 2021-2027 CS 04.01	1 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w

	Legionów w Siedlcach	poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych.	a oraz komfortu użytkowania dróg.		zakresie: jezdni, dróg pieszych, kanalizacji deszczowej, oświetlenia, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	/KPO/ środki krajowe/ środki własne		ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
100.	Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu miejskiego i komplementarnych form mobilności na terenie MOF Siedlce	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	-	Miasto Siedlce, Gmina Zbuczyn, Gmina Wiśniew, Gmina Siedlce, Gmina Kotuń, Gmina Mokobody	Budowa dróg rowerowych/ pieszo rowerowych , zakup i montaż wiat przystankowych, zakup/ budowa stojaków na rowery, budowa centrum przesiadkowego wraz z wypożyczalnią rowerów, zakup autobusu elektrycznego, stacje ładowania pojazdów na potrzeby jst oraz organizatora transportu zbiorowego , budowa chodników, ITS	FEPW 2021-2027 - CS 2viii FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska, FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	150 000 000	Pozytywna opinia Instytucji Zarządzającej FEPW w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu FEPW
101.	Przebudowa ulicy Kolejowej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, dróg dla pieszych, dróg rowerowych, kanalizacji deszczowej, oświetlenia drogowego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	7 196 438	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
102.	Przebudowa ulicy Brzeskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica stanowi niezbędne połączenie	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej z drogą dla pieszych i rowerów.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	20 000 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju

		do sieci TEN-T, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych,						ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
103.	Przebudowa ulicy Granicznej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 322 800	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
104.	Przebudowa ulicy Grabianowskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	2 950 000	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
105.	Przebudowa ulicy Mieszka I w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	1 786 000	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
106.	Przebudowa ulicy Kazimierzowskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta,	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. I - Ulica kat. powiatowej nr 3617W, klasy Z, II - Ulica kategorii krajowej nr 63, klasy G.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	I 1 849 000zł II 2 680 000zł	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
107.	Rozbudowa ulicy Południowej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu	Miasto Siedlce	Rozbudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 839 500	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym

			użytkowania dróg.					miasta Siedlce
108.	Przebudowa ulicy Władysława Jagiełły w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	2 453 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
109.	Przebudowa ulicy Stefana Starzyńskiego w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych,	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej z drogą dla pieszych i rowerów.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 349 500	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/IIT i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
110.	Przebudowa ulicy Bema w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO / środki krajowe/ środki własne	4 538 000	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
111.	Przebudowa ulicy Świrskiego w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	1 842 500	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
112.	Przebudowa ulicy	Poprawa bezpieczeństwa oraz	Poprawa bezpieczeństw	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi	FEM 2021-2027 CS 04.01	3 495 000	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w

	Mireckiego i ulicy Dąbrowskiego w Siedlcach	komfortu użytkowania drogi	a oraz komfortu użytkowania dróg.		urządzeniami infrastruktury technicznej.	/KPO/ środki krajowe/ środki własne		ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/II T i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
113.	Przebudowa ulicy Starowiejskiej w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez uspokojenie ruchu wewnątrz miasta, ulica prowadzi do miejsc inwestycyjnych inwestycja wynika z Regionalnego Planu Transportowego	Poprawa bezpieczeństw a oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa drogi kat. woj. nr 698 (ul. Starowiejska) Przebudowa drogi kategorii powiatowej (ul. Starowiejskiej) Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej z wydzielonym pasem dla rowerów.	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	7 083 519zł	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/II T i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
114.	Przebudowa ulicy Narutowicza w Siedlcach.	Poprawa bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania drogi	Poprawa bezpieczeństw a oraz komfortu użytkowania dróg.	Miasto Siedlce	Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, chodników, oświetlenia, budowa kanalizacji deszczowej oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej.	KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 063 000zł	będzie realizowany na obszarze funkcjonalnym miasta Siedlce
115.	Termomodern izacja budynków mieszkalnych będących w zasobach komunalnych Miasta Siedlce	Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu.	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych	Miasto Siedlce	Zmodernizowane budynki	FEM 2021-2027 CS 02.01 /KPO/środki krajowe/ środki własne	30 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
116.	Termomodern izacja budynków użyteczności	Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu.	Poprawa efektywności energetycznej budynków	Miasto Siedlce	Zmodernizowane budynki	FEM 2021-2027 CS 02.01 /KPO/ środki krajowe/ środki	10 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce

	publicznej na terenie miasta Siedlce		publicznych i mieszkalnych			własne		
117.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - Centrum Kształcenia Zawodowego (CKZ) i Zespołu Szkół Ponad gimnazjalnych nr 1 (ZSP nr 1)	Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu.	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych	Miasto Siedlce	Zmodernizowane budynki	FEM 2021-2027 CS 02.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	6 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
118.	Budowa Zbiorników Retencyjnych przy obiektach użyteczności publicznej/oświatowych w Siedlcach	Przedsięwzięcia infrastrukturalne z zakresu zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach oraz zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi	Spójne i zintegrowane przedsięwzięcia infrastrukturalne, kompleksowo dostosowujące miasta do ekstremalnych stanów pogodowych oraz łagodzące efekt miejskich wysp ciepła przez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury	Miasto Siedlce	Budowa nowych zbiorników mających wpływ na działania związane z zapobieganiem skutkom suszy	FEPW 2021-2027/2.2 Adaptacja do zmian klimatu /KPO/ środki krajowe/ środki własne	8 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
119.	Budowa i modernizacja	Poprawa warunków życia mieszkańców	Poprawa warunków	Miasto Siedlce	Nowe i zmodernizowane obiekty sportowe	KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 000 000	obszar funkcjonalny

	bazy sportowej na terenie Miasta Siedlce	oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Siedlce	sportowych					miasta Siedlce
120.	Budowa Parków Kieszonkowych wraz z urządzeniem przestrzeni zielonej w Siedlcach	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni MOF Siedlce z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Dostosowanie do zmian klimatu	Miasto Siedlce	Nowe tereny zielone	Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027, FEPW 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	6 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
121.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Miasta Siedlce	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni MOF Siedlce	Dostosowanie do zmian klimatu	Miasto Siedlce	Zmodernizowane oświetlenie uliczne na energooszczędne na terenie miasta Siedlce	FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	8 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
122.	Rozwój zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, intermodalnej mobilności w MOF Siedlce	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni MOF Siedlce z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	-	Miasto Siedlce, Gmina Zbuczyn, Gmina Wiśniew, Gmina Siedlce, Gmina Kotuń, Gmina Mokobody	Budowa węzłów przesiadkowych zakup pojazdów elektrycznych, budowa / przebudowa zatok przystankowych, ITS, punkty ładowania pojazdów na potrzeby jst oraz organizatora transportu zbiorowego, zakup stojaków dla rowerów, budowa / przebudowa ciągów pieszo-rowerowych i chodników, budowa / przebudowa sygnalizacji świetlnej.	FEPW 2021-2027 - CS2(viii) FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska, FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	100 000 000	Pozytywna opinia Instytucji Zarządzającej FEPW w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu FEPW
123.	Zeroemisyjny Tabor Autobusowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Siedlcach	Wsparcie zrównoważonej mobilności miejskiej jako element transformacji w kierunku gospodarki zero emisyjnej	-	Miasto Siedlce, Gmina Zbuczyn, Gmina Wiśniew, Gmina Siedlce, Gmina Kotuń, Gmina Mokobody	Zakup taboru autobusowego (w zakresie FEPW – zeroemisyjnego) wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym m.in.: budowa/przebudowa zatok autobusowych, budowa/przebudowa	FEPW2021-2027-CS2(viii) FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska /FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	100 000 000	Pozytywna opinia Instytucji Zarządzającej FEPW w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu

					przystanków komunikacji publicznej, tablice dynamicznej informacji pasażerskiej, przebudowa stacji obsługi taboru, ładowarki elektryczne na potrzeby jst oraz organizatora transportu zbiorowego, ITS.			FEPW
124.	E-cyfryzacja Urzędu miasta Siedlce	Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Miasto Siedlce	Przystosowanie systemów urzędu miasta na potrzeby elektronicznego załatwiania spraw urzędowych	FEM 2021-2027 CS 01.02 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	2 500 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce FEM 2021-2027 CS 01.02 Planowany Partner w projekcie realizowanym przez Województwo Mazowiecki 01.02
125.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla Miasta Siedlce - PSZOK	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni MOF Siedlce z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami	Miasto Siedlce	Budowa PSZOK-u na terenie Miasta Siedlce	FEM 2021-2027 CS 02.06 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	4 500 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
126.	Budowa i modernizacja obiektów publicznych na terenie Miasta Siedlce	Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej	Miasto Siedlce	Nowe i zmodernizowane obiekty publiczne	KPO/ FEnIKS CS, środki krajowe, środki własne	100 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
127.	Wyposażenie obiektów użyteczności	Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego	Wspieranie rozwoju OZE	Miasto Siedlce	Wyposażenie budynków w instalacje OZE (pompy ciepła i instalacje fotowoltaiczne)	środki krajowe środki własne JST FEM 2021-2027	1 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce

	publicznej w instalację OZE	Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska						
128.	Budowa hal sportowych przy IV Liceum Ogólnokształcącym i Szkole Podstawowej nr (Sp 7) w Siedlcach	Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.	Miasto Siedlce	Budowa nowoczesnej hali sportowej	FEnIKS CS, Polski Ład/środki krajowe/KPO	18 000 000	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
129.	Zagospodarowanie Zalewu Muchawka w Siedlcach	Spójna polityka przestrzenna	Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych	Miasto Siedlce	Utworzenie nowej przestrzeni na terenach przy Zalewie Muchówka, uwzględniającej miejsca do odpoczynku, kąpielisko, plac zabaw, powiększenie istniejącej plaży oraz inne elementy aktywności fizycznej (boiska, place zabaw itp.).	KPO/FEnIKS CS, Polski Ład, środki krajowe, NFOSiGW, WFOŚiGW	50 000 000,00	obszar funkcjonalny miasta Siedlce
130.	Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego	Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	Zapewniony dostęp do usług publicznych	Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego	Usługi doradcze świadczone na rzecz członków partnerstwa, polegające na wsparciu rozwoju zdolności administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym wzmocnieniu ich potencjału do kompleksowego zarządzania rozwojem m.in. w zakresie: • aktualizacji/zmiany strategii rozwoju ponadlokalnego/terytorialnej	FEM 2021-2027, CS 5.1 i 5.2, Priorytet 9 Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim, Działanie 9.3 Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego	3 072 300 PLN (660 000 EUR – kurs 4,655)	FEM 2021-2027, CS 5.1 i 5.2, Priorytet 9

					oraz innych dokumentów planistycznych i analitycznych wspierających kompleksowy rozwój, zarządzanie, monitorowanie i ocenę, • wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego/terytorialnej/ i efektywnej realizacji projektów zintegrowanych.			
131.	Budowa przedszkola gminnego w m. Zbuczyn	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Zapewnienie dzieciom z terenu Zbuczyna i okolicznych miejscowości opieki i nauki przedszkolnej	Gmina Zbuczyn	Budowa i wyposażenie przedszkola	KPO/ środki krajowe/ środki własne	15 000 000,00	
132.	Budowa oczyszczalni ścieków w m. Rówce.	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Zapewnienie odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych od mieszkańców południowej części gminy	Gmina Zbuczyn	Budowa oczyszczalni ścieków	FEM 2021-2027 CS 02.05 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	15 000 000,00	
133.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Zapewnienie mieszkańców miejscowości dotychczas nieskanalizowanych i niezwodociągowanych dostępu do podstawowej infrastruktury	Gmina Zbuczyn	Budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	FEM 2021-2027 CS 02.05/KPO/ środki krajowe/ środki własne	10 000 000,00	

			sanitarnej					
134.	Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Jasionce.	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Poprawa wydajności i stopnia uzdatniania wody dostarczanej mieszkańcom zachodniej części gminy	Gmina Zbuczyn	Rozbudowa stacji uzdatniania wody	FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	8 000 000,00	
135.	Budowa stacji uzdatniania wody w Tarczach.	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Zabezpieczenie potrzeb mieszkańców północnej części gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę	Gmina Zbuczyn	Budowa stacji uzdatniania wody	FEM 2021-2027 CS 02.05 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	10 000 000,00	
136.	Budowa budynków mieszkalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej.	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy nie posiadających własnych mieszkań	Gmina Zbuczyn, SIM Mińsk Maz.	Budowa budynków mieszkalnych	KPO/ środki krajowe/ środki własne	15 000 000,00	
137.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Zbuczyn	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem	Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i	Gmina Zbuczyn	Budowa i przebudowa dróg	FEM 2021-2027 CS 04.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	20 000 000,00	Projekt realizuje typ projektu 4.1 w ramach FEM 2021-2027 przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego/II

		wysokiej jakości środowiska	intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej, Budowa i					T i jej pozytywne zaopiniowanie przez IZ FEM 2021-2027
138.	Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Zbuczyn	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Gmina Zbuczyn	Zakup wyposażenia OSP	FEM 2021-2027 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	3 000 000,00	
139.	Budowa budynku użyteczności publicznej w m. Zbuczyn	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej i usług społecznych	Gmina Zbuczyn	Budowa budynku użyteczności publicznej	KPO/ środki krajowe/ środki własne	10 000 000,00	

140.	Budowa i przebudowa infrastruktury sportowej na terenie gminy Zbuczyn	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej	Gmina Zbuczyn	Budowa infrastruktury sportowej	KPO/ środki krajowe/ środki własne	6 000 000,00	
141.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych wokół zbiornika retencyjnego w m. Rówce	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Poprawa atrakcyjności obiektu, umożliwienie wszechstronnego wykorzystania zbiornika przez mieszkańców gminy i okolic	Gmina Zbuczyn	Zagospodarowani e terenów rekreacyjnych wokół zbiornika retencyjnego w m. Rówce	KPO/środki krajowe/ środki własne	5 000 000,00	
142.	Modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Zbuczyn.	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	Poprawa efektywności energetycznej budynków oświatowych, zmniejszenie emisji spalin, podniesienie stanu technicznego obiektów	Gmina Zbuczyn	Termomodernizacja budynków, wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne lub zeroemisyjne	FEM 2021-2027 CS 02.01 /KPO/ środki krajowe/ środki własne	5 000 000,00	
143.	Budowa i przebudowa świetlic wiejskich w gminie Zbuczyn	Cel 1: Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	Zabezpieczenie potrzeb mieszkańców w zakresie integracji społecznej	Gmina Zbuczyn	Budowa i przebudowa świetlic wiejskich	KPO/ środki krajowe/ środki własne	10 000 000,00	
144.	Modernizacja	Cel 2: Zwiększenie	Utrzymanie	Gmina Zbuczyn	Modernizacja urządzeń	KPO/ środki krajowe/	5 000 000,00	

	urządzeń wodnych	spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	istniejących zasobów wodnych		wodnych	środki własne		
145.	Organizacja i uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Cel strategiczny 3: Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki	Przygotowanie terenów wyposażonych w niezbędną infrastrukturę dla inwestorów prowadzących działalność gospodarczą w okolicach autostrady A2	Gmina Zbuczyn	Organizacja i uzbrojenie terenów inwestycyjnych	KPO/ środki krajowe/ środki własne	15 000 000,00	
146.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Cel 2: Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne w celu poprawy parametrów oświetlenia i oszczędności kosztów eksploatacji, budowa nowych odcinków linii oświetlenia drogowego w	Gmina Zbuczyn	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	KPO/ środki krajowe/ środki własne	5 000 000,00	

			terenach zabudowanych					
147.	Budowa budynku użyteczności publicznej w m. Zbuczyn	Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej	Podniesienie jakości życia	Gmina Zbuczyn	Budowa budynku użytecznosci publicznej	FEnIKS CS, Polski Ład/ środki krajowe		
148.	Budowy i przebudowa infrastruktury sportowej	Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.	Podniesienie jakości życia	Gmina Zbuczyn	Budowa infrastruktury sportowej	FEnIKS CS, Polski Ład/ środki krajowe		
149.	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Mokobody	Porządkowanie gospodarki wodnokanalizacyjnej	Podniesienie jakości życia	Gmina Mokobody	Budowa sieci kanalizacyjnej	FEM 2021-2027, CS 2viii/FEnIKS CS, Polski Ład	20 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa w ramach FEM 2021-202/ Polski Ład
150.	Budowa przedszkola i żłobka na terenie gminy Mokobody	Edukacja przedszkolna	Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej	Gmina Mokobody	Budowa przedszkola i żłobka	FEnIKS CS, Polski Ład/ środki krajowe/KPO	15 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa w ramach FEM 2021-202/ Polski Ład
151.	Rozbudowa	Dostępność szkół dla	Podniesienie	Gmina Mokobody	Budowa hali sportowej	FEnIKS CS, Polski	12 000 000,00	Działanie

	budynku wraz z budową hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niwiskach	osób ze specjalnymi potrzebami, Kultura i turystyka	jakości życia, Wzmacnianie roli kultury i zrównoważone j turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych,			Ład/środki krajowe/ KPO		FEMA.05.07 Kultura i turystyka
152.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mokobodach	Porządkowanie gospodarki wodnokanalizacyjnej	Podniesienie jakości życia	Gmina Mokobody	Rozbudowa oczyszczalni	FEM 2021-2027, CS 2viii/FEnIKS CS, Polski Ład	10 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa w ramach FEM 2021-202/ Polski Ład
153.	Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Mokobody	Porządkowanie gospodarki wodnokanalizacyjnej	Podniesienie jakości życia	Gmina Mokobody	Budowa sieci wodociągowej	FEM 2021-2027, CS 2viii/ FEnIKS CS, Polski Ład	10 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa w ramach FEM 2021-202/ Polski Ład
154.	Remont dróg gminnych na terenie gminy Mokobody	Transport regionalny i lokalny, rozwój i udoskonalanie zrównoważonej,	Rozwój i udoskonalanie zrównoważone j, odpornej na	Gmina Mokobody	Remont dróg	FEnIKS CS, Polski Ład/KPO/ środki krajowe	15 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.04.01

		odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej, Budowa i przebudowa dróg powiatowych i gminnych					Transport w ramach FEM 2021202/, Polski Ład
155.	Budowa dróg gminnych na terenie gminy Mokobody	Transport regionalny i lokalny, rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności	Gmina Mokobody	Budowa dróg	FEnIKS CS, Polski Ład/KPO/ środki krajowe	20 000 000,00	projekt realizuje typ projektu Działanie FEMA.04.01 Transport w ramach FEM 2021202/ Polski Ład

			transgranicznej, Budowa i przebudowa dróg powiatowych i gminnych					
156.	Zakup nowego średniego uterenowionego samochodu pożarniczego dla OSP Niwiski wraz z pełnym wyposażeniem	Dostosowanie do zmian klimatu	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Gmina Mokobody	Zakup samochodu specjalnego	FEM 2021-2027, / FEnIKS CS, Polski Ład	2 000 000,00	Działanie FEMA.02.04 Dostosowanie do zmian klimatu
157.	Budowa Centrum Kulturalnego w Mokobodach	Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej	Gmina Mokobody	Budowa Centrum Kulturalnego w Mokobodach	FEnIKS CS, Polski Ład/ KPO	22 000 000,00	
158.	Budowa kompleksu sportowego	Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej	Rozwój infrastruktury do	Gmina Mokobody	Budowa kompleksu sportowego	FEnIKS CS, Polski Ład/ KPO	25 000 000,00	

	wraz z zapleczem turystycznym w miejscowości Zaliwie-Piegawki	turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej					
159.	Budowa kompleksu rekreacyjno wypoczynkowego w miejscowości Kisielany-Żmichy	Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej	Gmina Mokobody	Budowa kompleksu Rekreacyjno wypoczynkowego	FEnIKS CS, Polski Ład/KPO	25 000 000,00	
160.	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych poprzez instalację OZE	Efektywność energetyczna	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Gmina Mokobody	Zakup i montaż instalacji OZE	FEM 2021-2027, / FEnIKS CS, Polski Ład	12 000 000,00	Działanie FEMA.02.01
161.	Infrastruktura turystyczna	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska	Gmina Mokobody	Budowa infrastruktury turystycznej w postaci wytyczenia ścieżek pieszych, szlaków rowerowych, altan, tablic informacyjnych w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych	FEM 2021-2027 FEnIKS CS, Polski Ład/ KPO/ środki Krajowe		Działanie FEMA.05.07 Kultura i turystyka
162.	Nowe tereny inwestycyjne	Rozwój gospodarczy regionu.	Wsparcie przedsiębiorczości na	Gmina Kotuń	Zakup, uzbrojenie i zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	FEnIKS CS, Polski Ład/ KPO/środki krajowe		

			obszarze gminy					
163.	Nowe tereny inwestycyjne	Rozwój gospodarczy regionu.	Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze gminy	Gmina Mokobody	Zakup, uzbrojenie i zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	FEnIKS CS, Polski Ład/ KPO/ środki krajowe		
164.	Nowe tereny inwestycyjne	Rozwój gospodarczy regionu.	Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze gminy	Gmina Siedlce	Zakup, uzbrojenie i zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	FEnIKS CS, Polski Ład/KPO /środki krajowe		

Infra
Centrum Doradztwa

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030”

Warszawa, 19 maja 2023 r.

Projekt:	Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030
Zamawiający:	Gmina Miasto Siedlce Skwer Niepodległości 2 08-110 Siedlce
Wykonawca:	Infra – Centrum Doradztwa sp. z o.o. ul. Leszno 14 01-192 Warszawa
Umowa:	nr F.272.145.2022/PR z dnia 11 października 2022 r.
Autorzy:	mgr Katarzyna Helińska
Data opracowania	19.05.2023

Spis treści

1. Wprowadzenie 6

1.1. Podstawy prawne 6

1.2. Cel sporządzania prognozy 7

1.3. Zakres merytoryczny, stopień szczegółowości i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy 7

1.3.1. Zakres i stopień szczegółowości prognozy 7

1.3.2. Metody i materiały zastosowane przy sporządzeniu prognozy 8

2. Zawartość i główne cele Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce oraz powiązanie z dokumentami wyższego rzędu .. 12

2.1. Zawartość Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego 12

2.2. Misja, wizja oraz główne cele Strategii 13

2.3. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia 15

3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jaki te i inne problemy zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu 18

3.1. Komplementarność Strategii z innymi dokumentami 18

3.2. Ocena zgodności ustaleń zapisów projektu Strategii z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym 20

4. Diagnoza istniejącego stanu środowiska 23

4.1. Położenie 23

4.2. Ludność 24

4.3. Warunki klimatyczne 24

4.4. Jakość powietrza 25

4.5. Hałas 28

4.6. Pola elektromagnetyczne 31

4.7. Gospodarowanie wodami 32

4.9. Gospodarka wodno - ściekowa 41

4.10. Zasoby geologiczne 42

4.11. Gleby i użytkowanie gruntów 45

4.11. Gospodarka odpadami 46

4.13. Lasy 47

4.14. Zasoby przyrodnicze i formy ochrony przyrody 47

4.1. Obszary posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego 54

5. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody 55

5.1. Wpływ planowanych działań na istniejące problemy ochrony środowiska 57

5.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych 58

6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2020 - 2030 61

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko 62

7.1. Oddziaływanie na komponenty środowiska: integralność obszarów chronionych, różnorodność biologiczną (w tym siedliska roślinności, grzybów i porosty), rośliny, zwierzęta, ludzi, wody, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne 108

7.1.1. Oddziaływanie na integralność obszarów chronionych, łącznie z obszarami Natura 2000, różnorodność biologiczną, w tym siedliska roślinności, grzybów i porostów, rośliny, zwierzęta i korytarze ekologiczne 108

7.1.2. Oddziaływanie na ludzi 115

7.1.3. Oddziaływanie na wody 117

7.1.4. Oddziaływanie na powietrze 120

7.1.5. Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne 123

7.1.6. Oddziaływanie na krajobraz 125

7.1.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny 127

7.1.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne 128

7.1.9. Oddziaływanie skumulowane 129

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność 129

9. Rozwiązania alternatywne 131

10. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko 132

11. Napotkane trudności i luki w wiedzy 133

12. Przewidywane metody analizy skutków realizacji Strategii MOF Siedlce 134

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 145

14. Spis rysunków 150

15. Spis tabel 150

16. Załącznik nr 1 – Oświadczenie autora Prognozy Oddziaływania na Środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce 152

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawy prawne

Prognoza wykonana została w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którą reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029 ze zm.). Celem tej procedury jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2022 poz. 1029 ze zm.) „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" zaliczana jest do „polityk, strategii, planów i programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywana lub przyjmowana przez organy administracji, wyznaczająca ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z czym wymagane jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030".

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 02.05.2023 roku, znak pisma WOOŚ-III.411.129.2023.JD określił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030", zgodnie z art. 51, z uwzględnieniem art. 52 ustęp 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem uwag przytoczonych w piśmie.

Również Mazowiecki Państwowy Inspektor Sanitarny, pismem z dnia 05.05.2023 roku r., znak ZS.7040.65.2023KB uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 51 i 52 ust 1 i 2 ustawy ooś. Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wskazuje, iż zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien być zgodny z wymaganiami określonymi w art. 51 ust. 2 *ustawy ooś*, zawierać analizę i ocenę potencjalnego oddziaływania na zdrowie ludzi, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze i powierzchnię ziemi, ze szczególnym uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy, a stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie odpowiadać powinien szczegółowości przedmiotowego dokumentu.

1.2. Cel sporządzania prognozy

Procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi formalny proces oceny oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030". W ramach tej procedury określane jest jak realizacja zapisów analizowanego dokumentu wpłynie na środowisko. Należy przy tym mieć na uwadze, że SOOŚ nie jest odrębnym dokumentem, a procedurą, w trakcie której powstają ściśle określone dokumenty, w tym prognoza oddziaływania na środowisko.

1.3. Zakres merytoryczny, stopień szczegółowości i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

1.3.1. Zakres i stopień szczegółowości prognozy

Zakres Prognozy jest zgodny z art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022 poz. 1029 ze zm.) oraz z wymaganiami nałożonymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Powyższa Prognoza powinna:

- zawierać:
  - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
  - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
  - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
  - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
  - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- określać, analizować i oceniać:
  - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
  - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
  - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
  - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
  - przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe

i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

– przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3.2. Metody i materiały zastosowane przy sporządzeniu prognozy

W prognozie analizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030” na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022 poz. 1029 ze zm.) informacje zawarte w Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia

szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 02.05.2023 roku, znak pisma WOOŚ-III.411.129.2023.JD określił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030", zgodnie z art. 51, z uwzględnieniem art. 52 ustęp 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem uwag przytoczonych w piśmie. Również Mazowiecki Państwowy Inspektor Sanitarny, pismem z dnia 05.05.2023 roku r., znak ZS.7040.65.2023KB uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 51 i 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

Przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano harmonogram rzeczowo – finansowy „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030". Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na kompleksowej analizie oddziaływania poszczególnych grup zadań zapisanych w harmonogramie dokumentu, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na analizowanym terenie i symulacji wpływu realizacji zadań na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Dla przeprowadzenia Prognozy wykorzystano następujące dane:

- wyniki i analizy dokumentów dotyczące stanu środowiska na terenie województwa mazowieckiego,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, który dokonuje oceny jakości powietrza i opracowuje Roczne oceny jakości powietrza dla poszczególnych województw, w tym mazowieckiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego (GUS),
- dane literaturowe,
- obowiązujące normy prawne w zakresie ochrony środowiska.

Strategiczna ocena oddziaływania odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. Inaczej niż w przypadku oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć nie ma tu możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego Programu.

Dyrektywa 2001/42/WE przy sporządzaniu prognozy oddziaływania dokumentów strategicznych kładzie nacisk w szczególności na:

- Zebranie i przedstawienie danych na temat stanu środowiska, aktualnych problemów i ich prawdopodobnej przyszłej ewolucji,
- Przewidywanie znaczących oddziaływań środowiskowych ocenianej Strategii,
- Wskazanie środków łagodzących i sposobu ich monitorowania,
- Konsultacje społeczne z odpowiednimi władzami, jako część procesu oceny,
- Monitoring oddziaływań środowiskowych Strategii podczas wdrażania dokumentu.

Procedura oceny oddziaływania obejmowała etapy przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Strategii

Etap SOOŚ	Cel
Ustalenie kontekstu i celów, określenie aktualnego stanu, zdecydowanie o zakresie	
Zidentyfikowanie innych ważnych planów lub programów i celów ochrony środowiska	Ocena, w jaki sposób program jest pod wpływem czynników zewnętrznych, jak istniejące ograniczenia zewnętrzne mogą być uwzględnione, pomocne w określaniu celów SOOS
Zebranie informacji bazowych o stanie środowiska	Dostarczenie dowodów dla istniejących problemów środowiskowych, prognozowania oddziaływań na środowisko, zakresu monitoringu, pomoc w określeniu celów SOOS
Zidentyfikowanie problemów środowiskowych	Pomocne przy precyzowaniu oceny i jej pośrednich etapów, uwzględniając dane bazowe, określenie celów SOOS, prognozowaniu oddziaływań, określaniu zakresu monitoringu
Określenie celów SOOS	Dostarczenie instrumentów/środków służących do oszacowania wpływu Strategii na środowisko
Konsultacja zakresu SOOS	Zapewnienie, że SOOS obejmuje prawdopodobne znaczące oddziaływania środowiskowe Strategii
Określenie i doprecyzowanie alternatyw i oszacowanie oddziaływań	
Porównanie celów Strategii z celami SOOS	Identyfikacja potencjalnych synergii i niespójności pomiędzy celami Strategii i celami SOOS
Rozwój strategicznych rozwiązań alternatywnych	Określenie i sprecyzowanie ewentualnych strategicznych alternatyw
Przewidywanie oddziaływań Strategii uwzględniając alternatywy	Określenie znaczących środowiskowych oddziaływań programu i jego alternatyw
Oszacowanie efektów Strategii, uwzględniając ewentualne alternatywy	Walidacja przewidywanych oddziaływań Strategii i jego alternatyw, pomoc przy doprecyzowaniu Strategii

Etap SOOŚ	Cel
Środki łagodzące oddziaływania niekorzystne	Zapewnienie, że oddziaływania niekorzystne zostały zidentyfikowane i potencjalne środki łagodzące zostały rozważone (uwzględnione)
Propozycja wskaźników monitorowania oddziaływań środowiskowych wdrożenia Strategii	Wyznaczenie szczegółów, dla których wpływ środowiskowy Strategii może zostać oszacowany
Przygotowanie prognozy oddziaływania	
Przygotowanie prognozy oddziaływania	Prezentacja przewidywanych oddziaływań środowiskowych Strategii, uwzględniając alternatywy, w formie odpowiedniej dla konsultacji społecznych i decydentów
Konsultacja projektu Strategii ZIT MOF Piły i prognozy oddziaływania	
Konsultacje społeczne, konsultacje z odpowiednimi organami projektu Strategii oraz prognozy oddziaływania	Zapewnienie udziału społeczeństwa i organów konsultujących oraz możliwości wyrażenia opinii do wniosków płynących SOOS
Oszacowanie znaczących zmian	Zapewnienie, że uwarunkowania środowiskowe jakichkolwiek poważnych zmian w projekcie Strategii na tym etapie są określone i wzięte pod uwagę
Podjęcie decyzji i dostarczenie informacji	Dostarczenie informacji, w jaki sposób wyniki oceny oddziaływania i konsultacji społecznych zostały wzięte pod uwagę w ostatecznej wersji dokumentu
Monitoring znaczących oddziaływań na środowisko wdrożenia Strategii	
Zdefiniowanie celów i metod monitoringu	Aby określić efekt środowiskowy Strategii, należy określić gdzie prognozowane oddziaływania są takie jak w rzeczywistości, pomoc w identyfikacji oddziaływań niekorzystnych
Reakcja na oddziaływania niekorzystne	Przygotowanie odpowiedniej reakcji tam, gdzie zostały stwierdzone oddziaływania niekorzystne

Źródło: opracowanie własne

2. Zawartość i główne cele Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce oraz powiązanie z dokumentami wyższego rzędu

2.1. Zawartość Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" (zwana także Strategią MOF Siedlce) obejmuje zintegrowane podejście w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Dąży do stworzenia spójnego układu przestrzennego, z głównym ośrodkiem miejskim i powiązanym z nim funkcjonalnym otoczeniem. Zakłada podjęcie inwestycji ponadlokalnych, które będą odpowiedzią na określone w diagnozie problemy, ale jednocześnie pomogą rozwijać potencjał i wzmacniać relacje powiązań funkcjonalnych.

Za podstawowe cele opracowania „Strategii Z Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030" należy przyjąć:

- wzrost integracji MOF Siedlce w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym,
- określenie narzędzi do realizacji założeń m.in. zintegrowane podejście,
- wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych powiązań gospodarczych,
- niwelowanie nierówności poszczególnych części obszaru funkcjonalnego,
- znaczącą poprawę jakości życia w regionie,
- wzmocnienie pozycji konkurencyjności obszaru,
- kształtowanie i stymulowanie policentrycznego charakteru MOF Siedlce.

Celem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego będzie umożliwienie wspólnego planowania działań rozwojowych na obszarze powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin na terenie MOF Siedlce. Wspólne planowanie działań rozwojowych ma kluczowe znaczenie w odniesieniu do planowania inwestycji, których zasięg i oddziaływanie wykracza poza terytorium jednej gminy. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego może więc przynieść wymierne korzyści, w szczególności przez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych gmin i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru objętego Strategią, jak również przez realizowanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Takie podejście wychodzi naprzeciw trendom Unii Europejskiej w odniesieniu do adresowania różnego rodzaju wsparcia

finansowego do obszarów współpracujących ze sobą, powiązanych ze sobą funkcjonalnie i wykraczających poza granice administracyjne gminy[1].

Sporządzona Strategia składa się z siedmiu rozdziałów:

Rozdział 1 – Wstęp

Rozdział 2 – Charakterystyka obszaru MOF Siedlce

Rozdział 3 – Diagnoza stanu istniejącego MOF Siedlce

Rozdział 4 – Wizja, misja, cele strategiczne

Rozdział 5 – Model struktury funkcjonalno przestrzennej MOF Siedlce

Rozdział 6 – Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej MOF Siedlce

Rozdział 7 –Obszary strategicznej interwencji

Rozdział 8 – Analiza powiązań z dokumentami krajowymi i regionalnymi

Rozdział 9 - System realizacji strategii w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Rozdział 10 – Wdrażanie działań Strategii

Rozdział 11 – Wnioski z diagnozy zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Rozdział 12 – Podsumowanie procesu opiniowania i konsultacji społecznych

Rozdział 13 – Podsumowanie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (ooś)

2.2. Misja, wizja oraz główne cele Strategii

Celem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego będzie umożliwienie wspólnego planowania działań rozwojowych na obszarze powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin na terenie MOF Siedlce. Wspólne planowanie działań rozwojowych ma kluczowe znaczenie w odniesieniu do planowania inwestycji, których zasięg i oddziaływanie wykracza poza terytorium jednej gminy. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego może więc przynieść wymierne korzyści, w szczególności przez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych gmin i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru objętego Strategią, jak również przez realizowanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Takie podejście wychodzi naprzeciw trendom Unii Europejskiej w odniesieniu do adresowania różnego rodzaju wsparcia

[1] Uzasadnienie do Uchwały NR LIII/534/2022 Rady Miasta Siedlce z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie zawarcia porozumienia do opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030

finansowego do obszarów współpracujących ze sobą, powiązanych ze sobą funkcjonalnie i wykraczających poza granice administracyjne gminy2.

Główne założenia Strategii Rozwoju Ponadloklanego dla MOF Siedlce opierają się na wskazaniach zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ jako nadrzędnym dokumencie programującym rozwój regionu. W województwie mazowieckim dokonano całościowego podziału województwa na obszary funkcjonalne. MOF Miasta Siedlec stanowi część OSI podregionu siedleckiego obejmującego powiaty: łosicki, siedlecki, Miasto Siedlce, sokołowski i węgrowski. OSI problemowe skupiają się na najważniejszych wyzwaniach dotykających dany obszar i sektorowych działaniach mających poprawić społeczno-gospodarczą sytuację podregionu. W OSI siedleckim wskazanymi priorytetami są poprawa atrakcyjności inwestycyjnej, wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i rozwój lokalnych rynków pracy poprzez wykorzystanie istniejącego potencjału i specjalizacji gospodarczych. Pozostałe działania wyróżniają priorytet kreowania atrakcyjnych warunków inwestycyjnych i rozwój gospodarczy przy jednoczesnym poszanowaniu walorów krajobrazowych i dbania o czystość środowiska zurbanizowanego oraz przyrodniczego.

Wizja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Siedlce brzmi: **Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce to miejsce charakteryzujące się optymalnym wykorzystaniem dostępnych wewnętrznych i zewnętrznych narzędzi wsparcia rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Stworzona wspólnota w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce korzysta z efektu synergii i angażuje się we wspólne oraz skoordynowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju całego obszaru przy udziale partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.**

Misja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce brzmi następująco: **Stworzenie funkcjonalnego obszaru, który zaspokaja potrzeby mieszkańców poprzez realizację przez władze samorządowe i inne podmioty publiczne, organizacje społeczne oraz przedsiębiorców, przedsięwzięć rozwojowych zapewniających odpowiedni poziom usług publicznych, dostęp do infrastruktury oraz ochronę środowiska. Realizacja misji to również działania skupiające się na poprawie jakości życia mieszkańców, poprzez poprawę jakości przestrzeni oraz inwestycje w sektory takie jak: zdrowie, edukacja, kultura i turystyka.**

W wyniku przeprowadzonych analiz diagnostycznych oraz wskazaniu zasadniczych wyzwań jakie stoją przed obszarem MOF Siedlce, zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

1. **Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce;**

[2] Uzasadnienie do Uchwały NR LIII/534/2022 Rady Miasta Siedlce z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie zawarcia porozumienia do opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030

2. **Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska;**
3. **Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki.**

Cele strategiczne definiują najważniejsze kwestie, na których powinni skupić się zarządzający, by możliwe było ostatecznie osiągnięcie założeń wskazanych w zdefiniowanej wizji oraz misji dla analizowanego obszaru. Powyższe cele uwzględniają kwestie obejmujące zarówno wymiar społeczny jak również przestrzenno-infrastrukturalny oraz gospodarczy.

Osiągnięcie stanu pożądanego jaki powinien zostać uzyskany dla obszaru MOF Siedlce w perspektywie do roku 2030, będzie możliwe w oparciu o hierarchiczną strukturę powiązanych ze sobą wzajemnie elementów, składających się z wizji, misji, celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań. Elementy w postaci kierunków działań, znajdujących się najniżej w hierarchii realizacji strategii, stanowią uszczegółowienie planowanych do realizacji celów szczegółowych, przypisanych do poszczególnych celów strategicznych, będących punktem wyjścia w osiągnięciu pożądanego stanu przedmiotowego obszaru.

Rozwinięciem celów strategicznych są cele szczegółowe, które służą wykonywaniu określonych działań i przedsięwzięć. Określenie celów szczegółowych odbywało się z uwzględnieniem zdiagnozowanych problemów i potencjałów rozwojowych oraz przy ich możliwości wykonania we wskazanej perspektywie czasowej.

W zestawieniu poniżej przedstawia się podział wyżej opisanych celów strategicznych na poszczególne cele szczegółowe oraz kierunki działań.

Tabela 2 Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań

Cel strategiczny 1 - Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce	
Cel szczegółowy	**Kierunki działań**
1. Edukacja ukierunkowana na potrzeby mieszkańców i rynku pracy	1.1. Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli
	1.2. Poprawa i rozwój jakości edukacji na każdym poziomie kształcenia
	1.3. Zwiększenie szans rozwoju osobistego i zawodowego
	1.4. Promocja kształcenia ponadpodstawowego i wyższego
	1.5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego, poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców w każdym wieku
2. Rozwinięta polityka mieszkaniowa	2.1. Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej (kanalizacja, sieć gazowa, wodociągi) do jak największej liczby mieszkańców
	2.3. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia
	2.3. Wsparcie mieszkalnictwa dedykowanego różnym grupom społecznym wraz z ofertą terenową

3. Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	3.1. Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców
	3.2. Zapewniony dostęp do usług publicznych
	3.3. Nacisk na promocję i informowanie społeczeństwa o roli i funkcjonowaniu GOPS.
	3.4. Aktywne działania Gmin w zakresie edukacji i uświadamiania mieszkańców nt. czynników szkodliwych dla zdrowia, ich skutków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez organizowanie szkoleń, kampanii edukacyjnych i promocji zdrowia.
	3.5. Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.
	3.6. Organizowanie imprez sportowych, turniejów i zawodów, a także innych wydarzeń by przyciągnąć jak najwięcej ludzi i zainspirować do aktywności fizycznej.
	3.7. Domy pomocy społecznej/ domy dziennego pobytu na obszarze MOF
4. Bogata oferta kulturalna regionu	4.1. Promocja zasobów kulturowych MOF
	4.2. Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej
	4.3. Rozszerzenie oferty kulturalnej
	4.4. Wzmocnienie współpracy w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych w zakresie edukacji
5. Inkluzywne społeczeństwo	5.1. Silver economy – wspieranie usług dla osób starszych, aktywizacja zawodowa osób starszych
Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska	
1. Zintegrowany system komunikacyjny	1.1 Rozbudowa i usprawnienie powiązań komunikacji zbiorowej
	1.2 Budowa centrów multimodalnych związanych ze stacjami kolejowymi
	1.3 Rozbudowa infrastruktury rowerowej
	1.4 Lokalizacja parkingów buforowych
	1.5 Powiększenie strefy płatnego parkowania w mieście
	1.6 Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej
	1.7 Wykorzystanie potencjału kolei i wspieranie rozwoju i promocji transportu kolejowego
2. Wysokiej jakości środowisko naturalne oraz adaptacja do zmian klimatu	2.1 Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej
	2.2 Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury
	2.3 Wspieranie rozwoju OZE
	2.4 Rozwój inwestycji z zakresu gospodarki odpadami
	2.5 Zwiększenie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych, poprawa bioróżnorodności
	2.6 Poprawa efektywności energetycznej
	2.7 Stworzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego
3. Spójna polityka przestrzenna	3.1 Rozszerzanie stopnia pokrycia MPZP w oparciu o wspólne cele
	3.2 Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych

	3.3 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności
	3.4 Kształtowanie rozwoju przestrzeni z zachowaniem i podnoszeniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych
	3.5 Planowanie uniwersalne
4. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	4.1 Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska
	4.2 Aktywna promocja regionu
5. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zrównoważonego rozwoju	5.1 Rozwój partycypacji społecznej
	5.2. Aktywne promowanie zachowań prośrodowiskowych
Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek zielonej, konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki	
1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki obszaru	1.1 Stworzenie systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów służącego zwiększeniu zainteresowania obszarem i sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości oraz generacji nowych miejsc pracy
	1.2 Wsparcie inicjatyw gospodarczych w zakresie wprowadzenia ulg i zachęt dla istniejących i przyszłych przedsiębiorców
	1.3. Stworzenie warunków dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni
	1.4. Poprawa dostępności narzędzi wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz promocji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych
	1.5. Wsparcie w pozyskaniu środków zewnętrznych na realizację projektów badawczo – rozwojowych i wdrażanie innowacyjnych usług, produktów lub procesów organizacyjnych oraz wdrażanie i stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach
	1.6. Wsparcie rozwoju ośrodków naukowych o wysokim potencjale badawczym
	1.7.Promocja lokalnych produktów i usług
2. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2.1 Rozszerzenie oferty usług związanych z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych oraz rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych
	2.2 Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a placówkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
	2.3 Ułatwienie istniejącym oraz przyszłym przedsiębiorcom dostępu do szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej
3. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu	3.1 Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia przedsiębiorstw
	3.2 Wsparcie rozwoju infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość w postaci inkubatorów przedsiębiorczości ukierunkowanych w szczególności na przedsiębiorców lokalnych

	3.3 Wsparcie w zakresie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez redukcję barier administracyjnych
	3.4 Poprawa jakości obsługi inwestorów w zakresie wdrażania jednolitych standardów obsługi oraz tworzenia punktów informacyjnych dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu
	3.5 Rozwój współpracy jednostek samorządów terytorialnych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwiązań dotyczących regulacji podatkowych obowiązujących na obszarze MOF oraz działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy
	3.6 Wsparcie przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych w pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych oraz promocji lokalnych produktów i producentów
	3.7 Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej we współpracy z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia biznesu
	3.8 Współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w zakresie pozyskania środków zewnętrznych oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Do każdego z celów szczegółowych przypisano odpowiednie pakiety działań. Dla każdego z nich dokonano priorytetyzacji w oparciu o wnioski wynikające z dokonanych analiz. Szczegółowa analiza pakietów działań i ocena ich oddziaływania na stan środowiska przedstawiona została w rozdziale 7 niniejszej Prognozy.

3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jaki te i inne problemy zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

3.1. Komplementarność Strategii z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce jest to dokument strategiczny, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie potencjału i kierunków rozwoju obszaru opracowania oraz scalenie celów i metod osiągnięcia tych celów w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej w skali lokalnej, regionalnej i krajowej. Strategia musi być zatem z jednej strony zgodna z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym oraz z drugiej strony tworzyć płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i administracji.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce została poddana analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi o wymiarze ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Strategia jest w pełni zgodna z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym

Aby zrealizować wskazane cele strategiczne oraz operacyjne niezbędne jest podjęcie szeregu działań umożliwiających rozwiązanie zdiagnozowanych problemów. W związku z czym tworząc Strategię Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły zebrano konkretne kierunki działań służące synergicznemu rozwoju regionu. Biorąc pod uwagę alokację środków, a także zapisy diagnozy Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wybrano inwestycje znacząco przyczyniające się do zintegrowania całego obszaru funkcjonalnego w wymiarze gospodarczym, społecznym oraz środowiskowym. Przy wyborze projektów kierowano się tym, aby inwestycja zaspokoiła w jak największym zakresie potrzeby społeczności, a także była spójna z celami polityki określonymi w dokumencie pn. „Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce". Wskazane cele polityki spójności to:

- Cel polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej
  transformacji gospodarczej.
- Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.
- Cel polityki 3. Lepiej połączona Europa.
- Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym.
- Cel polityki 5. Europa bliższa obywatelom.
- Cel polityki 6. Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunki gospodarki neutralnej dla klimatu.

Poniżej przedstawiono najważniejsze z dokumentów, które wykazują komplementarność ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce.

Tabela 3.Dokumenty komplementarne ze Strategią MOF Siedlce

Poziom międzynarodowy
Europejski Zielony Ład. Umowa partnerstwa 2021-2027
Poziom krajowy
Europejski Zielony Ład. Umowa partnerstwa 2021-2027
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Krajowa Polityka Miejska 2030
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030
Poziom regionalny
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze
Plan Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego
Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza2021-2027

Źródło: opracowanie własne

3.2. Ocena zgodności ustaleń zapisów projektu Strategii z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Podstawą planowania strategicznego, w tym także zastosowanego w analizowanym dokumencie, jest konieczność uwzględniania we wszystkich działaniach władz publicznych aspektu zachowania właściwego stanu i funkcjonalności ekosystemów przyrodniczych i środowiska jako całości.

Jest to zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, która zakłada taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

W projekcie Strategii zostały uwzględnione priorytetowe cele ochrony środowiska istotne w obszarze opracowania, wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym (dokumenty i dyrektywy Unii Europejskiej), rządowym (Polityka Ekologiczna Państwa), samorządowym (Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego.

Analizę spójności zapisów projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce z celami ochrony środowiska wykonano w oparciu o dokumenty ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym. Zidentyfikowanym celom ochrony środowiska przyporządkowano priorytety, które odpowiadają na określone cele.

Tabela 4. Analiza spójności celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z zapisami projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce

Istotne cele środowiskowe wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej i krajowej	Priorytety i kierunki działań wyszczególnione w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce
Dokumenty rangi międzynarodowej	
Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 09.05.1992 r. Ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych i odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także odpowiednie finansowanie	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska

Istotne cele środowiskowe wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej i krajowej	Priorytety i kierunki działań wyszczególnione w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce
Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzona w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r. Ustabilizowanie koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej, antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny, powstrzymywanie utraty różnorodności biologicznej	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Art. 191 ust 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, ochrona zdrowia ludzkiego, ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, promowanie na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów w dziedzinie środowiska, w szczególności zwalczania zmian klimatu.	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu 16.04.2013r. (COM(2013) 216. Zwiększenie odporności Europy na zamiany klimatu, co oznacza zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmiany klimatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, opracowanie spójnego podejścia i poprawę koordynacji	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (komunikat Komisji Europejskiej z dnia 3 marca 2010 r.) Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Dokumenty szczebla krajowego	
Polityka energetyczna Polski do 2040 roku Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych.	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska

Istotne cele środowiskowe wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej i krajowej	Priorytety i kierunki działań wyszczególnione w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce
Przeciwdziałanie fragmentacji przyrodniczej i ochrona spójności ekologicznej kraju. Racjonalne wykorzystanie i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz złóż kopalin. Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa. Adaptacja przestrzeni do skutków zmian klimatu, bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, zarządzanie wodami opadowymi w aglomeracjach i pozostałych częściach zlewni, przeciwdziałanie klęskom suszy	
Strategia Rozwoju Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku Cel główny Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. stanowi zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) Cel główny: zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Realizacja celu ma nastąpić poprzez: • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska; • Skuteczną adaptację do zmian klimatu na obszarach wiejskich • Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu • Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu • Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu • Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu oraz ekosystemów zależnych od wody, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody oraz poprawę ochrony przeciwpowodziowej.	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska

Źródło: opracowanie własne

4. Diagnoza istniejącego stanu środowiska

W rozdziale tym analizie poddano aktualny stan wszystkim komponentów środowiska. Dokonując analizy bazowano na danych GUS, Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim, Raporcie wojewódzkim za rok 2021, publikacji GIOŚ „Stan środowiska w województwie mazowieckim. Raport 2020", bazie danych GDOŚ dotyczącej form ochrony przyrody.

4.1. Położenie

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce znajduje się w województwie mazowieckim i w całości zawiera się w powiecie siedleckim. Lokalizację Obszaru przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne

Do Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce należą następujące jednostki:

- Miasto Siedlce,
- Gmina Siedlce,
- Gmina Zbuczyn,
- Gmina Mokobody,
- Gmina Kotuń,

– Gmina Wiśniew.

4.2. Ludność

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 XII 2021 roku na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce mieszkało 123 883 osób w tym 64 039 kobiet i 59 844 mężczyzn. Największy udział liczby mieszkańców był na terenie Miasta Siedlce, który wynosił 61,4%, natomiast najmniejszy Gminy Mokobody, wynoszący 3,9%.

Poniższa tabela przedstawia sytuację demograficzną na analizowanym terenie w 2021 roku.

Tabela 5. Liczba mieszkańców Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce w roku 2021

Lp.	Jednostka	Liczba mieszkańców	Udział	Kobiety	Mężczyźni
		Osoby	%	Osoby	Osoby
1.	Miasto Siedlce	76 005	61,4	40 041	35 964
2.	Gmina Siedlce	19 360	15,6	9 635	9 725
3.	Gmina Zbuczyn	9 812	7,9	4 951	4 861
4.	Gmina Mokobody	4 841	3,9	2 488	2 353
5.	Gmina Kotuń	8 177	6,6	4 032	4 145
6.	Gmina Wiśniew	5 688	4,6	2 892	2 796
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce		**123 883**	**100**	**64 039**	**59 844**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.3. Warunki klimatyczne

Zmiany temperatury powietrza w ciągu roku na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce powodowane są różną ilością dopływającej energii słonecznej do powierzchni Ziemi, co bezpośrednio wpływa na zmiany temperatury podłoża. Stosunki termiczne kształtowane są także przez ogólną cyrkulację atmosfery. Istotne znaczenie odgrywa także transformacja powietrza wskutek procesu wymiany energii cieplnej na powierzchni granicznej między atmosfera a jej podłożem. Poza naturalnymi czynnikami klimatotwórczymi, istotną rolę odgrywa silna antropopresja modyfikująca warunki termiczne.

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce znajduje się w zasięgu klimatu umiarkowanego z przewagą wpływów kontynentalnych w tzw. Mazowiecko-podlaskim regionie klimatycznym. W takich warunkach charakterystyczne jest długie, wczesne lato oraz długa zima ze znacznymi opadami śniegu oraz stosunkowo niskimi temperaturami. Średnia temperatura roczne to około 10°C, natomiast w miesiącach najzimniejszych około 1°C (styczeń) i najcieplejszych 19°C (lipiec). Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych wahają się między 500 a 600 mm. Przeważają wiatry zachodnie i północno-zachodnie. Okres wegetacji trwa od 190 do 200 dni, a liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi od 80 do 100 dni.

4.4. Jakość powietrza

W rozumieniu założeń do ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 ze zm.), przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy w sprawie jakości i czystszego powietrza dla Europy przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie, strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Ocenę jakości powietrza dla roku 2021 w województwie mazowieckim wykonano dla czterech stref: aglomeracji warszawskiej, Miasta Płock, Miasta Radom oraz strefy mazowieckiej. Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce leży w strefie mazowieckiej.

W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie. W tabeli poniżej przedstawione zostały dane za rok 2021.

Tabela 6. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia w 2021 roku

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO_2	SO_2	CO	C_6H_6	Pył PM2,5	Pył PM10	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O_3
Strefa mazowiecka	A	**C**	A	A	**C1**[2]	**C**	**C**	A	A	A	A	A[1]

Źródło: roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2021 roku

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

Przekroczenia w strefie mazowieckiej dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne:

- dwutlenek siarki SO2 (24-h),
- pył zawieszony PM10 (24-h),
- pył zawieszony PM2,5 (rok) faza II.

Przekroczenia w strefie mazowieckiej dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe:

- benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM10 (rok).

W roku 2021 w strefie mazowieckiej wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki. Było to pierwsze przekroczenie dla tego zanieczyszczenia w województwie mazowieckim. Konsekwencją wystąpienia przekroczenia jest konieczność przygotowania przez Zarząd Województwa Mazowieckiego programu ochrony powietrza w odniesieniu do tego zanieczyszczenia.

W roku 2021 nastąpił wzrost stężeń pyłu zawieszonego PM10 w porównaniu z 2020 rokiem, co w znacznej mierze należy wiązać z warunkami meteorologicznymi, szczególnie w okresie jesienno-zimowym. Początek roku 2021 był znacznie chłodniejszy w porównaniu z początkiem roku 2020. Mając na uwadze występujące przekroczenia poziomu dopuszczalnego niezbędne jest kontynuowanie działań mających na celu obniżenie stężeń pyłu zawieszonego PM10.

Analiza stężeń zanieczyszczeń monitorowanych w 2021 roku wskazuje na ścisłą zależność stężeń zanieczyszczeń od warunków meteorologicznych. Chłodniejsze w porównaniu z poprzednimi latami miesiące zimowe roku 2021 spowodowały większą emisję zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się na wyższe poziomy stężeń tych zanieczyszczeń w powietrzu.

Tabela 7. Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO_2, NO_x oraz O_3 pod kątem ochrony roślin w 2021 roku

Nazwa strefy	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny SO_2	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny NO_x	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny O_3	Klasa dla obszaru ze względu na poziom celu długoterminowego dla O_3 (do roku 2020)
strefa mazowiecka	A	A	A	A[1]

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2021 roku

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa mazowiecka uzyskała klasę D2

Ozon jako substancja zanieczyszczająca środowisko jest problemem ponadregionalnym. Powstaje w wyniku reakcji fotochemicznej z udziałem tlenków azotu, tlenku węgla i węglowodorów. Do wytworzenia się reakcji niezbędna jest energia słoneczna, stąd stężenia ozonu wzrastają w dni słoneczne, wiosenne i letnie. Wysokie stężenie ozonu jest skutkiem takich procesów jak emisja z zakładów przemysłowych, elektrociepłowni, emisja komunikacyjna, napływ zanieczyszczeń spoza granic miasta, a także sprzyjające warunki meteorologiczne do tworzenia ozonu.

Jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń na terenie obszaru jest obok emisji z systemów grzewczych, także emisja liniowa pochodząca z transportu samochodowego. Jest to emisja, którą generuje transport prywatny i publiczny. Emisja liniowa powstaje z procesów spalania paliw w pojazdach, w wyniku ścierania nawierzchni dróg, opon, okładzin, a także w związku

z unoszeniem się pyłu z dróg. Ze środków komunikacji do powietrza emitowane są głównie: tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne, tlenek i dwutlenek węgla oraz metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od wielu czynników między innymi od: natężenia i płynności ruchu, parametrów technicznych i stanu drogi. Najbardziej zagrożone na emisję liniową są tereny przyległe do ciągów komunikacyjnych, głównie ma to niekorzystny wpływ na uprawy rolne. Nadmienić należy, że szkodliwe substancje związane z komunikacją samochodową stanowią źródło emisji zanieczyszczeń nie tylko do powietrza ale również gleby, a w konsekwencji również wód w skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu. Działaniami zmierzającymi do ograniczenia emisji liniowej mogą być remonty dróg w złym stanie, usprawnienie ruch samochodowego poprzez budowę tras szybkiego ruchu, oraz wyprowadzanie ruchu tranzytowego z ośrodków miejskich, rozbudowa sieci transportu zbiorowego i promocja jej wśród mieszkańców, rozwój elektromobilności oraz rozbudowa sieci infrastruktury rowerowej i pieszej.

Monitoring stężeń zanieczyszczeń powietrza w granicach Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce był prowadzony w Siedlcach:

- ul. Konarskiego 11,
- kod stacji: MzSiedKonars,
- typ obszaru: miejski,
- typ stacji: tło,
- pomiar zanieczyszczeń: BaP(PM10) (manualny), PM10 (manualny), PM2,5 (automatyczny).

W dniu 08.09.2020 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił nowy program ochrony powietrza (POP) dla wszystkich stref województwa mazowieckiego, tj. strefy aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom oraz strefy mazowieckiej. Program powstał w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport wojewódzki za rok 2018".

Program ochrony powietrza określony został w celu osiągnięcia:

1. w strefach: mazowieckiej, aglomeracja warszawska, miasto Płock i miasto Radom, poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu;
2. w strefie aglomeracja warszawska, poziomów dopuszczalnych ditlenku azotu w powietrzu;
3. w strefach: aglomeracja warszawska, miasto Płock i miasto Radom, pułapu stężenia ekspozycji pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu.

Plan działań krótkoterminowych został określony w celu:

1. zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń:
    a. poziomów dopuszczalnych, informowania i alarmowego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 i poziomu

docelowego benzo(a)pirenu – w strefach: mazowieckiej, aglomeracja warszawska, miasto Płock i miasto Radom,

b. poziomów dopuszczalnych i poziomu alarmowego ditlenku azotu – w strefie aglomeracja warszawska;

2. ograniczenia skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.[3]

4.5. Hałas

Dynamicznie rozwijający się transport drogowy, powoduje powstawanie przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu. Ze względu na szybki wzrost liczby pojazdów samochodowych, w szczególności osobowych, hałas komunikacyjny jest głównym obciążeniem środowiska akustycznego.

Województwo mazowieckie jest jednym z najlepiej rozbudowanych województw pod względem sieci dróg i autostrad. Dzięki temu zwiększa swoją konkurencyjność względem innych województw i stymuluje rozwój gospodarczy.

W 2017 roku przygotowano dla Miasta Siedlce Mapę akustyczną dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, opracowaną przez ECOPLAN J. Kowalczyk.

Tabela 8. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN}

Szacunkowa liczba osób narażona na hałas drogowy oceniany wskaźnikiem L_{DWN}				
55-60	60-65	65-70	70-75	>75
9 776	4 379	5 149	1 038	0

Źródło: Mapa akustyczna dróg po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie – Miasto Siedlce – ECOPLAN J. Kowalczyk – 2017 r.

Tabela 9. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN}

Szacunkowa liczba osób narażona na hałas drogowy oceniany wskaźnikiem L_N				
55-60	60-65	65-70	70-75	>75
6 474	5 346	2 229	489	0

Źródło: Mapa akustyczna dróg po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie – Miasto Siedlce – ECOPLAN J. Kowalczyk – 2017 r.

Na wszystkich analizowanych odcinkach drogowych wzrosło natężenie ruchu pojazdów, a co za tym idzie wzrósł poziom hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie dróg (za okres 5 lat odnotowano wzrost średni natężenia ruchu pojazdów o wartości 5%).

Z porównania danych zawartych w niniejszej mapie akustycznej oraz mapie opracowanej w 2012 r. wynika, iż w istotny sposób spadła ilość ludności zagrożonej hałasem ponadnormatywnym (należałoby oczekiwać wzrostu ludności zagrożonej hałasem ponadnormatywnym w związku z wzrostem natężenia ruchu), wynika to z faktu iż w okresie

[3] UCHWAŁA NR 115/20 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu

od opracowania poprzedniej mapy akustycznej wystąpiły zmiany w zakresie standardów akustycznych, a ponadto niniejsze opracowanie zrealizowano na bazie rzeczywistej ilości mieszkańców udostępnionej przez Urząd Miasta Siedlce, natomiast mapa z 2012 roku opracowana została w oparciu o założenia statystyczne GUS dotyczące statystycznej ilości mieszkańców lokali w powiecie siedleckim (mieście Siedlce).

Biorąc pod uwagę trend wzrostu ilości pojazdów na drogach, należy spodziewać się, iż bez podejmowania dodatkowych działań ochrony środowiska przed hałasem, stan klimatu akustycznego w bezpośrednim sąsiedztwie przedmiotowych odcinków drogowych będzie ulegał dalszemu pogorszeniu. Tam gdzie występują obecnie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, będzie następowało dalsze zwiększanie przekroczeń. W miejscach gdzie nie występują obecnie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, w kolejnych latach mogą one zacząć występować.[4]

Przez teren Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce przebiegają drogi krajowe, drogi wojewódzkie oraz liczne drogi powiatowe i gminne:

- DK2 granica państwa – Świecko – Rzepin – Poznań – Konin – Łódź – Warszawa – Siedlce – Terespol – granica państwa,
- DK63 Granica Państwa - Węgorzewo - Giżycko - Pisz - Kisielnica - Łomża - Zambrów - Ceranów - Sokołów Podlaski - Siedlce - Łuków - Radzyń Podlaski - Wisznice - Sławatycze - Granica Państwa,
- DW696 - Siedlce – Węgrów – Łochów – Wyszków,
- DW698 – Siedlce – Mordy – Łosice,
- DW803 – Siedlce – Stoczek Łukowski – Garwolin – Wilga.

GDDKiA co 5 lat przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR) na drogach krajowych i wojewódzkich. Podstawą wykonania GPR jest Zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 28 marca 2019 r. zawierające „Wytyczne organizacji i przeprowadzenia Generalnego Pomiaru Ruchu w 2020 roku na drogach krajowych i wojewódzkich". Pomiary na drogach krajowych były w całości zrealizowane z wykorzystaniem metod wideorejestracji oraz liczników automatycznych – w porównaniu do poprzednich pomiarów generalnych, całkowicie wyeliminowano udział obserwatorów rejestrujących pojazdy ręcznie w punktach pomiarowych. Pomiary na drogach wojewódzkich były w dużej części (ponad 50%) zrealizowane z wykorzystaniem metod wideorejestracji, co stanowiło ogromny postęp jakościowy w stosunku do poprzednich pomiarów generalnych.

Dzięki odpowiedniej organizacji pomiarów oraz metodom zastosowanym w procesie przetwarzania i obliczania wyników, zminimalizowano wpływ okresów, w których wystąpiły największe ograniczenia w mobilności uczestników ruchu drogowego spowodowane pandemią COVID-19. Niezbędne zmiany wprowadzono w kalendarzu wykonywania pomiaru

[4] STAN ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM RAPORT 2020

generalnego, a tym samym wydłużono harmonogram jego realizacji, tak aby zapewnić odpowiednią wiarygodność i przydatność zebranych danych. W rezultacie uzyskane wyniki pomiarów zostały podsumowane jako Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021 (GPR 2020/21), a dane wynikowe będą mogły być wykorzystywane między innymi do podejmowania decyzji o budowie nowych dróg, oceny potrzeb modernizacji istniejącej sieci dróg krajowych i wojewódzkich, zarządzania ruchem, analiz ekonomicznych i środowiskowych oraz analiz bezpieczeństwa ruchu drogowego.[5] [6]

Punkty pomiarowe na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce były zlokalizowane wyłącznie na drogach krajowych DK2 oraz DK63. Największy średni dobowy ruch roczny został odnotowany w punkcie pomiarowym nr 10614 – 18 194 pojazdów na dobę, w tym 73,1% stanowiły samochody osobowe a 15% samochody ciężarowe. Najniższy SDRR na terenie Obszaru funkcjonalnego, zmierzono w punkcie pomiarowym nr 11515 tj. 8 227pojazdów silnikowych. Z tego 78,4% stanowiły samochody osobowe a 10,5% ciężarówki.

Tabela 10. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych na drogach krajowych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Nr odcinka pomiarowego	Nr drogi	Opis odcinka				SDRR poj. silnik. ogółem [poj./dobę]
		Pikietaż		Długość [km]	Nazwa odcinka	
		Pocz.	Końc.			
10613	DK2	538,870	555,494	16,624	MARYSIN /DW697/ - BROSZKÓW /UL. SŁONECZNA/	15 068
10614	DK2	555,494	561,124	5,630	BROSZKÓW /UL. SŁONECZNA/ - SIEDLCE /UL. WARSZAWSKA/	18 194
11517	DK2	561,124	566,710	5,586	SIEDLCE /OBWODNICA 1: UL. WARSZAWSKA - UL. SIEDLECKA (DW803)/	12 372
11518	DK2	566,710	571,749	5,039	SIEDLCE /OBWODNICA 2: UL. SIEDLECKA (DW803) - BIAŁKI (DK63)/	14 019
11504	DK2	571,749	574,294	2,545	SIEDLCE /OBWODNICA 3: BIAŁKI (DK63) - UJRZANÓW (DK63)/	12 573
11520	DK2	574,294	582,270	7,976	SIEDLCE /UJRZANÓW (DK63)/ - ZBUCZYN	13 309
11515	DK63	241,324	263,891	22,567	SOKOŁÓW PODL. /UL. KILIŃSKIEGO (DK62)/ - CHODÓW /UL. WĘGROWSKA (DW696)/	8 227
11506	DK63	263,891	266,676	2,785	CHODÓW /UL. WĘGROWSKA (DW696)/ - SIEDLCE /GR. MIASTA/	13 890
11513	DK63	274,211	276,525	2,314	SIEDLCE /GR. MIASTA/ - UJRZANÓW /DK2/	11 981

[5] Synteza wyników GPR 2020/21 na zamiejskiej sieci dróg krajowych, GDDKiA

[6] Synteza wyników GPR 2020/21 na zamiejskiej sieci dróg krajowych, GDDKiA

Źródło: GDDKiA

Przez teren Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce przebiegają również linie kolejowe takie jak:

- Linia kolejowa nr 2 Warszawa Zachodnia – Terespol: zelektryfikowana, dwutorowa linia kolejowa, będąca fragmentem międzynarodowej linii E20, która jest częścią II Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód – Wschód łączącego Berlin z Moskwą,
- Linia kolejowa nr 31 Siedlce – Siemianówka: w większości niezelektryfikowana i częściowo jednotorowa linia kolejowa, prowadząca do przejścia granicznego Siemianówka-Świsłocz,
- Linia kolejowa nr 55 Sokołów Podlaski – Siedlce: jednotorowa, niezelektryfikowana, odbywa się na niej wyłącznie ruch towarowy. Linia kolejowa nr 55 stanowiła w przeszłości odcinek linii kolejowej nr 34. Została wyznaczona w 2004 r. po decyzji zarządcy o przekazaniu części infrastruktury na rzecz samorządu województwa mazowieckiego i rozbiórce torów pomiędzy Kosowem Lackim i Małkinią.

W ostatnich latach na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce nie były prowadzone pomiary natężenia hałasu kolejowego.

4.6. Pola elektromagnetyczne

Na terenie omawianego terenu jednym ze źródeł pól elektromagnetycznych są linie wysokiego napięcia. Obszar zaopatrywany jest w energię elektryczną poprzez system linii napowietrznych, napowietrzo - kablowych i kablowych wysokiego, średniego i niskiego napięcia. Na analizowanym terenie występują linie energetyczne najwyższych napięć (400 kV).

Źródłami emisji PEM na terenie Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Powszechność telefonii komórkowej jest powodem największego oddziaływania na środowisko (stacje bazowe łącznie z antenami).

Ostatnie pomiary poziomu pól elektromagnetycznych w ramach Programu Państwowego Monitoringu Środowiska, na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce były realizowane w 2020 roku. Punkt pomiarowy znajdował się w Siedlcach na Placu Generała Sikorskiego, a otrzymany wynik wynosił 1,27 V/m. Pomiary wykonane w tym samym punkcie w poprzednich latach wyniosły kolejno:

- 2008 r.: <0,8 V/m,
- 2011 r.: 0,78 V/m,
- 2014 r.: 0,61 V/m,
- 2017 r.: 1,55 V/m.

Jak można zauważyć w 2020 roku osiągnięto mniejszą wartość pomiarową w porównaniu do roku 2017, natomiast wyższą niż wyniki uzyskane w roku 2008, 2011 oraz 2014. Dla opisanego wyżej punktu monitoringu. w 2020 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz).

Zgodnie z obowiązującym do końca 2020 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645), punkty pomiarowe wybiera się w odległości nie mniejszej niż 100 m od rzutu anten instalacji radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych, radionawigacyjnych na powierzchnię terenu. Zgodnie z danymi GIOŚ, punkt monitoringu zlokalizowany w Siedlcach znajdował się w promieniu 300 m od ww. instalacji.[7]

4.7. Gospodarowanie wodami

Zgodnie z art. 113 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U.2022.2625 ze zm.) jednym z dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Dokumenty te stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości.

Obecnie obowiązującym na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (*Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Dz.U. 2023 poz. 300)*. Dokument ten wyznacza cele środowiskowe dla JCWP, które zostały na podstawie granicznych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny i chemiczny wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

Wody powierzchniowe

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce położony jest na obszarze dorzecza Wisły, regionie wodnym Środkowej Wisły, które znajdują się pod nadzorem RZGW w Warszawie.

Główne rzeki Obszaru to Liwiec (przepływa przez Gminę Mokobody oraz Gminę wiejską Siedlce), a także Kostrzyń (przepływa przez Gminę Kotuń). Rzeka Liwiec o całkowitej długości ok. 142 km posiada dwa źródła: południowe (w pobliżu wsi Sobicze) oraz północne (na terenie wsi Zawady). Natomiast rzeka Kostrzyń o długości około 44,8 km jest dopływem rzeki Liwiec.

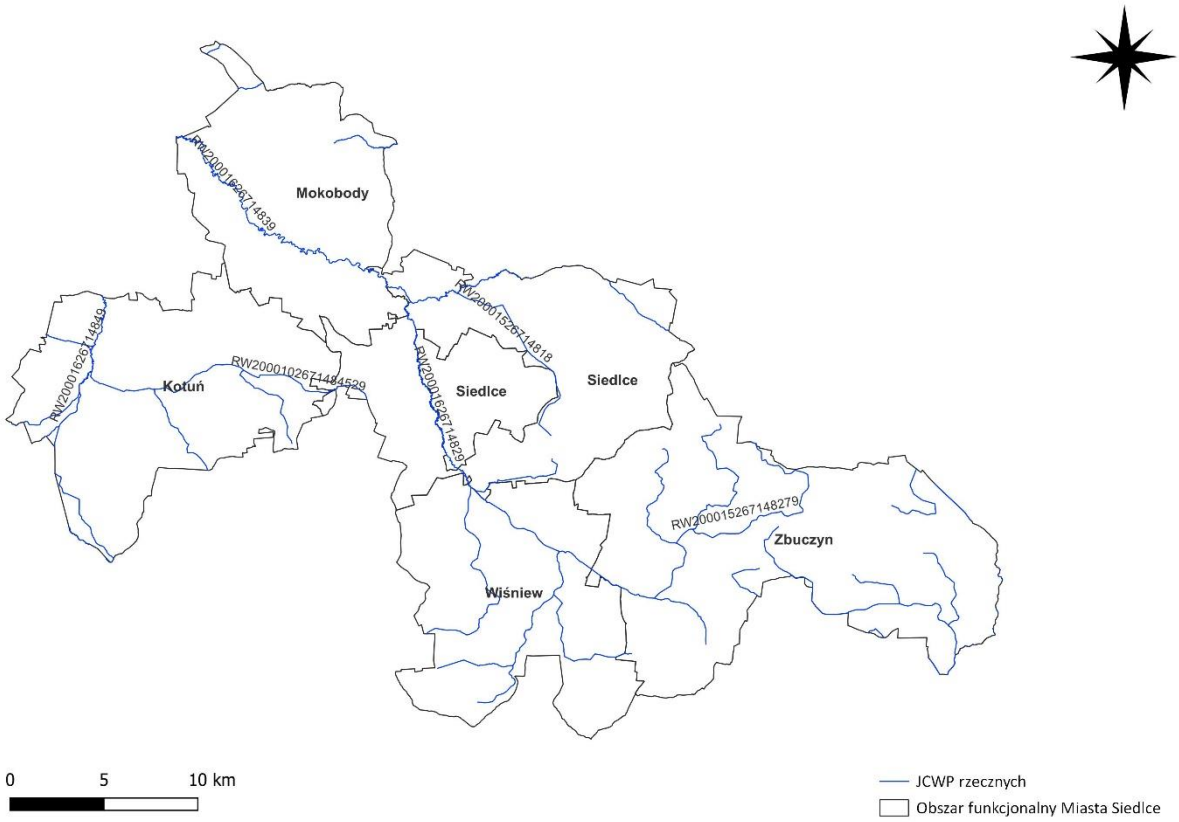
Na terenie obszaru znajduje się 14 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych. Ich charakterystyka została opisana w tabeli poniżej, a lokalizacja przedstawiona na mapie.

[7] OCENA POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH W ŚRODOWISKU W ROKU 2020 W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM - OPRACOWANA NA PODSTAWIE POMIARÓW WYKONANYCH PRZEZ INSPEKCJĘ OCHRONY ŚRODOWISKA

Tabela 11. Charakterystyka JCWP rzecznych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Kod JCWP (zgodnie z II aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami)	Kod JCWP (przed II aktualizacją Planów)	Nazwa JCWP (zgodnie z II aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami)
1.	RW200010267144159	RW2000172664169	Krzna do Krzymoszy
2.	RW200010267148369	RW2000172668369	Dopływ z Księżopola
3.	RW200010267148429	RW2000172668429	Witówka
4.	RW200010267148449	RW2000172668449	Kałuska
5.	RW2000102671484529	RW20001726684529	Świdnica
6.	RW200010267148469	RW2000172668469	Gawroniec
7.	RW200015267148139	RW2000232668149	Liwiec do Starej Rzeki ze Starą Rzeką od Dopływu
8.	RW200015267148169	RW2000232668169	Sosna
9.	RW20001526714818	RW200023266818	Helenka
10.	RW200015267148279	RW2000232668289	Muchawka do Myrchy
11.	RW2000152671484179	RW2000232668418	Kostrzyń do Dopływu z
12.	RW20001626714829	RW200024266829	Muchawka od Myrchy do ujścia
13.	RW20001626714839	RW200024266839	Liwiec od Starej Rzeki do Kostrzynia
14.	RW20001626714849	RW200024266849	Kostrzyń od Dopływu z Osińskiego do ujścia

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Rysunek 2. JCWP rzecznych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KZGW

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce położony jest w obrębie 14 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych. Zgodnie z II aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, zlokalizowane na omawianym terenie kody JCWP rzecznych zostały zastąpione nowymi kodami.

Monitoring jakości wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska (PMŚ). Stan JCWP ocenia się uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Stan ekologiczny określa się dla wód typu naturalnego, potencjał ekologiczny dla wód uznanych jako sztuczne lub silnie zmienione. Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego JCWP składają się elementy biologiczne, wspierające ich ocenę wskaźniki fizykochemiczne wraz z grupą substancji specyficznych i hydromorfologiczne. Klasyfikuje się je na podstawie kryteriów wyrażonych jako wartości graniczne wskaźników jakości wód, z uwzględnieniem typów wód powierzchniowych. Stan ekologiczny JCWP klasyfikuje się przez przypisanie jej jednej z pięciu klas jakości. Potencjał ekologiczny klasyfikuje się poprzez przypisanie JCWP czterech klas jakości (klasy I i II tworzą wspólnie potencjał dobry i powyżej dobrego). Kolejnym osobnym elementem oceny JCWP jest stan chemiczny, klasyfikowany na podstawie wyników badań obecności substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń. Środowiskowe normy jakości dla

substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń nie uwzględniają typologii wód. Są to stężenia pojedynczego wskaźnika lub grupy wskaźników w wodzie, osadach wodnych lub w organizmach wodnych, które nie powinny być przekroczone z uwagi na ochronę środowiska i zdrowia ludzi.

W latach 2016-2021 prowadzony był monitoring jakości jednolitych części wód powierzchniowych, uwzględniający klasyfikację i ocenę stanu JCWP. Ostatnie wyniki monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych znajdujących się na terenie Obszaru przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 12. Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2016-2021 na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Kod ocenianej JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
1.	RW200010267144159	5 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Zły (2020 r.)	Dobry (2020 r.)	Zły (2020 r.)
2.	RW200010267148369	3 (2021 r.)	>2 (2021 r.)	2 (2021 r.)	Umiarkowany (2021 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
3.	RW200010267148429	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
4.	RW200010267148449	5 (2021 r.)	>2 (2021 r.)	2 (2021 r.)	Zły (2021 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
5.	RW2000102671484529	5 (2019 r.)	>2 (2019 r.)	2 (2019 r.)	Zły (2019 r.)	Poniżej dobrego (2020 r.)	Zły (2020 r.)
6.	RW200010267148469	5 (2019 r.)	2 (2019 r.)	2 (2019 r.)	Zły (2019 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
7.	RW200015267148139	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego (2020 r.)	Zły (2020 r.)
8.	RW200015267148169	5 (2021 r.)	>2 (2018 r.)	2 (2018 r.)	Zły (2021 r.)	Poniżej dobrego (2020 r.)	Zły (2021 r.)
9.	RW20001526714818	3 (2021 r.)	>2 (2021 r.)	2 (2021 r.)	Umiarkowany (2021 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
10.	RW200015267148279	1 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	-	Umiarkowany (2020 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
11.	RW2000152671484179	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2017 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
12.	RW20001626714829	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego	Zły (2020

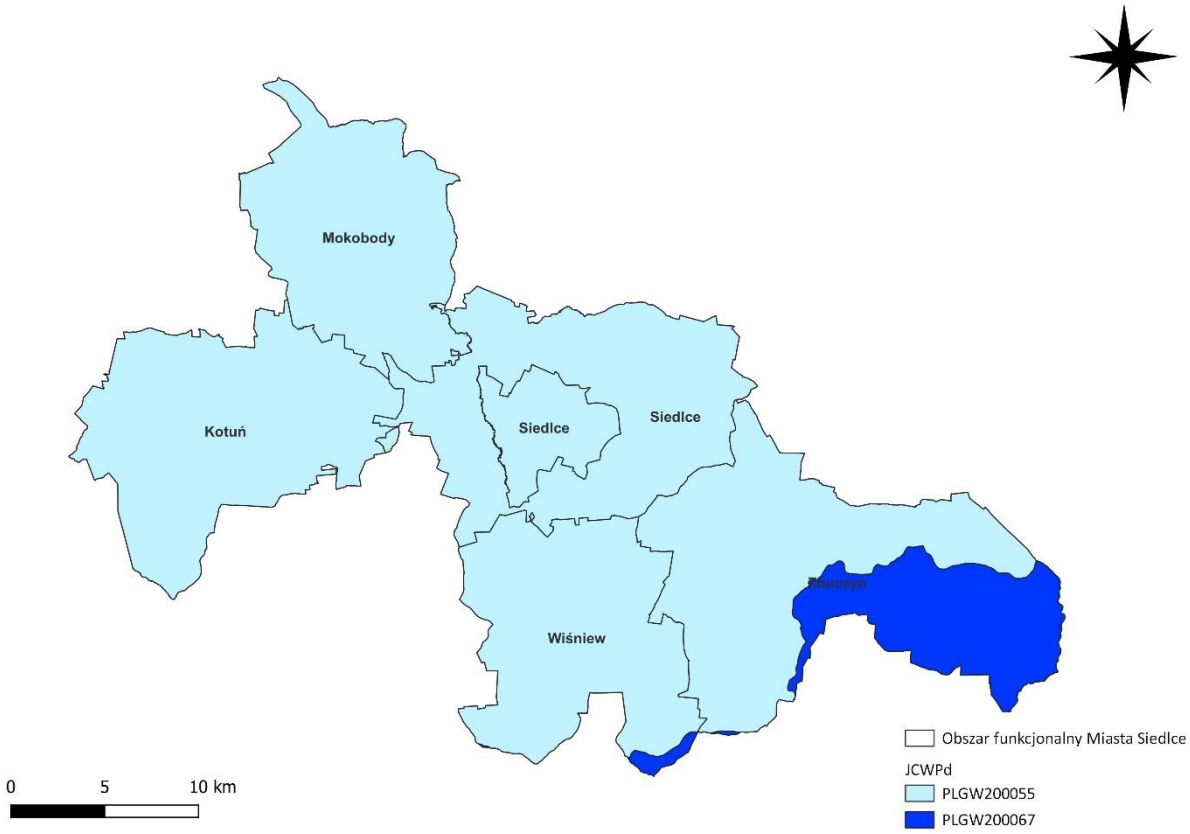
Lp.	Kod ocenianej JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
						(2020 r.)	r.)
13.	RW20001626714839	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego (2021 r.)	Zły (2021 r.)
14.	RW20001626714849	4 (2020 r.)	>2 (2020 r.)	2 (2020 r.)	Słaby (2020 r.)	Poniżej dobrego (2020 r.)	Zły (2020 r.)

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela

Na terenie obszaru w latach 2016-2021 monitoringiem objęto 14 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzecznych. Jak wynika z powyższej tabeli stan JCWP rzecznych, znajdujących się na omawianym obszarze jest zły. Klasyfikacja stanu chemicznego wskazała na dobry stan jedynie dla jednej JCWP: Krzna do Krzymoszy.

Wody podziemne

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce znajduje się w zasięgu dwóch JCWPd, przedstawionych na rycinie poniżej.

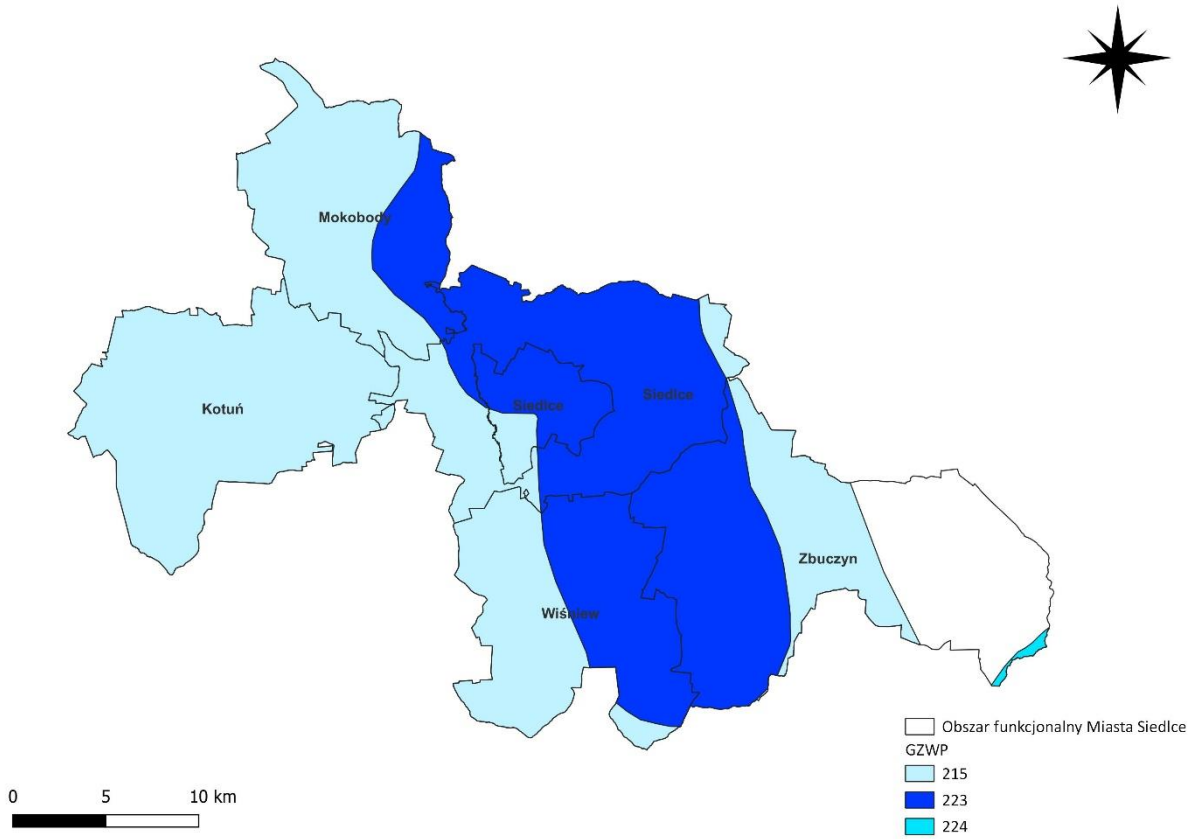
Rysunek 3. JCWPd na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB

PLGW200055: dorzecze Wisły, region wodny Środkowej Wisły, RZGW w Warszawie, powierzchnia 9 395,70 ha. Struktura JCWPd 55 jest złożona z czterech poziomów wodonośnych rozdzielonych utworami trudnoprzepuszczalnymi. Każdy z tych poziomów charakteryzuje się nieco innym układem stref zasilania i drenażu W utworach czwartorzędu wody krążą w systemie zamkniętym w obrębie zlewni (lokalny system krążenia). W utworach paleogenu i neogenu wody dopływają lateralnie spoza obszaru JCWPd.

PLGW200067: dorzecze Wisły, region wodny Środkowej Wisły, RZGW w Warszawie, powierzchnia 5 181,60 ha. Struktura JCWPd 67 jest złożona z pięciu poziomów wodonośnych rozdzielonych utworami trudnoprzepuszczalnymi. Każdy z tych poziomów charakteryzuje się nieco innym układem stref zasilania i drenażu. Jednak, generalizując, można przyjąć, iż teren jednostki pod względem hydrogeologicznym stanowi obszar zamknięty.

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce znajduje się na terenie szesnastu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, których lokalizacja została przedstawiona na poniższej rycinie.

Rysunek 4. GZWP na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB

Monitoring jakości wód podziemnych

W 2021 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 380 punktach pomiarowych.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja

elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości ,
- V klasa – wody złej jakości.

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego monitoringu środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, będący z mocy ustawy Prawo wodne państwową służbą hydrogeologiczną zobligowaną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych (art. 102 ust.4 i art. 155a ust.5).

W 2019 roku na terenie obszaru przeprowadzono monitoring diagnostyczny wód podziemnych. Szczegółowe dane dotyczące prowadzonych badań zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 13. Monitoring diagnostyczny jakości wód podziemnych w 2019 r. na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

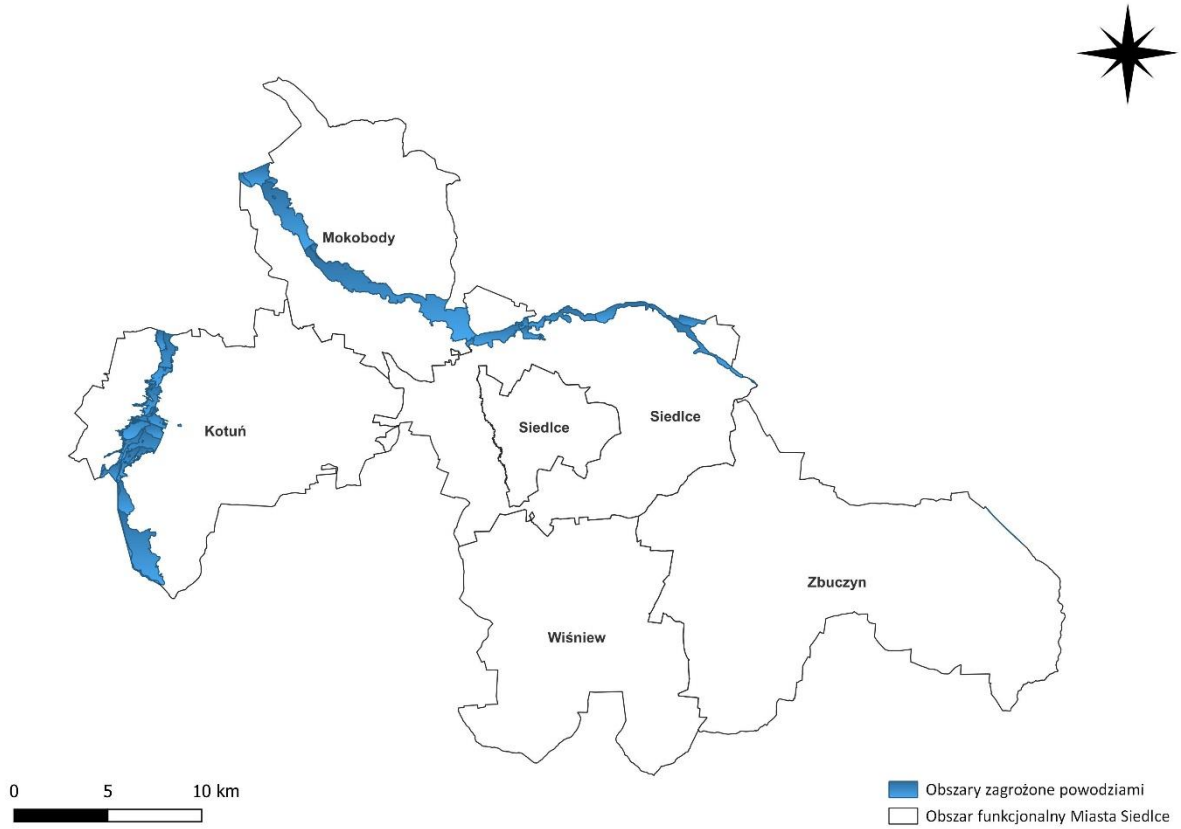
Nr JCWPd	JCWPd 55
Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	818
Powiat	Siedlce
Gmina	Gmina miejska Siedlce
Miejscowość	Siedlce
Nazwa dorzecza	Wisły
RZGW	Lublin
Stratygrafia	Pg+Ng
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	67,00
Zwierciadło wody	napięte
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	studnia wiercona
Użytkowanie terenu	zabudowa miejska luźna
Data poboru próbki	31.07.2019
Klasa jakości – końcowa	II

Źródło: 2019 - Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny

Jak wynika z powyższej tabeli, na terenie Obszaru przebadano w ostatnich latach jedną próbkę, która wykazała obecność wód dobrej jakości.

Ochrona przed powodzią

Na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce zagrożenie powodziowe występuje wzdłuż dolin głównych rzek oraz w okolicach ich dopływów.

Rysunek 5. Obszary zagrożone powodziami na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK

4.9. Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

W 2021 roku długość sieci wodociągowej na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce wynosiła 980 km, a 118 941 mieszkańców na analizowanym terenie korzystało z sieci wodociągowej. Największa liczba ludności korzystającej z instalacji jest w Gminie miejskiej Siedlce, natomiast najniższa w Gminie Mokobody. Najwięcej awarii stwierdzono w Gminie miejskiej Siedlce, natomiast najmniej w Gminach Kotuń i Wiśniew. Szczegółowe wyniki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 14. Charakterystyka sieci wodociągowej gmin należących do Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Jednostka terytorialna	Długość sieci wod. (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	Awarie sieci wod. [szt.]	Ludność korzystająca z sieci wod. [os.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam^3]
Gmina Kotuń	171,7	5	6 707	224,9
Gmina Mokobody	89,6	50	4 792	197,0
Gmina Wiśniew	110,9	5	5 424	177,6
Gmina Zbuczyn	209,0	8	10 008	379,0

Jednostka terytorialna	Długość sieci wod. (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	Awarie sieci wod. [szt.]	Ludność korzystająca z sieci wod. [os.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam^3]
Gmina wiejska Siedlce	187,6	32	17 576	639,8
Gmina miejska Siedlce	211,2	79	74 434	2 787,3
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce	**980,0**	**179**	**118 941**	**4 405,6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka ściekowa

W 2021 roku długość sieci kanalizacyjnej na omawianym terenie wyniosła 461,2 km, natomiast 91 996 mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej. Największy wskaźnik liczby ludności korzystającej z instalacji jest w Gminie miejskiej Siedlce, natomiast najniższy w Gminie Wiśniew. Szczegółowe wyniki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 15. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gmin należących do Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Awarie sieci kanalizacyjnej [szt.]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]
Gmina Kotuń	24,4	4	2 227
Gmina Mokobody	21,5	30	1 348
Gmina Wiśniew	11,8	-	985
Gmina Zbuczyn	39,2	5	2 362
Gmina wiejska Siedlce	165,0	108	12 172
Gmina miejska Siedlce	199,3	405	72 902
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce	**461,2**	**552**	**91 996**

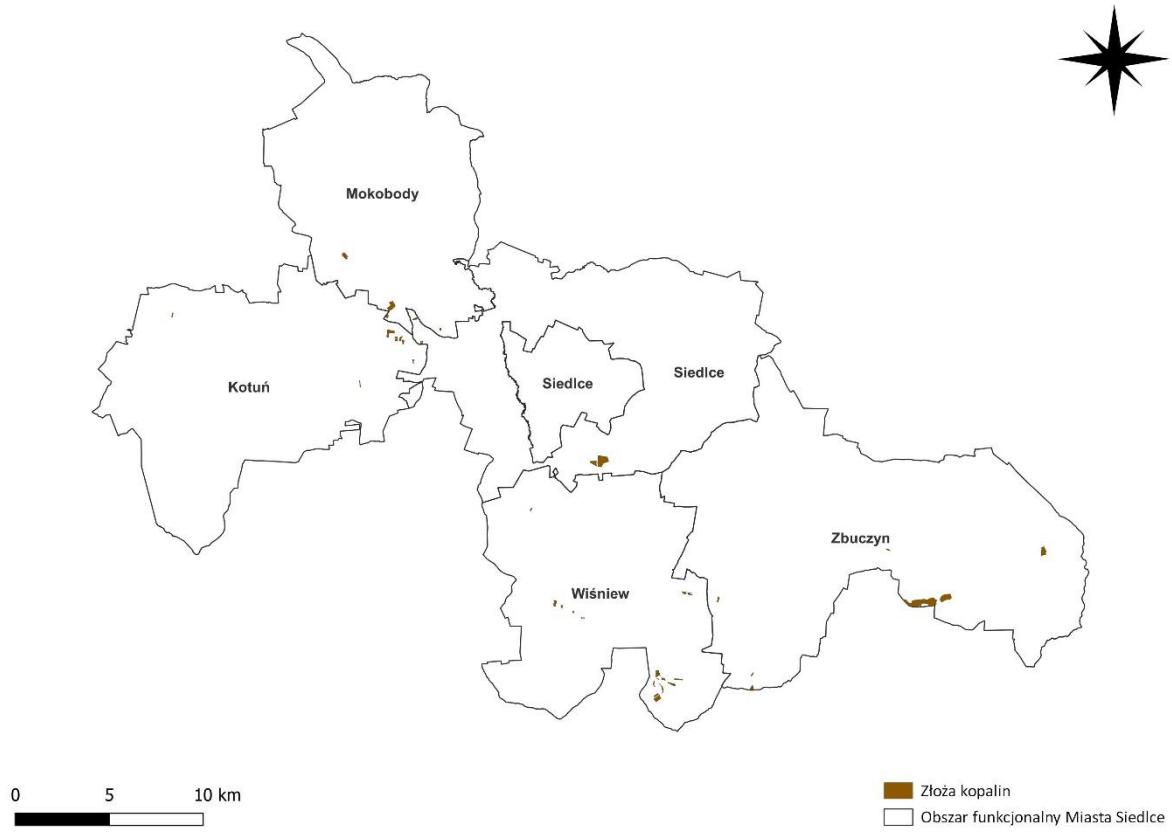
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.10. Zasoby geologiczne

Teren obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce położony jest w regionie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z utworów kredy. Wypełniona jest ona osadami trzeciorzędu i czwartorzędu. Na osadach węglanowych kredy występują osady trzeciorzędu, które są zróżnicowane pod względem miąższości. Eocen i oligocen występują w postaci mułków ilastych i piaszczystych glaukonitowych z przewarstwieniami piasków kwarcowych. Nad nimi występuje miocen składający się z piasków pylastych i ilastych ciemnobrązowych, mułków, iłów czarnych i przewarstwień węgla brunatnego. Na utworach trzeciorzędu znajdują się preglacjalne, plejstoceńskie i holoceńskie utwory czwartorzędu. Na utwory plejstoceńskie składają się głównie gliny, piaski zwałowe piaski i żwiry wodnolodowcowe, iły oraz mułki zastoiskowe. Holocen to osady rzeczne (piaski i żwiry) w dolinach, a także piaski eoliczne wydm parabolicznych i pól piasków przewianych na powierzchni wysoczyzny. W obniżeniach

i dolinach znajdują się osady pochodzenia organicznego (torfy i namuły organiczne). Grunty tworzone przez iły i mułki tworzą niekorzystne warunki dla budownictwa ze względu na skłonności do pęcznienia i uplastyczniania się przy udziale wody. [8]

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2022, poz. 1072, ze zm.) organami administracji geologicznej są: minister właściwy do spraw środowiska, marszałkowie województw oraz starostowie. Zadania administracji geologicznej wykonuje: minister właściwy do spraw środowiska – przy pomocy Głównego Geologa Kraju, będącego sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra, marszałek województwa – przy pomocy geologa wojewódzkiego oraz starosta – przy pomocy geologa powiatowego. Do zadań organów administracji geologicznej należy podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy - Prawo geologiczne i górnicze, w tym udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin oraz prowadzenie kontroli i nadzoru nad działalnością górniczą.

Rysunek 6. Złoża kopalin na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB

Na terenie obszaru zlokalizowanych jest 37 złóż kopalin, wśród których znajdują się tylko piaski i żwiry. W tabeli poniżej zestawiono złoża opisane w Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na dzień 31.12.2021 r.

[8] Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Siedleckiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020 - 2023

Tabela 16. Wykaz zasobów złóż kopalin na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce (wg stanu na dzień 31.12.2021 r.)

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby		Stan zagospodarowania
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
PIASKI I ŻWIRY [tys. t]				
1.	Białki	65	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
2.	Białki II	1 886	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
3.	Bojmie	Tylko pzb.	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
4.	Dziewule	112	-	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo
5.	Grzęzów	21	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
6.	Grzęzów II	50	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
7.	Grzęzów III	-	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
8.	Grzęzów IV	45	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
9.	Grzęzów V	21	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
10.	Grzęzów VII	33	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
11.	Grzęzów VIII	260	-	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo
12.	Grzęzów X	278	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
13.	Grzęzów XI	1 652	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
14.	Kaczory I	43	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
15.	Kaczory II	80	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
16.	Kaczory-Tworki	15	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
17.	Łupiny	230	-	złoże eksploatowane
18.	Maciejowice	7 085	-	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie
19.	Niwiski	2 084	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
20.	Nowe Opole I	475	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
21.	Nowe Opole II	380	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
22.	Okniny	284	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
23.	Okniny II	446	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
24.	Okniny III	133	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
25.	Okniny IV	268	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
26.	Okniny Nowe	780	780	złoże eksploatowane
27.	Okniny Nowe II	214	-	złoże eksploatowane
28.	Okniny Stare	854	-	złoże eksploatowane
29.	Okniny V	301	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
30.	Plewki	70	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby		Stan zagospodarowania
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
31.	Radomyśl dz. 627 i 628	218	-	złoże eksploatowane
32.	Smolanka	131	-	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo
33.	Smolanka I	109	-	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo
34.	Smolanka II	169	-	złoże eksploatowane
35.	Stok Wiśniewski	-	-	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
36.	Wyłazy	228	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
37.	Żuków I	1 234	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo

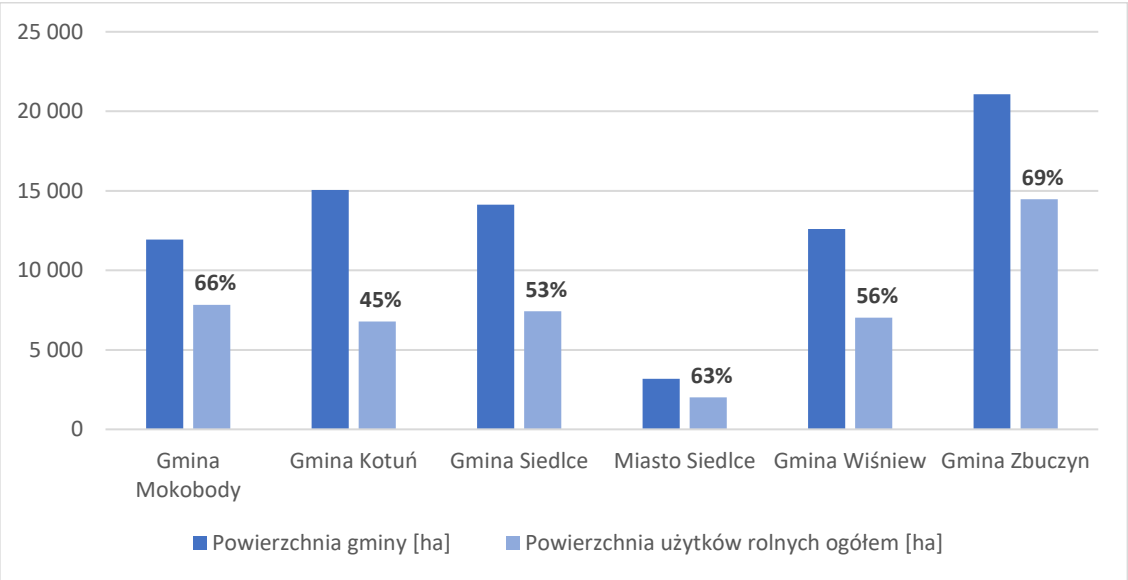
Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r.

4.11. Gleby i użytkowanie gruntów

Na omawianym terenie występuje duże zróżnicowanie gleb. Na terenie MOF Siedlce dominuje krajobraz typowo rolniczy. W strukturze gruntów rolnych przeważają pola uprawne, gdzieniegdzie przeplatane terenami zadrzewionymi.

Korzystne warunki przyrodnicze, tj. ukształtowanie terenu, stosunki wodne, żyzność gleby oraz klimat miały wpływ na ukształtowanie się produkcji rolniczej ukierunkowanej na uprawę zbóż i ziemniaków, zaś w produkcji zwierzęcej hodowlę trzody chlewnej, bydła mlecznego oraz drobiu.

Dominujące typy gleb to gleby bielicowe i płowe (pseudobielicowe) oraz brunatne, natomiast w dolinach rzek i obniżeniach terenu występują gleby pochodzenia organicznego, tj. gleby murszowe i murszowate oraz torfowe, które zajmują użytki zielone. Pośród kompleksów rolniczej przydatności największy udział mają: pszenny dobry (2), żytni bardzo-dobry (4), a także żytni słaby (6). Wśród użytków zielonych największy udział mają kompleksy użytków zielonych średnich (2z) oraz słabych i bardzo słabych (3z).

Rysunek 7. Udział użytków rolnych w powierzchni gmin MOF Siedlce

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022 - 2030

4.11. Gospodarka odpadami

Na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowane w następujących miejscach:

- Siedlce ul. Brzeska 110 (baza PUK Serwis Spółka z o.o. w Siedlcach),
- Wiśniew (teren oczyszczalni ścieków),
- Kotuń (przy składowisku odpadów komunalnych).

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na całym analizowanym terenie w 2021 r. zebrano i odebrano 39 324,99 t odpadów komunalnych, natomiast średnio odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów stanowiły 55,42%.

Tabela 17. Ilość zebranych i odebranych odpadów komunalnych z terenu Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Jednostka terytorialna	Ilość odpadów komunalnych zebranych w roku 2021	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów
		[t]	[%]
1.	Gmina Kotuń	1 809,57	55,3
2.	Gmina Mokobody	672,53	66,6
3.	Gmina Wiśniew	887,58	58,2
4.	Gmina Zbuczyn	1 682,51	50,6
5.	Gmina wiejska Siedlce	6 065,87	58,8
6.	Gmina miejska Siedlce	28 206,93	43,0
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce		**39 324,99**	**55,42**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Azbest

Na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce (zgodnie ze stanem na dzień 02.04.2023 r.) pozostało do unieszkodliwienia 24 599 945 kg wyrobów azbestowych. Największa liczba wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia została stwierdzona w Gminie miejskiej Siedlce. Charakterystyka wyrobów azbestowych została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 18. Zinwentaryzowane i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Jednostka terytorialna	Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]
Gmina Kotuń	3 902 328
Gmina Mokobody	2 705 578
Gmina Wiśniew	4 684 772
Gmina Zbuczyn	4 156 907
Gmina wiejska Siedlce	1 357 835
Gmina miejska Siedlce	7 792 525
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce	**24 599 945**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej

4.13. Lasy

Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce leży w zasięgu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, na terenie Nadleśnictwa Siedlce.

W 2021 roku powierzchnia gruntów leśnych na omawianym obszarze wynosiła 13 024,34 ha, z czego największa powierzchnia występowała w Gminie Kotuń, natomiast najmniejsza w Gminie miejskiej Siedlce. Lesistość Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce wynosi 15,5% i jest mniejsza od lesistości Polski (29,6%) oraz Województwa Mazowieckiego (23,4%). Najwyższa lesistość występowała w Gminie Kotuń, natomiast najniższa w Gminie miejskiej Siedlce.

Tabela 19. Lesistość gmin Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce w 2021 roku

Lp.	Gmina	Grunty leśne ogółem [ha]	Lesistość [%]
1.	Gmina Kotuń	3 290,09	21,7
2.	Gmina Mokobody	1 991,71	16,7
3.	Gmina Wiśniew	2 703,43	21,2
4.	Gmina Zbuczyn	3 134,69	14,8
5.	Gmina wiejska Siedlce	1 687,99	11,9
6.	Gmina miejska Siedlce	216,43	6,5
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce		**13 024,34**	**15,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.14. Zasoby przyrodnicze i formy ochrony przyrody

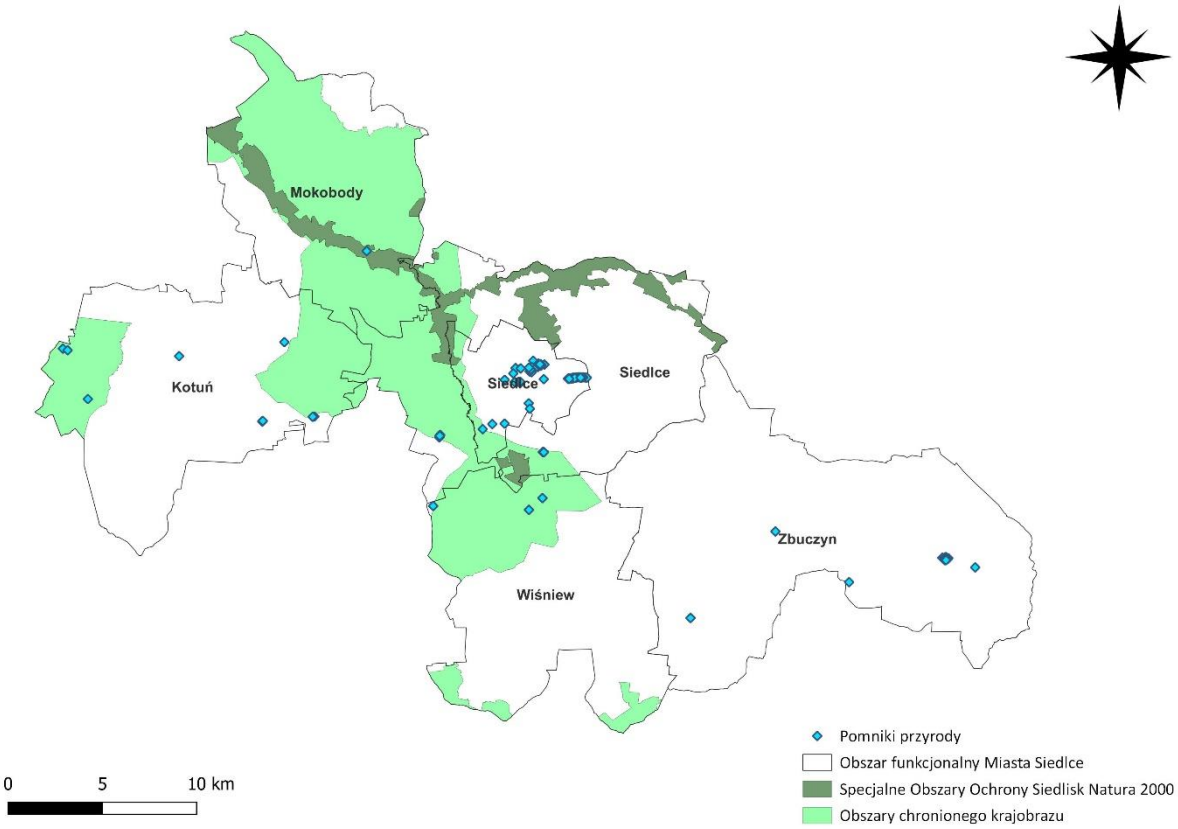
Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 ze zm.) elementami środowiska objętymi ochroną na podstawie w/w ustawy są następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerwaty przyrody,

- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

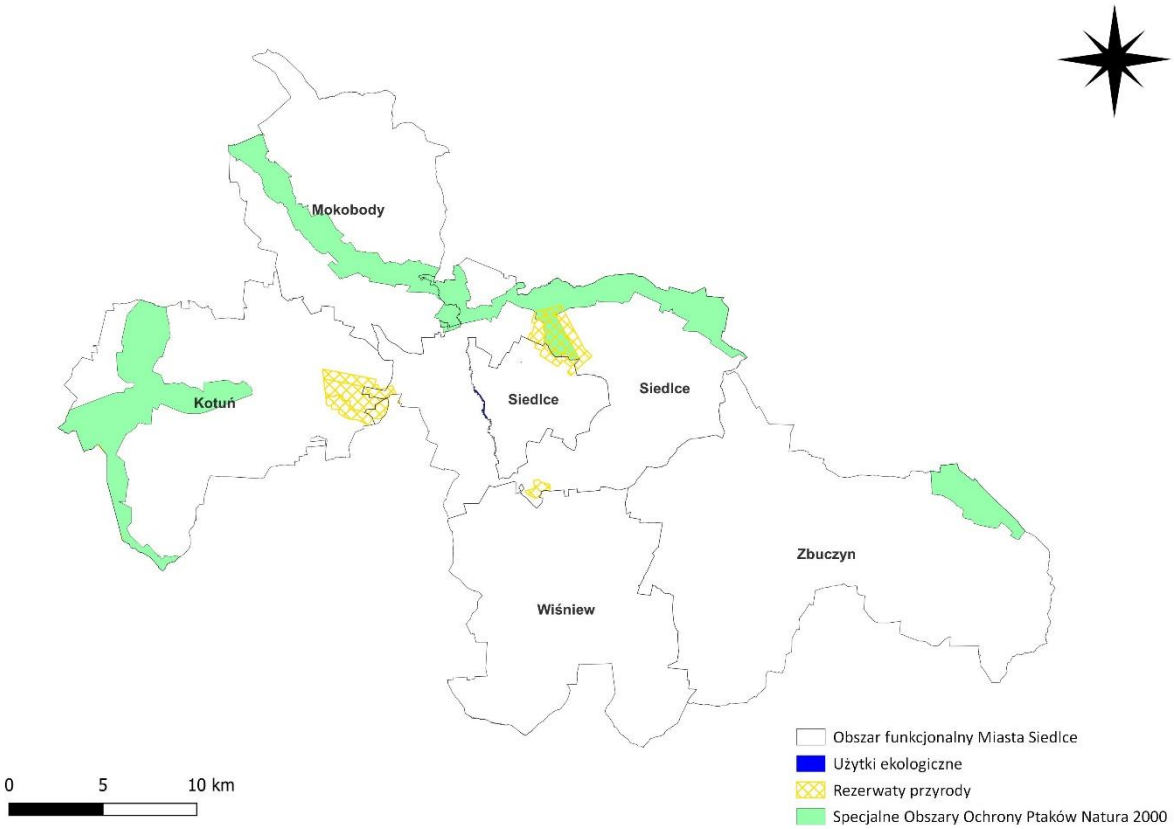
Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Formy ochrony przyrody tworzą duży i zróżnicowany zespół środków pozwalających realizować ochronę przyrody, powstały w efekcie rozwoju naukowych podstaw ochrony przyrody i jej wieloletniej praktyki.

Mapy poniżej przedstawiają formy ochrony przyrody zlokalizowane na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce.

Rysunek 8. Obszary chronionego krajobrazu, Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 oraz pomniki przyrody na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Rysunek 9. Specjalne Obszary Ochrony Ptaków Natura 2000, Rezerwaty przyrody i Użytki ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Rezerwaty przyrody

Na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce zlokalizowane są 3 Rezerwaty przyrody, których charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 20. Rezerwaty przyrody na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Nazwa	Powierzchnia [ha]	Data utworzenia	Rodzaj rezerwatu	Typ rezerwatu	Cel ochrony	Lokalizacja
Gołobórz	65,88	1982-04-15	florystyczny	Nie określono	zachowanie różnorodnych zbiorowisk roślinnych z wieloma gatunkami roślin rzadkich i chronionych	Gmina wiejska Siedlce
Stawy Broszkowskie	268,1293	1984-08-01	faunistyczny	faunistyczny	zachowanie miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków oraz ostoi ptaków przelotnych	Gmina wiejska Kotuń
Stawy Siedleckie	242,3038	2008-11-29	faunistyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny	zachowanie cennego biotopu lęgowego, żerowisk i miejsc odpoczynku rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk rzadkich gatunków roślin chronionych i bezkręgowców	Gmina wiejska Siedlce

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Obszar Chronionego Krajobrazu

Na analizowanym terenie zlokalizowane są 3 Obszary chronionego krajobrazu, a ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Obszary chronionego krajobrazu na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Nazwa	Powierzchnia [ha]	Data utworzenia	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja
Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	29 315,90	1986-01-01	Miński Obszar Chronionego Krajobrazu leży na Wysoczyźnie Kałuszyńskiej. Z wysoczyzny spływa rzeka Mienia w kierunku Wisły. Krajobraz ma charakter rolniczy i leśny.	Gmina wiejska Kotuń

Nazwa	Powierzchnia [ha]	Data utworzenia	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja
Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu	34 696,63	1986-01-01	Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciąga się na Wysoczyźnie Siedleckiej między Siedlcami a Węgrowem. Przez niemal cały obszar przepływa rzeka Liwiec. Krajobraz ma charakter rolniczy.	Gmina wiejska Kotuń, Gmina wiejska Mokobody, Gmina wiejska Siedlce, Gmina miejska Siedlce, Gmina wiejska Wiśniew
Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu	19 020,60	1986-01-01	Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.	Gmina wiejska Wiśniew

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Obszary Natura 2000

Na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce znajduje się 7 obszarów Natura 2000 (4 Obszary Specjalnej Ochrony Siedlisk i 3 Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków). Tabela poniżej przedstawia te obszary wraz z ich charakterystyką.

Tabela 22. Obszary Natura 2000 na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Pow. [ha]	Kod	Rodzaj ochrony	Lokalizacja
1.	Dzwonecznik w Kisielanach	2011-02-08* 2021-03-12**	45,72	PLH140026	Dyrektywa siedliskowa	Gmina wiejska Mokobody
2.	Gołobórz	2011-02-08* 2021-03-11**	186,53	PLH140028	Dyrektywa siedliskowa	Gmina wiejska Wiśniew, Gmina wiejska Siedlce
3.	Ostoja Nadliwiecka	2011-02-08* (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty)	13 622,72	PLH140032	Dyrektywa siedliskowa	Gmina wiejska Mokobody, Gmina wiejska Siedlce, Gmina miejska Siedlce
4.	Rogoźnica	2011-02-08* 2017-07-25**	153,23	PLH140036	Dyrektywa siedliskowa	Gmina wiejska Kotuń
5.	Dolina Kostrzynia	2007-10-13**	14 376,13	PLB140009	Dyrektywa ptasia	Gmina wiejska Kotuń
6.	Dolina Liwca	2004-11-05**	27 431,51	PLB140002	Dyrektywa ptasia	Gmina wiejska Mokobody, Gmina wiejska Siedlce, Gmina miejska Siedlce,

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Pow. [ha]	Kod	Rodzaj ochrony	Lokalizacja
						gmina wiejska Zbuczyn
7.	Lasy Łukowskie	2008-11-14**	11 488,44	PLB060010	Dyrektywa ptasia	Gmina wiejska Wiśniew

** data wyznaczenia przez KE*

*** data wyznaczenia w Polsce*

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Pomniki przyrody

Na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce znajduje się 78 pomników przyrody. Najwięcej pomników przyrody znajduje się w Gminie miejskiej Siedlce (45), natomiast najmniej w Gminie Mokobody (1).

Tabela 23. Pomniki przyrody na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Lokalizacja	Liczba pomników przyrody
1.	Gmina Kotuń	9
2.	Gmina Mokobody	1
3.	Gmina Wiśniew	3
4.	Gmina Zbuczyn	15
5.	Gmina wiejska Siedlce	5
6.	Gmina miejska Siedlce	45
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce		**78**

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Użytki ekologiczne

Na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce znajdują się 2 użytki ekologiczne. Łączna ich powierzchnia wynosi 1 004,92 ha.

Tabela 24. Użytki ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lp.	Nazwa	Rodzaj użytku	Data ustanowienia	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja
1.	Dolina Muchawki	bagno	2003-05-15	8,50	Gmina miejska Siedlce
2.	Jeziorko Żytnia	Naturalny zbiornik wodny	2003-05-15	0,10	Gmina miejska Siedlce

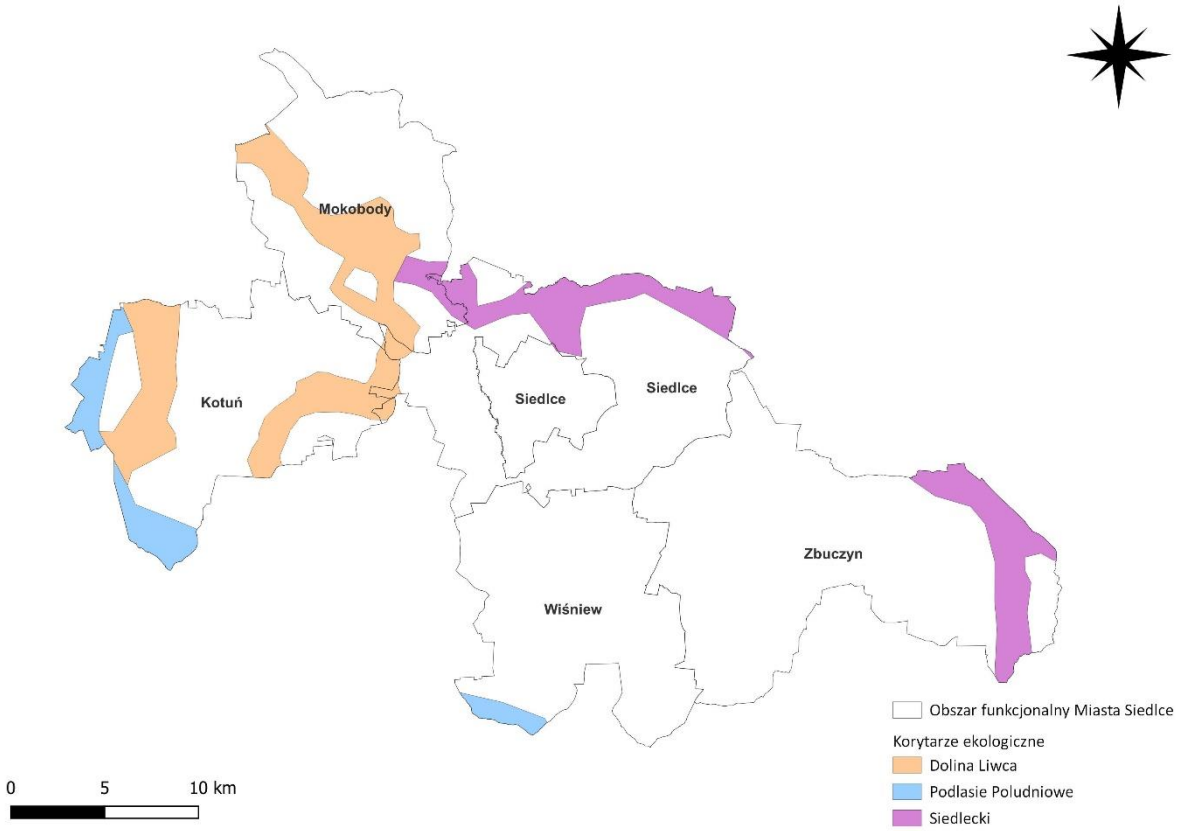
Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to zazwyczaj obszary niezabudowane, które stanowią naturalne ciągi powiązań przyrodniczych pomiędzy obszarami chronionymi, strefami faunistycznymi umożliwiające swobodną migrację roślin i zwierząt (doliny rzeczne, tereny podmokłe, pasma zadrzewień i zarośli śródpolnych, przydrożnych).

Zgodnie z internetową mapą korytarzy ekologicznych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce występują następujące korytarze ekologiczne, które również zostały zaznaczone na poniższej rycinie:

- Dolina Liwca,
- Podlasie Południowe,
- Siedlecki.

Rysunek 10. Korytarze ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Źródło: opracowanie własne

4.1. Obszary posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego

Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z danymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 25. Wykaz zabytków na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce

Lokalizacja	Liczba zabytków w rejestrze NID
Gmina Kotuń	1 zespół pałacowy, 3 zespoły, 2 kościoły rzymskokatolickie, 1 dzwonnica, 1 pałac, 2 dwory, 1 budynek użyteczności publicznej, 1 budynek mieszkalny, 3 budynki gospodarcze, 1 młyn, 1 dworzec, 1 budowla, 1 cmentarz rzymskokatolicki, 6 zieleni komponowanej, 1 otoczenie zabytku
Gmina Mokobody	1 zespół, 2 kościoły rzymskokatolickie, 2 dzwonnice, 1 dwór, 3 budynki mieszkalne, 3 budynki gospodarcze, 1 budowla, 2 kapliczki, 2 zielenie komponowane, 1 grodzisko, 5 osad, 3 cmentarzyska
Gmina Wiśniew	1 zespół, 1 dwór, 1 budynek mieszkalny, 1 budowla, 1 zieleń komponowana
Gmina Zbuczyn	1 zespół sakralny, 2 kościoły rzymskokatolickie, 1 pałac, 2 budynki mieszkalne, 2 wiatraki, 1 zieleń komponowana, 1 otoczenie zabytku, 1 grodzisko
Gmina wiejska Siedlce	1 kościół rzymskokatolicki, 1 dzwonnica, 1 kaplica, 1 pałac, 2 dwory, 1 budynek mieszkalny, 1 budowla, 2 zielenie komponowane
Gmina miejska Siedlce	1 układ przestrzenny, 3 zespoły, 2 kościoły rzymskokatolickie, 1 kaplica, 1 pałac, 1 mury obronne, 1 ratusz, 18 budynków użyteczności publicznej, 4 karczmy, 5 kamienic, 6 budynków mieszkalnych, 1 budynek gospodarczy, 3 budowle, 2 cmentarze, 4 cmentarze rzymskokatolickie, 1 cmentarz żydowski, 1 zieleń komponowana, 4 otoczenia zabytków
Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce	**137 zabytków**

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Istotnym zagrożeniem dla elementów dziedzictwa materialnego są katastrofy naturalne, np. pożary, powodzie, wichury, które zwłaszcza w sytuacji złego zabezpieczenia zabytku mogą doprowadzić do fizycznej destrukcji obiektu. Dużym zagrożeniem, mogącym ostatecznie spowodować całkowite zniszczenie zabytku, jest notoryczne zaniedbywanie bieżących napraw i zaniechanie koniecznych remontów, zwłaszcza obiektów znajdujących się w złym stanie technicznym. Powolne, ale długotrwałe pogarszanie się stanu technicznego zabytku prowadzi w nieunikniony sposób do destrukcji substancji zabytkowej i trwałej utraty części lub całości wartości bazowych. Przyczyną utraty wartości zabytków bywają też niefachowo prowadzone prace remontowe, adaptacyjne lub rewitalizacyjne. Czasami zabytkowe budynki, choć widać, że poddane zostały pracom remontowym, są zadbane i w dobrym stanie technicznym, jednak w trakcie prac uległy znacznym przekształceniom negatywnie wpływającym na autentyzm obiektu i posiadane wartości. Zmiany te dotyczyć mogą wielu różnorodnych aspektów, np. zubożenie wystroju architektonicznego, zmiany formy i materiału stolarki okiennej i drzwiowej, zmiany pokrycia dachu, zmiany faktury i kolorystyki tynków elewacji. Ingerencje

mogą dotyczyć również bryły budynku, np. poprzez zmianę formy dachu, rozbudowy, nadbudowy itp.

W zabytkowych parkach przyczyną degradacji wartości mogą być też zmiany kompozycyjne, np. nowe rozplanowanie ciągów komunikacyjnych lub niedostosowane do charakteru parku elementy małej architektury, a także nowe, wykonane z nieodpowiednich materiałów nawierzchnie dróg i alejek. W przypadku historycznych struktur przestrzennych (zespoły budowlane oraz układy urbanistyczne i ruralistyczne) największe zagrożenia niosą zmiany związane z rozwojem miast czy wsi. Działania inwestycyjne, w wyniku których następują zmiany historycznie ukształtowanych kompozycji, m.in. rozplanowanie placów, przebieg ulic, linie zabudowy, komponowane układy zieleni, przekształcenia brył i gabarytów budynków, a także wprowadzanie w zabytkowy układ przestrzenny nowej, dysharmonijnej zabudowy powodują niekiedy nieodwracalne zmiany i całkowitą utratę wartości tych układów.

Częstym problemem rzutującym na możliwości ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego jest nadal nieuregulowana, bądź złożona struktura prawno-własnościowa obiektów zabytkowych.

5. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na podstawie diagnozy stanu środowiska MOF Siedlce i analizy planowanych działań zostały zidentyfikowane najważniejsze problemy ochrony środowiska. Celem analizy tych problemów w kontekście realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego wyodrębniono wyłącznie te komponenty środowiska, na które zaplanowane inwestycje o charakterze ponadlokalnym wpływają
w sposób bezpośredni. Zarówno budowa jak i modernizacja infrastruktury rowerowej powoduje oddziaływanie na środowisko. Największe oddziaływanie będzie miało miejsce na obszarach, gdzie nie istniała do tej pory żadna infrastruktura liniowa. Główne problemy ochrony środowiska zidentyfikowane zostały w następujących obszarach:

1) Klimat i powietrze,
2) Klimat akustyczny,
3) Człowiek,
4) Środowisko przyrodnicze.

Tabela 26. Problemy ochrony środowiska

Obszar analizy	Problem	Charakterystyka problemu	Główne przyczyny występowania problemu
Klimat i powietrze	Zanieczyszczenie powietrza	Brak zorganizowanego systemu ciepłowniczego poza zwartymi osiedlami i dominacja tam indywidualnych źródeł ogrzewania. Przekroczenia stężeń poziomu dopuszczalnego B(a)P, PM2,5 PM10 oraz SO_2 w strefie mazowieckiej. Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkalnych spowodowana zastosowaniem nieodpowiednich materiałów budowlanych. Niewystarczająca liczba instalacji OZE stosowanych na terenie MOF Siedlce.	Brak kompromisu w skali globalnej co do porozumienia w celu redukcji emisji CO2 Osłabienie polityki klimatycznej UE. Utrzymujący się trend wzrostu zużycia energii. Wysoki koszt inwestycji w OZE. Rosnąca ilość pojazdów na drogach. Niewystarczające regulacje prawne w zakresie kontrolowania osób fizycznych, użytkujących urządzenia do spalania paliw stałych.
	Negatywne skutki zmian klimatycznych	Pojawianie się efektu miejskiej wyspy ciepła. Spowolnione nocne wychłodzenie terenów miast w odniesieniu do terenów poza miejskich.	Wykorzystywanie materiałów nie przepuszczających wody w tworzeniu struktury miast. Ocieplanie się klimatu Europy w szybszym tempie niż wynosi średnia światowa – częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe i klimatyczne.
Klimat akustyczny	Emisja hałasu komunikacyjnego	Znaczny ruch drogowy i znaczna liczba osób narażona na ponadnormatywny hałas	Wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów samochodowych.

		Znaczny Średni Dobowy Ruch Roczny na drogach krajowych i wojewódzkich.	Wysokie koszty rozbudowy transportu przyjaznego środowisku przyrodniczemu. Stosowanie samochodu osobowego jako podstawowego środka transportu.
Człowiek	Brak alternatywy dla transportu samochodowego. Słaba dostępność komunikacyjna obszaru (szczególnie terenów atrakcyjnych przyrodniczo).	Brak jednolitej i spójnej sieci dróg rowerowych. Niewielkie zasoby komunikacji publicznej. Brak infrastruktury towarzyszącej umożliwiającej wykorzystanie „zeroemisyjnego” lub „niskoemisyjnego” środka transportu.	Stosowanie samochodu osobowego jako podstawowego środka transportu.
Środowisko przyrodnicze	Utrzymująca się zła jakość kluczowych komponentów środowiska	Zły stan JCWP rzecznych oraz jeziornych na terenie MOP Siedlce	Eutrofizacja jezior oraz spływy zanieczyszczeń z obszaru gminy. Niski stopień rozwoju sieci kanalizacji deszczowej. Niewystarczające wdrożenie mechanizmów retencji wodnej.

Źródło: opracowanie własne

5.1. Wpływ planowanych działań na istniejące problemy ochrony środowiska

Działania wpisane do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Siedlce będą adekwatną odpowiedzią na istniejące na omawianym obszarze problemy środowiskowe, ponieważ ich określenie zostało poprzedzone analizą oraz badaniem opinii społeczności lokalnych.

Zdiagnozowane problemy w obszarze środowiska przyrodniczego zostaną częściowo rozwiązane poprzez wsparcie małej retencji wodnej, tworzenie zieleńców i korytarzy zieleni na terenach zurbanizowanych oraz ochronę istniejących zasobów wodnych. Dodatkowo działania te wpłyną pozytywnie na jakość powietrza atmosferycznego oraz samopoczucie i stopień zadowolenia mieszkańców.

Wskazane przez lokalną społeczność problemy dotyczące niskiego stopnia skomunikowania poszczególnych obszarów oraz braku dostępności alternatywnych środków transportu (komunikacja publiczna, rowery) będą naprawiane poprzez realizację zadań wpisanych w Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem

wysokiej jakości środowiska. W ramach zaplanowanych działań powstanie spójna sieć ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, co pozwoli na stworzenie alternatywy komunikacyjnej z jednoczesnym zwiększeniem dostępności miejsc dotychczas nieosiągalnych.

Wszelkie działania związane z zaplanowanymi inwestycjami uwzględniającymi rozwój obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych oraz rozbudową sieci ścieżek rowerowych będą miały pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny. Przewidziane do realizacji korytarze zieleni ułatwią przewietrzanie się betonowych obszarów miejskich, a nowo powstałe trasy rowerowe w pozytywny, lecz pośredni sposób będą oddziaływały na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pochodzących z transportu samochodowego. Znaczne natężenie hałasu i spalin, szczególnie przy drogach krajowych oraz wojewódzkich ulegnie zmniejszeniu poprzez odciążenie głównych szlaków komunikacyjnych (alternatywą dla mieszkańców stanie się transport publiczny oraz szlaki rowerowe).

5.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych

Obserwuje się następujące główne tendencje zmian klimatycznych Polski, które dotyczą również MOF Siedlce:

- od końca XIX wieku klimat wykazuje systematyczną tendencję do wzrostu temperatury powietrza z znaczącym wzrostem od roku 1989;
- opady nie wykazują jednokierunkowych tendencji i charakteryzują się okresami mniej lub bardziej wilgotnymi; zmieniła się struktura opadów głównie w ciepłej porze roku; opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe, niszczycielskie powodujące coraz częściej gwałtowne powodzie; zanikają opady poniżej 1 mm/dobę;
- w ciągu ostatnich 60 lat obserwuje się rosnącą częstotliwość zjawiska suszy, w latach 1951– 1981 na terenie Polski susze wystąpiły 6 razy, a w latach od 1982 do 2011 – 18 razy; od początku XXI wieku tj. w latach 2001–2011, susze wystąpiły 9 razy w różnych okresach roku; bezpośrednie przyczyny występowania suszy w Polsce to utrzymujące się przez ponad 10 dni okresy bezopadowe z niską temperaturą powietrza w zimie – przy braku opadów i pokrywy śnieżnej, utrzymywanie się w okresie wiosenno-letnim wysokiej temperatury z silną insolacją słoneczną, brakiem opadów i bardzo słabym wiatrem oraz długimi okresami trwania od 15 do 20 dni;
- skutkami ocieplania się klimatu jest wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych (susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad);
- od 2005 r. wystąpiło w Polsce 11 huraganów, w których prędkości wiatru okresowo przekraczały 30–35 m/s;
- tendencje wzrostowe fal upałów (ciągi dni z maksymalną temperaturą dobowa powietrza ≥30°C utrzymującą się przez co najmniej 3 dni);
- spadek liczby dni mroźnych w ciągu roku, co wpływa na skrócenie zalegania lub brak pokrywy śnieżnej, co bezpośrednio przekłada się na reżim wodny oraz zmniejszenie zasobów wód podziemnych i erozję gleb.

Wyniki badań naukowych wskazują, że zmiany klimatu stanowią realne zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów, w tym także dla Polski. Dlatego też skutki zmian klimatu stały się przedmiotem zainteresowania społeczności międzynarodowej oraz rządów, które od wielu lat rozważają istotną kwestię odpowiedniego dostosowania się do obecnych i przyszłych skutków tych zmian. Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA 2020). Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju 2020 i innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji. Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane we wszystkich województwach należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej,
- planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- właściwe gospodarowanie na obszarach rolnych, chronionych, górskich (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych),
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych,

- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miastach i kotlinach górskich w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w miastach.

Jako główne konsekwencje ocieplania klimatu należy wskazać wpływ na wiele sektorów gospodarki i społeczeństwo poprzez oddziaływanie na fizyczne i biologiczne składniki ekosystemów, takie jak: woda, gleba, powietrze i różnorodność biologiczna. Ekstremalne zjawiska klimatyczne powodują znaczne straty społeczne i gospodarcze. Uderzają one w infrastrukturę (budynki, transport, dostawy energii i wody), stwarzając szczególne zagrożenie użytkowania ziemi na gęsto zaludnionych obszarach. Sytuacja ta może ulec pogorszeniu w związku z podnoszeniem się poziomu morza. Wraz ze wzrostem częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych może nastąpić wzrost zachorowań i przypadków śmiertelnych związanych z warunkami pogodowymi tj. nadmierna śmiertelność z powodu upałów, występowanie inwazyjnych nosicieli chorób zakaźnych. Zmiany klimatu będą stanowić zagrożenie dla dobrostanu zwierząt, a także wpływać na zdrowie roślin poprzez stwarzanie sprzyjających warunków dla nowych lub migrujących organizmów szkodliwych. Jak podaje portal Klimada, transport – to jedna z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzina gospodarki. Wrażliwość na warunki klimatyczne należy rozpatrywać z punktu widzenia trzech podstawowych elementów tj. infrastruktura, środki transportu oraz komfort socjalny. Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa obiektów budowlanych, w tym także obiektów infrastruktury transportowej, jest zapisany w ustawie – Prawo budowlane. We wszystkich rozpatrywanych rodzajach transportu (w tym przede wszystkim drogowego) występują obiekty inżynierskie: zaplecze techniczne i infrastruktura towarzysząca. O ile urządzenia transportowe (w zakresie: rozwiązań materiałowo-konstrukcyjnych, warunków użytkowania, stosowanego paliwa i materiałów eksploatacyjnych można na bieżąco dostosować do zmieniających się warunków, o tyle w odniesieniu do infrastruktury transportowej, która jest budowana na długi okres funkcjonowania (np. 100 lat), zdefiniowanie wrażliwości na zmiany oraz działania adaptacyjne należy sukcesywnie wprowadzać z dużym wyprzedzeniem.

W ramach Projektu Strategii zdiagnozowano niewystarczające dotychczas działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu na terenie MOF Siedlce. W ramach Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska zaplanowano liczne działania, które zmierzają w kierunku neutralności klimatycznej, przy jednoczesnym ograniczeniu emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Realizacja wskazanych działań pozwoli nie tylko na wyeliminowanie istniejących problemów, ale również na właściwe przygotowanie obszaru do rozwijających się zmian klimatycznych.

6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2020 - 2030

Głównym założeniem realizacji działań ujętych w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Siedlce jest podjęcie inwestycji ponadlokalnych, które wpiszą się w określoną wizję i będą odpowiedzią na istniejące problemy oraz potrzeby, przy jednoczesnym rozwoju wykrytych potencjałów i powiązań funkcjonalnych. Plany opisane w strategii zakładają wzrost integracji MOF Siedlce w wymiarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym.

Inwestycje zaplanowane w projekcie Strategii są istotne nie tylko ze względu na potrzeby mieszkańców w zakresie poprawy infrastruktury komunikacyjnej, ale także ze względu na konieczność stworzenia spójnego układu przestrzennego, ze wskazanym głównym ośrodkiem miejskim oraz powiązanym z nim funkcjonalnym otoczeniem. Działania zaprojektowane w Strategii są też ukierunkowane na ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń w postaci emisji spalin i hałasu do środowiska, co z kolei wpłynie pozytywnie również na zdrowie mieszkańców. Realizacja celów zakładanych w projekcie Strategii będzie pośrednio przyczyniać się do zachowania oraz poprawy walorów środowiskowych – zapewnią to zarówno inwestycje obejmujące nowe zieleńce oraz korytarze zieleni, jak również działania naprawcze w odniesieniu do istniejących zbiorników wodnych.

Projekt dokumentu zakłada realizację zadań dotyczących poprawy dostępności alternatywnych, nisko lub zeroemisyjnych środków transportu, uwzględniając również łatwiejszy dostęp do miejsc cennych przyrodniczo (jako element atrakcyjny dla turystów). Przewidziano także zadania, które pozwolą wzmocnić i stworzyć nowe powiązania gospodarcze, a także wyeliminować nierówności między poszczególnymi obszarami MOF Siedlce. Wdrożenie działań przewidzianych w projekcie Strategii, będzie miało zatem wymiar społeczny i gospodarczy, ale także prośrodowiskowy. Najistotniejszy skutek, który wynikałby z zaniechania realizacji Planu dotyczy braku alokacji środków dla projektów przewidzianych do wsparcia w ramach środków zewnętrznych, braku poprawy obszarów problematycznych, a tym samym pogorszenia jakości życia i środowiska na terenie MOF Siedlce.

Brak realizacji zadań wyznaczonych w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce może przyczynić się do wzrostu presji komunikacji samochodowej na środowisko oraz presji mieszkalnictwa na różne komponenty środowiskowe, w tym brak dalszego rozwoju gospodarki wodno – ściekowej na stan środowiska wodno – gruntowego. Może mieć to szczególny wpływ na wzrost zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, a także gazów cieplarnianych powstających w ramach działań transportowych, zwiększoną emisję hałasu do środowiska, jak również zwiększenie zagrożenia rozwoju chorób cywilizacyjnych takich jak otyłość czy nadciśnienie. Na poziomie długofalowym negatywne oddziaływanie polegające na wzmożonej emisji zanieczyszczeń

do powietrza prowadzić będzie do zaburzenia funkcjonowania środowiska jako całości. Coraz częściej występujące nadzwyczajne zagrożenia środowiska, zmiany klimatu i zdarzenia ekstremalne powodować będą zarówno zmiany funkcjonowania ekosystemów, zmiany stosunków wodnych, tym samym nieodwracalne lub trudno odwracalne zmiany pokrycia terenu, zmiany procesów glebotwórczych (wyjaławianie gleb, stepowienie).

Rezygnacja z realizacji planowanych w Strategii Rozwoju Ponadloklanego MOF Siedlce zadań uniemożliwi realizację celu głównego oraz celów szczegółowych, wpłynie to bezpośrednio na atrakcyjność regionu (zarówno dla mieszkańców, jak i turystów), a co równie ważne nie pozwoli na uwzględnienie negatywnego wpływu transportu samochodowego na wszystkie komponenty środowiska.

Zaniechanie realizacji Strategii MOF Siedlce będzie miało wpływ na zwiększenie wykluczenia transportowego osób, które z różnych względów nie mogą korzystać z transportu samochodowego. Ponadto na poziomie poszczególnych miejscowości wchodzących w skład miejskiego obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce nie byłoby możliwe zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla wielu mieszkańców – np. poprzez zaniechanie budowy ścieżek rowerowych czy odstąpienie od uruchomienia połączeń komunikacji publicznej.

Jednoznacznie można stwierdzić, iż zaniechanie realizacji założeń zawartych w projekcie Strategii, pozwoli uniknąć negatywnego wpływu niektórych z projektów wykazanego w prognozie oddziaływania na środowisko, lecz brak ich realizacji może mieć inne poważniejsze negatywne skutki dla środowiska.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć mogą wystąpić szczególne aspekty oddziaływania na środowisko. Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano wszystkie zaplanowane zadania zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, które zostały przedstawione w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022 – 2030.

Próbę identyfikacji i oceny przewidywanych oddziaływań poszczególnych zadań na środowisko dokonano w tabeli uwzględniając:

- Charakter oddziaływania: pozytywne, możliwe negatywne, znaczące negatywne, pozytywne za wyjątkiem etapu realizacji, dla którego prognozuje się możliwe negatywne oddziaływanie, brak oddziaływania/oddziaływanie obojętne,
- Bezpośredniość oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, prawdopodobne,
- Okres oddziaływania: krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe,
- Częstotliwość oddziaływania: stałe, chwilowe,
- Intensywność przekształceń: nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne,
- Trwałość przekształceń: nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne.

Ocena została dokonana na podstawie symulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych działań na poszczególne elementy:

1. Wpływ na integralność obszarów chronionych: wpływ na utrzymanie spójności obszarów chronionych oraz ogólnie na drożność korytarzy ekologicznych. Ocena lokalizacji inwestycji w obszarach Natura 2000, Obszarach Chronionego Krajobrazu, rezerwatach przyrody, użytkach ekologicznych i zespołach przyrodniczo-krajobrazowych.
2. Różnorodność biologiczną: wpływ na gatunki i siedliska objęte ochroną gatunkową, w ramach sieci Natura 2000 oraz na innych zlokalizowanych obszarach chronionych.
3. Ludzi: wpływ na występowanie przekroczeń standardów jakości powietrza, hałasu, wody pitnej, zanieczyszczeń gleb ze względu na zdrowie ludzi, a także czynniki poprawiające standard życia m.in. transport publiczny dostosowany do potrzeb mieszkańców, spójna sieć dróg rowerowych zachowująca integrację różnych środków transportu oraz bezpieczeństwo mieszkańców.
4. Zwierzęta: wpływ na chronione gatunki zwierząt i ich siedliska.
5. Rośliny: wpływ na chronione gatunki roślin i siedliska przyrodnicze, zadrzewienia przydrożne, zieleń miejską.
6. Wody: wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych, w tym osiągnięcie zakładanych celów środowiskowych. Wpływ na zwiększenie ryzyka wystąpienia podtopień. Lokalizacja na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.
7. Powietrze: wpływ na jakość powietrza w zakresie emisji substancji szkodliwych.
8. Powierzchnię ziemi: wpływ na ukształtowanie powierzchni terenu, przemieszczanie gruntów oraz gleb w trakcie prowadzenia prac budowlanych. Wpływ na trwałą zmianę rzeźby terenu na skutek wprowadzenia dróg w postaci wykonywania nasypów, przekopów, itp. Wpływ na stabilizację gruntów i ich ochronę przed procesami osuwiskowymi.
9. Krajobraz: wpływ na pogorszenie walorów krajobrazowych (w szczególności na obszarach objętych ochroną krajobrazową).
10. Klimat: efekt w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń takich jak: wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, tlenki azotu, węgla, związki benzenu, metale ciężkie, ozon.

11. Zasoby naturalne: wpływ na wzrost zużycia surowców naturalnych wykorzystywanych na etapie budowy. Racjonalne wykorzystanie surowców np. wtórne użycie destruktu asfaltowego.
12. Zabytki: wpływ na zachowanie dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych. Wpływ na poprawę, funkcjonalności i dostępności zabytków dla społeczeństwa oraz utrwalanie estetyki w przestrzeni publicznej (między innymi przez odpowiednio zaplanowany układ drogowy). Wpływ prowadzonych prac budowlanych na stan techniczny zabytków zlokalizowanych w sąsiedztwie.
13. Dobra materialne: wpływ na wartość nieruchomości (gruntów i budynków) z uwagi na obecność lub sąsiedztwo planowanej inwestycji. Wpływ na wartość obiektów budowlanych wszelkich prac i działań mogących oddziaływać na ich stan techniczny zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. Wpływ na przychody firm np. na skutek zmiany organizacji ruchu drogowego. Wpływ na przychody instytucji kulturalnych oraz firm świadczących usługi towarzyszące.

Analizując zestawienie przedstawione w poniższej tabeli należy pamiętać, że dokonana ocena z uwagi na ogólny charakter analizowanej Strategii w dużej mierze ma charakter czysto teoretyczny – dlatego też przy opisach znaczących oddziaływań celowo używane jest określenie „prawdopodobnie". W ocenie tej, nie wartościowano wielkości poszczególnych oddziaływań tylko analizowano możliwość ich wystąpienia.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w Strategii przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z planowanych zadań inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Oddziaływania pozytywne to takie, których realizacja prowadzi do poprawy stanu środowiska.

Oddziaływanie możliwe negatywne to rodzaj oddziaływania, które może ale nie musi doprowadzić do powstania negatywnych (szkodliwych) skutków wynikających z realizacji inwestycji. To czy się pojawi w dużej mierze zależeć będzie od właściwego przygotowania dokumentacji oraz prowadzenia robót w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami i zasadami.

Jako oddziaływanie negatywne znaczące należy rozumieć takie oddziaływanie, które prowadzi do ujemnych skutków, pomniejsza wartość środowiska i jego składników. Przewidzenie możliwości pojawienia się takiego oddziaływania powinno wiązać się z określeniem działań zapobiegawczych lub wskazaniem wariantu alternatywnego, którego możliwa negatywna ingerencja nie będzie tak znaczna.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć ostateczny pozytywny wpływ na analizowany element, lecz etap realizacji danej inwestycji będzie wiązał się z powstaniem zwykle chwilowych, negatywnych lecz nieznacznych oddziaływań.

W niniejszej analizie określono również wskaźnik „-„ – jako brak zauważalnego oddziaływania lub oddziaływanie obojętne. W rzeczywistości trudno jest znaleźć przypadek, gdy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Zawsze można określić powiązania, które będą wpływać negatywnie lub pozytywnie na dany komponent środowiska. Lecz w celu uproszczenia i przedstawienia braku zauważalnego oddziaływania zaplanowanego zadania na środowisko wprowadzono wskaźnik „-„.

Objaśnienia do macierzy:

	Oddziaływanie pozytywne
	Oddziaływanie możliwe negatywne
	Oddziaływanie negatywne znaczące
	Oddziaływanie ostatecznie pozytywne, lecz możliwe nieznaczne negatywne na etapie realizacji
-	Brak zauważalnego oddziaływania / oddziaływanie obojętne

Skrót w macierzy	Wskaźnik
Bezpośredniość oddziaływania	
B	bezpośrednie
P	pośrednie
W	wtórne
S	skumulowane
PR	prawdopodobne
Okres oddziaływania	
>	krótkoterminowe
>>	średnioterminowe
>>>	długoterminowe
Częstotliwość oddziaływania	
<->	stałe
0	chwilowe
Intensywność przekształceń	
NT	nieistotne
NZ	nieznaczne
ZW	zauważalne
D	duże
ZUP	zupełne
Trwałość przekształceń	
ODW	Odwracalne
ODW CZ.	Częściowo odwracalne
NIEODW.	nieodwracalne

Tabela 27. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska i na człowieka zadań przewidzianych do realizacji

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel strategiczny 1. Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce																
Cel szczegółowy 1. Edukacja ukierunkowana na potrzeby mieszkańców i rynku pracy																
Kierunek działań: 1.1. Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli																
1.	Kompleksowa budowa nowego żłobka w miejscowości Kotuń wraz z wyposażeniem	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Budowa żłobka/przedszkola – Gmina Wiśniew	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Budowa przedszkola i żłobka – Gmina Mokobody	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Budowa i wyposażenie przedszkola - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Nowy budynek żłobka - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Nowy budynek przedszkola – Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
						ZW, ODW.										
Kierunek działań 1.2. Poprawa i rozwój jakości edukacji na każdym poziomie kształcenia																
7.	Rozwój infrastruktury oświatowej. Przebudowa Szkoły Podstawowej w Radomyśli - Gmina Wiśniew	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
8.	Rozbudowa 7 budynków oświatowych na terenie Gminy Siedlce - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
9.	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy uczniów szkół podstawowych i/lub ponadpodstawowych ogólnokształcących - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w ramach kompleksowych programów rozwojowych - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Wsparcie edukacji włączającej - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb	-	-	-	-	B, >>>, <->,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - Miasto Siedlce					ZW, ODW.										
13.	Rozwój nowoczesnej infrastruktury w zakresie edukacji zawodowej - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kierunek działań: 1.3. Zwiększenie szans rozwoju osobistego i zawodowego																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.4. Promocja kształcenia ponadpodstawowego i wyższego																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego, poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców w każdym wieku																
15.	Transformacja cyfrowa - Wyposażenie szkół w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnej wydajności systemów edukacji – Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cel szczegółowy: 2. Rozwinięta polityka mieszkaniowa																
Kierunek działań: 2.1. Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej (kanalizacja, sieć gazowa, wodociągi) do jak największej liczby mieszkańców																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 2.2. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia																
16.	Dostosowanie / adaptacja obiektów z przeznaczeniem dla osób wymagających opieki - Gmina Wiśniew	-	-	-	-	B, >>>, <->,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
						ZW, ODW.										
Kierunek działań: 2.3. Wsparcie mieszkalnictwa dedykowanego różnym grupom społecznym wraz z ofertą terenową																
17.	Budowa budynków mieszkalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
18.	Budowa mieszkań socjalnych - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
Cel szczegółowy: 3. Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF																
Kierunek działań: 3.1. Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców																
19.	Modernizacja placówek medycznych - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.	Twoje zdrowie - Nowe placówki POZ, ew. również z możliwością utworzenia (komercyjnie) punktu aptecznego - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21.	Modernizacja pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Obrazowej - Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Rozbudowa Siedleckiego Centrum Onkologii o nowe funkcjonalności - Mazowiecki	-	-	-	-	B, >>>, <->,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.					ZW, ODW.										
23.	Modernizacja i doposażenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. - Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	Przystosowanie Oddziału Chorób Zakaźnych - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	Nawierzchnia i instalacje - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Modernizacja budynku Szpitala przy ul. Bema 22 - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlcach, 08-110 Siedlce ul. Kilińskiego 29	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kierunek działań: 3.2. Zapewniony dostęp do usług publicznych																
27.	Budowa budynku Urzędu Gminy w miejscowości Kotuń - Kompleksowa budowa nowego UG w miejscowości Kotuń wraz z wyposażeniem	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
28.	E-cyfryzacja Urzędu miasta Siedlce - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego - Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kierunek działań: 3.3. Nacisk na promocję i informowanie społeczeństwa o roli i funkcjonowaniu GOPS.																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.4. Aktywne działania Gmin w zakresie edukacji i uświadamiania mieszkańców nt. czynników szkodliwych dla zdrowia, ich skutków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez organizowanie szkoleń, kampanii edukacyjnych i promocji zdrowia.																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.5. Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących																
30.	Rozbudowa budynku wraz z budową hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niwiskach - Gmina Mokobody	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
31.	Budowa kompleksu sportowego wraz z zapleczem turystycznym w miejscowości Zaliwie-Piegawki - Gmina Mokobody	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
32.	Budowa i przebudowa infrastruktury sportowej na terenie gminy Zbuczyn - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33.	Budowa i modernizacja obiektów sportowych	-	-	-	-	B, >>>,	-	-	-	-	B, >, 0, D,	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	na terenie Gminy Siedlce - Gmina Siedlce					<->, ZW, ODW.					ODW CZ.					
34.	Strzelnica w powiecie.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Budowa boiska treningowego nr 1 przy ul. Jana Pawła II 6 w Siedlcach - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36.	Budowa i modernizacja bazy sportowej na terenie Miasta Siedlce - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
37.	Budowa hal sportowych przy IV Liceum Ogólnokształcącym i Szkole Podstawowej nr (Sp 7) w Siedlcach - Miasto Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
Kierunek działań: 3.6. Organizowanie imprez sportowych, turniejów i zawodów, a także innych wydarzeń by przyciągnąć jak najwięcej ludzi i zainspirować do aktywności fizycznej																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.7. Domy pomocy społecznej/ domy dziennego pobytu na obszarze MOF																
38.	Budowa domu dziennego pobytu – Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel szczegółowy: 4. Bogata oferta kulturalna regionu																
Kierunek działań: 4.1. Promocja zasobów kulturowych MOF																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 4.2. Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej																
39.	Modernizacja Sali widowiskowej GOK w Wiśniewie	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40.	Budowa świetlicy wiejskiej w Borkach-Kosiorkach – Gmina Wiśniew	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
41.	Budowa Centrum Kulturalnego w Mokobodach	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
42.	Budowa kompleksu rekreacyjno -wypoczynkowego w miejscowości Kisielany-Żmichy - Gmina Mokobody	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
43.	Budowa budynku użyteczności publicznej w m. Zbuczyn - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	B, >, 0, D, ODW CZ.	-	-	-	-	-
44.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych wokół zbiornika retencyjnego w m. Rówce - Gmina Zbuczyn	-	-	-	B, >>>, <->,	B, >>>, <->,	B, >>>, <->,	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
					ZW, ODW.	ZW, ODW.	ZW, ODW.									
45.	Modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Zbuczyn - Gmina Zbuczyn	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	>, >>> B, P 0, <->	>>> P <->	>, >>> B, P 0, <->	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	>>> P <->	-	>>> P <->
46.	Budowa i przebudowa świetlic wiejskich w gminie Zbuczyn - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47.	Budowa i modernizacja świetlic wiejskich pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Siedlce - Gmina Siedlce	-	-	-	-	B, >>>, <->, ZW, ODW.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kierunek działań: 4.3. Rozszerzenie oferty kulturalnej																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 4.4. Wzmocnienie współpracy w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych w zakresie edukacji																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Cel szczegółowy: 5. Inkluzywne społeczeństwo																
Kierunek działań: 5.1. Silver economy – wspieranie usług dla osób starszych, aktywizacja zawodowa osób starszych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska																
Cel szczegółowy: 1. Zintegrowany system komunikacyjny																
Kierunek działań: 1.1 Rozbudowa i usprawnienie powiązań komunikacji zbiorowej																
48.	„Zeroemisyjny tabor autobusowy w Siedlcach – etap III" w ramach programu „Zielony transport publiczny (faza III)" - Miejskie Przedsiębiorstwo	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	-	B, >>>, <->, ZUP	-	P, W, >, <->, NZ	-	P, >>>, <->, ZW	B, >, 0, NZ	B, >>>, <->, ZW	-	-	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	Komunikacyjne w Siedlcach Sp. z o.o.															
49.	„Zeroemisyjny tabor autobusowy w Siedlcach – etap IV" w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027" Priorytet 03 – Mobilność miejska - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Siedlcach Sp. z o.o.	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	-	B, >>>, <->, ZUP	-	P, W, >, <->, NZ	-	P, >>>, <->, ZW	B, >, 0, NZ	P, >>>, <->, ZW	-	-	-	-
50.	„Zeroemisyjny Tabor Autobusowy w Siedlcach" (Zakup autobusów, remont zatok autobusowych, przystanki, słupki, tablice dynamicznej informacji pasażerskiej, modernizacja stacji technicznej obsługi autobusów, ładowarki elektryczne) - Miasto Siedlce	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	P, >>>, <->, ZW	-	B, >>>, <->, ZUP	-	P, W, >, <->, NZ	-	P, >>>, <->, ZW	B, >, 0, NZ	B, >>>, <->, ZW	-	-	-	-
Kierunek działań: 1.2. Budowa centrów multimodalnych związanych ze stacjami kolejowymi																
51.	Budowa parkingów P&R - Miasto Siedlce	-	-	-	-	P, >, 0, NT	-	W, >, 0, NZ	-	-	B, >>, <->, ZW	-	-	P, >, 0, NZ	-	-
52.	Budowa parkingów P&R - Budowa parkingu P+R dla samochodów osobowych i rowerów przy stacji kolejowej Dziewule - Gmina Zbuczyn	-	-	-	-	P, >, 0, NT	-	W, >, 0, NZ	-	-	B, >>, <->, ZW	-	-	P, >, 0, NZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
53.	Budowa parkingów P&R - Budowa parkingów P+R dla samochodów osobowych i rowerów przy stacjach kolejowych Sosnowe, Koszewnica, Kotuń - Gmina Kotuń	-	-	-	-	P, >, 0, NT	-	W, >, 0, NZ	-	-	B, >>, <->, ZW	-	-	P, >, 0, NZ	-	-
Kierunek działań: 1.3. Rozbudowa infrastruktury rowerowej																
54.	Budowa ścieżek rowerowych – Gmina Siedlce	P, >>>, <->, ZW			B, >>> <-> NZ ODW CZ	B, >>>, <->,ZW, ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	-	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	P, >>> <->, NT, ODW	P, >, 0, NZ, NIEODW	P, >>>, <->, ZW	P, >>> <->, NZ, ODW CZ
55.	Budowa dróg rowerowych na terenie Miasta Siedlce – Miasto Siedlce	P, >>>, <->, ZW			B, >>> <-> NZ ODW CZ	B, >>>, <->, ZW, ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	-	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	P, >>> <->, NT, ODW	P, >, 0, NZ, NIEODW	P, >>>, <->, ZW	P, >>> <->, NZ, ODW CZ
Kierunek działań: 1.4. Lokalizacja parkingów buforowych																
56.	Budowa parkingu buforowego przy stacji kolejowej Sabinka	-	-	-	-	P, >, 0, NT	-	W, >, 0, NZ	-	-	B, >>, <->, ZW	-	-	P, >, 0, NZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Kierunek działań: 1.5 Powiększenie strefy płatnego parkowania w mieście																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.6. Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej																
57.	Przebudowa drogi gminnej – ul. Polna w miejscowości Broszków - Przebudowa drogi gminnej na odcinku 0,95km wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z poboczami – Gmina Kotuń	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
58.	Rozbudowa drogi gminnej 360332W - ul. Gorzkowskiego w miejscowości Kotuń - Jezdnia asfalowa, kanalizacja deszczowa, chodnik, ścieżka rowerowa pobocza	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
59.	Budowa mostu na rzece Kostrzyń w miejscowości Łączka, gmina Kotuń - Rozbiórka starego i budowa nowego obiektu mostowego	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
60.	Budowa ul. Świdnickiej w miejscowości Kotuń - Kostka betonowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
61.	Budowa drogi 360333W w Żeliszewie Dużym dz. 925 - Jezdnia asfalowa, pobocza - Gmina Kotuń	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
															0, <->	
62.	Budowa ul. Wspólnej w Kotuniu - Jezdnia asfalowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza - Gmina Kotuń	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
63.	Budowa ul Południowej w m. Grężów - Jezdnia asfalowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza, zbiornik retencyjny - Gmina Kotuń	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
64.	Rozbudowa ul. Polnej w Kotuniu - Jezdnia asfalowa, kanalizacja deszczowa, chodnik pobocza - Gmina Kotuń	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
65.	Rozbudowa drogi Kotuń – Polaki - Jezdnia asfalowa, kanalizacja deszczowa, chodnik, ciąg pieszo rowerowy pobocza, rozbiórka i budowa dwóch obiektów mostowych - Gmina Kotuń	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
66.	Przebudowa drogi gminnej w m. Koszewnica nr ewid. 827 - Jezdnia asfalowa, pobocza – Gmina Kotuń	>, >>, >>> P, B 0, <->	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty													
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
67.	Rozbudowa instalacji oświetlenia ulicznego w miejscowości Bojmie - Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami - Gmina Kotuń	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW		P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
68.	Budowa instalacji oświetlenia drogowego przy drodze gminnej Albinów – Oleksin - Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami - Gmina Kotuń	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW		P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
69.	Budowa instalacji oświetlenia drogowego w m. Żdżar (trafo Żdżar 6) - Budowa linii energetycznej i montaż słupów wraz z oprawami - Gmina Kotuń	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW		P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
70.	Przebudowa drogi gminnej Nr 361137W w miejscowości Gostchorz - Budowa jezdni - drogi gminnej nr 361137W droga we wsi Gostchorz, długości około 0,74 km, od drogi krajowej; Budowa chodnika przylegającego do północnej krawędzi jezdni i na całej jej przebudowywanej długości; Budowa zjazdów do posesji prywatnych; Budowa kanalizacji deszczowej i/lub powierzchni chłonnych; Budowa kanału	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	technologicznego (zgodnie z rozporządzeniem); Wykonanie oznakowania wg. projektu stałej organizacji ruchu; Przebudowa/zabezpieczenia istniejącej infrastruktury technicznej kolidującej z zamierzeniem inwestycyjnym - Gmina Wiśniew															
71.	Budowa oraz modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Wiśniew - Zadanie polega na kompleksowej modernizacji systemu oświetlenia ulic i dróg na terenie gminy Wiśniew. Dzięki inwestycji wymienione zostaną oprawy oświetlenia drogowego i częściowo wysięgniki w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej oraz dowieszone zostaną oprawy oświetlenia drogowego na projektowanych wysięgnikach na istniejących słupach sieci napowietrznej - Gmina Wiśniew	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
72.	Budowa ciągu pieszo rowerowego wzdłuż drogi krajowej. Długość trasy 4,5 km - Budowa ciągu pieszo rowerowego wzdłuż drogi	-	-	-	B, >>> <-> NZ ODW CZ	B, >>>, <->,ZW,	B, >>>, <->, NZ	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	-	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	P, >>> <->, NT, ODW	P, >, 0, NZ, NIEODW	P, >>>, <->, ZW	P, >>> <->, NZ,

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	krajowej o długości ok. 4,5 km - Gmina Wiśniew					ODW CZ.	ODW CZ.									ODW CZ
73.	Remont dróg gminnych na terenie gminy Mokobody - Gmina Mokobody	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
74.	Budowa dróg gminnych na terenie gminy Mokobody - Gmina Mokobody	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
75.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Zbuczyn - Gmina Zbuczyn	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
76.	Budowa ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych w pasach dróg gminnych - Gmina Zbuczyn	-	-	-	B, >>> <-> NZ ODW CZ	B, >>>, <->,ZW, ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	B, >>>, <->, NZ ODW CZ.	-	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	B, >>>, <->, NZ, ODW CZ	P, >>> <->, NT, ODW	P, >, 0, NZ, NIEODW	P, >>>, <->, ZW	P, >>> <->, NZ, ODW CZ
77.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego - Gmina Zbuczyn	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty													
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
78.	Poprawa jakości infrastruktury drogowej - Gmina Siedlce	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
79.	Budowa ulicy Floriańskiej w Siedlcach na odcinku od ulicy J. Piłsudskiego do ul. 3 Maja - Etap I - Budowa w zakresie obejmującym: jezdnię, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowej, zjazdy, zatoki postojowe dla samochodów, kanalizację deszczową, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, przebudowę skrzyżowań, budowę i przebudowę trzech zatok autobusowych z peronami dla pasażerów, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Budowa ulicy na długości 0,860 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
80.	Budowa ulicy Floriańskiej w Siedlcach, na odcinku od ul. 3 Maja do ulicy Sulimów - Etap II - Budowa w zakresie obejmującym: jezdnię, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowej, zjazdy, zatoki postojowe dla samochodów,	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	kanalizację deszczową, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, przebudowę skrzyżowań, budowę i przebudowę trzech zatok autobusowych z peronami dla pasażerów, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej, Budowa ulicy na długości 0,530 km - Miasto Siedlce															
81.	Przebudowa ulicy Wojskowej w Siedlcach, na odcinku od ulicy Cmentarnej do ulicy Piłsudskiego - Przebudowa w zakresie obejmującym: jezdnię, zjazdy, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowe, skrzyżowania, zatoki autobusowe, kanalizację deszczową, oświetlenie, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulic na długości 0,296 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
82.	Przebudowa ulicy Armii Krajowej w Siedlcach, na odcinku od ulicy Piłsudskiego do ulicy 3 Maja - Przebudowa w zakresie obejmującym: jezdnię, zjazdy, drogi dla pieszych, drogi pieszo-	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	rowerowe, skrzyżowania, zatoki autobusowe, kanalizację deszczową, oświetlenie, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 0,410 km - Miasto Siedlce															
83.	Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce, na odcinku od ulicy Kazimierzowskiej do ulicy Janowskiej (droga kategorii wojewódzkiej nr 698) - Wewnętrzna obwodnica miasta Siedlce, na odcinku od ul. Kazimierzowskiej do ul. Janowskiej , jako alternatywa dla ciągu drogowego nw. ulic: Jagiełły, Prusa, Kazimierzowska, Starowiejska. Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce na odcinku od ul. Kazimierzowskiej do ul. Janowskiej, o długości ok. 1,50 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
84.	Przebudowa ulicy Terespolskiej w Siedlcach - Przebudowa ul. Terespolskiej w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi pieszo-rowerowej, odwodnienia, oświetlenia,	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty													
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 1,468 km - Miasto Siedlce															
85.	Budowa ulicy 9 KUL w Siedlcach (ulica wyznaczona MPZP w rejonie ulicy Piaskowej) - Budowa drogi gminnej 9 KUL w zakresie: jezdni, zjazdów, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Budowa drogi gminnej 9 KUL w Siedlcach na długości 0,328 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
86.	Przebudowa ulicy Torowej w Siedlcach -Przebudowa ul. Torowej w Siedlcach w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia, kanał technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	na długości 0,451 km - Miasto Siedlce															
87.	Przebudowa ulicy Sokołowskiej w Siedlcach - Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcia kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 1,624 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
88.	Budowa ulicy Pantaleona Potockiego w Siedlcach - Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 0,495 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
89.	Przebudowa mostu na rzece Muchawka, na ulicy Dominickiej w Siedlcach wraz z dojazdami - Przebudowa mostu wraz z wykonaniem drogi pieszo-rowerowej oraz	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Most o długości ok. 11m - Miasto Siedlce															
90.	Przebudowa ulicy Piaskowej w Siedlcach - Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, drogi dla pieszych, drogi dla rowerów, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 1,388 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
91.	Przebudowa wiaduktu na ulicy Warszawskiej w Siedlcach - Wiadukt dwuprzęsłowy o długości ok. 64m, z prefabrykowanych belek strunobetonowych typu „T”, jednojezdniowy, z drogą dla pieszych i rowerów. Przebudowa wiaduktu o długości 64,10 m - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
92.	Przebudowa ulicy Warszawskiej w Siedlcach - Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	technicznej. Przebudowa ul. Warszawskiej w Siedlcach na długości 2,627 km - Miasto Siedlce														0, <->	
93.	Przebudowa ulicy Piłsudskiego w Siedlcach - Przebudowa drogi, oświetlenia ulicznego oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 1,228 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
94.	Przebudowa ulicy I Brygady Legionów w Siedlcach - Przebudowa ulicy I Brygady Legionów w Siedlcach w zakresie: jezdni, dróg pieszych, kanalizacji deszczowej, oświetlenia, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 0,142 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
95.	Przebudowa ulicy Kolejowej w Siedlcach - Przebudowa ulicy w zakresie: jezdni, dróg dla pieszych, dróg rowerowych, kanalizacji deszczowej, oświetlenia drogowego, kanału technologicznego, usunięcie kolizji z istniejącymi	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości ok 0,900 km - Miasto Siedlce															
96.	Przebudowa ulicy Brzeskiej w Siedlcach - Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości ok. 2,500 km - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
97.	Przebudowa ulicy Granicznej w Siedlcach - Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 1,278 km - Miasto Siedlce	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
98.	Przebudowa ulicy Grabianowskiej w Siedlcach - Przebudowa drogi oraz usunięcie kolizji z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej. Przebudowa ulicy na długości 0,910 km – Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
99.	Przebudowa ulicy Mieszka I w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
100.	Przebudowa ulicy Kazimierzowskiej w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
101.	Przebudowa ulicy Południowej w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
102.	Przebudowa ulicy Partyzantów w Siedlcach, na odcinku od ulicy Monte Cassino do ronda Solidarności.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
103.	Przebudowa ulicy Władysława Jagiełły w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
104.	Przebudowa ulicy Stefana Starzyńskiego w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
105.	Przebudowa ulicy Bema w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>>	>, >>, >>> P, B

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
					0, <->	0, <->	0, <->	0, <->		0, <->	0, <->		0, <->		P, B 0, <->	0, <->
106.	Przebudowa ulicy Świrskiego w Siedlcach	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
107.	Przebudowa ulicy Kraszewskiego w Siedlcach	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
108.	Przebudowa ulicy Mireckiego i ulicy Dąbrowskiego w Siedlcach	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
109.	Przebudowa ulicy Starowiejskiej w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->
110.	Przebudowa ulicy Narutowicza w Siedlcach.	-	-	-	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->	>, >>, >>> P, B 0, <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
111.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Miasta Siedlce	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	B, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
Cel szczegółowy 2. Wysokiej jakości środowisko naturalne oraz adaptacja do zmian klimatu																
Kierunek działań: 2.1. Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej																
112.	Budowa PSZOK w miejscowości Trzemuszka – Gmina Kotuń	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
113.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kotuniu - Przebudowana oczyszczalnia ścieków uwzględnia zwiększony bilans ścieków związany z rozbudową kanalizacji sanitarnej. Roboty obejmują wymianę i montaż nowych urządzeń technologicznych w części istniejących obiektów oraz budowę nowych obiektów stanowiących uzupełnienie układu oczyszczania ścieków i zagospodarowania osadów ściekowych.	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	>, >>> B, P 0, <->	-	-
114.	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków na terenie Gminy Kotuń - Budowa 13 km sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Grzęzów, Broszków, Polaki	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
115.	Budowa sieci wodociągowej w ulicy Tadeusza Kościuszki i Batalionów Chłopskich w Wiśniewie oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Wiśniew - Wiśniew Kolonia - Budowa wodociągu z przyłączami o długości 3 581,7 m, Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami o długości 5 521,7m	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
116.	Budowa i rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wiśniew - Budowa: 1) Kompletnej oczyszczalni ścieków o przepustowości 400 m^3/d wraz z zintegrowaną instalacją fotowoltaiczną o mocy do 12,5 kW. 2) Kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej na odcinku Si poprzez odcinki S10, S11 do przepompowni OB1. 3) Kanalizacji sanitarnej tłocznej na odcinku od pompowni OB1 do budynku sito-piaskownika OB2. 4) Wykonanie zdalnego sterowania pompowni położonych w Wiśniewie do oczyszczalni ścieków dla 6 przepompowni w miejscowości Wiśniew. 5) Remont 4 przepompowni ścieków	-	-	-	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, ZW, ODW CZ	> P 0 NZ ODW CZ	>>> B <-> NZ ODW CZ	>>> B <-> NZ ODW CZ	> P 0 NZ ODW CZ	>>> B <-> NZ ODW CZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	położonych w miejscowości Wiśniew.															
117.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą w Gminie Wiśniew - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą i przyłączami do posesji w miejscowości Gostchorz	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
118.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łupiny - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do granicy działki odbiorcy dla miejscowości Łupiny, z włączeniem do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kaczory, a następnie poprzez istniejącą kanalizację do oczyszczalni ścieków w miejscowości Wiśniew	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
119.	Budowa kanalizacji na terenie Gminy Wiśniew - Roboty budowlane polegające na: Budowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wiśniew w miejscowościach: Kaczory, Pluty, Daćbogi Mroczki oraz Wiśniew-Kolonia	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
120.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tworki - Roboty budowlane polegające	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P, NZ	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P	> P	>, >>> B, P	> P	>>>, P	>, >>> B, P 0, <->, NZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	na: Budowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wiśniew w miejscowości Tworki – Gmina Wiśniew				NZ ODW CZ	ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	0, <->	0	0, <->, NZ ODW CZ	0	0	ODW CZ		
121.	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Mokobody	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
122.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mokobodach	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
123.	Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Mokobody	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
124.	Budowa oczyszczalni ścieków w m. Rówce - Gmina Zbuczyn	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
125.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej - Gmina Zbuczyn	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
126.	Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Jasionce - Gmina Zbuczyn	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
127.	Budowa stacji uzdatniania wody w Tarczach - Gmina Zbuczyn	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
128.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Siedlce	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
129.	Budowa PSZOK i likwidacja miejsc nielegalnego porzucenia odpadów – Gmina Siedlce	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
130.	Budowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Miasta Siedlce	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
131.	Modernizacja przebudowa systemów wodno-kanalizacyjnych na terenie Miasta Siedlce	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
132.	Budowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Gminy Siedlce	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	> P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	> P 0	>>>, P 0	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
133.	Budowa Zbiorników Retencyjnych przy obiektach użyteczności publicznej/oświatowych w Siedlcach	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	-	-
Kierunek działań: 2.2. Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury																
134.	Modernizacja urządzeń wodnych - Gmina Zbuczyn	W, PR, >>, <->, D, ODW CZ.	W, PR, >>, <->, D, ODW CZ.	W, PR, >>, <->, D, ODW CZ.	W, PR, >>, <->, D, ODW CZ.	B, >>>, <->, D, ODW CZ.	W, >>>, <->, D, ODW CZ.	W, >>>, <->, D, ODW CZ.	B, >>>, <->, ZUP, NIEODW.	P, >, <->, NZ,	B, >, 0, D, ODW CZ.	B, W, >>, <->, ZUP, NIEODW.	P, >>>, <->, NZ	P, W, >, 0, NT, ODW CZ.	-	PR, >>>, <->, D, ODW CZ.
Kierunek działań: 2.3. Wspieranie rozwoju OZE																
135.	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych poprzez instalację OZE - Zakup i montaż instalacji OZE - Gmina Mokobody	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
136.	Wyposażenie gminnych obiektów użyteczności publicznej w instalacje OZE - Wyposażenie budynków w instalacje OZE (pompy ciepła i instalacje fotowoltaiczne) – Gmina Siedlce	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
137.	Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy	>>> P	>>> P	>>> P	>, >>> B, P	>>> P	>, >>> B, P	>>> P	>>> P	>>> B, P	>>> P	>>> P	>>> P	>>> B, P	-	>>> B, P

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	do 1 MW na potrzeby własne Parku Wodnego Siedlce - Budowa instalacji fotowoltaicznej	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	0, <->, NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	0, <->, NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ	<-> NZ ODW CZ		<-> NZ ODW CZ
Kierunek działań: 2.4 Rozwój inwestycji z zakresu gospodarki odpadami																
138.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kotuń - Demontaż transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kotuń	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
139.	Budowa na terenie gminy Wiśniew Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą - Budowa na terenie gminy Wiśniew Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w postaci 6 boksów zadaszonych, dróg dojazdowych, placów manewrowych, wagi, ogrodzenia i oświetlenia i zaplecza socjalnego – Gmina Wiśniew	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
140.	Budowa obiektu termicznego przekształcania odpadów w procesie spalania i biogazowni wraz z infrastrukturą przesyłową - Nowy obiekt	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->,	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW		

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	termicznego przekształcania odpadów w procesie spalania, Nowy obiekt biogazowni, infrastruktura przesyłowa - Gmina Siedlce	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ		NZ ODW CZ	ODW CZ					
141.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Siedlce - Zebranie odpadów zawierających azbest - Gmina Siedlce	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
142.	Zakup taboru komunalnego do odbioru odpadów - Gmina Siedlce	-	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-	-	-
143.	Zakup maszyn komunalnych do robót ziemnych - Gmina Siedlce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-	-	-
144.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla Miasta Siedlce - PSZOK	-	-	-	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	P, >>>, <->, NT, ODW	-	-
Kierunek działań: 2.5 Zwiększenie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych, poprawa bioróżnorodności																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 2.6 Poprawa efektywności energetycznej																
145.	Termomodernizacja budynku komunalnego w Żeliszewie Podkościelnym - Gmina Kotuń	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>>> P <-> NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> B, P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> B, P <-> NZ	-	>>> B, P <-> NZ

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
					ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ		ODW CZ
146.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznych na terenie Gminy Siedlce - Gmina Siedlce	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
147.	Termomodernizacja budynku MBP w Siedlcach - Wykonanie zewnętrznej izolacji poziomej budynku MBP metodą iniekcji ciśnieniowej w ścianach z cegły grubości 70 cm, nawiercenie otworów, zbicie zmurszałego tynku, wykonanie iniekcji, naprawa i odtworzenie tynków, zabezpieczenie elewacji ekologiczną metodą termoizolacji typu Bauter. Termomodernizacja poddasza obejmująca ocieplenie podłogi, ścian wewnętrznych oraz dachu twardą wełną mineralną o grubości 25 cm. Stworzenie na poddaszu podręcznego magazynu do przechowywania. Wymiana trzech drzwi zewnętrznych, wejścia do budynku od strony: - północnej przy ul. J. Piłsudskiego 5, -	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	wschodniej przy skwerze im. K. R. Domagały tzw. „przy fontannie”, - zachodniej przy ul. Esperanto. Wymiana okien wraz z montażem drewnianych żaluzji okiennych - Miasto Siedlce na rzecz MBP w Siedlcach															
148.	Termomodernizacja budynku CKiS w Siedlcach Instalacja paneli fotowoltaicznych - Wykonanie zewnętrznej izolacji poziomej i pionowej budynku metodą iniekcji ciśnieniowej, nawiercenie otworów, zbicie zmurszałego wymiana infrastruktury scenicznej, oświetlenie, nagłośnienie, modernizacja infrastruktury technicznej tj. klimatyzacja oraz wentylacja, instalacja paneli fotowoltaicznych, opracowanie aplikacji mobilnej informującej o wydarzeniach kulturalnych, sportowych, społecznych, zakup samochodu elektrycznego na potrzeby CKiS - Miasto Siedlce na rzecz CKiS w Siedlcach	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
149.	Poprawa efektywności energetycznej budynków należących do Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>>> P <-> NZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> B, P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> P <-> NZ	>>> B, P <-> NZ	-	>>> B, P <-> NZ

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. przy ul. Poniatowskiego 26 w Siedlcach - Poprawa komfortu cieplnego pacjentów i pracowników Szpitala, Zakres zadania obejmuje poprawę efektywności energetycznej budynków szpitala polegającą na poprawie izolacyjności ścian i stropów zgodnie z obowiązującymi normami, montaż instalacji fotowoltaicznej, montaż pomp ciepła. W ramach projektu planowana jest kompleksowa termomodernizacja 7 budynków Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. Wszystkie przewidziane do wykonania zadania wynikają z przeprowadzonego audytu energetycznego i odpowiadają najwyższym możliwym standardom - Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.				ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ	ODW CZ		ODW CZ
150.	Zabudowa pomp ciepła na oczyszczalni ścieków PWiK Siedlce - Pompy ciepła	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->,	>>> P <->	>, >>> B, P 0, <->,	>>> P <->	>>> P <->	>>> B, P <->	>, >>> B, P 0, <->,	>>> P <->	>>> P <->	>>> B, P <->	-	>>> B, P <->

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	zainstalowane w miejskiej oczyszczalni ciepła umożliwią odzyskanie ciepła odpadowego ze strumienia ścieków oczyszczonych. Uzyskanie 17% udziału produkcji ciepła z odnawialnych źródeł energii - Przedsiębiorstwo Energetyczne w Siedlcach Sp. z o.o.				NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ	NZ ODW CZ		NZ ODW CZ
151.	Farma fotowoltaiczna - Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy około 2 MW, C282uzyskania co najmniej 5% udziału ciepła wytwarzanego na bazie odnawialnych źródeł energii - Przedsiębiorstwo Energetyczne w Siedlcach Sp. z o.o.	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
152.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych będących w zasobach komunalnych Miasta Siedlce - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ
153.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - Centrum Kształcenia Zawodowego (CKZ) i Zespołu Szkół Ponad gimnazjalnych nr 1 (ZSP nr 1) - Miasto Siedlce	-	-	-	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>, >>> B, P 0, <->, NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Kierunek działań: 2.7 Stworzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Cel szczegółowy: 3. Spójna polityka przestrzenna																
Kierunek działań: 3.1 Rozszerzanie stopnia pokrycia MPZP w oparciu o wspólne cele																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.2. Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych																
154.	Zakładanie nowych terenów zielonych na terenie Gminy Siedlce	-	-	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	-	-
155.	Budowa Parków Kieszonkowych wraz z urządzeniem przestrzeni zielonej w Siedlcach	-	-	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	-	-
156.	Zagospodarowanie Zalewu Muchówka w Siedlcach	-	>>> P <-> NZ ODW CZ	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	-	-
Kierunek działań: 3.3 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.4 Kształtowanie rozwoju przestrzeni z zachowaniem i podnoszeniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.5 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.6 Planowanie uniwersalne																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel szczegółowy: 4. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych																
Kierunek działań: 4.1. Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska																
157.	Infrastruktura turystyczna - Budowa infrastruktury turystycznej w postaci wytyczenia ścieżek pieszych, szlaków rowerowych, altan, tablic informacyjnych w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych	-	-	-	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> B, P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	>>> P <-> NZ ODW CZ	-	-
Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek zielonej, konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki																
Cel szczegółowy: 1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki obszaru																
Kierunek działań: 1.1 Stworzenie systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów służącego zwiększeniu zainteresowania obszarem i sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości oraz generacji nowych miejsc pracy																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.2 Wsparcie inicjatyw gospodarczych w zakresie wprowadzenia ulg i zachęt dla istniejących i przyszłych przedsiębiorców																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.3. Stworzenie warunków dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.4. Poprawa dostępności narzędzi wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz promocji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.5. Wsparcie w pozyskaniu środków zewnętrznych na realizację projektów badawczo – rozwojowych i wdrażanie innowacyjnych usług, produktów lub procesów organizacyjnych oraz wdrażanie i stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.6. Wsparcie rozwoju ośrodków naukowych o wysokim potencjale badawczym																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 1.7.Promocja lokalnych produktów i usług																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Cel szczegółowy: 2. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy																
Kierunek działań: 2.1 Rozszerzenie oferty usług związanych z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych oraz rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych																

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Przewidziane znaczące oddziaływanie na poszczególne komponenty														
		Obszary Natura 2000	Pozostałe formy ochrony przyrody	Korytarze ekologiczne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat i jego zmiany	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 2.2. Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a placówkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 2.3 Ułatwienie istniejącym oraz przyszłym przedsiębiorcom dostępu do szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Cel szczegółowy: 3. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu																
Kierunek działań: 3.1 Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia przedsiębiorstw																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.2 Wsparcie rozwoju infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość w postaci inkubatorów przedsiębiorczości ukierunkowanych w szczególności na przedsiębiorców lokalnych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.3. Wsparcie w zakresie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez redukcję barier administracyjnych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.4 Poprawa jakości obsługi inwestorów w zakresie wdrażania jednolitych standardów obsługi oraz tworzenia punktów informacyjnych dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.5 Rozwój współpracy jednostek samorządów terytorialnych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwiązań dotyczących regulacji podatkowych obowiązujących na obszarze MOF oraz działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.6 Wsparcie przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych w pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych oraz promocji lokalnych produktów i producentów																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.7 Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej we współpracy z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia biznesu																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																
Kierunek działań: 3.8 Współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w zakresie pozyskania środków zewnętrznych oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych																
Nie wyznaczono zadań szczegółowych - Brak oddziaływań																

Źródło: opracowanie własne

7.1. Oddziaływanie na komponenty środowiska: integralność obszarów chronionych, różnorodność biologiczną (w tym siedliska roślinności, grzybów i porosty), rośliny, zwierzęta, ludzi, wody, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne

7.1.1. Oddziaływanie na integralność obszarów chronionych, łącznie z obszarami Natura 2000, różnorodność biologiczną, w tym siedliska roślinności, grzybów i porostów, rośliny, zwierzęta i korytarze ekologiczne

W ramach zaproponowanych pakietów działań zaplanowano do realizacji liczne inwestycje, wśród których znalazły się zarówno zadania „miękkie", jak i te bardziej zaawansowane realizacyjnie. Przez pojęcie inwestycje „miękkie" rozumie się wszelkie działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju obszaru funkcjonalnego w wyniku procesów udoskonalających, nie wymagających prowadzenia prac budowlanych. Są to głównie zadania uwzględnione w celach strategicznych: Cel strategiczny 1 - Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce oraz Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki. Te zadania będą związane z powstaniem pozytywnych oddziaływań na komponenty środowiska (głównie ludzi), ponieważ ich realizacja nie wymaga prowadzenia działań budowlanych, a tym samym możliwości powstania negatywnych skutków są minimalizowane. Drugą grupę działań obejmują wszystkie zadania, których realizacja również pozwoli na dążenie do zintegrowanego rozwoju terytorialnego, ale z ich wykonaniem wiążą się możliwe negatywne lecz nie znaczące oddziaływania na komponenty środowiska. Są to zwłaszcza inwestycje skierowane na poprawę i rozbudowę infrastruktury rowerowej, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz ochronę zasobów wodnych.

<u>Oddziaływania pozytywne</u>

Zaplanowane do realizacji kierunki działań będą istotnie pozytywnie oddziaływać na analizowane komponenty środowiska, a ich przeprowadzenie pozwoli na uzyskanie pośredniego, dodatniego efektu ekologicznego. Przede wszystkim należy zauważyć, iż Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce została przygotowana głównie z myślą o utworzeniu spójnego układu przestrzennego uwzględniającego zintegrowane podejście w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Zaplanowane inwestycje ponadlokalne są ukierunkowane na maksymalnie wysoki stopień odpowiedzi na problemy określone w diagnozie.

W ramach Strategii planuje się wiele inwestycji uwzględniających rozwój dostępności komunikacyjnej i zrównoważonej mobilności poprzez budowę i modernizację dróg, tworzenie infrastruktury rowerowej w miejscach, gdzie jej brakuje oraz modernizację i przebudowę tej już istniejącej. Dodatkowo uwzględniono działania polegające na tworzeniu nowych

zintegrowanych centrów przesiadkowych oraz rozwoju komunikacji zbiorowej. Wszystkie te działania przyczynią się do poprawy jakości powietrza poprzez obniżenie ładunku zanieczyszczeń emitowanego z transportu samochodowego (prywatnego). Realizacja projektów infrastrukturalnych, które będą uzasadnione korzyściami społecznymi zachęci mieszkańców do wyboru bardziej ekologicznego środka transportu (rowery). Zmniejszona emisja spalin będąca następstwem zorganizowania atrakcyjnej pod względem zdrowotnym i ekonomicznym możliwości podróży, wywoła mniejszą depozycję zanieczyszczeń (głównie SO_x oraz NO_x) w wodach, które wchłaniane są do gleb. Należy pamiętać, że na woda to siedlisko bytowania wielu gatunków zwierząt, a gleby są środowiskiem rozwoju systemu korzeniowego roślin.

Poprawa jakości powietrza, która stanie się faktem po wdrożeniu opisanych w Strategii projektów będzie pozytywnym aspektem dla:

- Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują przepisy Uchwały Nr 137/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 września 2018 r. w sprawie Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 9054);
- Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują przepisy Rozporządzenia Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2005 r. poz. 2448, ze zm.);
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Ostoja Nadliwiecka PLH140032, dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 3827, ze zm.);
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Liwca PLB140002, dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 3825, ze zm.);
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Kostrzynia PLB140009, dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Nr 17 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Kostrzynia PLB140009 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 3830);
- specjalnego obszaru ochrony siedlisk Gołobórz PLH140028, dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gołobórz PLH140028 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2016 r. poz. 2532);

- specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dzwonecznik w Kisielanach PLH140026, dla którego obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dzwonecznik w Kisielanach PLH140026 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 3951);
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Lasy Łukowskie PLB060010, o którym mowa w §2 ust. 24 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 poz. 133, ze zm.);
- rezerwatu przyrody Gołobórz utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1982 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. Nr 10 poz. 74);
- rezerwatu przyrody Stawy Siedleckie wraz z otuliną, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Stawy Siedleckie (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2016 r. poz. 7314);
- rezerwatu przyrody Stawy Broszkowskie wraz z otuliną, dla którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 29 Wojewody Mazowieckiego z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Stawy Broszkowskie (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 123 poz. 4336);
- użytków ekologicznych;
- pomników przyrody.

oraz zwierząt wykorzystujących istniejące korytarze ekologiczne do migracji.

W Strategii w ramach celu strategicznego nr 2 „Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska" zaplanowano liczne inwestycje, które posłużą wsparciu małej retencji wodnej, tworzeniu zieleńców na terenach zurbanizowanych oraz właściwej gospodarce wodno – ściekowej i właściwej gospodarce odpadami, jak również liczne zadania dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zadania te będą stanowiły zintegrowane podejście do zmierzania w kierunku neutralności klimatycznej, która jest tak ważna w obliczu właściwego przygotowania analizowanego obszaru do postępujących zmian klimatycznych. Należy również zauważyć, że inwestycje wskazane w ramach analizowanego celu będą uwzględniały również nowe nasadzenia, co wpłynie pozytywnie na wzrost różnorodności biologicznej terenów miejskich oraz wiejskich. Zwiększenie powierzchni przepuszczalnych, a tym samym zatrzymanie odpływu wody opadowej, w wyniku modernizacji parkingów to kolejny pozytywny aspekt w kontekście pojawiających się okresów suszy, które nie pozostają obojętne dla roślinności oraz zwierząt. Wiele projektów w ramach celu strategicznego nr 2 zakłada powstanie korytarzy zieleni, które są odpowiedzią na pojawiający się na terenach zurbanizowanych efekt „miejskiej wyspy ciepła". Jest to bardzo negatywne zjawisko zarówno dla mieszkańców, jak również dla środowiska. Tworzenie śródmiejskich korytarzy zieleni to adekwatne rozwiązanie opisanego

problemu, które pozwoli na łatwiejsze przewietrzenie terenów zabudowanych i da poczucie obniżenia temperatury, a jednocześnie wpłynie na zachowanie ciągłości ekologicznej i różnorodności biologicznej.

Oddziaływania negatywne

Zaplanowane do realizacji pakiety działań nie będą znacząco negatywnie oddziaływały na analizowane komponenty środowiska. Negatywne, zwykle chwilowe oddziaływanie może pojawić się podczas realizacji inwestycji drogowych, rowerowych oraz związanych z budową infrastruktury wodno – ściekowej oraz z budową zbiorników retencyjnych, a także przebudową parkingu.

Możliwe oddziaływania negatywne na różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji, a przede wszystkim z pracami infrastrukturalnymi i budowlanymi. Oddziaływania te związane będą z zajmowaniem terenów zielonych, na których mogłyby bytować rośliny i zwierzęta (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas termomodernizacji budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac. Oddziaływania potencjalnie negatywne będą dotyczyć w głównej mierze sytuacji zmiany stosunków wodnych oraz wpływu na gatunki i siedliska zależne od wód, jak również przebiegu dróg przez siedliska przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne. Wytyczanie tras przez tereny biologicznie czynne, wiąże się z tworzeniem barier komunikacyjnych dla wielu gatunków zwierząt, powoduje także zakłócenia w funkcjonowaniu gatunków zwierząt i roślin w związku z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz hałasu. Grupą działań o zidentyfikowanym możliwym negatywnym wpływie na różnorodność biologiczną, gatunki roślin oraz zwierząt są inwestycje w ramach zwiększenia udziału produkcji energii elektrycznej z OZE. Budowa farm fotowoltaicznych i elektrowni słonecznych, może potencjalnie negatywnie oddziaływać na faunę powiatu. Farmy fotowoltaiczne mogą bowiem zaburzać migrację zwierząt, powodować efekt lustra wody, olśnienia i efekt termiczny. Negatywny wpływ na faunę wynika głównie z niekorzystnej lokalizacji farm – np. na łąkach będących miejscem żerowania i gniazdowania chronionych gatunków ptaków lub w sąsiedztwie korytarzy migracyjnych. Istotny jest zatem właściwy dobór lokalizacji tego typu obiektów.

Podczas dokonywania oceny oddziaływań wymienionych zadań na różnorodność biologiczną należy dokonać podziału planowanych inwestycji według zakresu przewidzianych robót. Zauważyć należy, iż większość dróg czy ścieżek rowerowych powstaje przy istniejących już odcinkach dróg, co jest korzystne pod względem ingerencji w otoczenie. Prace prowadzone przy szlakach to najczęściej niewielkie roboty budowlane, które nie wywierają znaczącego negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną. Rozbudowy, przebudowy czy planowane budowy odcinków dróg rowerowych mogą wiązać się z powstaniem negatywnego, lecz nie znacznego oddziaływania. Tereny przeznaczone pod ww. działania muszą zostać odpowiednio

przygotowane tj. przydrożne nasadzenia zostaną usunięte, siedliska roślinności, grzybów i porostów ulegną zniszczeniu a w efekcie dojdzie do fragmentacji siedlisk. Powstanie wielu małych siedlisk wpływa bezpośrednio na zmniejszenie liczebności poszczególnych gatunków, a same siedliska są bardziej podatne na czynniki środowiskowe takie jak pożary. Tworzenie nowych szlaków komunikacyjnych lub rozbudowa już istniejących może również zwiększyć prawdopodobieństwo wnikania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych, które stanowią zagrożenie dla lokalnych siedlisk. Podczas prowadzonych prac wykorzystywany jest ciężki sprzęt budowlany, który może powodować chwilowe zanieczyszczenie powietrza, co może być zagrożeniem dla szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenia porostów. Podczas planowania przebiegu nowych ścieżek lub rozbudowy czy przebudowy już istniejących szlaków, należy uwzględnić występowanie siedlisk roślinności, grzybów i porostów szczególnie tych zagrożonych i wrażliwych na zanieczyszczenia. Negatywny wpływ analizowanych zadań ustanie w momencie zakończenia prac, będzie to więc oddziaływanie krótkoterminowe.

W przypadku realizacji zadań uwzględniających inwestycje liniowe prawdopodobne jest również pojawienie się negatywnego oddziaływania związanego z przecięciem kompleksów leśnych, co doprowadzi do odsłonięcia drzewostanów. Zniszczenie strefy ekotonowej znajdującej się między lasami a drogą może doprowadzić do osłabienia drzewostanów znajdujących się najbliżej drogi. Należałoby więc zadbać o realizację nasadzeń zgodnych ze stanem gatunkowym siedlisk leśnych przy nowo powstałych odcinkach ścieżek. Nowe nasadzenia przyjęłyby na siebie rolę strefy buforowej między inwestycją a kompleksem leśnym.

W odniesieniu do wyznaczonych zadań inwestycyjnych (drogi, ścieżki rowerowe, inwestycje wodno – ściekowe, budowa zbiorników retencyjnych), w chwili opracowania niniejszej Prognozy nie przewiduje się powstania negatywnych oddziaływań na tereny objęte ochroną prawną, lecz wykluczyć tego nie można z uwagi na możliwość zmiany lokalizacji inwestycji – w części projektów znana jest jedynie przybliżona lokalizacja. Z tego względu inwestor powinien na etapie przygotowawczym przeprowadzić dogłębną analizę uwzględniającą wizję w terenie, celem rozpoznania i ewentualnego zajmowania stanowisk przez rośliny chronione. W sytuacji stwierdzenia gatunków roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową, należy wystąpić o odpowiednie zezwolenia i przygotować rozwiązania alternatywne dla planowanej inwestycji. Ewentualne przeszkody do wdrożenia wariantu alternatywnego winny wiązać się z procedurą przenoszenia okazów roślin w inne, odpowiednie miejsca pod nadzorem botanicznym.

Hałas powstający podczas prowadzenia prac budowlanych może być powodem płoszenia się zwierząt. Jednak jest to oddziaływanie chwilowe, które ustanie w momencie zakończenia prac. Aby zminimalizować te niedogodności należy zadbać o to, aby sprzęt wykorzystywany podczas prowadzonych prac był sprawny technicznie i spełniał wszystkie wymagane atesty. W sytuacji realizacji inwestycji uwzględniających budowę nowych dróg rowerowych może dojść do zakłócenia drożności korytarza ekologicznego oraz płoszenia zwierząt, które nim

migrują. To negatywne oddziaływanie nie powinno być jednak znaczące, ponieważ większość zaplanowanych działań uwzględnia budowę krótkich odcinków ścieżek rowerowych, przebiegających wzdłuż istniejących już dróg. W sytuacji realizacji nowych odcinków szlaków, należy zadbać o powstanie odpowiedniej ilości przejść dla zwierząt zarówno tych większych, jak i mniejszych.

Skala oddziaływania planowanych inwestycji w ramach Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Siedlce na zwierzęta będzie w dużej mierze zależeć od zakresu działań podczas ich realizacji. Tworzenie nowych tras rowerowych lub pieszo-rowerowych, przebudowa dróg pozwala na etapie planowania danego działania uwzględnić działania kompensacyjne w odniesieniu do bytujących zwierząt. Tworzenie korytarzy ekologicznych lub innych rozwiązań służących bezpieczeństwu gatunków, pozwoli na utrzymanie siedlisk wielu zwierząt w miejscach będących ich naturalnym środowiskiem życia. Takie możliwości dają jedynie zadania, które uwzględniają tworzenie nowych ścieżek, ponieważ związane są ściśle z procesami inwestycyjnymi. Jednakże nie należy zapominać o negatywnym oddziaływaniu planowanych inwestycji na zwierzęta, które powstaną zarówno podczas prac modernizacyjnych jak i budowlanych. Duża śmiertelność szczególnie małych ssaków, płazów i gadów na placach budowy, fragmentacja siedlisk naturalnych znajdujących się na trasach inwestycji czy degradacja miejsc bytowania zwierząt to efekt negatywnego oddziaływania planowanych zadań na faunę. Dodatkowo w przypadku prowadzenia jedynie prac modernizacyjnych nie ma możliwości stworzenia przejść dla zwierząt, co może doprowadzić do zaburzeń w migracji zwierząt i odcięcia im miejsc rozrodu. Wycięcie krzewów lub drzew znajdujących się na obszarze przewidzianych inwestycji, zmniejszy dostępność pokarmową zwierzętom roślinożernym, a w przypadku ptaków doprowadzi do zniszczenia ich naturalnych siedlisk. Budowa dróg rowerowych pozwoli na zmniejszenie ruchu samochodowego, co wpłynie na zmniejszenie ilości wypadków drogowych z udziałem zwierząt. Podczas planowania nowych inwestycji rowerowych należy uwzględnić odpowiednie środki przeciwdziałania śmiertelności zwierząt przy drogach. Są to m.in. przejścia dla zwierząt, sygnalizacja świetlna i dźwiękowa odstraszająca zwierzęta, siatki zabezpieczające montowane przy trasach czy znaki drogowe informujące rowerzystów o trasach migracji konkretnych gatunków.

Ze względu na to, iż Strategia MOF Siedlce obejmuje pakiety działań uwzględniające często ogólne zapisy przewidzianych inwestycji, niejednokrotnie bez wskazania konkretnej lokalizacji oraz nie jest dostępna szczegółowa dokumentacja potwierdzająca występowanie konkretnych gatunków chronionych roślin i zwierząt, nie jest możliwe odniesienie się w sposób precyzyjny do ewentualnych kolizji ze względu na ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów.

Ważną kwestią, której nie można pominąć jest to, że część zaplanowanych w ramach Strategii działań wpisuje się w listę inwestycji celu publicznego, a są to przede wszystkim inwestycje rowerowe. Realizacja tego typu działań wiąże się z tym, że w przypadku zlokalizowania takiego zadania na obszarze chronionym, nie jest ono objęte zakazami ustanowionymi na tym

obszarze. Wykorzystanie tego procederu będzie jednak możliwe dopiero w sytuacji szczegółowego przeanalizowania oceny wpływu danej inwestycji na tą formę ochrony przyrody.

Po przeanalizowaniu pakietów działań zawartych w Strategii oraz zapisów planów zadań ochronnych przyjętych dla obszarów Natura 2000 znajdujących się na analizowanym terenie nie przewiduje się możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na walory przyrodnicze oraz obszary objęte ochroną prawną, w tym także obszary Natura 2000. Realizacja zadań powinna być zgodna z przygotowanymi dokumentami (ewentualnymi decyzjami), których zapisy szczegółowo określą warunki prowadzenia prac.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na ochronę przyrody, w tym obiekty i obszary chronione, z uwzględnieniem obszarów Natura 2000, różnorodność biologiczną (w tym rośliny i zwierzęta) oraz korytarze ekologiczne można wymienić:

- budowę przejść dla zwierząt, w tym w formie estakad i mostów krajobrazowych w miejscach do tego predysponowanych;
- budowę właściwie zaprojektowanych obiektów inżynieryjnych;
- zapobieganie stałemu odwodnieniu terenów przylegających do inwestycji rowerowych;
- realizację odpowiedniego systemu odwodnienia o wymaganej efektywności oczyszczania z ujęciem ścieków przez rowy, np. z przegrodami poprzecznymi oraz zbiornikami retencyjnymi, retencyjno - infiltracyjnymi;
- wykonanie kanalizacji deszczowej w miejscach, w których konieczny jest kontrolowany dopływ do zbiornika retencyjno – podczyszczającego;
- wyposażenie systemu podczyszczania spływów odprowadzanych do wód w separatory substancji ropopochodnych w miejscach szczególnie wrażliwych;
- właściwą eksploatację, stałą kontrolę, bieżące czyszczenie i konserwację oraz ewentualne naprawy urządzeń systemu odwodnienia;
- zastosowanie odpowiedniej technologii robót (w celu ograniczenia oddziaływań na etapie realizacji);
- dążenie do ograniczania erozji eolicznej;
- w miarę możliwości dążenie do jak najszybszego zabezpieczenia podłoża gruntowego i środowiska wodnego na etapie budowy (wykonanie drenaży, piaskowników, oczyszczalników, itp.);
- realizację nasadzeń zieleni;
- szybką stabilizację biologiczną lub techniczną nowo utworzonych skarp w rejonie inwestycji w celu zabezpieczenia przed sufozją;
- dążenie do wyznaczenia terenu pod okresową bazę materiałowo – sprzętową poza obszarami Natura 2000 oraz obszarami cechującymi się płytkim występowaniem wód gruntowych w dobrze przepuszczalnych utworach, obszarami znajdującymi się w pobliżu

cieków oraz systemów melioracyjnych oraz terenami, w pobliżu których występują skrzyżowania z ciekami powierzchniowymi,
- dostosowanie zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – szczególnie w odniesieniu do ekosystemów wodnych, wykorzystując możliwość przeprowadzenia konsultacji przyrodniczych oraz przez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną;
- prowadzenie prac poza sezonem lęgowym ptaków, tarłem ryb, a także migracjami zwierząt;
- prowadzenie robót budowlanych w sposób gwarantujący ochronę wód;
- etap planowania i eksploatacji planowanej inwestycji powinien uwzględniać rozwiązania oszczędzające wodę;
- unikanie emisji substancji pyłowych na etapie budowy lub rozbudowy;
- przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych;
- korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin;
- zraszanie materiałów pylących;
- zminimalizowanie ilości drzew i krzewów koniecznych do wycinki, a następnie uwzględnienie nowych nasadzeń;
- stosowanie „czasowych" przejść dla zwierząt na etapie budowy;
- tworzenie siedlisk zastępczych np. budek dla ptaków, na czas trwania inwestycji.

7.1.2. Oddziaływanie na ludzi

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływania na ludzi wynikające z zaplanowanych działań będą głównie związane ze stworzeniem zrównoważonego systemu transportowego, który wpłynie jednocześnie na podniesienie bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych w wyniku budowy nowych ścieżek rowerowych. Dodatkowo zaplanowane liczne udogodnienia takie jak centra przesiadkowe i miejsca obsługi rowerów które sprawią, że mieszkańcy chętniej będą sięgać po zeroemisyjne środki transportu. Rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych oraz budowa parkingów pozwoli stworzyć jednolitą i spójną sieć połączeń, które przysłużą się zarówno mieszkańcom (dojazd do pracy, szkoły, sklepów), jak również turystom (dostęp do terenów cennych przyrodniczo). Natomiast przebudowa i modernizacja dróg przyczyni się do poprawy klimatu akustycznego.

W ramach celu strategicznego nr 2 „Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska" zaplanowano liczne inwestycje, które często w sposób pośredni będą pozytywnie oddziaływały na ludzi. Wśród nich można wymienić: wsparcie małej retencji wodnej (jako sposób na zagrażające mieszkańcom fale powodzi i suszy), liczne zazielenia terenów zurbanizowanych (funkcja rekreacyjna), zatrzymanie odpływu wód ze zlewni, zadania z zakresu gospodarki wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, poprawę efektywności

energetycznej budynków oraz wykorzystanie OZE. Dodatkowo działania te pozwolą na łatwiejszą adaptację w odniesieniu do postępujących zmian klimatycznych, które nie są obojętne dla człowieka.

Zadania wpisane w pozostałe cele strategiczne są ukierunkowane głównie na poprawę jakości życia mieszkańców i to z ich realizacji w największym stopniu skorzystają ludzie. M.in podjęte zostaną kroki zmierzające do ułatwienia funkcjonowania instytucji publicznych, rozwoju systemu e-usług i e-zasobów oraz zwiększenia bezpieczeństwa przetwarzania danych przez jednostki publiczne. Z realizacji tychże zadań płynie bezpośrednie i długoterminowe pozytywne oddziaływanie dla mieszkańców obszaru. Zadania wyznaczone w Strategii zakładają wdrożenie działań skupiających się na: przygotowaniu młodych obywateli do wejścia na rynek pracy, rozwijaniu zainteresowań młodzieży poprzez dostęp do innowacyjnych technologii i metod kształcenia, poprawie warunków zdrowotnych i opiekuńczych oraz stworzeniu miejsc sprzyjających integracji i budowaniu więzi między mieszkańcami. Skutkiem realizacji tych projektów będzie zniwelowanie problemów i braków wskazanych przez mieszkańców, co ostatecznie stanie się oddziaływaniem pozytywnym i stałym na lokalną społeczność.

Większość zadań dotyczących inwestycji infrastrukturalnych bezpośrednio bądź pośrednio, lecz pozytywnie będzie oddziaływać na zdrowie mieszkańców, ponieważ ich realizacja wpłynie na poprawę jakości powietrza. Bezpośredni wpływ na ludzi ma również rosnąca liczba wypadków drogowych, co związane jest z rosnącym natężeniem ruchu i złym stanem technicznym dróg. Nowo wybudowane ścieżki rowerowe pozwolą odciążyć trasy charakteryzujące się wzmożonym ruchem samochodowym, co będzie w sposób pozytywny oddziaływało na zdrowie ludzi (poprzez zmniejszenie liczby wypadków). Zadania z zakresu gospodarki wodno – ściekowej i gospodarki odpadami wpłyną pozytywnie na mieszkańców ponieważ w efekcie ich realizacji będzie możliwe ograniczenie nielegalnych poborów wody, zrzutów ścieków i nie właściwego postępowania z odpadami, w tym likwidację odpadów niebezpiecznych – azbestu.

Na omawianym terenie w ostatnich latach doszło do rozwoju zabudowy silnie rozproszonej, co w kontekście potrzeby mobilności mieszkańców jest znacznym problemem. Aby Miejski Obszar Funkcjonalny mógł nadal rozwijać się przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska konieczne jest wdrożenie działań uwzględniających oba te aspekty. Naprzeciw temu problemowi wyszły założenia Strategii, które proponują: rozwój ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, centrów przesiadkowych oraz tworzenie nowych linii komunikacji zbiorowej. Są to działania, które na równi traktują wszystkich mieszkańców, zarówno tych mieszkających w miastach, jak i tych którzy osiedlili się na terenach wiejskich.

<u>Oddziaływania negatywne</u>

Negatywne oddziaływanie na ludzi, które powstanie w momencie prowadzenia prac czy to modernizacyjnych czy budowlanych będzie nieuniknione, jednakże w długoterminowym wymiarze będzie charakteryzowało się pozytywnym wpływem na mieszkańców danego

regionu. Remonty ścieżek czy budowa nowych odcinków dróg pieszo-rowerowych oraz przebudowy i modernizacje dróg zawsze wywołują niedogodności, szczególnie w momentach wymuszających prowadzenie prac o dużej emisji hałasu czy pyłu lub w sytuacji gdy konieczne są czasowe wyłączenia sąsiednich odcinków dróg z użytku. Zdarzające się sporadycznie wysiedlenia z miejsc planowanych inwestycji mogą być natomiast powodem konfliktów społecznych. Wszystkie negatywne oddziaływania będą miały charakter przejściowy i będą wiązały się z prowadzonymi pracami. Aby maksymalnie zminimalizować negatywne oddziaływania należy wybrać i zastosować odpowiednie rozwiązania techniczno-projektowe. Podobnie w przypadku pozostałych zadań inwestycyjnych – budowa sieci wodno – kanalizacyjnej czy termomodernizacji budynków, będą powodować chwilowe negatywne oddziaływanie w postaci utrudnienia korzystania z budynków mieszkalnych oraz emisji hałasu i pyłu.

Również podczas prowadzenia prac nasadzeniowych mogą powstać chwilowe niedogodności, szczególnie w miejscach gdzie zabudowa mieszkaniowa znajduje się w pobliżu terenu inwestycji. Będą to jednak typowo chwilowe, negatywne oddziaływania, które wygasną w momencie zakończenia prac. Pozytywny aspekt wprowadzenia nowych nasadzeń czy stworzenia korytarzy zieleni w odniesieniu do mieszkańców jest niepodważalnie większy, w porównaniu do krótkoterminowych, nieznacznych niedogodności.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących lub zapobiegawczych w odniesieniu do negatywnych oddziaływań, które mogą pojawić się w przypadku ludzi można wymienić:

- prowadzenie robót budowlanych w sposób gwarantujący ochronę wód, powietrza, gleb;
- właściwe zabezpieczenie urządzeń przed ewentualnymi wyciekami;
- etap planowania i eksploatacji planowanej inwestycji powinien uwzględniać rozwiązania oszczędzające wodę;
- unikanie emisji substancji pyłowych na etapie budowy lub rozbudowy;
- przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych;
- korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin;
- stosowanie hermetyzacji oraz technik przeciwpyłowych (np. zraszanie);
- wykonywanie „głośnych prac" poza porą nocną;
- właściwe oznakowanie miejsca prowadzenia robót.

7.1.3. Oddziaływanie na wody

Oddziaływania pozytywne

Zadania zaplanowane w ramach Strategii w sposób pośredni oraz bezpośredni będą wpływały na poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Będą to głównie inwestycje zaplanowane w ramach celu: „Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska). W zależności od zadania będą to oddziaływania pośrednie lub bezpośrednie. Pozytywny wpływ na wody będą miały działania wpływające na minimalizację zanieczyszczeń powietrza, wśród których głównie można wymienić zadania uwzględniające budowę ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, przebudowę i modernizację dróg, budowę pakingów. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, co za tym idzie poprawa stanu jakości powietrza wpływa na poprawę stanu jakości wody. Poprawa jakości powietrza wpłynie również na zmniejszenie przedostawania się razem z opadem mokrym i suchym zanieczyszczeń do wód powierzchniowych (bezpośrednio) i podziemnych (pośrednio po infiltracji z gleby). Dodatkowo prognozuje się, iż zadania związane z przebudową parkingów oraz budową sieci ścieżek pieszo-rowerowych oraz przebudowa i modernizacja dróg uwzględnią również wykonanie rowów odwadniających lub kanalizacji deszczowej doposażonej w urządzenia oczyszczające (separatory, osadniki, studnie chłonne). W wyniku zastosowania takich rozwiązań, poprawie powinny ulec parametry wód na omawianym terenie.

Bezpośrednie pozytywne oddziaływanie na wody będzie wynikało z realizacji wszystkich zadań uwzględniających rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, jak również rewitalizacji oraz odbudowy zbiorników wodnych, oraz rozbudowę sieci wodno – kanalizacyjnej i budowy oczyszczalni ścieków. Są to inwestycje ukierunkowane na poprawę jakości środowisk wodnych, jak również na przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Jednym z aspektów właściwego przygotowania się na postępujące ocieplenie klimatu jest podążanie za zmianami i wykorzystanie przekształceń jakie zachodzą w środowisku. Tworzenie małych obiektów retencyjnych pozwoli zapanować nad pojawiającymi się coraz częściej falami susz i nagłych, ulewnych deszczy. Jest to duży problem, szczególnie w miastach gdzie widoczne są głównie powierzchnie nieprzepuszczalne, betonowe. Analizowany obszar jest bogaty w zasoby wód podziemnych oraz powierzchniowych, dlatego dużą uwagę powinno zwracać się na dbałość o ich właściwe utrzymanie. Ma to również znaczenie w odniesieniu do planowanych prac przy kilku zbiornikach wodnych, których walory przyrodnicze, turystyczne i rekreacyjne zostały zaburzone na przestrzeni ostatnich lat. Niejednokrotnie tego typu obiekty stanowią naturalną zlewnię terenów zurbanizowanych, co jest zjawiskiem niepożądanym, szczególnie przy obecnym silnym zanieczyszczeniu powierzchni. Właściwym podejściem jest rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej, przy jednoczesnym rozpoznaniu i wyeliminowaniu problemu istniejącego w zbiornikach wodnych. Taka strategia została przyjęta podczas opracowywania zakresu inwestycji na omawianym terenie. Bezpośrednim efektem inwestycji polegającej na rozbudowie sieci wodno – kanalizacyjnej oraz budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków będzie przyjmowanie większej ilości ścieków z analizowanego terenu. Na skutek tych inwestycji następować będzie ograniczenie i eliminowanie rozproszonych źródeł zanieczyszczeń, czyli ścieków powstających w gospodarstwach domowych. W rezultacie nastąpi poprawa jakości wód podziemnych

i osiągnięcie celów środowiskowych JCWPd. Na etapie realizacji inwestycji może wystąpić negatywny wpływ na środowisko wód podziemnych związany z prowadzeniem prac budowlanych. Aby uniknąć negatywnego oddziaływania należy zakresy robót odwadniających dostosować do warunków gruntowo- wodnych w trakcie wykonywania robót. Zasięg oddziaływań powinien być lokalny i mało istotny w dłuższej perspektywie czasowej, bowiem po zakończeniu prac ustanie.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że zaplanowane kierunki działań będą w większości w sposób pozytywny, pośredni oraz bezpośredni i długoterminowy oddziaływały na wody podziemne i powierzchniowe na terenie MOF Siedlce.

Oddziaływania negatywne

Zadania uwzględnione w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce mogą powodować powstanie zwykle pośrednich, nieznacznych, negatywnych oddziaływań. Skala oddziaływania będzie uzależniona od zakresu planowanych działań, lecz zagrożenia jakie niosą za sobą nowe inwestycje liniowe mogą pojawić się na każdym etapie prowadzonych prac. Inwestycje rowerowe oraz budowa infrastruktury towarzyszącej oprócz oddziaływania na stan wód, mogą wpływać również na zmiany ilościowe wód szczególnie podziemnych. Prowadzone wykopy lub przecięcia naturalnych spływów wód powierzchniowych mogą doprowadzić do zmiany infiltracji wód oraz stref zasilania zbiorników wód podziemnych. Aby zminimalizować negatywne oddziaływanie planowanych inwestycji na wody należy prowadzić prace zgodnie z istniejącym planem budowy, przy wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu oraz dostępnej wiedzy i pomocy specjalistów. Na pogorszenie stanu środowiska może mieć również wpływ niewłaściwie zaplanowana baza budowy inwestycji, dlatego na etapie jej planowania należy uwzględnić odpowiednie zabezpieczenia, szczególnie w odniesieniu do infrastruktury wodno – ściekowej. Środowisko wodne to miejsce życia wielu organizmów żywych, również tych wrażliwych na zanieczyszczenia, dlatego kwestię ochrony wód podczas prowadzenia inwestycji należy rozpatrywać również pod względem dbałości o różnorodność biologiczną gatunków wodnych.

Po przeanalizowaniu projektów zawartych w Strategii nie przewiduje się możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych. Nie prognozuje się również wpływu założeń Strategii na osiągnięcie zakładanych celów środowiskowych.

Realizacja każdej inwestycji uwzględniającej budowę lub przebudowę infrastruktury liniowej musi być poprzedzona odpowiednio przeprowadzonym postępowaniem w sprawie uwarunkowań środowiskowych, aby w jak największym stopniu zminimalizować przepływ zanieczyszczeń do wód i gleby, zarówno na etap realizacji inwestycji, jak i podczas późniejszej eksploatacji.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na wody można wymienić:

- ograniczanie zabudowy liniowej na obszarach sąsiadujących ze strefami ochronnymi bezpośrednich ujęć wody;
- prowadzenie robót budowlanych w sposób gwarantujący ochronę wód;
- właściwe zabezpieczenie urządzeń przed ewentualnymi wyciekami;
- etap planowania i eksploatacji planowanej inwestycji powinien uwzględniać rozwiązania oszczędzające wodę;
- unikanie emisji substancji pyłowych na etapie budowy lub rozbudowy;
- przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych;
- korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin;
- stosowanie hermetyzacji oraz technik przeciwpyłowych (np. zraszanie);
- prowadzenie prac poza sezonem tarła ryb;
- prowadzenie prac z uwzględnieniem możliwie najlepszych technologii zabezpieczających przed przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód;
- dostosowanie zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – szczególnie w odniesieniu do ekosystemów wodnych, wykorzystując możliwość przeprowadzenia konsultacji przyrodniczych oraz przez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną;
- substancje niebezpieczne powinny być składowane w bazach sprzętowo – magazynowych;
- zwiększenie bezpieczeństwa przy przeładunku niebezpiecznych substancji płynnych przez zastosowanie zapór przeciwrozlewowych;
- wykonanie zabezpieczeń zbiorników na paliwo i terenu dystrybucji paliw;
- stosowanie pogłębiarek ssących z mechanicznym lub hydraulicznym odspajaniem urobku;
- na etapie projektu budowlanego wykonanie symulacji określającej rzeczywistą miąższość czwartorzędowego poziomu wodonośnego, zmienność litologiczną, a także uwzględniać okresowe zmniejszenie zasilania warstwy wodonośnej i eksploatację najbliższych ujęć wody podziemnej.

7.1.4. Oddziaływanie na powietrze

Jakość powietrza ma bardzo duży wpływ na wiele sfer życia mieszkańców, począwszy od stanu zdrowia, samopoczucia, po jakość spożywanych pokarmów. Odgrywa również ważną rolę w obserwowanych zmianach klimatycznych, które towarzyszą naszej planecie. Poprawa jakości powietrza jest jednym z głównych aspektów ochrony środowiska. Wiele organizacji, w tym Unia Europejska, prowadzi kampanie na rzecz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Ustanowiono wiele regulacji na rzecz poprawy stanu powierza oraz przy wsparciu funduszami unijnymi zobowiązano wiele państw do ich przestrzegania. Na pogarszający się stan powietrza wpływ ma wiele czynników, jednakże jednym z głównych jest emisja zanieczyszczeń ze spalin silników spalinowych, która nasila się wraz z rosnącym natężeniem ruchu na drogach. W spalinach znajduje się ponad 1500 szkodliwych substancji, lecz na jakość powietrza wpływają głównie tlenki węgla, tlenki azotu, węglowodory

(szczególnie WWA), metale ciężkie oraz pyły. Emisja szkodliwych substancji pochodzących z wzmożonego ruchu jest zauważalna zwłaszcza na obszarach silnie zurbanizowanych takich jak centra miast czy dzielnice przemysłowe. Największym zagrożeniem związanym z emisją zanieczyszczeń do powietrza są zatory tworzące się w centrach miast, gdzie zabudowa jest zwarta a zanieczyszczenia kumulują się i ich rozproszenie jest niemożliwe. Jedną z metod zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza jest właśnie określenie projektów, które zostały opisane w Strategii. Żeby precyzyjnie określone zadania zaczęły przynosić oczekiwane efekty potrzebne jest zintegrowane podejście w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, co zostało szczegółowo zdefiniowane w Strategii.

Wstępna analiza zadań zaplanowanym inwestycji, wskazuje, iż wszystkie przewidziane zadania będą w sposób pozytywny oddziaływać na jakość powietrza atmosferycznego. Od ich rodzaju będzie zależało czy będzie to oddziaływanie pośrednie czy bezpośrednie, ale finalny efekt będzie taki sam – poprawa jakości powietrza.

Oddziaływania pozytywne

W ramach Strategii zaplanowano wiele inwestycji uwzględniających rozwój systemu ścieżek pieszo-rowerowych, budowę parkingów, przebudowę i modernizację dróg oraz zadania z zakresu rozwoju niskoemisyjnego transportu zbiorowego. Działania te rozpisano z dbałością o stworzenie spójnego układu przestrzennego, który pozwoli połączyć główne ośrodki miejskie z terenami wiejskimi. Nowoczesne społeczeństwo będzie decydowało się na rozwiązania ekologiczne, jeśli planowanie transportowe i przestrzenne będą szły ze sobą w parze. Oznacza to wybór zeroemisyjnego środka transportu, gdy ta alternatywa będzie interesująca ekonomicznie i społecznie. Oddziaływania pozytywne, które się pojawią będą miały charakter długoterminowy.

Mieszkańcy dzielnic podmiejskich, którzy dotychczas mogli przemieszczać się do centrum wykorzystując do tego celu jedynie własny samochód dostaną możliwość wyboru bardziej ekologicznego środka transportu. Ścieżka rowerowa czy linia autobusowa, która pozwoli dotrzeć im do konkretnego celu będzie z pewnością ciekawą alternatywą, której wybór przysłuży się poprawie jakości powietrza. Prognozowane jest zatem zmniejszenie korzystania z samochodów na rzecz podróży rowerem, szczególnie na krótkich odcinkach, takich jak droga prowadząca z obrzeży miasta do centrum.

Działania wpisane w założenia Strategii to również ukłon w stronę rozwoju turystyki, szczególnie tej świadomej ekologicznie. Podróżni odwiedzający analizowany obszar byli zmuszeni do korzystania z mało ekologicznych środków transportu, gdy chcieli odwiedzić teren przyrodniczo atrakcyjny. Prawdopodobnie niejednokrotnie rezygnowali z wypraw turystycznych w ciekawe miejsca, z uwagi na fakt, iż napotykali problemy związane z dojazdem lub parkingiem. Spójny system dróg i ścieżek pieszo-rowerowych pozwoli na rozwój turystyki zrównoważonej , przy jednoczesnym pośrednim pozytywnym wpływie na jakość powietrza.

Pozytywne oddziaływanie na stan jakości powietrza związane jest przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Obniżenie ładunku emisji zanieczyszczeń nastąpi poprzez realizację inwestycji takich jak: zwiększenie udziału produkcji energii elektrycznej z OZE, wymiana urządzeń wykorzystujących paliwa stałe na ogrzewanie ekologiczne oraz termomodernizacje. Jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza są tradycyjne paleniska, wykorzystujące paliwa kopalniane, dlatego wymiana lub likwidacja urządzeń na paliwa stałe będzie mieć pozytywny wpływ na jakość powietrza i przyczyni się do zmniejszenia tzw. „niskiej emisji". Alternatywą jest zastosowanie OZE, które wiąże się również z oszczędnością surowców. W celu zracjonalizowania zużycia energii należy zmniejszyć zapotrzebowanie na nią m.in. poprzez termomodernizację budynków. Natomiast modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na energooszczędne wpłynie na zmniejszenie zapotrzebowania na energię.

Podsumowując można z całą pewnością założyć, iż wszystkie zadania wpisane w Strategię przyczynią się w perspektywie długofalowej do poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

Oddziaływania negatywne

Główne zamierzenia Strategii opierają się na zintegrowanym podejściu w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Wszystkie razem wdrożone do działania przyczynią się realizacji założeń, a ich „efektem ubocznym" będzie pośrednia bądź bezpośrednia poprawa jakości powietrza. Jednakże w sytuacji powstania niekontrolowanych, długofalowych opóźnień, bądź napotkanych trudności, które uniemożliwią częściową realizację niektórych zadań, może dojść do pogorszenia jakości powietrza. Planowane inwestycje powinny zatem charakteryzować się spójną ciągłością i wzajemnym uzupełnianiem się, co powoli jednocześnie zadbać o skomunikowanie obszarów dotychczas pominiętych, z równoczesnym wykluczeniem tworzenia się „wąskich gardeł", które prowadzą do powstania zatorów. Przy zadbaniu o jednoczesne wdrażanie wszystkich wyznaczonych projektów, negatywne oddziaływania jakie mogą pojawić się podczas prowadzonych prac będą miały charakter krótkotrwały i mało znaczący. Powiązanie będą z prowadzonymi pracami budowalnymi i modernizacyjnymi i zostaną wygaszone w momencie zakończenia prac.

Oddziaływania negatywne, które mogą powstać będą miały charakter przejściowy i będą związane z realizacją planowanych inwestycji. Źródłem negatywnego oddziaływania mogą być głównie modernizacje oraz budowy inwestycji rowerowych. Faza budowy związana jest z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały – ustanie w momencie zakończenia robót budowlanych. Również zadania uwzględniające modernizację istniejących już obiektów mogą wiązać się z powstaniem chwilowych negatywnych oddziaływań, wywołanych pracą maszyn budowlanych (hałas, zapylenie).

W ramach przygotowanej Strategii nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na jakość powietrza. Wszystkie zaplanowane działania będą w długofalowej perspektywie pozytywnie oddziaływać na powietrze atmosferyczne.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na powietrze można wymienić:

- unikanie emisji substancji pyłowych na etapie budowy lub rozbudowy,
- przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych,
- korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin,
- stosowanie hermetyzacji oraz technik przeciwpyłowych (np. zraszanie),
- czyszczenie kół pojazdów przez wyjazdem z placu budowy na drogę w celu ograniczenia wtórnego unosu,
- zarządzanie terenami zielonymi wzdłuż dróg transportu kołowego, w tym stosowanie pasów zieleni izolacyjnej z wykorzystaniem gatunków zimozielonych,
- ochrona zieleni, szczególnie miejskiej,
- wybieranie rozwiązań niskoemisyjnych np. w zakresie transportu,
- minimalizowanie emisji zanieczyszczeń na etapie realizacji prac budowlanych poprzez ekonomiczne użytkowanie pojazdów i maszyn: wyłączanie silników podczas załadunku i rozładunku materiałów oraz innych przerw w pracy,
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej.

7.1.5. Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne

Oddziaływania pozytywne

Projekty zaproponowane w Strategii nie będą w sposób bezpośredni pozytywnie oddziaływać na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne, ale zaplanowane i odpowiednio przeprowadzone inwestycje mogą w przyszłości przysłużyć się do zmniejszenia negatywnego wpływu infrastruktury liniowej i sanitarnej na środowisko glebowe. Rozbudowa systemu ścieżek pieszo-rowerowych oraz dążenie do zmniejszenia wykorzystania prywatnych samochodów podczas podróży do główne czynniki, które mogą pośrednio wpłynąć na zmniejszenie przedostawania się do gleb zanieczyszczeń. Dodatkowo należy zauważyć, że poprawa jakości powietrza wynikająca z realizacji zaplanowanych zadań również pośrednio przyczyni się do poprawy jakości stanu gleb. Mniejsza ilość zanieczyszczeń, która wraz z opadem mokrym bądź suchym przedostaje się do gleby to jeden ze skutków poprawy jakości powietrza.

Nie bez znaczenia dla jakości gleb pozostaną również inwestycje uwzględniające zakładanie korytarzy zieleni oraz zieleńców na terenach zurbanizowanych, gdzie stężenia zanieczyszczeń znajdujących się w powietrzu są często dużo wyższe, niż na terenach o rozproszonej zabudowie. Dodatkowo pod uwagę należy również wziąć zaplanowane działania polegające budowie zbiorników małej retencji i błękitno – zielonej infrastruktury, a także rozbudowie sieci kanalizacji deszczowej. Pozytywne, lecz pośrednie oddziaływanie takich zadań wpisanych w Strategię na stan gleb i powierzchnię ziemi będzie niepodważalne.

Podsumowując można przyjąć prognozę, iż zaplanowane działania będą w sposób pośredni, długoterminowy lecz pozytywny oddziaływały na poprawę jakości gleb, degradację powierzchni ziemi oraz zachowanie zasobów naturalnych.

Oddziaływania negatywne

Analiza planowanych działań związanych z realizacją inwestycji będzie w większym bądź mniejszym stopniu prowadziła do naruszenia pokrywy glebowej, co wynika ze specyfiki zadań związanych z inwestycjami liniowymi. Największe negatywne oddziaływania będą występowały podczas prac uwzględniających tworzenie nowych odcinków dróg i ścieżek pieszo-rowerowych. Czasowe bądź stałe wykorzystanie konkretnego fragmentu powierzchni ziemi będzie związane z koniecznością wyłączenia danego obszaru z jego funkcji rolniczej bądź leśnej. Podczas realizacji inwestycji mogą pojawić się negatywne oddziaływania na powierzchnię gleby takie jak zakwaszenie gleb w pobliżu powstających dróg, co będzie wynikało z emisji gazów o charakterze kwasotwórczym. Tereny zaplecza budowlano – magazynowego, które powstaną w pobliżu planowanych inwestycji mogą stać się źródłem niekontrolowanych przepływów zanieczyszczeń do gleb np. pochodzących z rozszczelnienia się mobilnego węzła sanitarnego. Dodatkowym zagrożeniem są pracujące maszyny i sprzęt budowlany, który podczas nieprzewidzianej awarii może wywołać przepływ substancji szkodliwych np. oleju w głąb gleby. Najmniejszym negatywnym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi będą charakteryzować się działania inwestycyjne związane jedynie z pracami modernizacyjnymi czy przebudową. Specyfika takich zadań nie wymaga ingerencji w powierzchnię ziemi, co nie oznacza iż negatywne oddziaływanie nie może powstać. W dużej mierze będzie to zależało od dbałości o jakość prowadzonych prac i sprzęt wykorzystywany podczas modernizacji.

Stopień negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji na zasoby naturalne będzie zależał głównie od skali prowadzonych prac. Działania związane z modernizacjami czy przebudową nie będą w żaden sposób oddziaływały na zasoby, ponieważ będą miały miejsce w terenach już zagospodarowanych. Poza tym nie będą wymagały naruszenia powierzchni ziemi, co może być zagrożeniem szczególnie dla złóż odkrywkowych. Nieco inaczej mogą oddziaływać zadania uwzględniające budowę nowych odcinków ścieżek pieszo-rowerowych lub budowę zbiorników retencyjnych. Wydobycie złóż znajdujących się pod ziemią może doprowadzić do zniekształcenia fragmentów nowo wybudowanych tras poprzez tworzenie się kolein i wybojów. Wykorzystanie terenu pod inwestycje liniowe lub w związku z pracami przy tworzeniu zielono-niebieskiej infrastruktury może utrudnić dostępność do złóż, dlatego na etapie planowania inwestycji należy uwzględnić występowanie miejsc wydobycia zasobów naturalnych. Ze względu na specyfikę planowanych inwestycji, nie należy zapominać, że do rozbudowy i modernizacji infrastruktury liniowej wykorzystywane są surowce naturalne takie jak: kruszywa, masy bitumiczne i materiały budowlane.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne można wymienić:

- prowadzenie robót budowlanych w sposób gwarantujący ochronę gleb,
- właściwe zabezpieczenie urządzeń przed ewentualnymi wyciekami,
- unikanie emisji substancji pyłowych na etapie budowy lub rozbudowy,
- przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych,
- prowadzenie prac z uwzględnieniem możliwie najlepszych technologii zabezpieczających przed przedostawaniem się zanieczyszczeń do gleb,
- ograniczanie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji robót remontowo-budowlanych,
- minimalizowanie terenów przeznaczonych dla obiektów zaplecza budowy i zabezpieczanie powierzchni składowej i postojowej przed awaryjnym wyciekiem paliwa i smarów,
- odpowiednie przygotowanie materiałów neutralizujących na wypadek ewentualnych wycieków lub awarii zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji,
- odpowiednie przygotowanie szczelnych miejsc do czasowego gromadzenia odpadów wytwarzanych w wyniku prac rozbiórkowych i podczas prac budowlanych,
- poruszanie się maszynami budowlanymi i środkami transportowymi po ściśle wytyczonych drogach dojazdowych,
- odpowiednie składowanie gruntów zanieczyszczonych, warstw ziemi i humusu,
- rekultywowanie miejsc zdegradowanych w czasie prowadzonych robót,
- wykorzystanie zabezpieczonej w czasie budowy wierzchniej warstwy gleby,
- stosowanie technologii ograniczającej zasięg prowadzonego odwodnienia roboczego,
- prowadzenie utrzymania dróg wodnych z uwzględnianiem zapobiegania i zwalczania zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

7.1.6. Oddziaływanie na krajobraz

Omawiany teren charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi, a także dużą koncentracją korytarzy ekologicznych. Dominacja terenów cennych przyrodniczo jest charakterystyczna dla centralnej i północnej części Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Oddziaływania wpływające na krajobraz infrastruktury liniowej danego regionu są często oceniane subiektywnie, ponieważ pomijane są cechy istniejącej infrastruktury. Stopień oddziaływania zaplanowanych działań na krajobraz zależy od skali interwencji w dany obszar oraz dotychczasowego zagospodarowania terenu. Zmiany krajobrazowe spowodowane inwestycjami zbliżonymi do tych zaproponowanych w Strategii byłyby znacznie bardziej widoczne na terenach wiejskich, o niskim stopniu wypełnienia infrastrukturą. Należy jednak zauważyć, że wraz z postępem technologicznym i gospodarczym krajobraz ulega często niekontrolowanym zmianom, niekoniecznie pozytywnym. Przygotowana Strategia zakłada

realizację inwestycji, które w niewielkim stopniu mogę ingerować w krajobraz, lecz ich przebieg będzie nadzorowany i pośrednio przyczyni się do pozytywnych zmian krajobrazowych.

Oddziaływania pozytywne

Zadania zaplanowane w ramach projektów skupiają się na inwestycjach obejmujących budowę nowych ścieżek rowerowych, które w dużej mierze powstaną przy istniejących sieciach dróg. Dodatkowo przewidziano do realizacji wiele projektów, które będą bezpośrednio i pozytywnie oddziaływać na krajobraz. Wśród nich można wymienić: tworzenie nasadzeń i korytarzy zieleni na terenach zurbanizowanych, budowę zbiorników małej retencji, przebudowę i termomodernizację budynków. Strategia zakłada także zadania, które w pewnym stopniu powinny przyczynić się do uporządkowania niektórych elementów krajobrazu. Wśród nich można wymienić: ścieżki rowerowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, stacje rowerowe) lub modernizacja nawierzchni parkingu. Być może pozytywny skutek wykonania tych zadań będzie niewielki, lecz nie można założyć, iż w żadnym pozytywnym stopniu nie wpłynie na całokształt krajobrazu omawianego obszaru. Dodatkowo nowe elementy infrastruktury takie jak: parkingi czy stacje rowerowe mogą stać się atrakcyjnym krajobrazowo miejscem, jeśli oprócz pełnienia funkcji do jakiej zostały stworzone, staną się miejscami atrakcyjnymi wizualnie.

Oddziaływania negatywne

Infrastruktura liniowa (drogi, ścieżki rowerowe) z racji swojej specyfiki zwykle wiąże się z częściowo negatywnym oddziaływaniem na krajobraz. Skala tego oddziaływania w dużej mierze zależy od charakteru prowadzonych prac. Proces inwestycyjny w przypadku budowy nowych ścieżek pieszo-rowerowych/ przebudową dróg zwykle związany jest z wycinką drzew znajdujących się na planowanej trasie. Jest to działanie, które nieodwracalnie i negatywnie wpłynie na krajobraz, jednakże możliwa jest jego kompensacja polegająca na nowych nasadzeniach w pobliżu utworzonych tras. Jednak należy pamiętać, iż działania naprawcze przyniosą efekt po upływie wielu lat. Wpływ negatywnego oddziaływania planowanych pojedynczych obiektów takich jak stacje rowerowe może zostać zminimalizowany podczas właściwego zaplanowania lokalizacji danego zadania czy uwzględnienia możliwości wkomponowania budowanego obiektu w otaczający krajobraz. Prace inwestycyjne prowadzone przy budowie ścieżek mogą wpłynąć na zmianę sposobu użytkowania niektórych terenów, co jest szczególnie widoczne w dużych miastach i na obszarach zurbanizowanych. Zmiany istniejącego systemy zagospodarowania terenu będą zauważalne głównie na etapie prowadzenia prac, a po zakończeniu działań inwestycyjnych odpowiednie dopasowanie powstających obiektów do krajobrazu może wywrzeć na niego pozytywny wpływ.

Również inwestycje polegające na budowie zbiorników retencyjnych czy sieci kanalizacji deszczowej, budową budynków czy ośrodków rekreacji mogą wywierać negatywny wpływ na krajobraz, jednakże będzie to oddziaływanie chwilowe, związane z prowadzonymi pracami, które wygaśnie w momencie zakończenia budowy.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na krajobraz można wymienić:

- zarządzanie terenami zielonymi wzdłuż ścieżek pieszo-rowerowych, w tym stosowanie pasów zieleni izolacyjnej z wykorzystaniem gatunków zimozielonych,
- ochrona zieleni, szczególnie miejskiej,
- uwzględnianie w projekcie budowlanym efektu wizualnego odcięcia trasy komunikacyjnej/obiektu towarzyszącego od obiektów dóbr kultury przez zastosowanie osłon krajobrazowych w postaci skarp, wałów ziemnych lub zieleni izolacyjnej w celu ochrony wartości ekspozycyjnych,
- uregulowanie sposobu postępowania z odpadami przed rozpoczęciem prac budowlanych,
- zapewnianie możliwie najwyższego udziału odpadów poddawanych odzyskowi w ogólnej ilości wytwarzanych odpadów oraz maksymalizacja ilości odpadów poddawanych odzyskowi w miejscu powstania.

7.1.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Oddziaływania pozytywne

Poziom hałasu komunikacyjnego zależy od bardzo wielu czynników, wśród których można wymienić: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, rodzaj silnika, udział samochodów ciężarowych w ogóle poruszających się pojazdów, nachyleniem drogi, płynnością ruchu oraz jakością nawierzchni. Zadania zaplanowane w ramach projektów będą w dużej mierze ukierunkowane na wybór zeroemisyjnego środka transportu. Pozytywne oddziaływania pojawią się w miejscach gdzie dojdzie do rozbudowy lub powstania ścieżek rowerowych – tam możliwość wykorzystania ekologicznego środka transportu będzie skutkowała poprawą stanu klimatu akustycznego.

Dodatkowo należy również zauważyć, iż zaplanowane w ramach Strategii inwestycje obejmujące tworzenie nowych zieleńców oraz korytarzy zieleni wpłyną na zmniejszenie emisji hałasu pochodzącego z ruchu samochodowego na terenach miejskich.

Podsumowując, realizacja większości zaplanowanych w Strategii zadań przyczyni się niekiedy tylko pośrednio, ale pozytywnie do poprawy jakości klimatu akustycznego. Wykorzystanie dodatkowych narzędzi takich jak pasy zieleni izolacyjnej pozwolą na uzyskanie wzmocnionego pozytywnego efektu poprawy jakości klimatu akustycznego.

Oddziaływania negatywne

Oddziaływanie negatywne może wystąpić na etapie realizacji poszczególnych działań związanych z pracami budowlanymi i remontowymi. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i ustąpi po zakończeniu prac budowlanych.

Podczas wprowadzania zmian uwzględnionych w Strategii nie można całkowicie wykluczyć pogorszenia jakości klimatu akustycznego. Jednak należy zauważyć, iż negatywne oddziaływania, które się pojawią będą całkowicie odwracalne i chwilowe, co pozwala stwierdzić, iż pozytywny efekt jaki zostanie uzyskany po zakończeniu prac przewyższy niedogodności jakie mogą pojawić się podczas realizacji inwestycji.

Propozycje działań minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływania

Wśród najważniejszych działań minimalizujących oraz zapobiegawczych dla ewentualnych negatywnych oddziaływań wpływających na klimat akustyczny można wymienić:

- ograniczenie robót budowlanych do pory dziennej w pobliżu zabudowy mieszkaniowej,
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej,
- stosowanie podkładów pochłaniających i nawierzchni ograniczających hałas oraz drgania, szczególnie w pobliżu zabudowy mieszkaniowej,
- wykorzystanie do prac sprawnego, atestowanego sprzętu,
- prowadzenie inwestycji z udziałem społeczeństwa.

7.1.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Oddziaływania pozytywne i negatywne

Oddziaływanie planowanych zadań na zabytki może mieć charakter zarówno pozytywny jak i negatywny. Negatywne oddziaływanie jeśli powstanie będzie związane głównie z etapem realizacyjnym, co będzie wynikało z konieczności użytkowania ciężkiego sprzętu budowlanego. Drgania i zanieczyszczenia generowane przez maszyny mogą prowadzić do postępu degradacji obiektów zabytkowych znajdujących się w pobliżu. Skala negatywnego oddziaływania będzie zależała od rodzaju planowanych prac - budowa bądź przebudowa ścieżek lub sieci kanalizacji deszczowej będzie wymagała użycia większej ilości ciężkiego sprzętu niż zadania polegające na modernizacji. Należy również uwzględnić negatywny wpływ emisji gazowych ze spalin o kwasotwórczym charakterze, które mogą przyczynić się do degradacji zabytków o konstrukcji stalowej lub posiadających elementy z piaskowca i wapieni. Jednakże istniejące ciągi komunikacyjne oraz planowane inwestycje w tym zakresie, w większości zlokalizowane są z dala od obiektów zabytkowych, dlatego wystąpienie negatywnego oddziaływania jest minimalne. Podczas wykonywania wykopów pod przyszłe inwestycje możliwe jest natrafienie na nowe stanowiska archeologiczne, co będzie oddziaływaniem pozytywnym i pośrednim. Rozwój infrastruktury rowerowej pozwala na zwiększenie dostępności miejsc cennych historycznie, a tym samym wpływa na zwiększenie ruchu turystycznego i rozwój lokalnej kultury.

Etap uwzględniający realizację planowanych zadań może skutkować wystąpieniem czasowym niedogodności związanych z utrudnionym dostępem do niektórych dróg, parkingów czy zbiorników wodnych. Przebudowy i modernizacje konkretnych elementów infrastruktury mogą wymagać wprowadzenia ograniczeń w ruchu, takich jak zmniejszenie dozwolonej

prędkości czy zmiany organizacji ruchu. Natomiast prace prowadzone przy rekultywacji lub oczyszczaniu zbiorników wodnych mogą skutkować wyłączeniem z użytku rekreacyjnego na określony czas. Wyznaczone działania inwestycyjne będą negatywnie oddziaływały na infrastrukturę (jako dobro materialne) lecz jedynie na etapie prowadzonych prac. Głównym celem planowanych zadań jest stworzenie spójnego układu przestrzennego z głównym ośrodkiem miejskim oraz powiązanych z nim funkcjonalnym otoczeniem. Cel ten zostanie osiągnięty w momencie zakończenia realizacji wyznaczonych działań, więc ostatecznie będzie to oddziaływanie długookresowe, bezpośrednie i pozytywne.

7.1.9. Oddziaływanie skumulowane

Przeprowadzenie analizy oddziaływania skumulowanego inwestycji powinny być przedmiotem analiz w ramach oceny oddziaływania na środowisko konkretnej inwestycji. W chwili obecnej brak wiedzy na temat ostatecznej listy inwestycji, które realnie zostaną zrealizowane, w Strategii oraz w Prognozie przedstawiono maksymalny zakres inwestycji to czy i kiedy będą one realizowane zależy od warunków organizacyjnych i finansowych w przyszłej perspektywie.

Podczas realizacji przedsięwzięć może dojść do lokalnych utrudnień i krótkotrwałych kumulacji niekorzystnego oddziaływania – np. utrudnienia w ruchu drogowym czy komunikacji miejskiej. Oddziaływania te jednak będą lokalne, krótkotrwałe i ustąpią w momencie zakończenia prac.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność

W poprzednim rozdziale zostały wskazane działania, które mogą wywoływać negatywne skutki dla środowiska. Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją Strategii jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów.

- Należy również pamiętać o:ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją Strategii oraz systematyczny monitoringu stanu środowiska, o analizie wyników i podejmowaniu adekwatnych działań do otrzymanych wyników,
- egzekwowanie i przestrzeganie zapisów wynikających z wydanych decyzji administracyjnych, regulaminów i przepisów prawnych,

- ścisłej współpracy z innymi instytucjami dysponującymi danymi na temat stanu środowiska (m.in. WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny),
- prowadzenie szkoleń dla pracowników administracji samorządowej,
- edukacja ekologicznej społeczeństwa,
- wzmocnienie funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko wraz z przedstawieniem wariantu możliwie najmniej obciążającego środowisko, a jednocześnie ekonomicznie uzasadnionego, zapewniającej wysoki poziom merytoryczny oraz biorącej pod uwagę wszystkie możliwe oddziaływania, zwłaszcza na obszary chronione (jeśli będzie wymagana),
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych,
- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej lub monitoringu na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia (np. w ramach oceny oddziaływania na środowisko),
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i przyjaznej ludziom przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu,
- uwzględnienie zasady turystyki zrównoważonej - infrastruktura turystyczna powinna w jak najmniejszym stopniu obciążać środowisko, uwzględniać występowanie chronionych gatunków i siedlisk oraz zakładać właściwą gospodarkę odpadami, wodno-ściekową oraz emisję hałasu,
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac remontowych oraz budowlanych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów, nietoperzy i ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych (tj. budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy),
- zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniający wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji,
- dostosowanie rodzaju i zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – zwłaszcza w przypadku ekosystemów wodnych i podmokłych (np. przy realizacji inwestycji hydrotechnicznych) poprzez prowadzenie konsultacji przyrodniczych oraz poprzez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną,
- uwzględnianie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach *Programu*, podczas realizacji których może pojawić się chwilowe, krótkotrwałe negatywne oddziaływania na środowisko należą przede wszystkim: termomodernizacje budynków, inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (drogi, wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków) jak również działania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu. Inwestycje te powodować będą negatywne

oddziaływanie na środowisko tylko na etapie wykonawczym, następnie przyczynią się do poprawy stanu środowiska na analizowanym terenie i będą na nie oddziaływać pozytywnie. Inwestycje te w zdecydowanej większości, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. W ramach procedury uwzględniane będą również analizy dotyczące minimalizacji bądź kompensacji możliwych oddziaływań. W efekcie ocenie zostanie poddany poziom znaczności poszczególnych oddziaływań. W procedurze oceny oddziaływania na środowisko powinni być zaangażowani projektanci, Administracja samorządowa, służby ochrony przyrody, środowisko naukowe i organizacje społeczne.

Potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić przy realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (a w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze i występowanie zabytków,
- odpowiednio staranne przygotowanie projektu, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych,

maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

9. Rozwiązania alternatywne

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt.3 lit. b ustawy ooś (Dz. U. z 2022 poz. 1029 ze zm.) prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce powinna przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W ramach Prognozy dokonano analizy wariantu podstawowego, którego planowane działania zostały poddane szczegółowej analizie. W rozdziale nr 6 przenalizowano również skutki tzw. „wariantu 0” – polegającego na niezrealizowaniu Strategii oraz jego potencjalne skutki zarówno dla stanu rozwoju terytorialnego, jak również skutki środowiskowe (podwyższone koszty środowiskowe).

Wariant alternatywny polegać będzie na zmniejszeniu maksymalnego zakresu realizacji projektów wskazanych w Strategii. Wariant alternatywny zakłada zmniejszenie ilości realizowanych projektów w wyniku dostępności środków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027 oraz środków własnych. Wariant ten zakłada zmniejszenie realizacji działań planowanych do wykonania w ramach Strategii do 30% najbardziej efektywnych inwestycji. W związku z tym, że przedsięwzięcia w ramach wariantu alternatywnego wybierane byłyby według największej efektywności inwestycji rozumianej jako maksymalne efekty dla zintegrowanego rozwoju terytorialnego, przy określonych kryteriach źródeł finansowania i nakładach finansowych, trudno w chwili obecnej określić, które 30% planowanych w Strategii inwestycji zostałoby zrealizowanych. Tym samym trudno przeanalizować wariant alternatywny pod względem lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Dokładna analiza oddziaływania wykonywana jest na etapie raportów oddziaływania na środowisko poszczególnych przedsięwzięć. Rekomendowany jest jednak zwrot w kierunku wzmocnienia powiązań gospodarczych i niwelowania nierówności, w związku z czym, preferowana może być budowa spójnych sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego i parkingów, a także rozwój gospodarki wodnościekowe oraz zielono-niebieskiej infrastruktury.

10. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Rozważenie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć jest obowiązkiem wynikającym z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście trans-granicznym, sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. (Dz. U. 1999 nr 96, poz. 1110). Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Wszystkie zaplanowane w dokumencie przedsięwzięcia realizowane będą w obrębie MOF Miasta Siedlce. Realizowane w ramach projekty, biorąc pod uwagę ich zakres oraz charakter oddziaływań nie będą negatywnie oddziaływać poza granicami państwa. Wobec powyższych wniosków, nie stwierdzono konieczności poddania projektu Strategii procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

11. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Infrastruktura liniowa jest jedną z najbardziej rozwiniętych, a równocześnie najbardziej dynamicznych dziedzin gospodarki. Inwestycje w zakresie infrastruktury liniowej, w tym rowerowej są powszechne, w związku z tym poziom wiedzy na temat ich realizacji jest również wysoki. Tym samym również aspekt oddziaływań na środowisko jest bardzo dobrze zbadany. Brak jest więc zasadniczych niedostatków technik i luk w wiedzy na etapie realizacji i eksploatacji projektów infrastruktury liniowej. Z kolei inwestycje terytorialne to zagadnienie bardzo obszerne, uwzględniające obszary o różnym stopniu rozwoju zarówno gospodarczego jak i funkcyjnego. Zrównoważenie priorytetów obszaru z kierunkami zmian zachodzącymi na omawianym terenie i potrzebami gospodarczymi, społecznymi, przestrzennymi oraz środowiskowymi było dla autorów opracowania złożonym zadaniem.

Jednakże, w kontekście inwestycji ich lokalizacja przestrzenna, lokalne warunki zastane w konkretnym miejscu realizacji danego projektu, stwarzają ryzyko wystąpienia różnorakich oddziaływań oraz ich kumulowania się.

Poza zmiennością środowiskową mogącą mieć wpływ na aspekty realizacji projektów, ryzyko konieczności dostosowania wskazanych w Strategii działań i konieczność przewidywania zmiennych oddziaływań związane jest również z faktem, że Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce opracowywana jest dla dłuższej perspektywy. Równolegle na poziomie krajowym jak i regionalnym opracowywane są inne dokumenty i strategie z zakresu integracji obszarów, których postanowienia mogą powodować zmiany warunków lokalnych a tym samym zmiany oddziaływań zakładanych w analizowanym dokumencie działań.

Niniejsza prognoza zawiera informacje zarówno o stanie i warunkach środowiskowych, jak i warunkach społeczno – gospodarczych oraz rozwoju inwestycji terytorialnych wg stanu na 24.05.2023 r., czyli momentu przekazania dokumentacji Zamawiającemu.

Na obecnym etapie wiedza autora Prognozy ogranicza się do wskazanej w wykazie lokalizacji inwestycji, kategorii interwencji i mniej lub bardziej określonego realizatora. Należy mieć również na uwadze, że prognoza zawiera ocenę oddziaływania zakresu maksymalnego planowanych inwestycji, możliwe, że nie wszystkie przedstawione przedsięwzięcia zostaną zrealizowane.

Z tego powodu, wyciągnięcie precyzyjnych wniosków dotyczących faktycznych oddziaływań i ewentualnych kumulacji na wysokim poziomie szczegółowości nie jest na tym etapie możliwe. Należy zaznaczyć, że tak szczegółowa analiza przeprowadzana jest na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnego przedsięwzięcia. Jeśli rodzaj inwestycji będzie tego wymagał, przed przystąpieniem do realizacji uzyskana zostanie decyzja środowiskowa.

Jednym z problemów z punktu widzenia perspektywy opracowania Strategii, jest również dynamiczna zmiana warunków środowiskowych, zmiana zagospodarowania terenu czy też

mogące kolidować z przedsięwzięciami wynikającymi ze Strategii zapisy dokumentów planistycznych. Utrudnia to analizę oddziaływań, ponieważ przyszłe zmiany np. w sposobie zagospodarowania mogą powodować wzrost natężenia prognozowanych oddziaływań.

12. Przewidywane metody analizy skutków realizacji Strategii MOF Siedlce

Podczas obowiązywania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce prowadzony będzie przez Zamawiającego bieżący monitoring zaawansowania realizacji Strategii, wynikający z potrzeb, w tym ze współpracy z Instytucją Zarządzającą FEW 2021+ w zakresie poziomu zaangażowania i wykorzystanie dotacji EFRR i EFS.

Wnioski z monitoringu służyć będą w pierwszej kolejności wskazaniu konieczności podejmowania działań interwencyjnych dla osiągnięcia założonych w dokumencie celów oraz modyfikacji przyjętych ustaleń dla zwiększenia ich efektywności. Wyniki monitoringu służyć będą m.in. identyfikacji potrzeb zmian lub uzupełnień dokumentu Strategii w poszczególnych obszarach interwencji.

Dane na potrzeby prowadzenia procesu monitoringu będą zbierane przez Lidera Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, przede wszystkim z zakresu rzeczowego, kosztów, terminów realizacji zadań zgłoszonych przez poszczególne samorządy.

Ocena końcowa stanu realizacji projektów i wartości wskaźników oraz ustalenie przyczyn występujących zmian w procesie realizacji strategii są również istotnymi elementami procesu monitorowania. Dzięki temu istnieje możliwość podsumowania procesu wdrażania strategii i sformułowania wniosków dotyczących oceny realizacji celów strategii oraz rekomendacji na przyszłość. Wszystkie powyższe działania powinny być realizowane z uwzględnieniem zasad partycypacji i angażowania największej możliwej liczby interesariuszy, tak aby proces wdrażania strategii był jak najbardziej efektywny i doprowadził do osiągnięcia zamierzonych celów.

Wartości wskaźników określone zostaną na podstawie kart projektów. Są to sumy wartości wskaźników rezultatu ze wszystkich projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Strategii, które wskaźniki ten realizują.

Monitorowanie wskaźników pozwala mieć stałą kontrolę nad realizacją zapisanych założeń. Prowadząc na bieżąco monitoring wskaźników można możliwie najszybciej zdiagnozować problemy i wdrożyć potencjalne działania minimalizujące potencjalne ryzyko niezrealizowania zapisów.

Tabela 28. Wskaźniki realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego

Cel strategiczny 1 - Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce		
Cel szczegółowy	**Kierunki działań**	**Wskaźnik**
6. Edukacja ukierunkowana na potrzeby mieszkańców i rynku pracy	1.1.Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli	Liczba żłobków; liczba przedszkoli; liczba miejsc w placówkach; dostępność systemu informatycznego (TAK/NIE)
	1.2. Poprawa i rozwój jakości edukacji na każdym poziomie kształcenia	Liczba zmodernizowanych placówek; liczba doposażonych placówek; powołanie Rady (TAK/NIE); liczba osób uczestniczących w praktykach, warsztatach, wizytach studyjnych.
	1.3. Zwiększenie szans rozwoju osobistego i zawodowego	Liczba gościnnych wydarzeń kulturalnych; Liczba instytucji/ organizacji/ osób wspartych w ramach projektów dedykowanych dla NGO's.
	1.4. Promocja kształcenia ponadpodstawowego i wyższego	Liczba nowych mieszkań; Liczba stypendiów; liczba pracowników naukowych współpracujących z uczelniami z obszaru MOF.

	1.5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego, poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców w każdym wieku	liczba starszych osób uczestniczących w programach edukacji cyfrowej, zadowolenie i satysfakcja seniorów z programu: może to być oceniane na podstawie ankiet, wywiadów czy innych form feedbacku, liczba partnerstw lub współprac z organizacjami pozarządowymi, takimi jak organizacje senioralne czy lokalne centra pomocy.
7. Rozwinięta polityka mieszkaniowa	2.1. Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej (kanalizacja, sieć gazowa, wodociągi) do jak największej liczby mieszkańców	Długość sieci kanalizacyjnej/ gazyfikacyjnej; Liczba przyłączy.
	2.2. Zaspokojenie potrzeb rodzin wymagających wsparcia	Liczba lokali komunalnych.
	2.3. Wsparcie mieszkalnictwa dedykowanego różnym grupom społecznym wraz z ofertą terenową	Liczba lokali komunalnych; Liczba zmodernizowanych lokali komunalnych.
8. Usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF	3.1. Zwiększenie dostępności do aptek i placówek medycznych mieszkańców	Liczba aptek; Liczba placówek medycznych.
	3.2. Zapewniony dostęp do usług publicznych	Liczba filii UM Siedlce; Liczba dostępnych wideoczatów; Liczba dni, w których urzędy są czynne dłużej niż do godz. 16.
	3.3. Nacisk na promocję i informowanie społeczeństwa o roli i funkcjonowaniu GOPS.	Liczba dni, w których GOPS są czynne dłużej niż do godz. 16; Liczba postów nt. działalności GOPS; Liczba artykułów prasowych nt. działalności GOPS.
	3.4. Aktywne działania Gmin w zakresie edukacji i uświadamiania mieszkańców nt. czynników szkodliwych dla zdrowia, ich skutków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez organizowanie szkoleń, kampanii edukacyjnych i promocji zdrowia.	Liczba koncesji wydanych na sprzedaż alkoholu; Liczba eventów promujących zdrowy tryb życia.

	3.5. Popularyzacja uprawiania sportów oraz dalsze inwestycje w tworzenie nowych obiektów sportowych i rewitalizacje już istniejących.	Długość dróg rowerowych; Liczba siłowni plenerowych; Dostępność systemu internetowego (TAK/NIE); Dostępność kodeksu dobrych praktyk (TAK/NIE).
	3.6. Organizowanie imprez sportowych, turniejów i zawodów, a także innych wydarzeń by przyciągnąć jak najwięcej ludzi i zainspirować do aktywności fizycznej.	Liczba imprez sportowych w ramach systemu współzawodnictwa; Liczba publikacji w mediach tradycyjnych i social mediach nt. zdrowego trybu życia.
	3.7. Domy pomocy społecznej/ domy dziennego pobytu na obszarze MOF	liczba DPS i DDP.
9. Bogata oferta kulturalna regionu	4.1. Promocja zasobów kulturowych MOF	Liczba uczestników lub odwiedzających, poziom zadowolenia uczestników przez przeprowadzanie badań ankietowych lub wywiadów z uczestnikami wydarzeń kulturalnych, celem oceny poziomu ich zadowolenia i satysfakcji z oferowanych przez MOF usług.

	4.2. Wsparcie działalności lokalnych centrów kultury i stowarzyszeń oraz rozwój infrastruktury kulturalnej	Liczba współpracy i partnerstw na terenie MOF Siedlce, Liczba uczestników projektów kulturalnych, Liczba nowych projektów kulturalnych
	4.3. Rozszerzenie oferty kulturalnej	Liczba współprac i partnerstw na terenie MOF Siedlce, Liczba uczestników projektów kulturalnych, Liczba nowych projektów kulturalnych
	4.4. Wzmocnienie współpracy w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych w zakresie edukacji	liczba nawiązanych współprac z innymi instytucjami kulturalnymi na terenie MOF Siedlce)
10. Inkluzywne społeczeństwo	5.1. Silver economy – wspieranie usług dla osób starszych, aktywizacja zawodowa osób starszych	liczba osób starszych uczestniczących w programach szkoleń i warsztatów, liczba udzielonych sesji doradztwa zawodowego, liczba partnerstw z pracodawcami, procent osób starszych, które uzyskały pracę lub podjęły aktywność zawodową po ukończeniu programów aktywizacji zawodowej
Cel strategiczny 2 - Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska		
2. Zintegrowany system komunikacyjny	1.1 Rozbudowa i usprawnienie powiązań komunikacji zbiorowej	Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego; Zmniejszenie czasu przejazdu przez miasto (mniejsze korki).
	1.2 Budowa centrów multimodalnych związanych ze stacjami kolejowymi	Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego
	1.3 Rozbudowa infrastruktury rowerowej	Powiększenie sieci tras rowerowych; Wzrost liczby osób korzystających z transportu rowerowego;
	1.4 Lokalizacja parkingów buforowych	Spadek liczby samochodów osobowych

		wjeżdżających do miasta; Spadek komunikacyjnych zanieczyszczeń powietrza; Zmniejszenie czasu dojazdu z gmin wiejskich do miasta; Wzrost liczby osób korzystających z transportu publicznego
	1.5 Powiększenie strefy płatnego parkowania w mieście	Wzrost powierzchni miasta objętego strefą płatnego parkowania
	1.6 Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej	Wielkość środków przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej
	1.7 Wykorzystanie potencjału kolei i wspieranie rozwoju i promocji transportu kolejowego	Wzrost liczby osób korzystających z transportu kolejowego; Wzrost liczby połączeń kolejowych
2. Wysokiej jakości środowisko naturalne oraz adaptacja do zmian klimatu	2.1 Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej	Wzrost liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej; Spadek liczby zbiorników bezodpływowych
	2.2 Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury	Wzrost systemów bioretencji; Wzrost powierzchni terenów zielonych
	2.3 Wspieranie rozwoju OZE	Wzrost liczby instalacji odnawialnych źródeł energii; Wzrost ilości energii elektrycznej wytwarzanej z OZE
	2.4 Rozwój inwestycji z zakresu gospodarki odpadami	Wielkość środków przeznaczonych na inwestycje z zakresu gospodarki odpadami
	2.5 Zwiększenie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych, poprawa bioróżnorodności	Wzrost liczby drzew i krzewów w przestrzeniach ogólnodostępnych; Wzrost bioróżnorodności
	2.6 Poprawa efektywności energetycznej	Wzrost liczby instalacji poprawiających efektywność energetyczną

		(termomodernizacje, OZE); Wzrost ilości energii elektrycznej wytwarzanej z OZE; Spadek komunalno-bytowych zanieczyszczeń powietrza
	2.7 Stworzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego	Liczba osób korzystających z punktów doradztwa energetycznego; Wzrost liczby instalacji poprawiających efektywność energetyczną (termomodernizacje, OZE)
3. Spójna polityka przestrzenna	3.1 Rozszerzanie stopnia pokrycia MPZP w oparciu o wspólne cele	Wzrost pokrycia planów miejscowych; Spadek liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy
	3.2 Zwiększanie i poprawa oferty ogólnodostępnych terenów zielonych	Wielkość środków przeznaczonych na inwestycje związane z terenami zielonymi
	3.3 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności	Wzrost liczby projektów dotyczących budowy lub modernizacji przestrzeni publicznych; Przyjęcie uchwał krajobrazowych
	3.4 Kształtowanie rozwoju przestrzeni z zachowaniem i podnoszeniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych	Wzrost bioróżnorodności
	3.5 Tworzenie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności i dostępności	-
	3.6 Planowanie uniwersalne	Wzrost liczby osób o ograniczonej mobilności korzystających z obiektów użyteczności publicznej
4. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	4.1 Wsparcie zrównoważonej turystyki profilowanej w oparciu o istniejące zasoby środowiska	Wzrost liczby turystów odwiedzających gminy MOF; Wzrost liczby obiektów noclegowych i gastronomicznych; Wzrost liczby podmiotów gospodarczych zajmujących się turystyką profilowaną

	4.2 Aktywna promocja regionu	Wielkość wydatków przeznaczanych na promocję regionu; Wzrost liczby turystów odwiedzających gminy MOF
5. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zrównoważonego rozwoju	5.1 Rozwój partycypacji społecznej	Zwiększenie liczby projektów zgłaszanych do Budżetu Obywatelskiego Siedlec; Zwiększenie frekwencji w głosowaniu w Budżecie Obywatelskim Siedlec
	5.2 Aktywne promowanie zachowań prośrodowiskowych	Zwiększenie udziału mieszkańców segregujących odpady; Wielkość wydatków na kampanie promujące zachowania prośrodowiskowe
Cel strategiczny 3 - Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek zielonej, konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki		
4. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki obszaru	1.1 Stworzenie systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów służącego zwiększeniu zainteresowania obszarem i sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości oraz generacji nowych miejsc pracy	-
	1.2 Wsparcie inicjatyw gospodarczych w zakresie wprowadzenia ulg i zachęt dla istniejących i przyszłych przedsiębiorców	-
	1.3. Stworzenie warunków dla potencjalnych przedsiębiorców w postaci przygotowanych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych o dużej powierzchni	-
	1.4. Poprawa dostępności narzędzi wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz promocji wysokiej jakości lokalnych produktów żywnościowych	-

	1.5. Wsparcie w pozyskaniu środków zewnętrznych na realizację projektów badawczo – rozwojowych i wdrażanie innowacyjnych usług, produktów lub procesów organizacyjnych oraz wdrażanie i stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach	-
	1.6. Wsparcie rozwoju ośrodków naukowych o wysokim potencjale badawczym	-
	1.7.Promocja lokalnych produktów i usług	-
5. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2.1 Rozszerzenie oferty usług związanych z podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych oraz rozwój systemu szkoleń i kursów zawodowych	-
	2.2 Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a placówkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	-
	2.3 Ułatwienie istniejącym oraz przyszłym przedsiębiorcom dostępu do szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości, w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej	-
6. Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz powiązań pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy regionu	3.1 Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia przedsiębiorstw	-
	3.2 Wsparcie rozwoju infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość w postaci inkubatorów przedsiębiorczości ukierunkowanych w szczególności na przedsiębiorców lokalnych	-
	3.3 Wsparcie w zakresie powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez redukcję barier administracyjnych	-
	3.4 Poprawa jakości obsługi inwestorów w zakresie wdrażania jednolitych standardów obsługi oraz tworzenia punktów informacyjnych dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu	-

	3.5 Rozwój współpracy jednostek samorządów terytorialnych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwiązań dotyczących regulacji podatkowych obowiązujących na obszarze MOF oraz działań w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy	-
	3.6 Wsparcie przedsiębiorców i właścicieli gospodarstw rolnych w pozyskiwaniu partnerów zewnętrznych oraz promocji lokalnych produktów i producentów	-
	3.7 Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej we współpracy z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia biznesu	-
	3.8 Współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce w zakresie pozyskania środków zewnętrznych oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych	-

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z art. 10 ust. 1 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L. 01. 197. 30) państwa członkowskie Unii Europejskiej, w tym również Polska zostały zobowiązane do monitorowania znaczącego wpływu na środowisko, wynikającego z realizacji planów i programów. Jak wynika z tego artykułu, celem monitoringu jest między innymi możliwość określenia na wczesnym etapie nieprzewidzianego niepożądanego wpływu oraz podjęcia odpowiedniego działania naprawczego.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 w celu przestrzegania ust. 1 można wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu. Stąd monitoring skutków realizacji postanowień Strategii w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać na analizie i ocenie poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska lub też w ramach innych monitoringów prowadzonych przez organy administracji publicznej, gminy oraz podmioty gospodarcze, o ile dotyczą one obszaru w obrębie granic administracyjnych MOF Miasta Siedlce. W ramach monitoringu oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Ponadlokalnego można skorzystać z danych uzyskanych z przykładowego katalogu źródeł wymienionych poniżej.

- Klimat akustyczny:

- analiza wyników pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska,
- monitoring hałasu prowadzony przez inne organy administracji publicznej, gminę oraz zarządcę dróg (Powiatowy i Wojewódzki Zarząd Dróg oraz GDDKiA),
- kontrola skuteczności zastosowanych zabezpieczeń przed hałasem (WIOŚ Wrocław),
- kontrola wydanych pozwoleń w zakresie emisji hałasu (Starostwa Powiatowe).

– Jakość powietrza:
  - analiza wyników pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska,
  - monitoring prowadzony przez inne organy administracji publicznej oraz podmioty gospodarcze,
  - analiza wyników kontroli podmiotów gospodarczych przeprowadzanych przez WIOŚ,
  - kontrola domowych palenisk, zwłaszcza w sezonie grzewczym (organy gmin),
  - wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza (roczne sprawozdania dot. korzystania ze środowiska – Urząd Marszałkowski w Poznaniu),
– Stan gleb:
  - analiza wyników pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska,
  - badania monitoringowe prowadzone przez inne podmioty - gminę, powiat (okresowe badania jakości gleb) oraz podmioty gospodarcze,
  - kontrola zastosowanego systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków sanitarnych i przemysłowych oraz stanu technicznego instalacji i urządzeń temu służących (kontrole podmiotów gospodarczych przez WIOŚ),
  - kontrola skuteczności i prawidłowości gospodarki odpadami (roczne sprawozdania dot. gospodarki odpadami – Urząd Marszałkowski w Poznaniu),
– Jakość wód powierzchniowych i podziemnych:
  - analiza wyników pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska (WIOŚ),
  - monitoring prowadzony przez inne organy administracji publicznej, gminę oraz podmioty gospodarcze,
  - kontrola zastosowanego systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków sanitarnych,

- ilość odprowadzanych ścieków oraz ładunek zanieczyszczeń z poszczególnych sektorów gospodarki (roczne sprawozdania dot. korzystania ze środowiska – Urząd Marszałkowski w Poznaniu),
- kontrola przestrzegania postanowień wydawanych pozwoleń wodnoprawnych (PGW Wody Polskie).

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza wykonana została w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którą reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029 ze zm.). Celem tej procedury jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu.

Procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi formalny proces oceny oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce". W ramach tej procedury określane jest jak realizacja zapisów analizowanego dokumentu wpłynie na środowisko. Należy przy tym mieć na uwadze, że SOOŚ nie jest odrębnym dokumentem a procedurą, w trakcie której powstają ściśle określone dokumenty, w tym prognoza oddziaływania na środowisko.

Zakres Prognozy jest zgodny z art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022 poz. 1029 ze zm.) oraz z wymaganiami nałożonymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i WSSE.

Przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano harmonogram „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce". Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na kompleksowej analizie oddziaływania poszczególnych grup zadań zapisanych w harmonogramie dokumentu, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na omawianym terenie i symulacji wpływu realizacji zadań na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Dla przeprowadzenia *Prognozy* wykorzystano następujące dane:

- wyniki i analizy dokumentów dotyczące stanu środowiska na terenie województwa mazowieckiego,

- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, który dokonuje oceny jakości powietrza i opracowuje Roczne oceny jakości powietrza dla poszczególnych województw, w tym mazowieckiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego (GUS),
- dane literaturowe,
- obowiązujące normy prawne w zakresie ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce obejmuje zagadnienia rozwoju w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Dąży do stworzenia spójnego układu przestrzennego, z głównym ośrodkiem miejskim i powiązanym z nim funkcjonalnym otoczeniem. Zakłada podjęcie inwestycji ponadlokalnych, które będą odpowiedzią na określone w diagnozie problemy, ale jednocześnie pomogą rozwijać potencjał i wzmacniać relacje powiązań funkcjonalnych.

Za podstawowe cele opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce należy przyjąć:

- wzrost integracji MOF Siedlce w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym,
- określenie narzędzi do realizacji założeń m.in. zintegrowane podejście,
- wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych powiązań gospodarczych,
- niwelowanie nierówności poszczególnych części obszaru funkcjonalnego,
- znaczącą poprawę jakości życia w regionie,
- wzmocnienie pozycji konkurencyjności obszaru,
- kształtowanie i stymulowanie policentrycznego charakteru MOF Siedlce.

Fundamentem Strategii MOF Siedlce była koncepcja zaprojektowanej współpracy między samorządami, co umożliwi efektywne wykorzystanie potencjału regionu oraz pogłębianie współpracy. MOF Siedlce ma być obszarem opartym o jedność i spójność, a przyszłość całego regionu należy do ludzi, dlatego że są oni największym potencjałem i mają wpływ na środowisko, w którym żyją. W Strategii MOF Siedlce zostały również wskazane priorytety i wymierne cele, które wyznaczają kierunki działań na najbliższe lata.

Wizja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Siedlce brzmi: **Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce to miejsce charakteryzujące się optymalnym wykorzystaniem dostępnych wewnętrznych i zewnętrznych narzędzi wsparcia rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Stworzona wspólnota w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce korzysta z efektu synergii i angażuje się we wspólne oraz skoordynowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju całego obszaru przy udziale partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.**

Misja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce brzmi następująco: **Stworzenie funkcjonalnego obszaru, który zaspokaja potrzeby mieszkańców poprzez realizację przez władze samorządowe i inne podmioty publiczne, organizacje społeczne oraz przedsiębiorców, przedsięwzięć rozwojowych zapewniających odpowiedni poziom usług publicznych, dostęp do infrastruktury oraz ochronę środowiska. Realizacja misji to również**

działania skupiające się na poprawie jakości życia mieszkańców, poprzez poprawę jakości przestrzeni oraz inwestycje w sektory takie jak: zdrowie, edukacja, kultura i turystyka.

W wyniku przeprowadzonych analiz diagnostycznych oraz wskazaniu zasadniczych wyzwań jakie stoją przed obszarem MOF Siedlce, zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

1. **Poprawa warunków życia mieszkańców oraz wspieranie potencjału społecznego MOF Miasta Siedlce;**
2. **Zwiększenie spójności i atrakcyjności przestrzeni Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego z zachowaniem wysokiej jakości środowiska;**
3. **Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce jako ośrodek konkurencyjnej, nowoczesnej i zielonej gospodarki.**

Cele strategiczne definiują najważniejsze kwestie, na których powinni skupić się zarządzający, by możliwe było ostatecznie osiągnięcie założeń wskazanych w zdefiniowanej wizji oraz misji dla analizowanego obszaru. Powyższe cele uwzględniają kwestie obejmujące zarówno wymiar społeczny jak również przestrzenno-infrastrukturalny oraz gospodarczy.

Niniejsza Prognoza zawiera więc ocenę oddziaływania poszczególnych projektów przypisanych do realizacji w ramach określonego kierunku działań.

W przypadku infrastruktury liniowej, inwestycje ukierunkowane są na rozbudowę i modernizację sieci rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz infrastruktury drogowej. Powstanie spójnej sieci rowerowej docelowo ma przysłużyć się atrakcyjności regionu, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Jak również budowa parkingów.

Dodatkowo zaplanowano liczne inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę, która pozwoli łagodnie wejść w proces postępujących zmian klimatycznych. Ochrona istniejących zasobów wodnych oraz rozwój zieleńców i korytarzy zieleni przysłuży się mieszkańcom, zarówno w odniesieniu do zdrowia psychicznego, jak i odbieranych walorów estetycznych.

Ponadto zaplanowano dużą liczbę inwestycji służących stricte poprawie jakości środowiska – rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej, budowa oczyszczalni ścieków, inwestycje z zakresu gospodarki odpadami czy efektywności energetycznej – termomodernizacje i wymiana źródeł ciepła oraz wykorzystanie OZE.

Poza tym uwzględniono liczne działania ukierunkowane na zwiększenie innowacyjności gospodarki, szczególnie w zakresie e-usług i e-zasobów. W ramach wsparcia społeczeństwa opracowano liczne projekty, które pozwolą mieszkańcom dostosować się do dynamicznych zmian np. na rynku pracy.

Kluczową część analizy Prognozy stanowiła matryca oceny oddziaływania na środowisko i kierunków działań w poszczególnych celach strategicznych Strategii MOF Siedlce (przyjęty stopień analizy odpowiadający poziomowi szczegółowości dokumentu jako całości). W matrycy przyporządkowano każdej grupie wskazanych kierunków działań kategorię

potencjalnego oddziaływania na środowisko. Następnie, zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 poz. 1029 ze zm.), poddano poszczególne kierunki działań ocenie poszerzonej obejmującej rodzaj, skalę i charakter oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. W trakcie prac nad Prognozą przeanalizowano również liczne dokumenty strategiczne dotyczące rozwoju zintegrowanego, powiązane ze Strategią MOF Siedlce, a także dokumenty strategiczne wyższego szczebla wyznaczające cele ochrony środowiska oraz inne prognozy oddziaływania na środowisko powiązanych dokumentów strategicznych. Informacje na temat lokalnych uwarunkowań środowiskowych obszaru oraz stanu i jakości środowiska czerpano z danych Rocznika Statystycznego GUS, publikacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, publikacji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, publikacji GEOSERWISU (Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska), publikacji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, publikacji specjalistycznej literatury eksperckiej w zakresie oddziaływania i zagrożeń dla stanu środowiska związanych z rozwojem zintegrowanym. Przeanalizowano również treść uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego dotyczących ochrony przed hałasem oraz programów ochrony powietrza.

Potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić przy realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (a w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze i występowanie zabytków,
- odpowiednio staranne przygotowanie projektu, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt.3 lit. b ustawy ooś (Dz. U. z 2022 poz. 1029 ze zm.) prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii MOF Siedlce powinna przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W ramach Prognozy dokonano analizy wariantu podstawowego, którego planowane działania zostały poddane szczegółowej analizie. W rozdziale nr 6 przenalizowano również skutki tzw. „wariantu 0” – polegającego na niezrealizowaniu Strategii oraz jego potencjalne skutki

zarówno dla stanu rozwoju terytorialnego, jak również skutki środowiskowe (podwyższone koszty środowiskowe).

Wariant alternatywny polegać będzie na zmniejszeniu maksymalnego zakresu realizacji projektów wskazanych w Strategii. Wariant alternatywny zakłada zmniejszenie ilości realizowanych projektów w wyniku dostępności środków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027 oraz środków własnych.

Zaplanowane przedsięwzięcie będą oddziaływać lokalnie, nie ma więc potrzeby przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Podczas obowiązywania Strategii MOF Siedlce prowadzony będzie przez lidera MOF bieżący monitoring zaawansowania realizacji Strategii, wynikający z potrzeb, w tym ze współpracy z Instytucją Zarządzającą FEW 2021+ w zakresie poziomu zaangażowania i wykorzystanie dotacji EFRR i EFS.

Wnioski z monitoringu służyć będą w pierwszej kolejności wskazaniu konieczności podejmowania działań interwencyjnych dla osiągnięcia założonych w dokumencie celów oraz modyfikacji przyjętych ustaleń dla zwiększenia ich efektywności. Wyniki monitoringu służyć będą m.in. identyfikacji potrzeb zmian lub uzupełnień dokumentu Strategii.

Dane na potrzeby prowadzenia procesu monitoringu będą zbierane przez Lidera przede wszystkim z zakresu rzeczowego, kosztów, terminów realizacji zadań zgłoszonych przez poszczególne samorządy.

14. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar funkcjonalny Miasta Siedlce 23

Rysunek 2. JCWP rzecznych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 34

Rysunek 3. JCWPd na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 38

Rysunek 4. GZWP na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 39

Rysunek 5. Obszary zagrożone powodziami na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 41

Rysunek 6. Złoża kopalin na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 43

Rysunek 7. Udział użytków rolnych w powierzchni gmin MOF Siedlce 45

Rysunek 8. Obszary chronionego krajobrazu, Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 oraz pomniki przyrody na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 48

Rysunek 9. Specjalne Obszary Ochrony Ptaków Natura 2000, Rezerwaty przyrody i Użytki ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 49

Rysunek 10. Korytarze ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 53

15. Spis tabel

Tabela 1. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Strategii 10

Tabela 2 Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań 15

Tabela 3.Dokumenty komplementarne ze Strategią MOF Siedlce 19

Tabela 4. Analiza spójności celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z zapisami projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego MOF Miasta Siedlce 20

Tabela 5. Liczba mieszkańców Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce w roku 2021 24

Tabela 6. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia w 2021 roku 25

Tabela 7. Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO_2, NO_x oraz O_3 pod kątem ochrony roślin w 2021 roku 26

Tabela 8. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN} 28

Tabela 9. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN} 28

Tabela 10. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych na drogach krajowych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 30

Tabela 11. Charakterystyka JCWP rzecznych na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 33

Tabela 12. Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2016-2021 na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 36

Tabela 13. Monitoring diagnostyczny jakości wód podziemnych w 2019 r. na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 40

Tabela 14. Charakterystyka sieci wodociągowej gmin należących do Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 41

Tabela 15. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gmin należących do Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 42

Tabela 16. Wykaz zasobów złóż kopalin na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce (wg stanu na dzień 31.12.2021 r.) 44

Tabela 17. Ilość zebranych i odebranych odpadów komunalnych z terenu Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 46

Tabela 18. Zinwentaryzowane i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 47

Tabela 19. Lesistość gmin Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce w 2021 roku 47

Tabela 20. Rezerwaty przyrody na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 50

Tabela 21. Obszary chronionego krajobrazu na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 50

Tabela 22. Obszary Natura 2000 na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 51

Tabela 23. Pomniki przyrody na terenie obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 52

Tabela 24. Użytki ekologiczne na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 52

Tabela 25. Wykaz zabytków na terenie Obszaru funkcjonalnego Miasta Siedlce 54

Tabela 26. Problemy ochrony środowiska 56

Tabela 27. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska i na człowieka zadań przewidzianych do realizacji 66

Tabela 28. Wskaźniki realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego 135

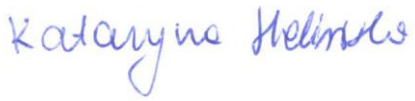
16. Załącznik nr 1 – Oświadczenie autora Prognozy Oddziaływania na Środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce

Oświadczenie

Oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74 a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku, o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022 poz. 1029 ze zm.)

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr Katarzyna Helińska

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Siedlce na lata 2022-2030 stanowi istotny dokument planowania rozwoju lokalnego, określający kluczowe kierunki rozwoju MOF Miasta Siedlce. Strategia wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania i obejmuje Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Siedlce na podstawie porozumienia nr 2/2022 z dnia 27 lipca 2022 roku określającego zasady współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu przegotowania i realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego pomiędzy Gminą Siedlce, Gminą Zbuczyn, Gminą Wiśniew, Gminą Mokobody, Gminą Kotuń i Miastem Siedlce. Dokument zawiera syntetyczną diagnozę w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz analizę strategiczną sił i słabości. Jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju gmin.

Właściwe zdefiniowanie kierunków inwestowania i przeobrażeń MOF Miasta Siedlce jest warunkiem koniecznym dla uzyskania możliwości wsparcia tych zamierzeń w nowym okresie programowania finansowego ze środków Unii Europejskiej.